

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

21'inci Toplantı
21 Kasım 2018 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç'in, Komisyon Başkan Vekili İsmail Faruk Aksu'nun annesinin vefatı nedeniyle Başkanlık Divanı olarak kendisine başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç'in, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Durmuş Yılmaz'ın, Çevre ve Şehircilik Bakanlığından gönderilen dokümanlarda TOKİ'yle ilgili sunum ve bütçe teklifi olmadığına ilişkin açıklaması

2.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Hazine ve Maliye Bakanına sorulan soruların cevaplarının bugün gelmediği takdirde yarınki birleşimin ertelenmesi ve bununla ilgili usul tartışması açılmasını önerdiğine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin

Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri hakkında sunumu

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

*1.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı
Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri*

a)Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

21'inci Toplantı

21 Kasım 2018 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.06'da açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç,

Komisyon Başkan Vekili İsmail Faruk Aksu'nun annesinin vefatı nedeniyle Başkanlık Divanı olarak kendisine başsağlığı dilediğine;

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine;

Ankara Milletvekili Durmuş Yılmaz, Çevre ve Şehircilik Bakanlığından gönderilen dokümanlarda TOKİ'yle ilgili sunum ve bütçe teklifi olmadığına;

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, Hazine ve Maliye Bakanına sorulan soruların cevaplarının bugün gelmediği takdirde yarınki birleşimin ertelenmesi ve bununla ilgili usul tartışması açılmasını önerdiğine;

İlişkin birer açıklama yaptılar.

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından, 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri hakkında bir sunum yapıldı.

2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının,

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün,

2019 yılı bütçeleri ile 2017 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 21.57'de toplantıya son verildi.

21 Kasım 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.06

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, Sayın Bakanım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 21’inci Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Efendim, usule ilişkin mi?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet.

BAŞKAN – Tabii.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç’in, Komisyon Başkan Vekili İsmail Faruk Aksu’nun annesinin vefatı nedeniyle Başkanlık Divanı olarak kendisine başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Usule girmeden önce, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkan Vekilimiz İsmail Faruk Aksu Bey’in anneleri vefat etti; ben Başkanlık Divanı ve Komisyonumuz adına kendilerine ve tüm aileye başsağlığı diliyorum, Allah rahmet eylesin diyorum.

Peki, usul yönünden, Sayın Yılmaz, buyurun.

Usule ilişkin değil mi?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Durmuş Yılmaz’ın, Çevre ve Şehircilik Bakanlığından gönderilen dokümanlarda TOKİ’yle ilgili sunum ve bütçe teklifi olmadığına ilişkin açıklaması

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Efendim, bir yanlışlık yapmış olmayayım. Arkadaşlarımdan da “check” ettim. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı fakat bize gönderilen dokümanların içerisinde TOKİ’yle ilgili herhangi bir bütçe sunumu veya bütçe teklifi...

BAŞKAN – TOKİ’nin bütçesi yok efendim, o yüzden.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Ama buraya bağlı bu.

BAŞKAN – Merkezî yönetim kapsamında olmadığı için bize gelmez o.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – KİT Komisyonuna gider.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Efendim?

BAŞKAN – Onun denetimi, Sayıştay raporları KİT Komisyonu tarafına gider.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Peki, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ben de söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Sayın Paylan, sizin neyle ilgiliydi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usulle ilgili efendim.

BAŞKAN – Usule ilişkin değil mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usule ilişkin, evet.

BAŞKAN – Buyurun.

2.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Hazine ve Maliye Bakanına sorulan soruların cevaplarının bugün gelmediği takdirde yarınki birleşimin ertelenmesi ve bununla ilgili usul tartışması açılmasını önerdiğine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; herkese günaydın diyorum öncelikle.

Sayın Başkan, biliyorsunuz, son Bakanlığımızı görüşüyoruz yarınki kapanış oturumundan önce, Hazine ve Maliye Bakanlığından önce. Bütçe maratonunun sonuna geldik. Beş haftadır her gün ortalama on iki-on üç saattir çalışıyoruz ve elden geldiğince yürütmeyi denetlemeye çalışıyoruz, hem de onlara gelecekle ilgili bu kaynakları daha hayırlı bir şekilde kullanmaları için önerilerimizi ortaya koyuyoruz ve sorular soruyoruz Sayın Başkan, biliyorsunuz. Bu sorularımızla ilgili siz süreler verdiniz sayın bakanlara ve ilk olarak şunu söyleyeyim: Sayın Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak bundan beş hafta önce buraya geldi, bütçe sunumunu yaptı biliyorsunuz. Bundan dört hafta önce de gelip bizden bütçe üzerindeki sunum üzerine görüşlerimizi aldı, sorularımızı aldı.

BAŞKAN – Dört hafta değil, yirmi gün önce.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Üç hafta önce mi? Evet, dört hafta önce sunumunu yaptı, üç hafta önce de...

BAŞKAN – Geneli üzerindeki görüşmelerde yaptık, geçen ayın 30'unda.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burada geneli üzerinde görüşmeleri yaptık ve yaklaşık ona 300 soru sorduk veya 200 soru, siz sayın artık...

BAŞKAN – 40-50 tane sorsaydınız gelirdi cevapları şimdi, 300 olunca hazırlıyorlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam. Şimdi, Sayın Hazine ve Maliye Bakanı sizin verdiğiniz kırk beş dakikada icraatın içinden konuşması yaptı yani sorularımıza cevap vermedi. Siz de “Sayın Bakan, sorulara yazılı cevap verebilirsiniz.” dediniz -bakın, tutanaklardan okuyorum- ve dediniz ki: Size 12 Kasım Pazartesi gününe kadar süre veriyorum.”

Sayın Başkan, beni dinler misiniz.

BAŞKAN – Sizi dinliyorum, müsaade edin. Bir yandan cevabı hazırlıyorum. Beni bakanlarla karıştırmayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aa, bakanlar öyle mi yapıyor!

“12 Kasım’a kadar süre veriyorum.” dediniz. Sayın Başkan, bugün 21 Kasım Çarşamba yani 12 Kasımın üzerinden on iş günü geçti, Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Berat Albayrak bütçenin bütünü üzerine olan sorularla ilgili cevap vermedi. Bazı bakanlarımız cevaplarını gönderdi, bazı bakanlar cevaplarını göndermedi. Bakın, özellikle Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Berat Albayrak bütçenin bütünü üzerine olan sorularımıza, sizin verdiğiniz sürenin on gün geçmesine rağmen cevap vermedi. Sayın Başkan, yarın, biliyorsunuz, Sayın Hazine ve Maliye Bakanı tekrar Bütçe Komisyonumuzun misafiri olacak.

BAŞKAN - Kendi bütçesiyle gelecek, evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve kendi bütçesiyle ilgili gelecek. Düşünün ki bir komisyona gelmiş, bütçesini sunmuş ve sorduğumuz sorulara cevap vermemiş bir bakan yirmi iki gün sonra tekrar Komisyonumuza gelecek ve bizden ona tekrar sorular sormamızı bekleyeceksiniz, diyeceksiniz ki: “Hadi gelin, bu bütçeyi eleştirin, sorularınızı sorun.”

BAŞKAN - Söz almazsanız ben mutlu olurum, evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Ve sorularımıza eğer ki yarın sabaha kadar... Aslında bugün gelmesi lazım veya on gün önce gelmesi lazımdı. Sorularımıza cevap vermemiş bir bakan olarak karşımıza gelecek eğer bugün cevap vermezse.

BAŞKAN - Peki, çok teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, şunu söyleyeceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet yani sonuca gelin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Önerimi söylüyorum, önerimi söylüyorum.

BAŞKAN – Görüşmelere ara mı verelim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, eğer bugün saat 17.00’ye kadar Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Berat Albayrak’ın sorularımıza cevapları gelmezse -benim bütün Komisyon arkadaşlarıma önerim- yarınki birleşimi ertelememizi öneriyorum arkadaşlar ve bununla ilgili usul tartışması açmanızı öneriyorum.

BAŞKAN - Ben de tam bunu tahmin etmiştim zaten, evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu, Komisyonumuza yapılmış büyük bir saygısızlık olur, eğer sorularımıza cevap vermeden bir Bakan tekrar karşımıza çıkarsa bu, bize yapılmış bir hakaret olur, bir saygısızlık olur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bununla ilgili tutumunuzu merak ediyorum.

BAŞKAN – Hemen, hemen geliyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tutumunuza göre de usul tartışmanızı açmanızı rica edeceğim.

BAŞKAN - Usul tartışması açmayacağımı gayet yakinen biliyorsunuz, müsaade edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir de, Sayın Başkan, Sayın İsmail Faruk Aksu Bey’e de başsağlığı diliyorum, Allah’tan rahmet diliyorum. Usulle ilgili tutumunuzu da merak ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar... Acelen ne ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sorular sordunuz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) - Sormadık.

BAŞKAN - Müsaade edin arkadaşlar... Bir dakika... Sorduğunuz sorular için hazırlanmam gerekiyor. Ben de yarın yazılı olarak gönderirim size.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Siz de sordunuz, sormadınız mı?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Ya, Garo, her sabah usul tartışması istiyorsun, usulle ilgili bir şey söylüyorsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cevap vermiyorlar. Sorularıma cevap istiyorum.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yarın sor, ondan sonra...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, bu, Komisyona saygısızlık.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yarından sonra...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, Komisyona saygısızlık, Komisyona olan saygısızlık...

BAŞKAN – Ah kameralar ah, hep kameraman arkadaşlar, bütün bu yaşananlar sizin suçunuz. Siz olmayınca hayat çok kolay oluyor arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani Hükûmet böyle mi programlıyor? Diyor ki: “Bana ne ya sorarlarsa sorsunlar.” Bak, on beş gündür cevap vermediler.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar bitti mi? Sohbetiniz bittiyse ben araya girebilir miyim, Sayın Paylan?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çevre Bakanlığına da soru soracağız. On beş gün içinde cevap vermesi lazım.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI(Devam)

2.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç'in, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, müsaade ederseniz...

Efendim, 16 bakanlık; bağlı, ilgili ve ilişkili kurumlar, Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bakıyoruz. Tabii, aynı şekilde, Sayıştay, Kamu Denetçiliği Kurumu gibi kurumlarımız da var. Bunların içerisinde Sayıştay, Cumhurbaşkanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının cevapları geldi ve dağıtıldı. Gene Komisyonumuza ulaşan Ulaştırma Bakanlığı, Enerji Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığının da şu an çoğaltılıyor, bunlar elimize ulaştı, takımları şu an çoğaltıyorlar. Bugün tek takım olarak gelmiş, çoğaltımını biz burada yapıyoruz bütün üyelerimizle ilgili. 35 takım hâline getiriliyor. Bunun dağıtımını yapacağız. Ulaştırma Bakanlığı 57 takım hâline getiriliyor, diğer milletvekillerimizin de yoğun soruları var. Dün Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanımız aradı, kendilerine tevdi edilen 350'ye yakın soru varmış, “Henüz tamamlayamadık yani soruların cevaplarını hazırlıyoruz.” dedi. Onları yakın sürede getireceğiz. Maliye cevaplarını hazırlamış, sadece Sayın Bakana sunmuşlar, en son kendisi cevapları bir gözden geçirmek istemiş ama herhâlde yoğunluk içerisinde olmadı. Onun da yani bu akşam ya da yarın ulaşacağını...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Efendim, yarın görüşme yapacak mıyız?

BAŞKAN – Efendim, yapacaksınız tabii. Yani biri birine engel değil Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl yapılacak?

BAŞKAN - Birinin bir diğerine engel olmadığını siz çok iyi biliyorsunuz da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, yarın görüşme yapılacak mı? Gelmezse görüşme yapılacak mı?

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle Bakanlığınız da hayırlı uğurlu olsun, hayırlı hizmetler diliyoruz, bütün ekibinize başarılar diliyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sorularımıza cevap gelmezse görüşme yapılamaz.

BAŞKAN – Ve sunumunu yapmak üzere Sayın Bakanımıza söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kurum.

Süreniz kırk beş dakikadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sorularımıza cevap gelmezse de görüşmeyi yapacak mısınız yarın?

BAŞKAN - Diyorum ya “Biri diğerinden bağımsızdır.” diye.

Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu, büyük bir saygısızlıktır, en büyük saygısızlık da size yapıyor. Siz bu Komisyonun Başkanıınız. Bu Komisyonunun itibarını korumakla yükümlüsünüz.

BAŞKAN - Siz biraz susar da Sayın Bakana müsaade ederseniz, sunumunu yaparsa siz de aynı konuma düşmemiş olursunuz madem çok saygıdan bahsediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır ama siz bu Komisyonun itibarını korumakla yükümlüsünüz.

BAŞKAN - Sayın Bakan, buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri hakkında sunumu

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın milletvekillerimiz, kıymetli basın mensuplarımız; Bakanlığımızın gerçekleştirdiği faaliyetler ile 2019 yılı bütçe teklifi hakkında bilgi sunmak üzere huzurlarınızdayız. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2011 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak teşekkül ettirilen ve Cumhurbaşkanlığı yeni hükümet sistemiyle birlikte TOKİ, Emlak Bankası, Millî Emlak ve Yerel Yönetimler Genel Müdürlüklerinin bağlanmasıyla yeniden yapılanan Bakanlığımız çevre koruma, imar, yapılaşma, kentsel dönüşüm, hazine taşınmazlarının yönetimi ile yerel yönetimlere ilişkin alanlarda görev ve sorumluluk üstlenmektedir.

2019 yılı bütçe teklifinde Bakanlığımız bütçesi 2 milyar 573 milyon 286 bin TL, bağlı kuruluşumuz Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçesi ise 1 milyar 113 milyon 861 bin TL olarak belirlenmiştir.

Ülkemizin, coğrafyasında ekonomik ve siyasi açıdan lider konumuna gelmesiyle birlikte, atık yönetimi uygulamaları da hem Avrupa Birliği ülkelerince hem de komşu ülkelere ciddiyeyle takip edilir hâle gelmiştir. Etkin bir atık yönetiminin sağlanması ve atık sorununun tamamıyla çözümü tüm yöntemlerin kombinasyonu ile mümkündür. Verimli ve entegre bir atık yönetim sistemi bütüncül bir sistem olmalı ve oluşan atığın bileşimi ve üretim kaynaklarını ihtiva edecek şekilde planlanmalıdır. Ayrıca ekonomik değer oluşturabilmek için ulusal çevre sektörünün oluşmasına hizmet etmelidir. Çalışmalarımızda, atıkların yaratacağı çevresel sorunları giderirken diğer yandan atıkların ekonomimize kaynak oluşturma çabası içerisindeyiz.

Planlama sürecinde atık yönetiminde en önemli adımlardan birisi 2016-2023 yıllarını kapsayacak şekilde hazırladığımız Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planıyla hayata geçecektir. Böylece ülkemizde atık yönetimini atık türlerine göre en ince ayrıntısına kadar planlama ve uygulama fırsatına kavuştuk. Teknolojik yeniliklerle birlikte artan nüfus ve şehirleşme yaşam standartlarının ve tüketim alışkanlıklarının farklılaşmasına yol açarak daha çok atığın oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum aynı zamanda, başta doğal kaynakların tükenmesi ve iklim değişikliği gibi hususlar olmak üzere, tüm canlıları tehdit edecek boyutlara varan hava, su ve toprak kirliliğine neden olmaktadır.

Gelecek nesillere temiz ve gelişmiş bir ülke ile yaşanabilir bir dünya bırakmak amacıyla Bakanlığımızca 2017 yılında Sıfır Atık Projesi başlatılmıştır. Projeyle israfın önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılması, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanması hedeflenmektedir. 2017 yılında ilk defa Cumhurbaşkanlığı Külliyesi ve Bakanlığımızda hayata geçirilen proje bugün artık 8.680 kamu kurum ve kuruluşunda hizmet etmeye başlamıştır. 2023'e kadar tüm ülkede Sıfır Atık Sistemi'nin kurulumu tamamlanacaktır. Sıfır Atık Projesi'yle çevresel, ekonomik, sosyal açıdan önemli kazanımlar elde edilecektir. Uygulamanın 2023 yılında tamamen hayata geçirilmesiyle birlikte yıllık yaklaşık 20 milyar TL'lik bir ekonomik kazanç hedeflenmektedir. Ayrıca, toplanan atıkların işlenmesi, geri kazanılması sonucunda sanayimizde ve hizmet alanlarında gerçekleşecek yatırımlarla ciddi anlamda istihdam oluşması ve 2023 yılına kadar bu alanda 100 bin kişiye doğrudan istihdam sağlanacağını öngörmekteyiz. Sıfır Atık Projesi'nin Bakanlığımızda uygulanmaya başlandığı on altı aylık süreçte 179 ton atık ayrı toplanarak ekonomiye kazandırılmıştır. Atık toplama maliyetlerinin yüksek olması ve yerel yönetimlerin atık yönetimine ayırdıkları bütçe payının yetersizliği nedeniyle etkin kaynaktan ayrı toplama sisteminin oluşturulamaması geri kazanılabilir atıkların ekonomiye kazandırılma sürecini olumsuz etkilemektedir.

Bu maksatla, etkin bir atık toplama sisteminin oluşturulması ve Sıfır Atık Projesi kapsamında gerekli altyapı ihtiyaçlarının temini için kaynak oluşturulmasına yönelik ekonomik araçlar üretilmesi hususunu içeren kanun teklifi geçen hafta Çevre Komisyonunda görüşülerek kabul edilmiştir.

Yine bu kanun teklifinde, başta içecek ambalajları olmak üzere, ambalaj atıklarının etkin bir şekilde toplanabilmesi için zorunlu depozitoya tabi olmaları konularında düzenleme yapılmıştır. Sıfır atık uygulamasına geçen yerlere, sıfır atık yönetim sisteminin etkin bir şekilde uygulanması için teşvik düzenlemesi de öngörülmektedir. Geri kazanım imkânı düşük ve çevresel kirliliğe neden olan plastik poşetlerin kullanımının azaltılması amacıyla plastik alışveriş poşetlerinin tüketiciye ücretli verilmesi yönünde düzenleme yapılmaktadır. Plastik poşetlerin satılmasıyla kaynakların verimli kullanılması ve ekonomiye kazanç sağlanması hedeflenmektedir.

Ayrıca, sıfır atık yönetim sisteminin kurulmasına ve bu yerlere sıfır atık belgesi verilmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen Sıfır Atık Yönetmelik Taslağı hazırlanmıştır. Bunları başardığımızda 2023 yılında evsel atık geri kazanım oranımızı en az yüzde 35 seviyesine çıkarmayı hedeflemekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde katı atık düzenli depolama tesisleriyle ilgili çalışmaları her geçen gün artırarak devam ettiriyoruz. "Patlayan çöp sahalarından düzenli depolamaya" sloganıyla başlattığımız süreç hızla gelişti. Yerel yönetimlerin kaynaklarını takip ederek modern tesislerin kurulması için teknik ve mali bakımdan yerel yönetimleri destekliyoruz.

2002 yılında katı atık düzenli depolama tesisi sayısı sadece 15 iken, 2018 yılı Kasım ayı itibarıyla 88 adede ulaşmıştır. Bu tesislerle 1.142 belediye nüfusunun yaklaşık yüzde 75'i olmak üzere, 55 milyon kişiye hizmet verilmektedir. Bu alanlarda sadece atığı toplamak yerine, geri kazanıma öncelik veren ön

işlem tesislerini de hayata geçiriyoruz. Aynı zamanda, 39 depolama sahasında 194 megavat kapasiteyle enerji üretimi hedeflenmektedir. 2023 yılında tüm vatandaşlarımızın katı atık düzenli depolama hizmetine kavuşması için çalışmaktayız.

Bu kapsamda başlatılan Katı Atık Programı Projesi’yle belediyelerin en uygun ve ekonomik şekilde atık yönetimi yatırımlarını yapması, atık yönetiminde çevresel yükümlülüklerini yerine getirmeleri desteklenmektedir. Söz konusu proje kapsamında 2023 yılına kadar belediyelere toplam 2 milyar 145 milyon TL tutarında destek sağlanması planlanmaktadır.

Ülkemizde 2003 yılında 1 adet yakma tesisi bulunurken, 2018 yılında 5 adet yakma ve 41 adet beraber yakma olmak üzere, atıkları enerji kaynağı olarak kullanan tesis sayısı 46’ya ulaşmıştır. Tehlikeli atık kazanım tesisi sayısı 2003 yılında 18 iken, 2018 yılı itibarıyla 468 adede ulaşmıştır.

Ülkemizde kurulu bulunan 58 adet sterilizasyon tesisi ve 3 adet yakma tesisiyle 81 ilde tıbbi atığın güvenli yönetimi sağlanmaktadır. Ayrıca, yerel yönetimlerin çevre yatırımları için son on beş yılda 13 bin projeye 1 milyar 712 milyon TL nakdi yardım verilmiştir.

Atık suların arıtılarak alıcı ortama verilmesi, çevre kirliliğinin önlenmesi ve sınırlı olan su kaynaklarımızın korunması açısından son derece önemlidir. Ülkemizde, çevreyi koruma amaçlı yapılan çalışmalar ve Bakanlığımızca verilen maddi ve teknik destekler sonucunda son yıllarda kanalizasyon şebekesi ve atık su arıtma tesisiyle hizmet verilen belediye sayısında ve bu hizmetin verildiği nüfusta önemli artış olmuştur.

2002 yılında belediye nüfusunun yüzde 35’ine atık su arıtma hizmeti verilirken, 2018 yılında bu oran yaklaşık yüzde 86’ya ulaşmıştır. 2023 yılında ise hiçbir atık su arıtılmadan doğaya deşarj edilmeyecektir.

Ergene ve Gediz havzalarındaki Arıtma Çamuru Yönetim Planı’nın Hazırlanması Projeleri tamamlanmıştır. Bu iki havza haricinde yurt genelini kapsayan “Türkiye’de Arıtma Çamuru Yönetimi ve Eylem Planı’nın Hazırlanması Projesi” ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Atık su arıtma tesisi yönetimlerini teşvik etmek amacıyla 2011-2017 yılları arasında atık su arıtma tesisinden enerji giderlerinin yüzde 50’sine tekabül eden 279 milyon TL Bakanlığımız tarafından karşılanmıştır. Atık su arıtma tesislerinin inşaatı ve işletmesinde kamu-özel iş birliği modelinin uygulanabilmesi için de çalışmalarımız devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; temiz denizlerimizin bir göstergesi olan mavi bayraklı plaj sayısı 2002 yılında 151 iken, 2018 yılında 459 adede ulaşmıştır. Bu alanda hedefimiz dünya birinciliğidir. 2002 yılında hiçbir limanda gemilerden, denizden atık alım hizmeti verilemez iken, bugün 296 adet kıyı tesisinde gemilere atık alım hizmeti verilmektedir. Kaza kaynaklı deniz kirliliğini önlemek amacıyla bugüne kadar 352 kıyı tesisinin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planı tamamlanmıştır.

Gürültü, yaşadığımız çevrenin kalitesini ve insan sağlığını olumsuz yönde etkileyecek önemli faktörlerden biridir. Gürültü kirliliğinin azaltılması ve kontrolü amacıyla 2013 yılından itibaren gürültü haritalarının hazırlanması çalışmalarına hız verilmiştir. 2014 yılından itibaren Bakanlığımızca yürütülen projeler kapsamında 25 ilin ve 41 adet havalimanının gürültü haritaları hazırlanmıştır. 2018 yılı sonuna kadar 21 ilin ve 2019 yılı sonuna kadar da 20 ilin gürültü haritaları hazırlanmış olacaktır. Ulaşımdan kaynaklanan gürültüye maruz kalan kişilerin yaşam kalitesini arttırmak amacıyla önümüzdeki beş yılda 60 bin metrekairelik gürültü bariyeri yapımı için de destek verilecektir.

Egzoz gazı emisyon ölçümlerinin takibinin sağlanması, ölçüm yaptırmayan taşıtların tespiti ve usulsüz ölçümlerin önüne geçilmesi amacıyla Egzoz Gazı Emisyon Ölçümü Takip Sistemi 1 Ocak 2018 tarihi itibarıyla uygulamaya konulmuştur. Bakanlık tarafından takip edilebilen ölçümlerde önceki yıla oranla yaklaşık yüzde 20'lik artış sağlanmıştır. Vatandaşlarımız, egzoz gazı emisyon geçerlilik sürelerini e-devlet üzerinden görebilmekte ve ölçüm raporunu yine e-devlet üzerinden temin edebilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iklim değişikliği, insanlığın karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan biri olarak uluslararası gündemde yer almaktadır. Türkiye olarak küresel ölçekte çözümün bir parçası olmak için sorumluluklarımızı yerine getiriyoruz. Nitekim, 21 Nisan 2016 tarihinde Paris Anlaşması'nı imzaladık. 2030 yılında sera gazı emisyonlarında yüzde 21'e kadar artıştan azaltım yapabileceğimizi Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sekretaryası'na bildirdik.

Bakanlık olarak iklim değişikliğiyle mücadele ve ozon tabakasının korunması çalışmaları kapsamında yürütülmekte olan projelerle hem uluslararası sorumluluklarımız yerine getirilmekte hem de ülkemizin iklim değişikliğiyle ilgili mücadeleye yönelik teknik ve idari kapasitemiz geliştirilmektedir.

Yerel yönetimlerimizde iklim değişikliğiyle mücadele konusunda kapasiteyi artırmak amacıyla Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarının ilk etapta 30 büyükşehir belediyemiz tarafından hazırlanmasını sağlayabilmek için çalışmalar başlatılmıştır.

Karadeniz Bölgesinde yaşanan sel, taşkın ve heyelan gibi önemli ekonomik, sosyal ve çevresel zararlara sebep olan afetlerin sayı ve sıklığının artması göz önüne alınarak, Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar tüm bölgelerimizde yaygınlaştırılacaktır.

2017 sonu itibarıyla tamamlanan IPA-I döneminin Çevre Operasyonel Programı kapsamında bütçesi yaklaşık 700 milyon avro olan 31 adet altyapı projesi hayata geçirilmiş olup, proje kapanış işlemleri devam etmektedir.

Uygulama aşaması 2025 yılı sonunda tamamlanacak olan IPA-II dönemi 2016 yılının Nisan ayında başlamıştır. Çevre ve İklim Eylemi Sektör Operasyonel Programı aracılığıyla Türkiye'nin çevre ve iklim değişikliği projelerine mali katkı sağlanacaktır. IPA-II döneminde ayrılan Avrupa Birliği katkısı yaklaşık 368 milyon avro tutarındadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çevresel etki değerlendirilmesi, yatırımların çevresel etkilerinin ölçülmesi ve gerekli tedbirlerin alınması yönünden önemli bir süreçtir. ÇED Yönetmeliği, Avrupa Birliği uyum çalışmaları ve ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda revize edilmiş, sınırı aşan hususlar hariç, Avrupa Birliği ÇED Direktifi'yle tam uyumlu hâle getirilmiştir. ÇED Yönetmeliği kapsamındaki iş ve işlemler, elektronik ortama aktarılmıştır.

Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla ülke genelinde vatandaşlarımızın şikâyetleri de dikkate alınarak 2018 yılının ilk dokuz ayında 33.830 tesise denetim gerçekleştirdik. Ayrıca, daha riskli tesislerin daha sık denetlenmesine dayalı risk odaklı denetim çalışmasına başladık. Şu an 34 ilimizde de bu uygulamayı yapmaktayız.

Ülkemizin çevre analizlerinde referans laboratuvarı olan çevre referans laboratuvarımızda çevre kirliliğine yönelik her türlü izin, izleme ve denetimlere esas teşkil eden ölçüm ve analizler yapılmakta, özel veya kamuya ait laboratuvarlar yetkilendirilmekte, hava ve su kalitesi izleme çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsamda, 196 laboratuvar yetkilendirilmiştir.

2005 yılında 36 istasyonla başlayan hava izleme ağı, 81 il merkezinde 339 istasyona genişletilmiş durumdadır. Kurulu kapasitesi 10 bin metreküpün üzerinde olan atık su arıtma tesislerini 7/24 gerçek zamanlı izlemekteyiz.

2012 yılında 30 adet tesisle başlanan sürekli atık su izleme çalışmalarında entegrasyonu sağlanan tesis sayısı günümüz itibarıyla 256 adede ulaşmıştır.

Havza bazında su kalitesinin belirlenmesine yönelik mevsimsel izleme faaliyeti, Ergene, Küçük Menderes, Gediz, Kuzey Ege, Sakarya ve Susurluk Havzaları olmak üzere 6 havzada 111 noktada yapılmaktadır. Tüm denizlerimiz toplam 353 noktada ulusal mevzuatımız ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde izlenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler: hava kalitesi ölçüm sonuçları ve hava kalitesi indeksi İnternet ortamında kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Ülkemizde 8 adet temiz hava merkezi bulunmaktadır. İstanbul, Samsun, İzmir, Konya, Erzurum, Adana ve Ankara illerindeki merkezlerin kurulumu tamamlanmış, Diyarbakır'daki kurulum çalışmaları da devam etmektedir.

Büyük sanayi tesislerinden 289 tesis ve bu tesislere ait 655 baca, sürekli ölçüm sistemiyle 7/24 gerçek zamanlı olarak izlenmektedir.

81 İlimizin çevre sorunlarını belirlemek amacıyla Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu hazırlanmaktadır. Ayrıca, Türkiye'de üretilen, dağıtılan, ihraç edilen veya ithalat yoluyla piyasaya sunulan ürün ya da hizmetlerin çevreye duyarlı ve çevre dostu olduğunu gösteren Çevre Etiket Sistemi'ni hayata geçirdik.

Çevre denetimleri açısından en iyi çözüm, gerçek zamanlı izleme yapabilmektir. Kirleticilerin kimlik tespiti, denizlerde ve havzalarda tespit edilmiş sıcak noktaların sürekli olarak izlenmesi ve Merkezi Laboratuvar Belirleme Sistemi'ne geçilmesi önem taşımaktadır.

Gerçek zamanlı izleme çalışmaları için İzmit Körfezi pilot olarak seçilmiştir. İzmit Körfezi'ne şamandıra kurularak deniz suyu kalitesi gerçek zamanlı olarak izlenecek, denizlerimizde diğer sıcak noktaların izlenmesi için de gerekli hazırlıklar yapılacaktır. Ayrıca, havzalarda 10 bin metreküpten daha düşük kapasiteli tesislere de izleme sistemleri kurulabilmesi yönünde fizibilite ve mevzuat hazırlığı çalışmalarını da yürütmekteyiz.

Doğal sit alanları ve özel çevre koruma bölgelerinin tüm planlama ve uygulama çalışmaları, korunan alanların tespiti, tescili, korunması ve geliştirilmesi Bakanlığımız bünyesinde yürütülmektedir. Ülkemizin tabii değerlerinin tespiti ve korunması için tüm doğal sit alanlarında ve potansiyel yeni alanlarda dört mevsimi kapsayan Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi çalışmaları tamamlanmış ve raporlar hazırlanmıştır. Hazırlanan raporlar doğrultusunda doğal sit alanlarının yeni koruma kategorileri belirleme çalışmaları devam etmektedir.

Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti doğal değerlerinin araştırılması ve yönetimi kapsamında Bakanlığımız ile Alan Başkanlığı koordinasyonunda gerekli çalışmalar yürütülmektedir. Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti'nin UNESCO Dünya Mirası Kalıcı Listesi'ne dâhil edilmesi talebimiz, Azerbaycan'da Temmuz 2019 yılında yapılacak oturumda karara bağlanacaktır.

Afyon, Eskişehir, Kütahya illeri arasında yer alan ve üç bin yıllık tarihe dayanan Frigya Vadisi'nin doğal sit alanlarının koruma kullanma dengesi içinde değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda 4 öncelikli bölge ve 71 nokta belirlenmiştir.

Ayrıca, Ankara'da Türkiye Tabiat Tarihi Müzesi kurulmasına, Salda Gölü, Karaburun ve Ildır Körfezi'nin özel çevre koruma bölgesi ilan edilmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Mogan Gölü Dip Çamuru Temizlenmesi Projesi uygulaması çalışmaları, 2016 yılında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıyla imzalanan iş birliği protokolüyle başlatılmıştır.

Proje, dip çamuru temizleme çalışmaları süresince doğal ve ekolojik dengenin bozulmaması, çevrenin ve halk sağlığının korunması, görsel kirliliğinin oluşmaması için titizlikle hazırlanmıştır.

Mogan Gölü tabanından yaklaşık 2 milyon 700 bin metreküp dip çamurunun taraması tamamlanmıştır. Dip çamurunun temizlenmesiyle Mogan Gölü aynasının belirli oranda ortaya çıkarılması, gölün sulak alan özelliğinin sağlıklı bir biçimde devam ettirilmesi, sazlık alanlar arasında su akışının sağlanması, göl su yüzeyinde ışık geçirgenliğinin artırılması ve gölün sağlıklı ekosisteme kavuşturulması sağlanacaktır. Üst ölçek planı bulunmayan özel çevre koruma bölgelerinde üst ölçek planlama çalışmaları tamamlanmıştır.

Nesli tehdit ve tehlike altında olan tür ve habitatlarının korunması ve izlenmesi çalışmaları kapsamında, deniz kaplumbağalarının korunması ve izlenmesi çalışmaları yapılmaktadır. 2018 yılında 110 bin yavru kaplumbağa denize ulaştırılmıştır.

Gölbaşı Sevgi Çiçeği Rezerv Alanı'nda 2017 yılında tohum ekme, yetiştirme ve tohum toplama çalışmaları yapılmış, Gölbaşı Sevgi Çiçeği Tema Parkı oluşturulmuştur.

Özel çevre koruma bölgeleri, doğal sit alanları ile tabiat varlıklarının bulunduğu alanlarda, çevre altyapı yatırımları için yerel yönetimlere 621 proje için yaklaşık 391 milyon Türk lirası destek sağlanmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde yaşanan depremlerde sağlıksız yapılaşmanın oluşturduğu yapı stokunun yıkıma uğraması, büyük can ve mal kayıplarına sebep olmuştur. Bu durum, denetimsiz yerleşme ve yapılaşmaların yol açabileceği zararlar bütün açıklığıyla gözler önüne serilmekte ve yapı denetiminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Yapı Denetim Kanunu kapsamında 453 bin adet işe ait olmak üzere, toplam 845 milyon metrekare inşaat alanının denetimi yapılmıştır.

Belgelendirilen 2.029 adet yapı denetim kuruluşu ile 362 adet laboratuvar kuruluşu faal olarak görev yapmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımızca bugüne kadar 46.701 adet özel sektöre ait şantiyenin denetimi de gerçekleştirilmiştir. Yapılan denetimler sonucunda 263 adet yapı denetim kuruluşunun belgesi de iptal edilmiştir.

Yapıların daha objektif denetlenmesine ve ara teknik elemanlarına istihdam sağlanmasına yönelik reform niteliğinde kanun değişiklikleri yapılmış, 4708 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle 1 Ocak 2019 tarihi itibarıyla yapıların denetimi için görevlendirilecek yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda belirlenmesi suretiyle kuruluşların denetim görevini her türlü baskıdan ve suiistimalden uzak ve daha objektif olarak yerine getirecekleri bir yapı denetim sistemi oluşturulmuştur.

Yapı güvenliğinin sağlanması önceliğinden hareketle yapılarda kullanılan betonun denetimi büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, inşa edilecek yapılardaki beton imalatlarının numunelerin çip sistemiyle etiketlenerek izlenmesi ve beton deney sonuçlarının laboratuvar ortamından anlık olarak alınabilmesine yönelik pilot çalışma tamamlanmıştır. Bu çalışmalardan elde edilen veriler ışığında uygulamanın ülke genelinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Üretim kapasitesi olarak dünyada ilk 10 ülke arasında olduğumuz yapı malzemelerinin denetim faaliyetlerinin de daha etkin ve verimli gerçekleştirilmesi amacıyla mobil piyasa gözetim ve denetimi uygulamasının tüm illerde yaygınlaştırılması da sağlanmıştır.

Yıllar itibarıyla piyasa gözetim denetim faaliyetleri sonucunda inşaatlarda kullanılan güvenli ürün oranı 2018 yılında yüzde 97'ye ulaşmıştır. Kamu yapılarının daha sağlıklı, güvenli ve hizmet kalitesi yüksek bir şekilde inşa edilmesi amacıyla 2003 yılından bugüne kadar yapım, proje, onarım, güçlendirme, zemin etüdü ve benzeri işler kapsamında 13 milyar Türk lirası tutarında çalışma yürütülmüş olup 4.785 adet iş de bitirilmiştir.

Bakanlığımızca 5543 sayılı İskân Kanunu kapsamında farklı projeler sebebiyle yerleri kamulaştırılan ailelerin iskânları yapılmaktadır. Hak sahiplerine yapılan iskân talepleri yöresel özellikler de göz önünde bulundurularak karşılanmaktadır. 2003-2018 döneminde 3.885 proje desteklenmiş ve 2018 yılı Ekim ayı itibarıyla toplam 688 milyon TL yatırım yapılmıştır. Planlı alanlarda da toplam 9.165 konut tamamlanarak hak sahiplerine teslim edilmiştir.

Ülkemizin 7 bölgesinde 256'si yöresel konut ve 42'si köy konağı olmak üzere toplamda 298 tip proje hazırlanarak vatandaşlarımıza ücretsiz olarak sunulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; coğrafi veri yürütülen her türlü faaliyetler önemini her geçen gün arttırmaktadır. Bakanlığımız coğrafi verilerin toplanması, düzenlenmesi ve kullanıcılarla paylaşılması konularında düzenleyici kuruluştur. Bu çalışmaları kapsayacak şekilde hazırlanan Ulusal Coğrafi Bilgi Stratejisi ve Eylem Planı yıl sonuna kadar tamamlanacaktır. Coğrafi bilginin kurumlar arasında daha etkin kullanımının sağlanmasıyla mükerrer kaynak kullanımlarının önüne geçilerek zaman ve kaynak tasarrufu sağlanacaktır.

Şehirlerimizin akıllı kentlere dönüştürülebilmesi için ihtiyaçların analiz edilerek akıllı şehir çözümlerinin hayata geçirilmesi ve yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bunun sağlanmasına yönelik olarak farklı aktörleri bir araya getirerek katılımcı bir şekilde öncelikli strateji ve hedeflerin belirlenmesi çalışmalarını yürütüyoruz.

Bakanlığımız ve DASK arasında imzalanan protokol çerçevesinde, havadan görüntü alımıyla yaklaşık 40 bin kilometrekarelik kentsel yerleşik alanda çok yüksek çözünürlüklü gerçek ortofoto üretimi gerçekleştirmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımız planlamaya yön veren, yerel yönetimlere rehberlik eden yapısıyla, kimlikli, sağlıklı ve çevre dostu şehirler için çalışmaktadır. Ecdadımızdan bize kalan şehirlerin kültürünü kendine özgü eser ve zenginliklerini koruyarak yarınlara taşıyoruz.

Şehirlerimizi önümüzdeki dönemde doğal, kültürlerini, değerlerini koruyan, özgün kimliklerini canlandıran, afetlere hazırlıklı ve güvenli yapılaşmayı sağlayan, insanımızı merkez alan, çevre dostu, enerji etkinliği olan ve yeşil şehirler olarak planlamaya ve inşa etmeye başladık. Bu kapsamda, Bizim Şehir Projesi'ni başlattık. Bizim Şehir Projesi ilk etapta Gaziantep, Kayseri, Konya ve Bolu olmak üzere 4 farklı ilimizi kapsamaktadır. Pilot seçilen illerin mimari ve sosyoekonomik geçmişi yansıtılmakta ve geçmişin izleri günümüz koşullarıyla yorumlanmaktadır. Özellikle insan odaklı tasarım öğeleri ile akıllı şehir kavramları birlikte ele alınarak medeniyetimizin şehircilik anlayışı yeni bir vizyon olarak ortaya konulmaktadır.

İstanbul ili Avrupa Yakası'nda Kanal İstanbul Projesi adı altında planlama çalışmaları bakanlığımızca yürütülmektedir. Kanal İstanbul Projesi'nin hayata geçirilmesi amacıyla alanın doğal, tarihî ve kültürel değerleri gözetilerek hazırlanacak imar planları ile yeni şehircilik vizyonuna uygun yaşam alanları inşa edilecektir.

Kanal İstanbul Projesi'nde yatay mimari esas alınacak, insan ölçeğinde, kadim değerlerini koruyan, çevre dostu ve aynı zamanda afet riskini bertaraf eden sağlıklı ve güvenli yaşam alanları planlanacaktır.

Şehirlerimizi daha yeşil ve ferah yaşam alanları hâline dönüştürmek, şehirlerimizin yaşam ve çevre kalitesini yükseltmek ve kimlikli şehirler oluşturmak üzere millet bahçeleri yapıyoruz. Millet bahçeleri, halkı doğayla ilişkilendiren, rekreasyon ve sosyalleşme gibi ihtiyaçları karşılayan büyük yeşil alanlardır. Millet bahçeleri, yürüyüş yolu, koşu ve bisiklet yolları, su yüzeyleri, spor alanları, amfi tiyatro, seyir terasları, oturma grupları, oyun alanları, geniş yeşil alanlar, toplanma alanları, yeterli sayıda otopark alanları ve bitkisel peyzaj alanlarını içerisinde barındırmaktadır. Yeşil kentlerin en önemli bileşenlerinden biri olan güneş, rüzgâr gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının da artırılması hedeflenmektedir.

İstanbul ili bütününde yapılacak millet bahçeleri büyüklüğü şu an itibarıyla yaklaşık 14 milyon metrekaredir. Bu da İstanbul'da kişi başı yeşil alan miktarını yaklaşık yüzde 10 artıracaktır. Ankara'da yapılacak olan millet bahçeleriyle mevcutta aktif yeşil alan büyüklüğü yaklaşık yüzde 6 artacaktır.

İlk yüz günde 33 adet millet bahçesi çalışmalara başladık ve bunlardan 5 tanesinin hedeflediğimiz şekilde cumartesi günü Sayın Cumhurbaşkanımızın da teşrifleriyle İstanbul Başakşehir'de açılışını gerçekleştirdik.

Bu millet bahçeleri İstanbul Kayaşehir, Başakşehir, Baruthane, Çırpıcı ve Hoşdere Millet Bahçeleridir. Ayrıca, millet bahçelerinin 81 ilde yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalarımız da devam etmektedir. Hedefimiz her ilimizde en az 1 millet bahçesi yapabilmektir.

Geçen hafta Çevre Komisyonunda görüşülen kanun teklifiyle İmar Kanunu'nda değişiklik yapılması kabul edilmiştir. Buna göre, 1 Haziran 2019 tarihinden sonra yeni imar planı yapılacak alanlardan, topoğrafyanın elverdiği ölçüde yaya ve bisiklet ulaşımının yaygınlaştırılması ve dolayısıyla karbon emisyon oranının azaltılması için imar planlarında yaya ve bisiklet yolları düzenlenmesi zorunlu hâle getirilecektir. Bu kapsamda, önümüzdeki dönemde Bakanlığımızın da finansal desteğiyle 3 bin kilometre bisiklet yolu, 3 bin kilometre yürüyüş yolu ve 60 bin metrekare de gürültü bariyeri projemiz başlatılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İstanbul ili Sultanbeyli ilçesinde mülkiyet problemlerinin çözüme kavuşturulması amacıyla Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar kapsamında, ilçedeki çok hisseli parsellerden kamulaştırılması gereken 3 milyon 780 bin metrekarelik hissenin yaklaşık yüzde 77'si kamulaştırılmıştır. Ayrıca, Van çevre yolu planlama çalışmaları kapsamında onaylı imar planlarının tamamlanması akabinde 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesi uygulaması çalışmaları hızlı bir şekilde tamamlanacaktır.

Bölge planlarına, stratejik plana ve kalkınma planlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanım kararlarını belirleyen çevre düzeni planlarının ülke genelinde yaklaşık yüzde 99'u katılımcı bir süreçle tamamlanmıştır.

Ülkemiz kıyılarının planlı gelişiminin sağlanmasına yönelik; İskenderun ve İzmit Körfezleri ile Antalya, Samsun ve Bursa bütünlük kıyı alanları planlama çalışmaları sonuçlandırılmıştır. Yaptığımız ekosistem temelli çalışmalarla ülkemiz kıyılarının planlamasında önemli mesafeler kaydedilmiş ve kıyı alanlarının yaklaşık yüzde 82'sinin planlama çalışmaları tamamlanmıştır. Ülke kıyılarının tamamında bütünlük kıyı alanları planlarının 2023 yılı itibarıyla tamamlanması hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; mekânsal plan, sosyal, ekonomik ve çevre politikalarıyla stratejilerini mekânla ilişkilendirecek mekânsal gelişmeye yön verecek, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde hazırlanacak plandır. Hem sosyal, ekonomik politikaların mekânsal organizasyonunun

sağlanması hem de yatırımların ülke ölçeğinde bire bir ilişkilendirilerek uyumlaştırılması için ülke genelinde onaylanmış olan 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planları dâhil mevcut mekânsal planları yönlendirecek mekânsal stratejik bir planının yeni bir yaklaşımla hazırlanması gerekmektedir.

Bu çerçevede Bakanlığımızın hedeflerinden biri olan, arazi ihtiyacı olan iç ve dış yatırımların önünü açacak Türkiye Mekânsal Strateji Planı'nı hazırlıyoruz. İlgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak hazırlayacağımız Mekânsal Strateji Planı, koruma ve kullanmaya, iklim değişikliğine, şehirlerin gelişme yön ve eyilimleri ile nüfus öngörülerine, afetlere ve kentsel dönüşüme ve kırsal alanların geliştirilmesine ilişkin strateji ve politikaları içerecektir.

İmar Kanunu'nda en üst kademe plan olarak yer alan Mekânsal Strateji Planıyla ülkemizin sürdürülebilir kalkınma İlkeleri çerçevesinde ekonomik, sosyal ve mekânsal gelişiminin sağlanması için mekânsal stratejilerin ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla beraber üretilmesi amaçlanmıştır.

Ülkemiz 2023 yılı hedefleri ve büyüme öngörüsü doğrultusunda ülke düzeyinde yatırımlar için arazi ihtiyacı analizi yapılmıştır. Hazine mülkiyetinde atıl olarak duran, ancak yatırım yapılabilir uygun büyüklükteki 20 hektar ve üzeri arazilerin tespit edilmesi suretiyle gerekli düzenlemeler yapılacak ve bu arazilerin yatırımcılar tarafından kullanılması sağlanacaktır. Bu çerçevede Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızla birlikte ilgili birimlerimizin çalışması neticesinde protokol nihai aşamaya gelmiş ve bu süreç çerçevesinde koordineli bir şekilde yürütülmektedir. Böylelikle, sanayi gelişiminin yoğun olduğu il ve bölgeler belirlenerek bu bölgelerdeki belirli bir büyüklükteki yatırıma uygun hazine arazileri ülkemiz ekonomisi ve yatırımcısının kullanımına kazandırılacaktır. Yine bu kapsamda, kentlerin içinde kalmış sanayi sitelerinin de kent dışında uygun görülen alanlarda çağın ihtiyaçlarını karşılayan ölçülerde yeniden yer seçilerek planlanması da sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz nüfusunun yaklaşık yüzde 71'i, topraklarımızın da yaklaşık yüzde 66'sı 1'inci ve 2'nci derece deprem bölgelerinde yer almaktadır. Son yüzyılda ülkemizde 6 ve üzerinde 56 adet deprem yaşanmış ve bu depremlerde çok ağır can ve mal kayıpları yaşanmıştır. Sağlıklı ve güvenli yaşama çevreleri oluşturmak amacıyla çıkarılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında altı yıllık uygulama dönemini geride bırakılmış durumdadır. 6306 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar 53 farklı ilde 237 adet riskli alan, 29 farklı ilde ise yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere 107 adet rezerv alan belirlenmiştir. Ayrıca, 28 farklı ilde 122 adet kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ve 11 farklı ilde 15 adet yıpranan tarihi ve kültürel taşınmazların korunması amacıyla yenileme alanı çalışmaları başlatılmıştır. Ülke genelinde 592 bin adet konut ve iş yerini riskli yapı statüsünde yeniliyoruz. Bunlardan 442 bin adet bağımsız bölümün yıkımı sağlanmış ve inşaatlarına başlanmıştır.

Tüm bu kentsel dönüşüm çalışmalarıyla, öncelikle, şehirlerimizin afet risklerine karşı dayanıklı olması amaçlanmış, bununla birlikte kentlerimizin sosyal yapısını, kültürünü odak alarak, yatay mimariyi esas alacak planlama ve tasarım odaklı, kente değer katacak projelerin oluşturulması amaçlanmıştır. Yeni kentsel dönüşüm vizyonumuzda kentsel dönüşümle birlikte kentlerimizi afetlere karşı dayanıklı bir yapıya büründürürken, kentsel dönüşüm faaliyetlerinin il bazında hazırlanacak sosyal boyut ve altyapı etkilerinin de değerlendirildiği strateji belgeleri doğrultusuna yürütülmesine yönelik çalışmalarımız başlatılmıştır. Bu çalışmayla önceliklendirme yapılacak, süreç belirlenecek; planlamasıyla, tasarımıyla, silüetiyle, finansmanı ve sosyal boyutuyla bütüncül ve sağlıklı bir gelişimin önünün açılması sağlanacaktır. Bugüne kadar riskli yapı kira yardımı olarak 256.581 hak sahibine 2 milyar 520 milyon TL kira yardımı, riskli alan kira yardımı olarak da 41.200 hak sahibine de 516 milyon TL kira yardımı yapılmış ve toplamda 3 milyar 36 milyon TL kira yardımı ülke genelinde yapılmıştır.

6306 sayılı Kanun kapsamında bugüne kadar 9.895 hak sahibi tarafından yapılan toplam 16.515 kredi başvurusu onaylanmıştır. Onay verilen kredilerin toplam tutarı 1 milyar 234 milyon Türk lirasıdır. Bu kredilere toplam 74 milyon TL faiz desteği ödemesi yapılmıştır. 6306 sayılı Kanun kapsamında yetkilendirilen belediyelere, TOKİ ve İller Bankasına yapılan uygulamalar ve kamulaştırmalara ilişkin aktarılan toplam kaynak tutarı da yaklaşık 5 milyar Türk lirasıdır. Ülke genelinde 6306 sayılı Kanun kapsamında 8 milyar 528 milyon TL kaynak kullanılmıştır. Ayrıca, 6306 sayılı Kanun'un uygulamasında yaşanan sorunları çözmek ve dönüşümü hızlandırmak üzere hazırlanan kanun teklifi geçen hafta Komisyonumuzda görüşülmüş ve kabul edilmiştir. Düzenlemeyle, başta bina tamamlama sigortası olmak üzere, dönüşümün önünü açacak ve hızlandıracak yeni uygulamalar getirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Hükümetimizin terörden etkilenen bölgelerimizde yürüttüğü çalışmalara da kısaca değinmek istiyorum.

Bölgenin yeniden imar ve ihyası çalışmalarımız tüm hızıyla devam etmektedir. Terör örgütünün Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Diyarbakır Sur'da, Şırnak merkez, Cizre, Silopi ve İdil'de, Mardin Nusaybin'de ve Hakkâri Yüksekova'da çıkardığı olaylar sonucu bu 7 ilçemizde yaklaşık 25 bini ağır hasarlı ve yıkık olmak üzere 70 bine yakın bağımsız birim zarar görmüştür. Zarar gören vatandaşlarımızın zararları karşılanmış, yeni konutlar yapılmış, altyapısı yenilenmiş, bölgede yeni rekreasyon alanları yapılmış, sokak sağlıklılaştırma projeleriyle bu kentlerimiz yeni bir çehreye kavuşmuştur. Bu kapsamda, bölgede 25 bine yakın yeni konut ve ticarethane yapılmıştır. Bölgenin sosyal ve kültürel yapısı dikkate alınarak bu çalışmalar yürütülmüştür.

Özellikle tarihî bir değere sahip olan Diyarbakır Suriçi'nde çalışmalar büyük bir hassasiyetle yürütülmüş ve yürütülmeye devam edilmektedir. Suriçi'nin her bölgesinde hem yaşanan hasarı gidermek hem alanın tarihî dokusunu ortaya çıkarmak hem de Suriçi'nin hak ettiği değere kavuşmasına yönelik birçok yapım, düzenleme ve yeniden yapılandırma çalışmalarını yürütülmektedir. Bu kapsamda, başta dinî yapılar olmak üzere, tüm anıtsal ve sivil mimari örneği tescilli yapıların restorasyonu, yöresel mimariye uygun yeni yapıların yapılması ve altyapının yenilenmesi, kentin ana ticari akslarında sokak sağlıklılaştırma çalışmalarıyla bölge hak ettiği tarihî ve kültürel değerine kavuşacaktır. Suriçi bölgesinde öncelikle yapım çalışmalarına ilişkin belirlenen alan üzerinde geleneksel dokuya uygun konutların proje yapımı için avan ve kesin projeleri hazırlanarak yapım işlerine başlanılmıştır. Diyarbakır Dicle Vadisi Kırklar Tepesi Rekreasyon Alanı'nın yaklaşık 320 hektar alan üzerinde çalışmaları tamamlanmış ve yöre halkının kullanımına açılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kaliteli ve güvenli yapılaşmaya ilişkin ilke ve esasların belirlenmesi adına imar mevzuatında çalışmalarımız sürdürülmektedir. Şehirlerin otopark sorununun giderilmesi amacıyla güncel uygulama ve teknolojik gelişmeleri içeren Otopark Yönetmeliği 15 Eylül 2018 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Otopark Yönetmeliği'yle her 3 daireye 1 otopark zorunluluğu her 1 daireye 1 otopark olarak revize edilmiştir. Aynı zamanda, belediyelerin bu sayıyı artırabilmelerine de imkân sağlanmıştır. İmar Yönetmeliği'nde yapılan düzenlemeyle yine yönetmelikte yer alan bir diğer yenilik ise subasman kotu artı 1,20 metre altında yapılacak olan ve bina ihtiyacının 2 katı kadar otopark alanı emsal hesabı dışında tutulması sağlanmıştır. Bu sayede bina bahçelerinin otopark olarak kullanımı da azaltılacaktır. Park ve meydanların üst dokusunu bozulmadan altına otopark yapılabilecektir. Tüm otopark alanlarının yüzde 1'i bisiklet, yüzde 5'i engelli ve yüzde 2'si elektrikli araçlar için ayrılmak zorundadır.

Bina inşaatlarında iş güvenliğinin sağlanmasına yönelik kullanılacak iş iskelelerinin projelendirilmesi ve denetimi yapı ruhsatı almak için zorunlu hâle getirilmiştir. Ayrıca, inşaatların yola bakan cephelerinde kurulan iskelelerin koruyucu örtüyle kaplanması şartıyla çevre sakinlerinin can ve mal güvenliği de sağlanmış durumdadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, müsaade edin size ek süre vereyim. Bir beş on dakikada toparlar mısınız, ne kadar?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Biraz daha fazla.

BAŞKAN – On beş dakika ek süre vereyim size.

Buyurunuz Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Binalarda enerji kimlik belgesi uygulaması güncellenmiştir. Taşra teşkilatımız tarafından enerji kimlik belgesi denetimleri de başlatılmıştır. Bu sektörde yenilenen 5.500 enerji kimlik belgesi uzmanı 790 bin adet bina için de enerji kimlik belgesi düzenlemiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte Bakanlığımız bünyesine dâhil olan Millî Emlak Genel Müdürlüğü ormanlar hariç 3 milyon 400 bin adet ve 60 bin kilometrekare yüzölçümlü hazine taşınmazının edinim, denetim ve elden çıkarılması işlemlerini yürütmektedir. 2/B arazileri satışı kapsamında 748 bin hak sahibi tapularına kavuşmuştur. Satış yapılan 531 bin taşınmazın toplam satış bedeli 11 milyar Türk lirası olup bu tutarın bugüne kadar 7 milyar 800 milyon TL'lik bölümü tahsil edilmiştir, geri kalanı ise taksitler hâlinde ödenmektedir. Yapılan düzenlemeyle ilgili, 6292 sayılı Kanun'dan daha fazla hak sahibinin yararlanması amacıyla, kanun kapsamında yer alan vatandaşlarımıza 30 Kasım 2018 tarihine kadar ek başvuru ve ödeme süresi imkânı tanıdık. Bahse konu düzenlemeyle birlikte 128 bin hak sahibinin daha mülkiyet sorunlarının çözüme kavuşturulması hedeflenmektedir.

Hazineye ait tarım arazilerinin satışında 57 bin hak sahibi tapularına kavuşmuştur. Bu kapsamda 45 bin adet arazinin 782 milyon TL bedel üzerinden satışını gerçekleştirdik ve 267 milyon lirasının tahsilini de bugün itibarıyla yapmış durumdayız. Henüz satış işlemlerine başlanılmayan illerimizde rayiç bedel kontrolü ve hak sahipliği belirleme çalışmalarımız da devam etmektedir.

Hazineye ait tarım arazilerinin ecrimisil bedelinin yarısı üzerinden doğrudan kullanıcılarına kiralanmasına ilişkin önemli bir düzenlemeyi hayata geçirdik. Böylece çiftçilerimizin tarımsal üretim destekleri gibi sözleşmeye bağlı haklardan yararlanmasını ve sözleşmesiz kullanımdan kaynaklı ihtilafların giderilmesini amaçladık. Söz konusu düzenlemeyle, kira süresi sonunda yükümlülüklerini yerine getirenlere kira süresini yeniden uzatma veya on yıl boyunca kullananlara doğrudan satın alma hakkı tanıdık ve bu uygulamaya kasım ayı itibarıyla yaklaşık 135 bin vatandaşımız da başvuruda bulunmuştur. Ayrıca tarımsal amaçlı kooperatiflere ve üretici birliklerine uygun bedelle, yirmi yıl süreyle doğrudan kiralama imkânı getirdik. Tıbbi, aromatik ve süs bitkisi türlerinin yerli üretimini teşvik etmek üzere hazine taşınmazlarını daha uygun şartlarla kiralama kolaylığı getirdik. İlk etapta başta lavanta, gül, adaçayı, kekik, çörekotu ve kuşburnu olmak üzere 1,2 milyon metrekare yüzölçümlü hazine taşınmazı kirallanmış ve bu kapsamda 20 ilimizde ilave 4,6 milyon metrekare hazine taşınmazı ihale ilanına da çıkmıştır. Belediye, il özel idaresi ve köylere park, rekreasyon ve yeşil alan gibi hizmetlerde kullanılmak üzere toplam 185 adet, 4,7 milyon metrekare taşınmazın tahsis ve terk işlemlerini de gerçekleştirdik. 2018 yılında hazine taşınmazları üzerinde fıstık çamı, karaçam, sedir başta olmak üzere 2,5 milyon metrekare taşınmazı ağaçlandırma amacıyla kiraya verdik.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şehircilik faaliyetleri kapsamında kentsel dönüşüm ve afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi için tahsis ve devir işlemlerine de gene bu süreçte devam edilmiştir. Kentsel dönüşüm ve afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi kapsamında 2018 yılı Kasım ayı itibarıyla 2 milyon metrekare yüzölçümlü taşınmazlar belediyelerce harca esas değer üzerinden projelerde kullanılmıştır. Hizmet binası, sosyal-kültürel hizmetler, altyapı hizmetleri gibi amaçlarda kullanılmak üzere 590 adet, toplam 6,5 milyon metrekare taşınmaz belediyelerimize, il özel idaresine ve köylerimize tahsis edilmiş durumdadır. Kıyı ve sahil şeritlerinin düzenlenmesi ve bakımının gerçekleştirilerek kamuya açık kullanımının sağlanması amacıyla 17 adet, toplam 51 bin metrekare alan için belediyelerle iş birliği protokolü düzenledik. Hazine taşınmazları ile eğitim ve sağlık yatırımlarını destekledik. Bu kapsamda Kredi ve Yurtlar Kurumuna 878 adet, toplam 16 milyon metrekare taşınmazın da yurt ihtiyaçlarını karşılamak üzere tahsisini gerçekleştirdik. Yine, sağlık hizmetleri için yaklaşık 3,1 milyon metrekarelik taşınmazın da Sağlık Bakanlığımıza tahsisini gerçekleştirdik.

1982 yılında kabul edilen Turizmi Teşvik Kanunu'yla başlayan teşvik sistemi ve devamında yapılan tahsisler yoluyla kamu arazileri üzerinde önemli turizm yatırımları gerçekleştirilmiştir. Bugüne kadar yatırımcılara tahsis edilen hazine taşınmazları üzerinde 540 adet otel, tatil köyü, günü birlik tesis, golf tesisi ile 52 adet yat limanı ve yat çekek yeri inşa edilmiştir. Turizm sektörünün desteklenmesi amacıyla yaptığımız düzenlemeyle turizm tesis sürelerinin yararlanma bedelinin kırk dokuz yıla kadar uzatılmalarının imkânını sağladık ve son başvuru tarihini de 5 Aralık 2018 tarihine kadar uzattık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte, İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğümüz bizim bünyemize geçmiş ve Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü adı altında -Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde- bizim Bakanlığımıza hizmet vermektedir. Önümüzdeki dönemde yerel yönetimlerin hizmet sunum kalitesinin artırılması, hizmet standartlarının geliştirilmesi ve yerel yönetimlere rehberlik edilmesi noktalarında çalışmalar yapılacaktır. Yerel yönetim hizmetlerine katkı sağlayacak önemli çalışmalar yapmaktayız. Bu çalışmalardan birisi de e-Belediye Projesi'dir. Bu proje çerçevesinde yerel hizmetlerin daha etkin, az maliyetli ve her yerden erişilebilir hâle getirilmesi, ortak bilişim alt yapısının oluşturulması, belediyelerin anlık olarak merkezi veri tabanına ulaşılması, belediyelerin birbirleriyle elektronik ortamda haberleşmeleri, belediyelerin artan görevlerini etkin şekilde yerine getirebilmelerini sağlayacak hizmet sunum modellerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. Böylelikle belediyelerimizin hâlihazırda vatandaşlarımıza sunduğu birçok hizmet e-Devlet kapısı üzerinden de verilebilecektir. Sistemin tam olarak yürürlüğe girmesiyle birlikte yılda en az 3 milyar TL tasarrufu sağlamış olacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yılda 9 milyonu aşan işlemle 20 milyon vatandaşımıza hizmet veren Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz etkin ve kaliteli bir hizmet çalışması süreci sürdürmektedir. Tapu ve kadastro faaliyetleri kapsamında hazineye 2017 yılında 10,7 milyar TL, 2018 yılı Kasım ayı itibarıyla de yaklaşık 8,5 milyar TL harç geliri sağlanmıştır. Tapu Kadastro Bilgi Sistemi kurulmuş ve ülkemizin tüm mülkiyet bilgileri elektronik ortama aktarılmıştır. Parsellerin durumunu gösteren Mekânsal Gayrimenkul Sistemi kurularak tapuda kayıtlı 57 milyon 691 bin 684 parselin yüzde 99,6'sının sisteme entegrasyonu sağlanmıştır ve web-tapu sistemi kurulmuştur. Tüm tapu müdürlüklerimizde e-Tahsilat uygulamasına geçilerek tapu harçlarının tahsilinin bankaların farklı şehirlerdeki şubeleri de dâhil olmak üzere banka şubeleri, ATM'ler ve görüntülü işlem merkezlerinden gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Ayrıca harç ve döner sermaye hizmet bedellerinin kredi kartıyla elektronik ortamda ödenmesi uygulaması da aktif hâle getirilmiştir.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın ve ülkemize yerleşmek veya yatırım yapmak isteyen yabancıların Türkiye'deki tapu ve kadastro işlemlerini yapabilmeleri ve bilgi edinmeleri için TAKBİS sisteminin bilişim altyapısı kurularak Almanya Berlin'de hizmet sunulmasına başlanmıştır. Büyük ilgiyle karşılanan bu hizmeti öncelikle vatandaşlarımızın yoğunlukla bulunduğu diğer ülkelerde yaygınlaştırma çalışmaları da bu kapsamda devam edecektir. Ülke genelinde kadastro çalışmalarının yüzde 99'u tamamlanmış olup yüzde 100'e en yakın zamanda gelmeyi de hedeflemekteyiz.

Önümüzdeki süreçte kurulması planlanan "Taşınmaz Değerleme Sistemi"yle, tapu işlemlerinde gerçekleşen fiyatın kaydedilmesi, ülke genelinde değer haritaları oluşturulması, deprem/terör gibi nedenlerle ortaya çıkan değer değişimlerinin takip edilebilmesi, kamu yatırımları ve düzenlemeleri sonucu ortaya çıkan değer artışlarının vergilendirilmesi, adil bir emlak vergi sisteminin kurulması, yatırımcılar için yer seçim analizlerine katkı verilebilmesi gibi faydalar da sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İller Bankası Anonim Şirketi, yerel yönetimlerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere içme suyu, şebeke ve arıtma, kanalizasyon arıtma, atık su arıtma, deniz deşarjı, katı atık, harita, imar planı, kent bilgi sistemi ve üst yapı projelerini yapmakta, bu projelere finansman sağlamakta ve yerel yönetimlere teknik danışmanlık hizmeti vermekte olan bir kalkınma ve yatırım bankasıdır. İller Bankası Anonim Şirketi bu kapsamda 1.398 belediye, 51 özel idare, 2 ilçe özel idaresi, 30 büyükşehir su ve kanalizasyon idaresi olmak üzere, toplam 1.481 yerel yönetim birimine hizmet vermektedir.

Yerel yönetimlere her türlü proje, harita, imar, yapım işleri ve ihtiyaç duydukları malzeme, ekipman ve araç gereç alımları için son on beş yılda İller Bankası Anonim Şirketi öz kaynaklarından toplam 46 milyar Türk lirası kredi tahsis edilmiştir. 2003 yılından bugüne kadar tüm belediyeler ve il özel idareleri için genel bütçe vergi gelirlerinden toplam 260 milyar Türk lirası tahakkuk etmiş olup, borçları düşüldükten sonra kalan 228 milyar Türk lirası da ilgili belediyelere ve özel idarelerine aktarılmıştır.

Yerel yönetimlerin her türlü kentsel altyapı yatırım projelerinin finansmanına yönelik olarak uluslararası finans kuruluşlarıyla da çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede Dünya Bankası, Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı, Avrupa Yatırım Bankası ve İslam Kalkınma Bankası ile imzalanan toplam 1 milyar 500 milyon avro tutarındaki kredinin bugüne kadar yaklaşık 558 milyon avro tutarı kullanılmış olup kalan kısmına yönelik de yerel yönetimlerle proje çalışmaları devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal konut üretimimizde devletimizin girişimci ve üretici bir kurumu olan Toplu Konut İdaresi, özellikle piyasa şartlarında alım gücü olmayan vatandaşlarımızın konut ediniminde önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir. TOKİ'nin son on beş yıllık süreçte içinde ürettiği konutların yaklaşık yüzde 86'sı sosyal konut niteliğindedir. Özellikle son yıllarda ürettiğimiz konutların ise yaklaşık yüzde 95'i sosyal konut niteliğindedir. On beş yıl içinde üretilen, ihale edilen ve projesi tamamlanan konut sayısı yaklaşık 833 bindir adettir. TOKİ'nin on yıllık konut üretiminde ortalaması yaklaşık yıllık 55 bin adettir. Geçtiğimiz yıl itibarıyla ihale edilen konut sayısı ise 60 bin adede ulaşmıştır. Bu yıl piyasa şartları da gözetilerek eylül ayı itibarıyla yaklaşık 23 bin konutun ihalesi yapılmış ve projelendirme ve ihale süreci de devam etmektedir. Hâlen TOKİ'nin 400 aktif şantiyesinde yaklaşık 105 bin konut ve sosyal donatıların inşası da devam etmektedir. Bu konutlar öncelikle dar ve orta gelir düzeyindeki vatandaşlarımıza verilmekte olup engelliler, şehit aileleri ve maluller ile emekliler için de ayrı bir kontenjan ayrılmış durumdadır. Özellikle evi olmayan emekliler için her projeden ayırdığımız konut oranı yaklaşık yüzde 25'tir ve iki yüz kırk aya kadar vade yapılmaktadır. 2017 yılında ihale edilen yaklaşık 60 bin konutun ve bu yıl ihale edilen yaklaşık 23 bin konutun yüzde 80'i 6 ve daha

az katlı binalardan yapılmakta ve yatay mimariye ve yerel dokuya bu projelerde önem verilmektedir. Ayrıca TOKİ’de kalite konusunda yeni bir dönem başlatılmış ve mutlak kalite yaklaşımıyla kalitesi ve nitelikleri artırılmış sosyal konut üretimi idarenin birinci önceliği hâline gelmiştir.

Son on beş yıl içinde TOKİ tarafından 23.284 derslikli 1.055 okul, 40.120 yatak kapasiteli 266 hastane, 72 bin öğrenci kapasiteli yurt, 933 ticaret merkezi, 211 kamu hizmet binası, 19 stadyum olmak üzere, sevgievi, engelsiz yaşam merkezi, huzurevi, halk eğitimi merkezi, kültür merkezi ve toplum merkezi gibi birçok sosyal donatı ve rekreasyon alanı inşa edilmiş ve edilmeye devam etmektedir.

Bunun dışında, bildiğiniz gibi, güney ve doğu sınırlarımızın güvenliğini sağlamak amacıyla acil sınır duvarı yapılması için TOKİ görevlendirilmiş ve bu kapsamda Gaziantep, Kilis, Hatay, Mardin, Şanlıurfa, Şırnak, Ağrı ve Iğdır illerinde yaklaşık 820 km’lik sınır hattı ihalesi yapılmış olup ve bunun büyük bir kısmı da tamamlanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Kâtip Şirin Ünal geçti)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANİ MURAT KURUM – Beş dakikaya bitiriyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli üyeler; TOKİ tarafından satışa sunulan konutlara yoğun bir talep gelmektedir. 2017 yılında yaklaşık 50 bin konutun, bu yılın ilk on ayında ise toplam 42 bin konutun satışı gerçekleştirilmiş, 35 bin konutun da vatandaşlarımıza teslimi yapılmıştır. TOKİ’nin hâlen satışta devam eden ve satışa çıkaracağı konut sayısı toplamı 35.243 adettir. Türkiye’deki birinci el konut satışlarında TOKİ’nin payı 2017 yılında yaklaşık yüzde 7,5 olmuştur. TOKİ’den konut alıp, borcunu erken kapatıp tapusunu almak isteyen konut ve iş yeri alıcılarından gelen yoğun talep nedeniyle geri ödemeleri devam eden gayrimenkuller için bu yıl iki ayrı indirim kampanyası düzenlenmiştir. Afet riskinin ve çarpık kentleşmenin yoğun olduğu şehirlerde, farklı ihtiyaçları ve değişimleri göz önüne alarak TOKİ tarafından Kentsel Yenileme ve Kentsel Dönüşüm Projeleri geliştirilmektedir. Son on beş yıl içinde kentsel dönüşüm kapsamında TOKİ tarafından 17 milyar liralık ihale yapılmış ve 163 kentsel dönüşüm, yenileme projesi başlatılmıştır. Bu proje kapsamında da yaklaşık 83 bin konut tamamlanmış, 66 bin konutun inşaatı da devam etmektedir.

TOKİ tarafından 2017 yılında 2.092 şehit ve vazife malulü ailesine, 2018 yılında da bugüne kadar 1.364 aileye faizsiz konut kredisi verilmiştir. TOKİ’den konut satın alan vatandaşlarımıza ödeme kolaylığı yapmak amacıyla TEFE/TÜFE oranını konut tipine göre yaklaşık yüzde 8, 10 ve 12 oranlarını da aşmayacak şekilde bu yıl yine düzenleme yaptık. Toplamda 22. 813 aileye yaklaşık 1 milyar TL faizsiz konut kredisi kullandırdık.

2017 yılında alınan kararla Türkiye Emlak Bankasının tasfiye sürecinden çıkarılması, ardından da 2018 yılında faaliyete geçirilmesi çalışmaları başlatılmış ve Türkiye Emlak Katılım Bankası Anonim Şirketi adıyla faaliyete geçirilmesine karar verilmiştir. Kapsam değişikliğinin, sektördeki katılım bankacılığı payının yüzde 15’e yükseltilmesi hedefine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bunun yanında, ülkemizin son dönemde başarılı büyüme performansının lokomotiflerinden biri olan inşaat sektörüne ve gayrimenkul ile konut piyasasına da yeni çözümler sunmak amacıyla çalışmalara başlanmıştır.

Bankanın yapılmasına ilişkin çalışmaları kısaca özetlemek gerekirse bankanın genel kurul toplantısı eylül ayı itibarıyla yapılmış, yönetim kurulu ve genel müdürü belirlenmiş, organizasyon şeması tamamlanmıştır. Bankacılık lisansı bulunmakta olan kurumun faaliyet iznini alabilmesi için

gerekli başvuru süreci başlatılmıştır. Katılım bankacılığı statüsüne uygun bir ana sözleşme hazırlanmış ve olumlu görüş alınmış, geleneksel fonlama ve fon toplama modellerinin ötesine geçecek yapılar üzerinde modelleme çalışmaları da yapılmaktadır. 2019 yılında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan faaliyet izninin alınması ve merkez şube açılışının yapılması ile birlikte, bankamız kendisinden beklenen projeleri hızla hayata geçirmeye başlayacaktır.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, sayın milletvekillerimiz, kıymetli basın mensuplarımız; önümüzdeki dönemde de çevreyi korurken yatırım ortamının iyileştirilmesiyle, sosyal donatı ve yeşil alanlarıyla yatay mimarinin esas alındığı yaşanabilir sağlıklı ve güvenli şehirlerin oluşturulması için çalışmaya devam edeceğiz.

Bu vesileyle sözlerime son verirken, değerli Komisyon üyelerimize ayrı ayrı teşekkür eder, 2019 yılı bütçemizin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını temenni eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlarım, şimdi gruplar adına ilk sözü Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Gökhan Zeybek'e vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, tanışsaydık.

BAŞKAN – Düzeltiyorum.

Sayın Bakanım, bürokratlarımız kendilerini tanıtınsınlar lütfen.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Sayın Bakan, Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Üst Kurulu... Başkan vekili yönetiyor. 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde...

BAŞKAN – Sayın Vekilim, bunları sonra görüşelim isterseniz.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri

a)Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

b)Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

BAŞKAN - Şimdi, ilk sözü Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Gökhan Zeybek Bey'e veriyoruz.

Buyurun efendim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Bakan, değerli bürokratlar; Bakanlık bütçenizin hayırlı olmasını dileyerek sözlerime başlıyorum.

Mimarlık fakültelerinde, şehircilik fakültelerinde, çevre mühendisliğinde kadın mühendis ve mimar oranının erkeklerden fazla olduğunu bilen bir milletvekili olarak, Bakanlığınızın da üst düzey bürokratları arasında kadınların çok daha fazla yer almasının çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Uzay Bilimleri Dekanının “Kadın belediye başkanına asla oy vermeyeceğim.” dediği bir dönemde, kadınların Bakanlık bürokrasisinde bu zihniyet doğrultusunda değil, hak ettikleri değeri ve görevi almalarını isteyerek sözlerime başlıyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye Mekânsal Strateji Planı'nı yapmaya başladığınızı ifade ettiniz. Oysa, Türkiye'nin son elli yılını planlayacak olan yani deprem bölgesi, su kaynakları, heyelan alanları, tarım alanları, orman alanları, turizm alanları, demografik eşik değerleri, stratejik nüfus planlaması ve kentlerin, hatta vadilerin alan yönetimlerini de dikkate aldığımızda, aslında 2018 yılında stratejik mekânsal planlama yapılmasında çok geç kalındığını söylememiz gerekiyor.

Türkiye'nin nüfusunun önemli bir kısmının Marmara Bölgesi'nde, Ege ve Akdeniz sahil şeridinde sıkışmış olduğunu dikkate aldığımızda, Türkiye'de doğudan batıya, kuzeyden güneye göç dalgası devam ettiğinde, bu planlama çalışmaları açısından iktidarınızın çok geç kaldığını, sizin Bakanlığınızın da bu gecikmeyi kısa sürede nasıl gidereceğini, bu ekonomik ve mali sıkıntının en etkin olduğu dönemde bunu nasıl planlayacağınızı açıkçası merak ediyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; iktidarlarınız döneminde İmar Yasası ve Tip İmar Yönetmeliği o kadar çok değişti ki özellikle büyük kentlerde brüt alanlar, kat bahçeleri, koridorlar, her katta bir mescit yapıp bu mescidi toplam inşaat alanından düşmeler, yönetim odaları, iki üç katta bir yapılan tesisat katlarıyla büyük kentlerimizde normal inşaat emsal haklarının 2-3 katına varan binaların yapılmasına Bakanlığınızın çıkardığı Haziran Yönetmeliği, Kasım Yönetmeliği, Tip İmar Yönetmeliği yol açtı ve bugün büyük kentlerde 1 parselde birkaç bin konutun yer aldığı yapı bloklarıyla da karşı karşıya geldik. Dilerim ve umarım ki bu en son çıkarılmış olan yönetmelikler meslek odalarının, yerel yönetimlerin ama daha çok Mekânsal Stratejik Planı'nıza uygun olarak planlansın ve kentler bunun doğrultusunda gelişsin.

Sayın Bakan, Bakanlığınız döneminde, özellikle de son üç yıl içinde kentsel dönüşüm mağdurları büyük kentlerde oluşmaya başladı. Sulukule, Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece, Fikirtepe, Üsküdar başta olmak üzere, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Kanunu'yla birlikte, bu bölgelerde evlerini ister belediyelerin ister TOKİ'nin ister müteahhitlerin isterse üçüncü şahısların devletin ya da yerel yönetimlerin gözetiminde olmaksızın yıktırıp inşaat yaptırmak için başvurular, belki kurumunuzdan ve bakanlıklardan kira yardımı da alan yurttaşlarımız, sonrasında yarım kalmış inşaatlar dolayısıyla, evet, bir kent mağdurları ortaya çıkmıştır. Bunun giderilmesiyle ilgili sigorta sözleşmelerinin başlatılacağını söylüyorsunuz ama ne bunları uygulayacak olan müteahhitler ortada var ne de bu sigorta primlerini ödeyecek yurttaşları artık ekonomik açıdan bulmak çok mümkün değil.

6306 sayılı Yasa'yla İstanbul'un en sağlam zeminleri, Sarıyer'de Baltalimanı, Üsküdar'da Fatih Sultan Mehmet, Boğaz'da... Yani Boğaz'ın iki yakasında ne kadar deniz gören, Boğaz gören manzaralı yerler varsa, İstanbul'da emniyet katsayısı en yüksek olan bölgeleri 6306 sayılı Yasa'yla da riskli alan altına aldınız.

Buralarla ilgili şunu belirtmek istiyorum: Bakın, gecekondular alanlarında o bölgede yaşayan yurttaşlar 1950'lerde, 1960'larda buralara göç etmiş, okuma yazma bilmeyen insanlar değildi; hepsinin çocukları üniversite bitirdi, bu mahallelerde avukatlar var, mimarlar var, mühendisler var, plancılar var, doçentler var, profesörler var. Bu bölgede yaşayan insanlarla masaya eşit şartlarda oturmadan bu bölgelerde bir adım ileri gidemezsiniz. Sonrasında mahalleler toplanır, 10 bin kişi gelir İstanbul'da Balmumcu'da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün önüne, siz de geri adım atmak zorunda kalırsınız.

Şimdi, Kadıköy'de Fikirtepe... Kadıköy'ün nüfusu 550 binden 450 bine düştü, 100 bin insan çıkarmış olduğunuz yasa ve uygulamaya koyduğunuz planlarla evinden yurdundan edildi. Şu anda Fikirtepe'de, 134 hektarlık alanda, 2013'te burası Bakanlar Kurulu kararıyla riskli alan ilan edildi, sonrasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı burayla ilgili yetkiyi kendi üzerine aldı. Şu anda burası tam manasıyla bir çöküntü alanıdır. Bu bölgede evlerini ada bazında müteahhide vermiş olan -34 adet adada inşaat çalışması başlamış, 25 adada da yıkımlar gerçekleştirilmiş- bu adalarda yaşayan yurttaşların hâli

içler acısıdır. Bununla ilgili çok hızlı biçimiyle bir uygulamaya geçmek gerekir. Belediyeler zaten devre dışı bırakıldı. Zaten yeni uygulamayla da belediyelerin herhangi bir biçimiyle mali açıdan da yardım edecek bir bütçe bütünlükleri ve büyüklükleri de kalmadığı için Bakanlığınızın bu kent mağdurlarıyla ilgili çok hızlı biçimiyle faaliyete geçmesi gerekir.

Bir başka yasa, imar barışı yasası. İmar barışı yasası, bir torba yasanın içine konmuş olan bir yasa maddesiyle geçti. Yani bu ülkede mimarlar, mühendisler, üniversiteler, siyasiler çarpık kentleşmeyi, riskli yapıları, deprem riskini, heyelan riskini, su baskınlarını, dere taşkınlarını engellemek ve bunlardan zarar görecektir yurttaş sayısını azaltmak için yıllardır akıl yürütüyor; buradaki bürokratların tümü de proje üretiyor, plan yapıyor, ihaleye çıkıyor fakat bir imar barışı yasası çıktı yani cumhuriyet döneminde yapılmış bütün doğru çalışmaları bir kalemde yok etti ve bitirdi. Hiçbir ülkede... Kaçak yapıyı yapan insana kendi yapısını beyan etme, denetleme ve onunla ilgili yasal sorumluluğu üstlenme hakkı nasıl verildi, anlamak mümkün değil. Neden son derece kısıtlı ve sınırlı sayıdaki Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bürokratları ve teknik eleman sayısı gözetilerek yerel yönetimler yasanın kapsamı dışına bırakıldı? Zaten üç yıldır herhangi bir inşaat ruhsatı vermeyen belediyelerde binlerce mimar, mühendis, teknik eleman, tekniker boşta dururken yerel yönetimlerin bu imar barışı uygulamasında neden doğrudan sorumlu olmadıklarını ve mali açıdan da neden elde edilecek olan gelirlerden muaf tutulduğunu anlamak mümkün değildir. İskan gelirlerinden, ruhsat gelirlerinden, hatta encümen cezalarından belediyeler gelir elde ederken, sizin yasanızla birlikte bütün para Hazineye aktarılacak. E, o zaman belediyeler yatırım için gerekli olan finansmanı nereden sağlayacaklar?

Bir başka önemli konu, yapı denetim şirketleri. Yapı denetim şirketleriyle ilgili muhtelif sorunlar var. Bunlardan bir tanesi: Şu anda durmuş olan inşaatlarla ilgili olarak yapı denetim şirketleri nasıl süreç yürütecekler? Yani sözleşmeyi feshetseler inşaatı durmuş olan konut sahibi, inşaat sahibi, müteahhit ciddi biçimde mağdur olacak; sözleşmeyi feshetirse bu kez orada teknik eleman çalıştırma dolayısıyla bunların mali yüklerini nasıl karşılayacaklar?

Bir başka husus da şu -artık, hepimiz biliyoruz, Bakanlığınız da bunu çok net biliyor- belediyeler, yapı denetim şirketleri ve müteahhitler üçlü sacayağı oluşturdular. Eğer sen bir belediyeden ruhsat alıyorsan ve burada emsal hesapların da üzerinde bina yapacaksan belediyenin öngördüğü yapı denetim şirketiyle anlaşıyorsun, yapı denetim şirketi senin yaptığın kaçak inşaatları hiçbir biçimiyle Bakanlığa ya da belediyeye şikâyet etmiyor ve sonuçta burada bir mutlu üçgen oluşuyor ama kentlerin de betona gömülmesine yol açan bir sacayağı varlığını sürdürüyor. Yapı Denetim Yasası'nın mutlak suretle değiştirilmesi ve burada müteahhidin yapı denetim şirketini seçme uygulamasının kesin olarak kaldırılması gerekir, öyle bir uygulama olamaz. Bir işverenin kendisini denetleyeni bir ücret karşılığında seçtiği bir model kesinlikle zaten başarısız olacaktır.

Sayın Bakanım, Ataköy'de Emlak Bankası 1950'lerde konutlar yaptı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum Sayın Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – 1980'li yıllarda Bahçeşehir'de planlar yapıldı. Nasıl olur da imar planıyla yeşil alana ayrılmış olan yerler daha sonra parsel bazında plan tadilatlarıyla imara açılır? Ve öylesine ilginçtir, Bahçeşehir gibi İstanbul'un kent dışındaki yeni yerleşim alanında yeşil alanları imara açan belediye başkanını da tuttular, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı yaptılar, bir de ona mükafat verdiler.

Bir başka olay şu: Esenyurt... Arkadaşlar, Esenyurt, Türkiye'nin kanayan yarasıdır. 1994 yılında 50 bin seçmeni olan Esenyurt'ta bugün 1 milyon insan yaşıyor. Ortalama olarak her yıl nüfusun 50 bin arttığı bir kent, nasıl bir plan anlayışıyla yürütülebilir?

Şimdi, buradan sormak istiyorum: Esenyurt'ta kaçak inşaatları bile bile yaptıran, plan tanımayan, imar planı tanımayan, yandaşlarına binlerce metrekare, milyonlarca metrekarelik kaçak inşaat yaptıran Esenyurt Belediye Başkanını görevden aldınız, bitti mi sorumluluğunuz? İstanbul'a karşı, kente karşı işlediği suçlar dolayısıyla Esenyurt'un Belediye Başkanı hakkında ne yapmayı düşünüyorsunuz? Dere yatakları imara açıldı, tarım alanları imara açıldı; Boğaziçi ön görünüm bölgesinde fakir fukaraya çivi çaktırılmazken, Reza Zarrab'a kaçak kat yaptırılmasına müsaade edildi. Boğaz'dan 1915'te geçmiş, Romanya'ya giden bir gemiden çekildiği iddia edilen fotoğraflar dayanak gösterilerek Boğaz'ın yeşil alanlarında yalılar ruhsata bağlandı. Bunlar yapılırken, 1994-2016 yılları arasında uzun dönem İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapan Kadir Topbaş, birinci derecede cemaat mensuplarına, ikinci derecede kendi yakınlarına, üçüncü derecede siyasi yandaşlarına İstanbul'un yağmalanmasında birinci derecede suç işlemiştir. Soruyorum: Görevden alınan Kadir Topbaş'la ilgili hangi yasal süreç başlatıldı ve bugün Kadir Topbaş'la ilgili hangi hukuki işlem yapılmaktadır?

Sayın Bakan, 100 Günlük Planı'nızda dediniz ki: "Kanal İstanbul bizim 100 Günlük Eylem Planı'mızda." İstanbul'da satılamayan 200 bin konut varken, TOKİ ürettiği konutları bile satamazken, İstanbul'un Küçük Çekmece su havzası ile Sazlıdere su havzasını, sonra Durusu'ya gidecek olan hattı birbirine bağlayacak aslında bir kanal projesi değil, 1 milyon nüfusun yaşayacağı bir rant projesiyle siz İstanbul'un havzalarının, İstanbul'un orman ve tarım alanlarının tahrip edileceğini düşünmüyor musunuz? "Düşük yoğunluklu planla yapacağız." diyorsunuz. Hektarda 80 kişiyi öngörseniz, 1 milyon nüfusu yaşatmak için 12 bin hektar alanı imara açmanız gerekir.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, on üç dakika oldu, toparlar mısınız?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Toparlayacağım.

Sunumunuzda gösterdiğiniz gibi eğer 2 katlı binalar yaparsanız o hektarda 30 kişiye gelir, o zaman siz 30 bin hektarlık alanı da imara açacaksınız demektir. Bu, İstanbul için anlaşılmaz bir noktadır.

Uygarlıklar tarihine bakıldığı zaman, her uygarlık, her imparatorluk kendisinden önce gelen imparatorluğu istila ettiğinde onun bütün kültürel varlıklarını yok eder, yıkar, sonra onun malzemesiyle kendi döneminin eserlerini yaratır. Şimdi, Bakanlığınız, döneminde, özellikle son on yıl içinde, cumhuriyet döneminin bütün sivil mimarlık yapılarına karşı topyekûn bir saldırı başlatmıştır. Başta Ankara ve İstanbul olmak üzere, pek çok yapıya, Atatürk Orman Çiftliği'ne, Atatürk Kültür Merkezi'ne, Petrol Ofisi binasına, Etibank binasına yani cumhuriyetin 1930'lu, 1940'lı, 1950'li, 1960'lı yıllarda yaptığı ve korunması gereken kültür varlıklarına karşı ciddi saldırılar yapılmıştır.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, toparlayalım lütfen, son bir dakikanız.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yüz elli yıllık belediye geçmişii olan Türkiye açısından çok önemlidir.

Biz şunu kendimize ve size sormak zorundayız: Seçilmişlerin plan yapma yetkisinin yani yerel yönetimlerin plan yapma yetkisinin sizin gibi atanmış bürokratlar eliyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılmasını ve kentlerin planlanmasını doğru buluyor musunuz? İktidara geldiğinizde yerelleşmeyi savunan anlayıştan, bugün merkezileşmeyi savunan bir anlayışa gelmiş olmak sizce yanlış değil midir?

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Diyarbakır Kırklar Tepesi'nde AK PARTİ'li belediye zamanında yapılmış olan kaçak yapıların yıkılmasından büyük memnuniyet duyduğumu belirtmek istiyorum. Kırklar Tepesi, korunması gereken bir kültür varlığıdır. Birkaç yıl önce gittiğimizde o ucube yapılardan rahatsız olmuştuk, şimdi gördüm ki yıkılmış.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, on beş dakikayı geçti. Sadece Komisyon dışından 35 arkadaşımızın söz talebi var. Lütfen...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Toparlıyorum Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Benim sizden ricam şudur: Diyarbakır Kırklar Tepesi'ndeki yıkım bir örnekse İstanbul'daki, Zeytinburnu'ndaki 16/9 yapısını da yıkmak konusunda bir çalışmamız olacak mıdır?

Sayın Bakanım, Anadolu'daki illerinin büyükşehir statüsüne alınması dolayısıyla il özel idareleri kapatılmış ve köyler belediyelere ve büyükşehirle bağlanmıştır.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, bir kısmını da soru bölümünde halledersiniz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Anadolu'nun bütün köylerinin belediyeler ve büyükşehir eliyle ciddi mağduriyet yaşadığı, özellikle orta Anadolu'daki büyükşehirlerin coğrafi konumları dolayısıyla 150-200 kilometre uzaklıktaki köylere hizmet vermemesi dolayısıyla köylerin hızlı biçimiyle boşalması mümkündür.

Son sözlerimi söylüyorum: İller Bankası belediyelerin paylarından ciddi kesintiler yapıyor. Belediyelerin ruhsat gelirleri sıfıra düşmüş durumda. İskân gelirleri ve kaçak inşaatlardan kestikleri encümen para cezaları da imar barışıyla ortadan kalktı. Buradan söylüyorum, 2019 yılında belediyeler konkordato ilan eden şirketler gibi maaşlarını ödeyemeyen, yatırım yapamayan, ana fonksiyonlarını yerine getiremeyen kurumlara dönüşecektir. Benim naçizane bir önerim var: Belediyelerin topladığı, yüzde 10'luk kültür, tabiat varlıkları fonu adı altında toplanan paraların valilik emrine değil, bu dönem itibarıyla gelirlerin de kaybolmasından dolayı belediyelere irat kaydedilmesi konusundaki bir düzenlemeyi yapmanızı çok önemli sayıyorum.

Sözlerimi tamamlarken Malatya Hekimhan ilçesinde büyükşehir belediyesinin üç yıldır yaptığı altyapı çalışmalarını hâlâ bitirememesi ve Malatya Hekimhan'da ana caddelerin hâlâ toprak olarak bulunmasından dolayı büyük bir sıkıntı yaşandığını belirtiyor, konuyla da ilgilenmenizi özellikle rica ediyor, Bakanlık bütçesinin de hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, zamana uymak -ben Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekli bir generalim, 2011'den beri de milletvekiliyim- uygarlığın, medeni olmanın bir gereği. Eğer bir insan verilen zaman içerisinde sözünü tamamlayamıyorsa biz...

CAVİT ARI (Antalya) – Medeni değil mi Sayın Başkan şimdi arkadaşımız, medeni değil mi?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, ne oldu? Medeni değil mi?

BAŞKAN – Şimdi, söz sırası Sayın Erol Katırcıoğlu'nda.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın vekil medeni değil mi Başkanım, ne demek istiyorsunuz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, yirmi dakika da konuşulmaz ki ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burası kışla mı?

BAŞKAN – Ben asker değil, milletvekili olarak söylüyorum size.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Emredersiniz komutanım!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kışla değil burası.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Emredersin!

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Süre geçiyor Başkan.

BAŞKAN – Size beş dakika daha fazla veririm.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, misafiri incitiyorsunuz ya, sözünüz misafiri incitiyor.

BAŞKAN – İncitmez, incitmez.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – İncitir yani.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Evet, Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) – Gökhan Bey’i incittin şu an. Sayın Başkanım, Gökhan Bey incindi, medeni olmadığını anladı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Arkadaşlar, içtima yapalım.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, buyurun.

Yeniden başlattım sürenizi.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinize saygı ve selamlarımı iletiyorum.

Şimdi, Bakanlığımızın kapsama alanı diğer bakanlıklar gibi oldukça geniş. Dolayısıyla da ben konuşmamı daha genel bir çerçevede tutacağım ve bir İstanbul Milletvekili olarak da İstanbul’la ilgili olarak, şehir yaklaşımlarınızla ilgili olarak bazı düşüncelerimi paylaşacağım.

Şimdi, efendim, bir kere şunun altını çizeyim: Adalet ve Kalkınma Partisi uzun süre İstanbul’u yönetti –Türkiye’yi de yönetti hoş- fakat demokrasi anlayışıyla ilgili olarak bir sıkıntısı olduğu kanaatindeyim, o kanaatle başlayayım. Şimdi, “Nereden çıktı demokrasi?” diyeceksiniz ama şöyle söyleyeyim size: Çevre ve şehir konuları dünyanın gündemine geldiği günden itibaren esasında demokrasinin içeriği ve anlamı da değişti ve maalesef, biz bu demokrasinin içeriği ve anlamıyla ilgili bu değişiklikleri de çok izleyebilir bir ülke olmadık, siyasi partilerimiz de bunu yeteri kadar izleyemediler. Dolayısıyla da bugün şehircilikle ilgili konuştuğumuz konular, çevreyle ilgili konuştuğumuz konular aslında doğrudan doğruya nasıl bir demokrasi anlayışına sahip olduğumuzla doğrudan ilgili. Çünkü sonuç olarak insanların yaşadıkları mekânlarla ilgili bazı kararlar alınıyor ve bu kararlar bazı sonuçlar üretiyor toplumun yaşamıyla ilgili olarak ve kaçınılmaz olarak eskisinden çok daha büyük ölçüde karşılıklı bir etkileşim alanı oluşuyor ve çoğu zaman da eğer toplumla etkileşimi anlamlı bulup da büyük projelere destek veya büyük projelere hayata geçirilecekse o zaman Türkiye’de olduğu gibi bu tam olarak gerçekleşmediğinden dolayı da toplumun genel olarak zararına olacak olan sonuçlar üretiliyor.

Şimdi, nitekim, İstanbul özelinden de baksak, Türkiye genelinden de baksak gerçekten de bu demokrasi eksikliğini veya farklı anlayışın sonuçlarını görüyoruz ve yaşıyoruz.

Şimdi, yine, Bakanlığımızın projeleri içinde söz konusu olan Yeşil Yol Projesi mesela. Şimdi, Yeşil Yol Projesi Karadeniz Bölgesi’nde düşünülen bir proje fakat daha önce de Karadeniz’de düşünülen bir proje vardı ve bu çok yıllar önce hayata geçmişti; Karadeniz Sahil Yolu Projesi. Şimdi, Karadeniz Sahil Yolu Projesi’ne bugünden baktığımızda büyük bir başarısızlık örneği olarak kabul etmemiz lazım. Peki, niçin oldu bu? Yani bu kadar büyük paralar yatırıldı ve bu kadar büyük bir coğrafya talan edildi. Bu

coğrafyadaki insan örgüsü, doğa örgüsü, iklim yapısı büyük ölçüde etkilendi bu projeyle ve sonuçları itibarıyla baktığımızda da gerçekten toplum açısından, toplum yaşamı bakımından da olumsuz sonuçları ortaya çıktı.

Şimdi, bu sorunun cevabı sanıyorum, geriye filmi sardığımız zaman şunu görmemiz lazım çünkü bu projeyi 3 kişi neredeyse hayata geçirmişti ya da bu projeye karar vermişti; hatırlayacaksınız Sayın Mesut Yılmaz ve o zaman Ordu vekiliydi galiba, sanıyorum, Yaşar Topçu yanılmıyorsam. Sinop muydu? Evet, Sinop'tu. Şimdi, buradan şunu söylemek istiyorum arkadaşlar: Çok sayıda insanın hayatını etkileyebilecek bir kararı az sayıda insanın vermesi kadar yanlış bir model olamaz ve maalesef, Türkiye'de bu çok atlanan bir hadise gibi yaşandı ve hâlâ da atlandığı kanaatindeyim ve nitekim konuşmamın sonuna doğru da bunu bir şekilde destekleyen görüşler ortaya koymaya çalışacağım.

Değerli Bakan, değerli katılımcılar; şunu söyleyeyim: Yeşil Yol Projesi de esasında tıpkı daha önceki yıllarda yapılmış olan Karadeniz Sahil Yolu gibi kimseye danışılmadan, kimseye sorulmadan, hatta hatta ÇED raporu beklenmeden inşaatı yapılmış bir proje olarak ya da inşaatı başlanmış bir proje olarak ortaya çıkıyor, bu son bilgi de Sayıştayın raporundan esasında. Sayıştay uyarıyor “ÇED raporu daha henüz olmadan bu inşaatlar nasıl oldu, nasıl başladı?” diye.

Şimdi, bu şunu söylüyor, altını çizerek tekrar edeyim: Bugünün dünyasında demokrasi öyle veya böyle özellikle toplumun çoğunluğunu veya önemli ölçüde insanı etkileyecek projelerin yapılabilmesinin bence tek koşulu vardır, o da o insanların görüşlerinin alınmasıdır. O insanların görüşleri alınmadan böyle büyük projelere girmek doğru değildir, yanlıştır. Çünkü demokrasi artık eskiden olduğu gibi “Seçildiğimde her şeyi yapabilirim.” yetkisi anlamına gelmemektedir arkadaşlar, böyle bir yetki yoktur. Dolayısıyla da Türkiye'de benim gördüğüm kadarıyla bütün seçilmişler seçildikleri andan itibaren her şeye muktedirmiş gibi davranabiliyorlar. Böyle bir şey olamaz. Çünkü biz sonuç olarak şunu anlıyoruz ki, giderek dünya şunu fark ediyor ki tek bir dünya üzerinde yaşıyoruz, gidecek başka yerimiz de yok, dolayısıyla da çevremize ve yaşadığımız şehirlere olağanüstü önem vermemiz lazım ve bir anlamda yaşanabilir şehirler hâline getirmemiz lazım, çevreler hâline getirmemiz lazım. Bu da nasıl olur? Bu da özellikle, demin de ifade ettiğim gibi, büyük projelerin mutlaka ama mutlaka toplumla etkileşerek gündeme getirilmesiyle olur. Aksi takdirde siz yaparsınız, yapmış olursunuz, olur da tıpkı Karadeniz Sahil Yolu gibi ama on yıl geçtikten sonra insanların şunu fark ederler ki bu yapılan projeler esasında yanlışmış, tıpkı Karadeniz Sahil Yolu'ndaki sonuçları şu anda yanlış olarak değerlendirmemiz gibi.

Dolayısıyla da sevgili arkadaşlar, ben buradan özellikle Adalet ve Kalkınma Partisinin ve Sayın Cumhurbaşkanının da benim gördüğüm kadarıyla anlayış dünyasında böyle bir kavrayış yok ve bunun, bir anlamda, özellikle Adalet ve Kalkınma Partisinin dikkat etmesi gereken, değerlendirmesi gereken bir görüş olduğu kanaatindeyim. Altını çizerek olursam, şuraya bir üst geçit yapılırken demiyorum ama mesela Kanal İstanbul gibi çok kaba bir hespla 1 milyon insanın hayatını etkileyecek bir projeden söz ediyorsak mutlaka ve mutlaka İstanbullu insanlara sormamız lazım böyle bir projeyi. Yoksa “Ben karar verdim Ankara'dan, ben bunu yaparım.” dersiniz, demin de söylediğim gibi, yapmış olursunuz ama topluma çok büyük de bir zarar vermiş olursunuz.

Bu çerçevede baktığımızda yine buradan Kanal İstanbul meselesine gelebiliriz. Kanal İstanbul meselesi, yani benim gördüğüm kadarıyla, çok parlak bir proje gibi geldi Sayın Cumhurbaşkanına ve işte “çılgın proje” adıyla ifade etti vesaire. Şimdi, bir anekdot anlatayım: Ben 1991'de Erdal İnönü'yle çalıştım, bu eski Başbakanlık binasında, inanır mısınız her gün bize bir proje gelirdi, her gün bir proje gelirdi ve gelen projelerin çoğu, ilginçtir mesela, askerlerimizden gelirdi. Yıllarca Anadolu'da görev yapmış askerler o coğrafyayı düşünüp kendilerine göre bir proje geliştiriyorlardı. Mesela, Van Gölü'nün sularının bilmem ne olmasıyla Dicle, Fırat'a bağlanması gibi bir proje mesela veya İzmit

körfezinin Karadeniz'e bağlanması gibi. Onlar da cılgın projelerdi. İşin ilginç tarafı, bize geldiği için biz de bunları ciddiye alıp araştırdık gerçekten yani yetkililerle görüşürdük, böyle bir proje fizibil midir, yapılabilir midir diye. Hatta hatta, bu projelerin içinde, şimdi aklıma geldi, Ankara'da göl yapma projesi bile vardı, Çorum nehrinden yanılmıyorsa, Ankara'nın bir kısmına bir göl getirmek.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Kayseri'ye liman projesi.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Efendim?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Kayseri'ye deniz, denize liman projesi.

BAŞKAN – Sayın Öztürk, lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet, o da var galiba değil mi.

Dolayısıyla arkadaşlar, yani böyle bir proje... Hani böyle bir proje olabilir de böyle bir projeyi toplum tartışsa mesela anlamlı da bulabilir belki ama iddia edilenlere baktığımızda, iddiaların da çok –nasıl diyeyim- ikna edici olmadığını görüyorum. Mesela şöyle bir iddia var amacıyla ilgili olarak söylerken “Deniz ticareti, Boğaz'dan geçen deniz ticareti artmıştır.” deniyor mesela. Benim notlarıma göre bu böyle değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre veriyorum Sayın Katircioğlu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Lütfen.

Mesela 2004'te 57 bin gemi geçerken şimdi 43 bin gemi geçiyormuş. Bu, benim bu tartışmayla ilgili öğrendiğim bir bilgi. Yani, dolayısıyla da gemi geçişlerinin artışıyla doğrudan bağlantılı bir meseleden söz etmiyoruz, başka bir meseleden söz ediyoruz. Sayın Bakan konuşmasında altını çizdi esasında, bu yeni bir rant projesidir arkadaşlar. Yani bugüne kadar inşaat sektörüne yapılmış olan yatırımların -makine, teçhizat yatırımlarını söylüyorum- boş kalmaması için düşünülmüş bir proje bence, hafriyat projesi esas itibarıyla. Daha sonra eğer gerçekleşirse etrafında köprüler, şunlar, bunlar yapılacak ve yeni şehirleşme alanları oluşturulacak vesaire. Şimdi, böyle bir şeye ihtiyacımız var mı bizim hakikaten? Yani, İstanbul'un bunu tartışması lazım, İstanbul'un özellikle bunu tartışması lazım ve maalesef böyle bir tartışmaya gerek görmeden Hükümet bu konuda karar aldığını söyleyebiliyor. Hatta bizim Meclise geldiğimiz günlerde gelen bir torba yasada gördüğümüz kadarıyla yap-işlet-devret formatında bu meselenin gündeme getirilmesi öneriliyor.

Şimdi, arkadaşlar, ben size şunu söyleyeyim: Tekrar altını çizeyim, böyle bir proje toplumla etkileşmeden, toplumun çeşitli örgütlerini, insanların görüşlerini dikkate almadan hayata geçerse emin olun Karadeniz Sahil Yolu Projesi gibi berbat bir sonuç verecektir ve bu berbat sonucu geri çevirmemiz de mümkün değildir esasında. Dolayısıyla da bunu, özellikle Bakanlığa bu uyarıyı yapma ihtiyacı hissettim.

Şimdi, öte yandan, Sayın Cumhurbaşkanımızın ilginç bir tutumu var diyeyim, bazen gerçekten bir söylediği ile başka bir söylediği arasında tezatlar olabiliyor. Mesela, İstanbul'u yönetti kendisi, biliyorsunuz, kendi yönettiği zaman İstanbul'da hemen hemen bugünün gökdelenlerinin yarısından fazlasının kararını kendisi verdi ve geçen sene şöyle bir konuşması var, orada şöyle diyor: “Son yıllarda şehirleşme noktasında ciddi sorunlarımızın olduğunu, hatalarımızın, eksikliklerimizin olduğunu defalarca söyledim. Evlerimiz genişlese de gönüllerimiz daralıyor, binalarımız yükseldikçe ufkumuz karıyor.” Kendisinin esasında hatalı davrandığını, İstanbul'a ihanet ettiğini söyledi. Şimdi, İstanbul'a ihanet ettiğini söylemesi önemli bir şey hakikaten çünkü İstanbul'a bakan, benim gibi İstanbul'da doğan bir insan açısından da bakarsak, İstanbul, benim gençliğimdeki, benim gençliğimin geçtiği bir

İstanbul değil. Yani, hatta eski fotoğraflarım olmasa, benim Boğaz'da, Arnavutköy, Kuruçeşme'de doğduğumu, büyüdüğümü bile anlatamam kimseye çünkü artık öyle bir yer kalmadı yani. Dolayısıyla da bunu tespit etmesi veya bunu ifade etmesi doğru bir şey. Fakat, arkadaşlar, hemen arkasından yani geçen sene bu lafları söyledikten çok kısa bir süre sonra Maslak'ta, Mecidiyeköy'de, Esenyurt'ta, Ümraniye'de, Fikirtepe'de gökdelen kararları verildi ve verenler de Adalet ve Kalkınma Partisinin belediye başkanlarıydı.

BAŞKAN – Sayın Katırcıoğlu, toparlayabilir miyiz lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Tamam, bir iki dakika daha lütfen.

Dolayısıyla da buradan şunu söylemek istiyorum: Sayın Cumhurbaşkanı, o zaman Belediye Başkanlığı yapmış bir kişi olarak İstanbul'u da çok iyi tanıdığını bildiğimiz Sayın Cumhurbaşkanı gerçekten eğer “ihanet ettik” diyorsa burada bir suç vardır demektir arkadaşlar, kent suçu dediğimiz bir suç vardır ve bu suçun da sorgulanması gerekir, böyle geçiştirilebilecek bir suç da değildir bu. Dolayısıyla da bugün itibarıyla baktığımızda, gördüğüm kadarıyla, İstanbul'da hâlâ gökdelenlere izin veriliyor, gökdelenler yapılmaya devam ediyor, toplumun sosyal örgüsü hızlı bir şekilde değişiyor, mahalleler yok oluyor, insanlar bugün bir bakıma kapitalizmin en büyük dertlerinden biri olan bireyselliğin çukuruna düşmüş vaziyette, herkes kendi çıkarı peşinde koşmak zorunda kalıyor ve bizim gençliğimizde yaşadığımız Türkiye olmaktan çıkıyor, böyle bir sosyoloji artık kalmıyor neredeyse. Arkadaşlar, bu çok büyük bir hasardır. Yani Kanal İstanbul'un veya Karadeniz Sahil Yolu'nun yarattığı veya yaratacağı sorunlardan çok daha derin bir sorundur bu. Bu, toplumun örgüsünün, toplumun sosyolojisinin bozulması sonucunu doğuracaktır.

Dolayısıyla da ben sözlerimi bitirirken şunun tekrar altını çizeyim: Çevre ve şehir konuları özellikle 1980 sonrası dünyada gündeme geldi çünkü neoliberal politikalar öyle bir rüzgâr yarattı ki gerçekten insanın tek bir yaşam alanı olan dünyanın talan edildiğini ve her geçen gün yaşanması zor bir yer hâline geldiğini gördükleri için önce Avrupa'dan ve daha sonra dünyanın her yerinden yayılan bir çevrecilik hareketleri oluştu ve şehircilik hareketleri oluştu. Bunların esasında tartıştığı konular çevre ve şehrin çok özel bir konu olduğunu ve demokrasi anlayışlarımızın da bu özel durumu dikkate alan bir biçimde yeniden düşünülmesi gerektiğini söyledi. Dolayısıyla da önümüzde sandıktan çıkmanın her şeyi yapabildiği bir demokrasi anlayışı bitmiştir arkadaşlar, böyle bir demokrasi anlayışı yok, aksine, insanına karşılıklı olarak saygı gösteren ve herkesin görüşlerini alarak bir anlamda toplumun ihtiyaçlarını gidermeye yönelik kararlar alabilen bir yönetim anlayışı giderek dünyada geçerli tek demokrasi anlayışı olmuştur.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Katırcıoğlu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – O sebeple de ben Bakanlığın bütçesinin hayırlara vesile olmasını dilerim tabii ki ama lütfen bu çevre ve şehircilik konularını böyle basit konular olarak almayın yani Sayın Cumhurbaşkanının –son bir söz- Gezi'yle ilgili olarak “Orada 3 ağaç söz konusu oldu, biz binlerce ağaç dikiyoruz.” lafı bile esasında çevre konularında Sayın Cumhurbaşkanının eksik bir bakış açısı olduğunu söylüyor çünkü çevre konusu öyle bir konu değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım; yeni görevleriniz hayırlı olsun. Ayrıca, Konyalı bir Bakan olmanızdan dolayı Konyalılar adına memnuniyetimizi ifade ediyorum.

İlk bütçenizin Bakanlığınız, ülkemiz ve milletimiz için hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum.

Sayıştay raporunda birçok bulgu var. Milliyetçi Hareket Partisi olarak denetim görevimizi layıkıyla yapabilmemiz açısından kesin hesapların ve Sayıştay raporlarının birçok ülkede olduğu gibi ayrı bir komisyon kurularak orada müzakere edilmesi görüşündeyiz.

Sayın Bakanım, herkesin temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşamada hakkı bulunmaktadır. Bu doğrultuda çevre sorunlarını akılcı bir koruma, kullanma ve geliştirmeyi öngören sürdürülebilir kalkınma modeliyle aşarak gelecek nesillere temiz, doğal ve kültürel değerleri korunmuş, yaşanabilir bir çevrenin intikalini sağlayacak politikalar hayata geçirilmelidir. Çevre sorunları sorunun ortaya çıkmasından sonra çözümünün aranması şeklinde değil, kalkınmanın bir unsuru olarak önceden belirlenen kısıtlar çerçevesinde ele alınmalıdır. Doğal, tarihi ve kültürel değerlerin kirlenmesini, tahrip edilmesini ve yok olmasını önlemek için çevre konusuna bilimi ve aklı esas alan; tarih, kültür, inanç ve millî menfaatlerimizle çatışmayan bir bakış açısıyla yaklaşılmalıdır. Kıyı, deniz, akarsu, göl, yapay göl ve diğer sulak alanların çevresi ile ekosistemlerin tamamını bütünlük içinde ele alan kıyı alanı planlaması ve yönetimi uygulanmalı; su, hava, toprak ve denizi birlikte dikkate alan entegre çevre politikaları geliştirilmelidir. Tabii zenginliklerimize toplum olarak sahip çıkma anlayışının kuvvetlenmesi için çevre duyarlılığı geliştirilmeli, bunun için medyanın toplumsal sorumlulukla yayın yapması sağlanmalı ve eğitim müfredatı zenginleştirilmelidir. Yatırım projelerinin yer seçiminde çevre duyarlılığına önem verilmeli, yatırımlarda çevre dostu teknoloji kullanımı teşvik edilmelidir. Taş ocağı ve maden aramaları tamamlandıktan sonra çalışma yapılan alanların ağaçlandırılması zorunlu olmalıdır.

Su havzalarındaki yapılaşmalar, kentsel ve sanayi atık sularının arıtılmadan deşarjı, tarımsal ilaç ve gübre kullanımı, katı atıkların düzensiz olarak alıcı ortama bırakılması gibi nedenler su kaynaklarını kirlletmektedir. Nüfusun sağlıklı ve güvenilir içme ve kullanma suyuna erişimi sağlanmalı, mevcut su sağlama tesislerindeki kayıp ve kaçaklar önlenerek ülke kaynaklarının etkin kullanımı temin edilmelidir. Yatırım ve işletme maliyetleri, personel, teknoloji seçimi ve denetim gibi nedenlerle atık su altyapı hizmetlerinde yeterli etkinlik sağlanamamaktadır. Özellikle atık su arıtma tesislerinin işletilmesi ve yönetilmesinden kaynaklanan problemlerden dolayı tesisler verimli çalıştırılmamakta olup arıtma tesislerinin işletme ve yönetimine yönelik model geliştirilmelidir. Atık su arıtımı ve katı atıkların ekonomik bir değer olarak geri dönüşümünü sağlayacak yatırımlara önem ve öncelik verilmeli, atık suyun insan ve çevre sağlığına olumsuz etkileri minimum düzeye indirilmelidir.

Sayın Bakanım, kentlerdeki altyapı, çevre ve güvenlik gibi alanlara ilişkin sorunlar ekonomik ve sosyal yansımalarıyla birlikte kentlerin rekabet gücünü ve yaşam kalitesini düşürmektedir. Yerleşim yeri seçimlerinde jeolojik etütlere, çevresel faktörlere, ekonomik ve sosyal uygunluğa ve afete duyarlı yer seçimine uyulmamaktadır, birçok yerleşim yeri afetle karşı karşıyadır. Sağlıklı kent planları yapılamamakta veya yapılsa da kalıcı olamamaktadır çünkü kişiye göre, yere göre rant odaklı olarak değişikliğe uğramaktadır. Planlı alanlarda imar uygulamalarının yetersiz kalması, arazi kullanım kararı ve yoğunluk artışına neden olan çok sayıda plan değişikliğinin yapılması sağlıklı bir kent dokusunun oluşmamasına neden olmaktadır. İmar planlarının değiştirilme süreci zorlaştırılmalı, alenileştirilmeli ve rant esaslı siyasi kararlar olmaktan çıkartılmalıdır. Kentsel gelişmenin sonucu olarak ortaya çıkan imar rantlarının belirli ellerde toplanması önlenmeli ve vergilendirilmesi yapılmalıdır.

3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenen geçici 16'ncı maddeyle imar barışının sağlanması için gerekli hukuki temel oturtulmuştur ancak imar barışından yararlanan vatandaşlarımız kredi bulmakta zorluk çekmekte, yüksek faiz oranlarına muhatap kalmaktadır. İmar barışı ödemelerinden taksitlendirme imkânı

verilerek vatandaşlarımızın bankalara mahkûm edilmemesi yönünde yoğun bir talep bulunmaktadır. Böyle bir uygulama yapılmasını Milliyetçi Hareket Partisi olarak öneriyor ve destekliyoruz. İmar barışı bir milat olarak ele alınmalı, gerek planlama aşamasında gerekse uygulamada etkili denetim sağlanmalıdır. Kentsel dönüşümde niteliği ve süreçleri iyi tanımlanmış, sosyoekonomik boyutları güçlendirilmiş ve katılımcı bir yaklaşıma dayanan bütüncül bir uygulama modeli geliştirilmelidir. Kentsel dönüşüm, kentsel yenileme, yeniden canlandırma ve koruma gibi alternatif yöntemleri de içerecek şekilde uygulanmalıdır.

Konut ve her türlü bina üretiminde güneş enerjisi ve gün ışığından daha fazla yararlanılmasına dikkat edilmeli, ısı yalıtımı ve depreme dayanıklılığı esas alan teknoloji ve standart malzeme kullanımı sağlanmalı; sağlıklı, güvenli, kaliteli ve ekonomik konut üretimine önem verilmeli, zemin etüdü aşamasından iskan ruhsatı aşamasına kadar etkin denetim yapılmalıdır. Kentlerimizde yaygınlaşan dikey yapılanmalara artık son verilmeli, kent estetiğini dikkate alan, tarihi ve kültürel dokuyu yansıtan bir yapılaşma ve mimari tercih edilmelidir. Kentlerimizin ön plana çıkan ve kentin kimliğiyle özdeşleşen tarih, kültür, ürün, doğal kaynak ve insan gibi değerleriyle markalaşmaları sağlanmalıdır.

Dar gelirli başta olmak üzere halkımızın temel konut ihtiyacının daha yüksek oranda karşılanması için gerekli önlemler alınmalı, barınma sorununa sağlıklı ve alternatif çözümler getirilmeli, uygun yöntemler ve finansman modelleri uygulamaya konulmalıdır.

Sayın Bakanım, kamu çalışanlarının çözüm bekleyen birçok sorunu var. Tapu personeli yoğun bir iş ortamında yüksek risk ve sorumluluk altında çalışmakta, sayıca çok yetersiz personelle çok iş yapılmakta, mesai kavramı gözetilmeksizin geç saatlere kadar çalışılmaktadır. Bunu bulunduğumuz illerde de tapu müdürlüklerinde görüyoruz. Tapu müdürlüklerinin personel ihtiyacı ivedilikle giderilmeli, tapu kadastro personelinin özlük hakları iyileştirilmeli, döner sermayeden pay alabilmeleri sağlanmalı, fazla mesai ücretleri artırılarak ödenmeli ve aynen noterlerde olduğu gibi tapu memurunun mali sorumluluğu için sigorta uygulaması getirilmelidir.

Sayın Bakanım, hep maliyeci olarak gördüğümüz Milli Emlak Genel Müdürlüğü de Bakanlığınıza bağlandı. Milli Emlak personelinin özlük haklarıyla ilgili de beklentileri var, bunlar çözüme kavuşturulmalı. Özellikle uzmanların 3600 ek göstergeyle ilgili taleplerini biliyoruz, bu konuyu da takip ediyoruz, daha önce Maliye Bakanlığında da takip ediyorduk. Bu ek gösterge düzenlemesi yapılırken mutlaka dikkate alınmalı. Aynı şekilde şube müdürü, müdür arkadaşlarımızın ek göstergesinin de 3600'e yükseltilmesi gerekmektedir.

Sayın Bakanım, mahallî idareler de Bakanlığınıza bağlandı. Mahallî idareler finansal kaynaklarını etkin olarak planlayamadıkları için borçlanmaya yönelmektedir. İller Bankası dışında ticari bankalardan yoğun bir şekilde kredi kullanılmaktadır. Ben örnek vereceğim ki kendi memleketimizle ilgili: Sayıştay raporunda yer alan tablolara göre Konya Büyükşehir Belediyesinin 2017 yılı sonu itibarıyla banka kredisi borcu 1 milyar 429 milyon lira, faiz gideri 106 milyon lira; bağlı kuruluşu KOSKİ'nin banka kredisi borcu 432 milyon lira, faiz gideri 27 milyon liradır yani Konya Büyükşehir Belediyesi borca batmış durumdadır. Her yıl katlanarak artan kredi borçlarına dair yıllık faiz gideri birçok kurumun bütçesinden daha fazladır.

Kent içi ulaşımda yaşanan problemler insanlarımızın yaşam kalitesini olumsuz etkilemekte, ekonomik ve sosyal kayıplara yol açmaktadır. Yine Konya'yı örnek vereceğim Sayın Bakanım: Konya'da şehir içi ulaşımda yaşanan sorunlara maalesef yıllardır çözüm getirilememiş, on yılı aşkın süredir çevre yolu yapılamamış, 2004, 2009 ve 2014 mahallî idareler seçimlerinde vadedilen, 7 Haziran 2015 seçimleri öncesinde "Hayırlı olsun." denilen Konya metrosunun 2018 Aralığında ilk etabı açılacağı söylenmiş ama hâlâ bir çivi dahi çakılmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre veriyorum Sayın Vekilim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Mahalli idarelerin idari, mali ve teknik kapasiteleri geliştirilmeli, bu çerçevede özellikle büyükşehirlerde hizmete ulaşımı kolaylaştırmak, altyapı hizmetlerinin sunumunda maliyetleri düşürmek, genişleyen hizmet alanlarında bulunan, yerleşim bölgesi olmayan tarım arazilerini, meraları, orman alanlarını ve ekolojik hassasiyeti bulunan bölgeleri korumak, yerindelik ilkesini zayıflatmamak gibi hususlara öncelik verilerek hizmet sunumu yöntemleri yeni bir model çerçevesinde değerlendirilmelidir.

6360 sayılı Kanun’la büyükşehir belediyelerinin yetki alanının il sınırı olarak belirlenmesi şehirleşme oranında önemli bir artışa neden olmuştur. Müthiş bir düzenleme, Sayın Bakanım, Konya’da şehirleşme bu kanunun çıkmasıyla bir gecede yüzde 100’e çıktı yani şehirleşme böyle olmamalı yani “şehirleştik” derken bunun gerekenleri de yapılmalı. Büyükşehirlerdeki belde belediyeleri, il özel idareleri kapatıldı, köylerin tüzel kişiliği kaldırıldı, belde ve köyler mahalle yapıldı. Milliyetçi Hareket Partisi olarak o düzenleme yapılırken yaptığımız samimi uyarılarımız dinlenmedi, dendi ki: “Beldeler, köyler şehir olmayı hak etti, şehir standardında hizmet alacak, şehirde ne varsa köylerde de olacak, hizmetler daha hızlı ve kaliteli olacak, güzel yollara, kanalizasyon sistemlerine, kaldırımlara kavuşacak, su sorunu kalmayacak...” Daha neler neler. Biz de “Yapmayın, etmeyin, hizmetler aksar, belde ve köylerde yaşayan insanımız birçok mali külfetle karşı karşıya kalır.” dedik. Öyle de oldu. Nitekim su parasını ödeme kolaylığı için kanunlar çıkarmak zorunda kalındı.

Konya’da çok cafcacı laflar da söylendi “Bugüne kadar yapılanların çok üstünde yatırım yapılacak, kapanan belediyelerin araç ve iş makineleri ile personelleri buralarda kalıp değerlendirilecek, 2016 sonuna kadar beldelerde altyapı sorunu bitecek, iki buçuk yıl içinde hiçbir beldenin su ve kanalizasyon sorunu kalmayacak.” diye köy köy, belde belde propaganda yapılmıştı; maalesef doğru çıkmadı. Daha yerel seçimlerin akabinde belde belediyelerinin ne personeli ne araç ve iş makineleri kaldı; beş yıl geçti ama birçok yerde yol, su ve kanalizasyon sorunu aynen devam etmektedir. Eski köy ve beldelerimiz boşalmakta, insanımız şehre göçmektedir. Büyükşehir belediyesi sınırlarını mülki sınır hâline getiren Büyükşehir Belediyesi Kanunu’ndaki düzenleme kaldırılmalı, ilçe belediyeleri yetki ve işlevlerine yeniden kavuşturulmalıdır. Kaldırılan belediye, özel idare ve beldeler ile tüzel kişilikleri sona erdirilen köylerin ekonomik, sosyal, demografik ve benzeri yöreye özgü özellikleri dikkate alınarak yeniden kurulmaları ve tüzel kişiliklerine kavuşturulmaları sağlanmalıdır.

Son olarak muhtarlarımıza değineceğim. Muhtarların görev tanımları yeniden yapılmalı, sorumluluğu kadar yetkileri de artırılmalıdır. Öncelikle, biri doksan dört yıllık, biri yetmiş dört yıllık muhtarlarımızla ilgili kanunlar var Köy Kanunu ve mahalle muhtarlıklarıyla ilgili kanun. Bunlar günün koşullarına göre yeniden düzenlenmeli. Köy odası ve mahalle muhtarlıkları hizmet bürolarının ilgili il özel idareleri ve belediyeler tarafından yaptırılması ve zaruri giderlerinin karşılanması, muhtarların belediye toplu taşıma araçlarından ücretsiz yararlanması ve muhtarların il genel ve belediye meclislerinde temsil edilmeleri için gerekli düzenleme yapılmalıdır.

Belediye başkanlarımıza emekli olunca ödenen makam ve görev tazminatıyla ilgili farklı uygulamalar bulunmakta. Belediye başkanlarının emekli aylıklarındaki farklılıklar giderilmeli, her ne şekilde olursa olsun belediye başkanlığı yapanların belediye başkanlığı için verilen ek gösterge ve tazminatlardan yararlanabilmesi sağlanmalıdır.

İl genel meclisi üyeleri, belediye meclisi üyeleri sadece toplantı başına huzur hakkı alabilmekte, ödenen huzur hakkı da yetersizdir. İl genel meclisi ve büyükşehir belediye meclis üyeleri sosyal güvenceye kavuşturulmalı, huzur hakları iyileştirilmelidir diyorum.

Bakanlığınız bütçesinin tekrar hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Şimdi, söz sırası Sayın Durmuş Yılmaz Bey’de.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları ve Bakanlığın değerli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve 2019 yılı bütçenizin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Son on yıllarda şöyle bir tavır ortaya çıktı: İktidar önce bize merkebimizi kaybettiriyor, ondan sonra bulduruyor ve ondan sonra da bizim mutlu olduğumuzu düşünüyor ve bizden bazıları kendilerini mutlu sayıyorlar -ben saymıyorum ama- böyle bir tavır gelişti. Burada yeni öğrendim, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı Diyarbakır’daki Kırklar Tepesi’ne bir inşaat yapıyor, aynı belediye bunu yıkıyor, şimdi bu yıkılıştan dolayı, çevrenin temizlenmesinden dolayı mutlu oluyoruz. Yani bu tavır hiç doğru bir şey değil.

Yasa yapıyoruz, yasalara uymuyoruz veyahut da bu yasaların uygulanmasında gevşek davranıyoruz, göz yumuyoruz ve bunun sonucunda birtakım yanlışların tohumunu ekıyoruz. O tohumlar yeşeriyor, belli bir noktaya geldikten sonra taşınmaz yük hâline geliyor, ondan sonra kendi elimizle ektiğimiz o tohumların sonucunda ortaya çıkan sonucu halletmek için yeni bir düzenleme yapıyoruz. Şimdi, yapılan yasalar eğer uygulanmıyor ise ve bunun için de göz yumuluyor ve bazı kesimlerde buralardan yararlanıyorlar ise o zaman dün ben burada Adalet Bakanlığının bütçesi görüşülürken bir kavram kullandım, dedim ki: “Ahlaksız büyüme.” Gerçekten de şu anda bir ahlaksız büyümenin içerisindeyiz. Yasa yapıyoruz, imar kanunları yapıyoruz ve bu kanunların uygulanması için gerekli denetim ve gözetimi yapmıyoruz, işler bir noktaya geliyor, gerek kamu arazileri gerekse bireylerin kendi mülklerinde olan, tasarrufunda oluşan araziler üzerinden yasalara aykırı olarak ruhsat vesaire veriyoruz ve ortaya garip bir şehir çıkıyor. Ondan sonra da diyoruz ki: “Biz bunu düzeltelim. Neyle düzeltelim? Bir af çıkartalım. İşte, vergi affı çıkartalım, sosyal güvenlik affı çıkartalım ve imar affı çıkartalım.” Bu, gerçekten çok kötü bir durum ve çok kötü bir alışkanlık, ne yapıp edip bunlardan vazgeçilmesi lazım çünkü toplum öyle bir noktaya geldi ki kısa vadeli çıkarların toplam değeri uzun vadeli çıkarlardan kısa vadede çok yüksek olduğu için uzun vadeyi unutuyoruz ve dolayısıyla da kaynaklarımızı israf ediyoruz, uzun vadeli düşünmüyoruz.

Bunun bir başka nedeni, yaptığımız yanlışlıklarla ortaya çıkan durumu... Çünkü kaynakları baştan etkin kullanmadığımız için bizi bir noktada kaynak sorununa itiyor, orada tıkanıyoruz, tılandıktan sonra kaynak aramaya yöneliyoruz; işte onun için de imar affı çıkarıyoruz, bedelli askerlik çıkarıyoruz, efendim, vergi affı çıkarıyoruz. Bunlar kaynak yaratımı değil yani imar affıyla ekonomide toplam kaynak yaratımı diye bir şey söz konusu değil. Var olan kaynak yeniden harmanlanıyor, özel kesimden kamu kesimine aktarılıyor. Biraz önce sayın milletvekili söyledi, imar affına müracaat edenlerin bu afan yararlanabilmek için kaynağa ihtiyaçları var ama ellerinde birikimleri yok, ya banka kaynağına müracaat edecekler ya da borçlanacaklar. İşte, bu, ekonomideki toplam kaynağın yeniden bir harmanlanması, bölüşülmesi. Size sizin sağlayacağınız imar affıyla ilgili olarak vatandaş gidecek bankadaki mevduatını çekecek, size verecek, sizin yani devletin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki mevduatı artacak, devletin geliri olacak, özel kesimde bir azalma olacak fakat ekonomideki toplam kaynaklarda bir şey değişmiyor. Değişen ne? Devletin harcama yöntemi ile özel kesimin harcama yöntemi farklı olduğu için bu harcamaların sonucunda farklı kesimler, farklı sektörler farklı şekilde teşvik edilecek ve onlar mal üretecekler. Dolayısıyla bu, bize merkebimizi kaybettirip sonra da buldurma, sonra da bizi mutlu etme uygulamasından kesinlikle vazgeçilmesi lazım.

Sayın Bakanım, siz şu dokümanı dün öğleden sonra bize ulaştırsaydınız, biz akşam bunu evimizde okusaydık bugün geldiğimizde sizin bunu okumanıza hiç gerek yoktu; biz buradan çıkaracağımız soruları size verirdik. Dolayısıyla bu neyi gösteriyor? Son yıllarda gelişen bir tavır da şu: Yönetim vatandaşın vergi topluyor, topladığı vergiyle yapması gereken hizmeti vatandaşa minnet duygusu duyurarak mutlaka teşekkür edilmesi gerekmiş gibi “Bunları, bunları, bunları yaptım...” Vatandaşın size veyahut da muhalefet olarak bizim size teşekkür borcumuz yok ama medeni olarak yapılan işleri de takdir etmemiz lazım, teşekkür ederiz. Sizin bize hesap verme zorunluluğunuz var, bizim vatandaş adına size soru sorma hakkımız, sizi denetleme görevimiz var. Bizim sorumluluğumuz denetleme, sizin sorumluluğunuz hesap verme. Dolayısıyla bu kültürün içinden de çıkmamız lazım. Siz vatandaşın vergi topluyorsunuz, bu vergiyle hizmet vermek zorundasınız. O topladığınız paranın karşılığında da ne tür bir hizmet verdiğinizi, kaynakları nasıl etkin kullandığınızı hesap vermek zorundasınız; bizim de görevimiz size bunun hesabını sormak. Fakat o noktaya gelindi ki sanki vatandaşın mutlaka teşekkür bekleniliyor, bu da yanlış, kesinlikle yanlış; bundan da vazgeçilmesi gerekir diye düşünüyorum. Siz bunu, dediğim gibi, dün bize verseydiniz, biz de bunu akşam okusaydık siz bugün bize gelip burada bunu okumak yerine... Şu anda uygulanmayan mahkeme kararları var, başta Artvin’deki altın aramalarıyla ilgili olmak üzere maden aramalarıyla ilgili gösteriler var; baraj, gölet yapımlarıyla ilgili protestolar var ülkenin değişik yerlerinde, taş ocaklarıyla ilgili protestolar var, termik santrallerle ilgili var, yok edilen zeytinliklerle; başta Fikirtepe –arkadaşlarımız örnek verdi- kentsel dönüşümle ilgili mağdur edilen bir sürü insan var, bunlar yazılıyor, çiziliyor, gösteri yapıyorlar. Geçmişte deprem bölgesi, toplanma bölgesi olarak tahsis edilmiş ve bugün imara açılmış, yok olmuş yerler var. Bunlarla ilgili bize bilgi verseydiniz, bu vatandaş niye protesto ediyor, vatandaşın yanlışı nedir, vatandaş bunu yapmakla siz de bunda vatandaş haklı bulup geri çekilmekle toplum olarak ne zarar göreceğiz; göletin yapılmamasıyla, taş ocağının yapılmamasıyla kayıplarımızın ne olacağını bize söyleseydiniz biz de sizden aldıklarımızı gittiğimiz Anadolu’da seçmenlerimize anlatır ve bu insanlara daha sağlıklı düşüncelerini, dolayısıyla bunların yapılması gerektiğini söyleyebilirdik ama böyle bir şey yok. Şu anda Anadolu’nun değişik yerlerinde protestolar var, bu protestoları görüşmek isterdim ben şahsen, bu konularda bize bir bilgi vermenizi isterdim fakat maalesef böyle bir şey söz konusu değil. Bu, dediğim gibi, bir icraatın içinden, doğru, bir harcama yaptınız, bunu toplumun bilmesi lazım ama burada bunu değil de bunları konuşsaydınız biz akşam bunu okur, buraya gelir ve öğleden sonra da, bu konuşmalar bittikten sonra size soracağımız sorularımızı sorabilirdik.

Bir başka şey, yani son on beş-on altı yılda ortaya çıkan şey: Nerede rant var ise öyle uygulamalar ortaya konuluyor ki o birikmiş rantların nakde dönüştürülmesiyle ilgili problem... Sanki su gibi nakit akıtılıyor. İstanbul’un on bin yıllık birikmiş nakdi, İstanbul’daki, işte, gecekonduyla, imar aflarıyla vesaireyle nakde dönüştürülüyor. Rant kötü bir şey değil. Aslında bence rantı yüksek olan yerleri değil de rantı sıfır olan, rantı olmayan, bakir Anadolu topraklarının rantını artırmak için eylem ve işlem yapmalısınız.

Kanal İstanbul... İstanbul’da İzmit Körfezi’nin doğu ucundan Çatalca’ya veya oradaki Çorlu’ya kadar kuş uçuşu nereden bakarsanız 300 kilometre. Yine, İzmit Körfezi’nin kuzeyinden Kandıra’ya, Karadeniz’e 50-60 kilometre. İkisini çarpın, 23 bin kilometrekare çıkıyor. 23 bin kilometrekare 780 bin kilometrekare toprağın yüzde 3’ünden daha az. Burada ülkenin nüfusunun yüzde 25’i yaşıyor, toplam millî gelirin neredeyse yüzde 40’ı, 45’i bu bölgede üretiliyor ve orada acayip bir konsantrasyon var. Ve şimdi İstanbul’un bu birikmiş rantından yararlanabilmek için, belli kesimleri yararlandırmak için Kanal İstanbul diye bir proje getiriliyor. Ben projenin uluslararası boyutunu, Montrö Sözleşmesi’ni, şunu bunu, çevresel yetkisini falan düşünmüyorum; sadece rakamsal bir şey söylüyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – İlave süre verdim efendim.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Efendim, lütfen izin verin.

2 tane uydu şehir kuracaksınız, her birinde ikişer milyon nüfus olacak, var olan nüfusa bunu ilave edeceksiniz ve orada da, dediğim gibi, bu kanalın etrafındaki topraklar daha da değerlendirilecek.

Sayın Bakanım, bunu böyle yapacağımıza Anadolu’ya gitseniz, Kızılırmak’ın üzerine, Orta Anadolu’ya 2 tane şehir kursanız, çevre kirliliğine neden olan konsantre olmuş sanayiye zaman içerisinde Orta Anadolu’ya taşısanız -ve şu anda “Endüstri 4.0” ve “nanoteknoloji” denilen şey kaliteli insan gücüyle olur, o da İstanbul’da ve büyük şehirlerde var çünkü eğitimli kesim orada- o sanayileri buralara çekip oralarda bu teknoloji geliştirecek ortamları yaratsanız daha iyi olmaz mı? Bence ülkenin geleceği özellikle bu tür rantçı projelerle karartılıyor. Sizden istirhamım bunu değerlendirmeniz ve dolayısıyla da İstanbul’daki bu rant avcılığını hiç rantı olmayan Orta Anadolu’ya yatırım yaparak bu rantını yükseltmeniz.

Son bir şey söylemek istiyorum, o da şu: Dün Twitter’da bir haber vardı “Patronlar Dünyası” diye hesabın altında. Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Büyükşehir Belediye Meclis üyesi Nadir Ataman, TOKİ teknik elemanlarının yaptığı bir değerlendirmeden hareketle İstanbul’da konut, rezidans, alışveriş merkezi ve gökdelenlerle ilgili olarak 76 projede yasalara aykırı olarak emsaller kullanarak 12 milyon metrekare fazlalık yapılmasına izin verildiğini ve bunun karşılığında da 250 milyar TL’lik ilave bir rant ortaya çıktığını ve bunun da, toplumun üzerinden millete gelmesi gereken rantın bu kesimlere aktarıldığını söylüyor. Haberin altında bütün bu, hangi firmanın emsal katsayısının değiştirilmesinden ne kadar ilave metrekare inşaat yaptığı var habere eğer bakarsanız. Bu doğru mu, sormak istediğim soru bu. Bu doğru mu, yoksa bir algı operasyonu mudur, nedir; bunu bilmek istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Milletvekilim.

Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz; 14.15’e kadar yemek arası veriyoruz.

Kapanma Saati: 13.26

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.26

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

(Oturum Kâtip Şirin Ünal tarafından açıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, değerli milletvekillerim; 21’inci Birleşim İkinci Oturumu açıyoruz.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan “süre” dediniz “zamanlama” dediniz, on bir dakika otuz üç saniye geç kaldınız. “Medeniyetsizlik” dediniz, o kadar bize ahkâm kestiniz. Bir öz eleştiri yapın.

BAŞKAN – Doğru söylüyorsun ama benden kaynaklanmadı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kimden kaynaklandıysa...

BAŞKAN – Benim dışımda kaynaklandı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl pašalık bu?

BAŞKAN – Ben sizinle aynı fikirdeyim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Daha ne o zaman?

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin pašalığınıza biz inanmıştık.

BAŞKAN – Evet, görüşmelere devam ediyoruz.

Sayın Yaşar Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

Çok değerli Komisyon üyelerimiz, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, Bakan Yardımcılarımız, basınımızın çok değerli mensupları; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. İnşallah Bakanlığımızın bütçesi hayırlı ve bereketli olur.

Sayın Bakanım, sunumunuzu dikkatle takip ettik, diğer bakanlıklarımıza göre de biraz süre uzun oldu. Gerçekten çevreci bir anlayışla çok güzel bir sunum izledik. Ben sizlere ve görev arkadaşlarınıza teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum.

AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Şimdi partimizin görüş ve düşüncelerini ben birkaç cümleyle ifade etmek istiyorum.

Çevre ve şehircilik alanında geniş bir görev ve sorumluluk üstlenen Bakanlığımız, şehirlerimizin kültürümüzün renklerini yansıtan, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesi için çalışmalarını sürdürmektedir. Çevreyi gelecek nesillere karşı bir sorumluluk bilinciyle ele almakta ve bir emanet olarak görmekteyiz. Aynı zamanda, dünyada giderek artan oranda nüfusun şehirlerde yaşadığını, zenginliğin ve kültürün şehirlerde geliştiğini dikkate aldığımızda yaşanabilir şehirler oluşturmak temel önceliğimizdir.

Bakanlığımız sürdürülebilir şehirler yaklaşımına uygun olarak şehirlerde atık ve emisyon azaltma, enerji, su ve kaynak verimliliği, geri kazanım, gürültü ve görüntü kirliliğinin önlenmesi, çevre dostu malzeme kullanımı gibi uygulamalarla çevre duyarlılığını ve yaşam kalitesini artırmayı amaçlamaktadır. Bu noktada, şehirlerimizin kadim medeniyetimizin renklerini taşıyan ve bu mekânlara da yansıtma yapan, altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesi için Bakanlığımızın çalışmaları bu kararlılıkla devam etmektedir.

Bakanlığımız planlamaya yön veren, yerel yönetimlere rehberlik eden, kimlikli, sağlıklı ve çevre dostu şehirler için çalışmaktadır. Kültür ve medeniyet tasavvurumuzdan kopmadan her şehrin kimliğine sahip çıkıyor, bu anlamda birbirine benzemeyen, kendi dokusunu, kimliğini koruyan şehirler kurmayı hedefliyoruz. Bunun için yerel yönetimlere rehberlik ederek onlarla iş birliği içerisinde çalışıyoruz.

Çevre, dünyanın gündeminde önemli bir yer tutuyorsa bunun sebebi insanoglunun emanet şuurundan uzaklaşmış olmasıyla izah edilebilir. Bizim inanç değerlerimizde, emanet, hayatın tümünü kuşatan bir kavramdır. Zaman, mekân, eşya, ömür, beden ve çevre bize emanettir. Bizler tabiatın dilinden konuşan bir medeniyetin mensuplarıyız. Yeryüzünde gençlerini fidana benzeten başka bir millete rastlayamazsınız. Ne zamanki dünyada Sanayi Devrimi ve yüksek teknolojiyle tanışma oldu, bu durumun sürüklemiş olduğu hızlı tüketim anlayışı artık hepimizi dünya ve çevre noktasında bir kere daha dikkatli olmaya sevk etti.

Günümüz şehirlerinin en önemli sorunlarından biri de atıklardır. Atıkların düzenli depolanması, kaynağında ayrıştırılması, enerji elde edilmesi ve geri kazanılması çalışmalarıyla atıklar ekonomiye kazandırılmaktadır. Özellikle son on altı yılda, ülkemizdeki 81 vilayetin birikmiş sorunlarının çözümü noktasında gerçekten tarihî nitelikli adımlar attık. 1950'lerden itibaren başlayan, özellikle 1980 ve 2000'li yıllarda zirveye çıkan düzensiz göç, çarpık kentleşme, gecekondulaşma, hazine arazilerinin işgali gibi sorunları önemli oranda ortadan kaldırdık. Ülke genelinde artan araç sayısına rağmen trafik sorununu büyük ölçüde azalttık. Tüm kurumlarımızla birlikte, asırlık ihmalleri gidermenin, kronikleşen meselelere çözüm bulmanın mücadelesini vermekteyiz. Şehirlerimizin dönüşümünde gecekondu, kaçak yapı ve benzeri dönüşümü sağlarken TOKİ'nin öncülüğünde ortaya çıkan konutu, okulu, ibadethanesi, ticaret merkezi, çevre düzeni ve tüm altyapısıyla kendi kendine yeterli yerleşim birimlerinin çok önemli katkısı olmuştur.

Bizler canı ve malı emanet kabul eden bir medeniyetin mensupları olarak şehirlere ve çevreye de bu hassasiyetle yaklaşıyoruz çünkü şehirler de birer canlı organizma gibidir; doğarlar, gelişirler ve daha sonra bakıma muhtaç olurlar. Şehirlerimizi daha yaşanabilir hâle getirmeye çalışırken tabiatı ve çevreyi korumak bizim asli vazifemizdir. Bu bilinçle çevre kirliliğinin önlenmesi ve korunan alanların yönetilmesi çalışmalarını titizlikle sürdürmekteyiz.

Hükümet olarak medeniyetimizin üzerinde yükseleceği şehirlerimizi yalnızca fiziksel yapıların bir aradığı değil, mekânlarında bütün olarak insanın ve tabiatın merkeze alındığı, kültürün ve sanatın, hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak kurgulandığı, medeniyet birikimine sahip çıkan, geliştiren ve yaşatan şehirler olarak tanımlıyoruz.

Kültürümüzün renklerini yansıtan ve yaşadığımız zamanın çizgilerini barındıran, altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesini hedefliyoruz. Bakanlığımız insanı merkeze alan yatay mimari uygulamalarını sürdürerek, şehir merkezlerinde ve tarihî dokusu bulunan mekânlarda tasarımın ve kullanılacak malzemelerin, kentlerin tarihî ve doğal dokusuna uygunluğunu plan notlarıyla zorunlu hâle getirmiştir. Projelerde yöresel malzeme seçimi ve uygulamaların desteklenmeye devam edileceği yöresel mimari projelerin 81 ilde hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Hacı Bayram Veli Hazretleri'nin de ifade ettiği gibi “Nagihan ol şehre vardım, onu yapılıır gördüm. Ben dahi bile yaptım, taş ve toprak arasında.” diyerek, şehirlerin bu açıdan kurucularının, sakinlerinin üzerinde daha önce yaşayanların âdeta aynası gibi olduğunu vurgulamıştır.

Hayata nasıl bakıyorsak, dünyayı nasıl idrak ediyorsak yaşadığımız şehirlere de öyle şekil veririz. Bu sebeple ecdadımız çok güzel bir ifadeyle “Şerefül mekân bil mekân” yani “Bir şehri aziz kılan o şehrin sakinleridir ve yaşayanlarıdır.” derlerdi. Tasavvurumuz nasılsa, inşa ettiğimiz şehirlerin mimarisi de öyledir. Yahya Kemal'in tespitleriyle ifade edecek olursak “Ecdat, bir yere yerleşeceği zaman önce mescidini yapar, onun yanına hamamını kondurur, yakınında da mezarlığını seçerdi. Solmadığı ve yekpare olduğu için tevhidin temsilcisi olarak gördüğü selvilerini diker, sonra bunların etrafına evlerini inşa ederdi.”

AK PARTİ hükûmetleri, bu doğrultuda, ecdadın emaneti olan şehirlerimizi, içinde yaşayan nesilleri ihmal etmeden ihya etmek için çalışmalarını sürdürmektedir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Belediye Başkanlığı döneminde İstanbul'da başlayan çevrecilik anlayışından alınan güçle bugün yolumuza çok daha hızlı ve güçlü bir şekilde devam etmekteyiz.

Ben özellikle çok hoşuma giden bir cümleyi de burada ifade etmek istiyorum.

Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Sayın Kırkpınar, tamamlayın lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – “Gönlü taş olanın şehri taş, gönlü aşkla dolu olanın şehri gülistan olur.” anlayışıyla millete hizmet yolunda aşkla yürüyen AK Parti'nin ve Hükûmetlerimizin, her alanda olduğu gibi çevre ve şehircilik alanında da yaptığı çalışmaların vatanımıza ve aziz milletimize artarak devam edeceğini ben belirtmek istiyorum.

Sayın Başkanım, bir iki cümleyle birkaç hususa da cevap verdikten sonra konuşmamı nihayetlendirmek istiyorum. Özellikle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle Bakanlığımızın kapsamı oldukça genişlemiştir ve çevreye duyarlılığın baskın olduğu, sosyal içerikli bir anlayışla yaklaşım ve vizyon ortaya koyan Bakanlığımıza ve çalışanlarına ben bir kere daha teşekkür ediyorum.

Ayrıca, bir konuşmacı burada olmayan, daha önce partimizin Büyükşehir Belediye Başkanı olan Kadir Topbaş'la ilgili “Görevden alınmıştır.” cümlesini kullandı. Kadir Topbaş istifa etmiştir.

CAVİT ARI (Antalya) – Ne oldu? Bizim bilmediğimiz başka bir şey mi oldu acaba? Terfi mi etti?

BAŞKAN – Arkadaşlar, hatibin...

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır, ne oldu yani? Görevden alındı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Lütfen arkadaşlar, bakın, biz sizi dinledik.

BAŞKAN – Cavit Bey, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır yani yanlış şeyler konuşuyorsunuz.

BAŞKAN – Tamam, hatibe müdahale etmeyin arkadaşlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Burada olmayan bir kişi için yanlış ifadelerde bulunulmasını kabul etmiyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Çağırılım Kadir Bey'i, gelsin buraya.

BAŞKAN – Cavit Bey... Cavit Bey...

SALİH CORA (Trabzon) – Siz de konuşurken biz müdahale edelim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bu yöndeki suçlamaları da reddettiğimizi belirtmek istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Peki, ne olduğunu anlatın da biz de öğrenelim.

SALİH CORA (Trabzon) – Anlatıyor, dinleyin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ayrıca, Cumhurbaşkanımız 1994’te Belediye Başkanı olduğunda, İstanbul’da çeşmeler hariç, her taraf akıyordu. Bunu bilmeyenimiz yok. Çöp yığınları içerisindeydi bütün İstanbul, gecekondular milyonlara ulaşmıştı.

CAVİT ARI (Antalya) – Hikâye anlatıyorsunuz, hikâye!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Hiç de hikâye anlatmıyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Hikâye değil, gerçek.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Milattan önce...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Gerçek bunlar; bunlar gerçek.

CAVİT ARI (Antalya) – Hikâye anlatmayın burada. Yirmi beş senedir İstanbul’a yaptığınızı siz biliyorsunuz. Bize hikâye anlatmayın!

BAŞKAN – Sayın Arı, lütfen... Rica ediyorum...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Ben İstanbul’da yaşayan birisiyim.

CAVİT ARI (Antalya) – Mahvettiniz İstanbul’u!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Su akmadı musluğumuzdan!

CAVİT ARI (Antalya) – Yirmi beş sene önceden bahsetmeyin!

BAŞKAN – Sayın Arı... Sayın Arı...

SALİH CORA (Trabzon) – Gerçeklerden rahatsız oluyorsunuz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Otuz iki gün musluktan su akmadı! Allah Allah!

CAVİT ARI (Antalya) – Siz İstanbul’la...

BAŞKAN – Sayın Arı, hatibe müdahale etmeyin.

CAVİT ARI (Antalya) – Mahvettiniz İstanbul’u!

BAŞKAN – Arkadaşlar, böyle bir usul yok, niye böyle yapıyorsunuz?

SALİH CORA (Trabzon) – İSKİ skandallarını hatırlayın, gaz maskelerini hatırlayın, hava kirliliğini hatırlayın. Çok kötüydü.

BAŞKAN – Sayın Arı, Başkanlık Divanı olarak en az 10 kere sizin adınızı zikrediyorum, dönüp buraya bakmıyorsunuz. Böyle bir yöntem yok, siz Komisyon üyesisiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – Yanlış şeyler söylüyor Sayın Başkan, cevap vermeyelim mi?

BAŞKAN – Efendim, bakın...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yanlış söylemiyor ya! Ben yaşayan birisiyim İstanbul’da.

CAVİT ARI (Antalya) – Biz yaşamadık mı İstanbul’da, sadece siz mi yaşadınız? Ne konuşuyorsun? Biz de yaşadık İstanbul’da.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Otuz iki gün musluğumuzdan su akmadı.

CAVİT ARI (Antalya) – Biz yaşamadık mı sanki? Sadece siz mi yaşadınız?

BAŞKAN – Söz sırası sizde zaten, cevabını verirsiniz.

Sayın Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yaşamadınız, yaşamadınız.

CAVİT ARI (Antalya) – Ezbere konuşuyorsunuz. Biz de yaşadık İstanbul’da.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yalan mı söylüyorsunuz ben? Otuz iki gün su akmadı musluğumuzdan.

BAŞKAN – Sayın Keşir...

Sayın Kırkpınar, tamamlayın lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi, gidin, İstanbul’a bakın, rezil ettiniz.

SALİH CORA (Trabzon) – Niye rahatsız oluyorsunuz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkanım, bakın, konuşmam hep kesiliyor.

BAŞKAN – Buyurun tamamlayın.

Sayın Ari, lütfen...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Değerli arkadaşlar, bakın, gerçeklerin ifade edilmesinin sizde rahatsızlık oluşturduğunun farkındayım.

CAVİT ARI (Antalya) – “İstanbul’a ihanet ettik.” diyen Sayın Cumhurbaşkanı, biz değiliz. Tepeden baktığınızda da her şey belli.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, rica ediyorum... Böyle bir usul yok ya! Hani, bir söylersiniz, iki söylersiniz de her şeyi, konuşma almış gibi... Lütfen, rica ediyorum...

CAVİT ARI (Antalya) – Dün de devamlı oradan sataşma oluyordu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, oradan hep bağırlıyorlar, o zaman uyarmıyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Her gün oradan sataşma yapıyor.

BAŞKAN – Siz memnun değilseniz, o zaman, siz yapmayın.

Buyurun, tamamlayın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bakın, Sayın Paylan, biz niye bağırlıyoruz? Sayın Başkanım, bizim bağırmanın sebebi şu: Vatanimize, milletimize, vatanımızın bölünmez bütünlüğüne, askerimize...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bölücü sizsiniz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – ...bunların hepsine dil uzatıldığı zaman biz her zaman, her yerde bağırırız ve gerekeni de yaparız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bölücü olan sizin politikalarınız.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Bölücü olan sizin söylemleriniz.

BAŞKAN – Sayın Kırkpınar, lütfen, tamamlar mısınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bakın, bunu bugüne kadar yaptık, bundan sonra da yapmaya devam edeceğiz.

Hiçbir zaman biz burada PKK’yı kimseye savundurtmayız ve bölücü başına da “sayın” dedirtmeyiz, bundan sonra da dedirtmeyeceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Sayın” diyen Bülent Arınç’tı, Başbakan Yardımcınız, Yalçın Akdoğan’dı “sayın” diyen, git ona söyle, Yiğit Bulut’a söyle.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sen de diyorsun şu an.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, İstanbul’u konuşuyoruz şu an.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen, hatibi dinler misiniz, yeter.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bu bayrağın altında yaşayıp da bu vatanın değerlerine küftettirmeyiz kimseyi. “İşgal” diyemezsiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Bu vatani iyice soyacağız, sarıldık.” Emsaller, emsaller...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Bekaroğlu da dört dörtlük oluyor mutluluktan, bravo!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Emsalleri çok seviyoruz, emsalleri.”

BAŞKAN – Siz de mi Sayın Bekaroğlu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Şu an gerçekten İstanbul’un 1994 öncesi hâlini benim burada anlatmaya gücüm yetmez çünkü o kadar çok şey var ki bu, filmlere bile konu olmuş. Dolayısıyla, ben bununla yetinmek istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Kadir Bey’i anlatın, Kadir Bey niye alındı onu anlatın, merak ettik vallahi.

SALİH CORA (Trabzon) – İstifa etti.

CAVİT ARI (Antalya) – Allah Allah, biz de inandık yani, vallahi inandık!

BAŞKAN – Sayın Cora...

Sayın Kırkpınar, tamamlar mısınız sözünüzü.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkanım, bana tamamlayacak bir ortam sağlayın, ben de tamamlayayım.

BAŞKAN – Tamam, normal süreniz zaten bitmişti, ben sözünüzü tamamlamak üzere verdim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tamamlamak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun tamamlayın.

Arkadaşlar, müsaade edin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kültürel varlıklara ve değerlere bizim hükümetlerimiz döneminde ne kadar sahip çıktığı ve ne kadar değer verildiği ve bu konuda da dünyada çok büyük bir oranda başarı elde ettiğimizi dün Kültür ve Turizm Bakanımız da ifade etmişti.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, biz de nasıl rezil ettiğinizin örneklerini göstermiştik. Sekiz yüzyıllık eserleri nasıl rezil ettiğiniz göstermiştik.

BAŞKAN – Sayın Ari, lütfen ya...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Son olarak şunu söyleyeceğim. Yine, imar barışıyla ilgili de...

SALİH CORA (Trabzon) – Rezilliğin daniskası CHP döneminde oldu.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir tane örnek göster, bir tane örnek. Sekiz yüzyıllık caminin duvarını nasıl yıktığınız gösterdim size resimleriyle. Yalan yanlış konuşmayın.

SALİH CORA (Trabzon) – CHP döneminde İstanbul’da...

CAVİT ARI (Antalya) – Yalan konuşma, yalan konuşamazsın.

SALİH CORA (Trabzon) – Yalan değil, gerçekleri söylüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir tane örnek göster kardeşim.

SALİH CORA (Trabzon) – 1 milyon 600 bin gecekondlu vardı sizin döneminizde İstanbul’da. İstanbul’u kentsel dönüşümlerle beraber, modern toplu konutlarla beraber yeniden ihya ettik.

CAVİT ARI (Antalya) – Mahvettiniz tarihî eserleri, rezil ettiniz hepsini.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Bağırınca haklı olmuyorsunuz ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Örnek göstereceksin, örnek; ben gösterdim örnekleri.

BAŞKAN – Sayın Ari...

SALİH CORA (Trabzon) – Öyle, oradan bağlamakla olmaz. Hurdacı bağırır, sarraf susar.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Eminönü’nde 271 tane cami ve tarihî vakıf eserinin kaybını nasıl açıklayacaksınız?

CAVİT ARI (Antalya) – Yok ya! Bir tane örnek göster.

BAŞKAN – Arkadaşlar... Sayın Keşir, Sayın Ari, lütfen...

Sayın Kırkpınar, bitirir misiniz sözünüzü.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bitirmedim Sayın Başkanım, nasıl bitireyim?

AYŞE KEŞİR (Düzce) – “Bir tane örnek” diyorsunuz, göstereyim, Sirkeci İstasyonu’ndaki mescidi yok ettiniz, yeni yapıldı orası.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yahu, arkadaşlar, Türkiye yağmalandı, milattan önceyi konuşmayın, gelip bugünü konuşun ya.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – “Bir tane örnek gösteremezsiniz.” diyor ya.

BAŞKAN – Sayın Keşir, Sayın Kırkpınar sözünü bitirecek, müsaade edin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bugünü konuşuyoruz, evet, bugünü konuşuyorum ben.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Camiye bak, camiye bak.” Buradan götürdünüz.

SALİH CORA (Trabzon) – CHP demek, çöp dağları demekti, hava kirliliği demekti, Haliç’te çöp yığınları demekti, akmayan sular demekti, elinde bidonla su kuyrukları demekti, gaz maskeleri demekti; siz o manşetleri unuttunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Kardeşim bırak bunları, İstanbul’u mahvettiniz, İstanbul’u.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yani bu söylenenleri inkâr edecek hâliniz yok herhâlde Sayın Bekaroğlu.

SALİH CORA (Trabzon) – İstanbul’u kurtaran Recep Tayyip Erdoğan’dır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Cora tamam, Cora; her şeyi biliyorsun, yeter ya! Her şeyi duydu herkes.

BAŞKAN – Başkanlık Divanı olarak ben Komisyon üyelerimizdeki bu tavrın hoş olmadığını düşünüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Tek bir tarafa bakıyorsunuz.

BAŞKAN – Hayır, her iki tarafa da bakıyorum, her iki tarafa da söylüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Dün burada konuşurken Başkan bana bakıyordu, hiç o tarafa bakmıyordu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Bekaroğlu, ben konuşmak istiyorum, lütfen, sesimi kırmayın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, öyle değil mi? Dün ne yapıyordun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl oluyormuş?

BAŞKAN – Sayın Kırkpınar, tamamlar mısınız. Lütfen, rica ediyorum...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hemen tamamlıyorum.

İmar barışıyla ilgili ifadelerde bulunuldu burada, imar barışıyla ilgili son olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçen yasayla ilgili yaklaşık yarım asrı aşkındır biriken sorunların çözümü, hâlli için bir çözüm ortaya konulmuştur, bundan da halkımız memnundur. Mutlaka bu soruna bir çözüm bulunması gerekiyordu dolayısıyla biz bu konuda halkımızın taleplerine cevap verdik diyorum.

Çok Saygıdeğer Bakanım, Bakan Yardımcılarımıza ve çalışanlarına hizmetlerinden dolayı teşekkür ediyor, bütçelerinin bir kere daha hayırlı ve bereketli olmasını Yüce Allah'tan temenni ediyorum.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Cavit Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakan Yardımcısı, değerli arkadaşlarım, değerli bürokratlarımız ve sevgili milletvekili arkadaşlarım; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak öneminizi ben şöyle ifade etmek istiyorum: Çevrenin değeri ve önemi bana göre hiçbir siyasi partinin tekeline bırakılmayacak kadar önemli. Yani bu konuyu, siyasetin üzerinde olan bir konu olarak gören ve değerlendiren birisiyim. Dolayısıyla, burada biz ne siyaset yapma adına ne bir partililik yapma adına görüş ifade edeceğiz. Burada, ülkemizin tüm doğal kaynaklarını, doğal güzelliklerini korumayı ve bunu kollamayı hepimizin asli görevi olarak görüyorum. Dolayısıyla, yapılmış olan yanlışlığı biz eleştirirken karşı bir refleks olarak “Evet, bunu bir muhalefet partisi dile getirdi, o yüzden bunu savunalım.” olarak bakmamak lazım. Eğer bir yanlışlık varsa bu yanlışlığı düzeltmek önce iktidarın, Bakanlığın ve hepimizin görevidir ve yine, bir yanlışlığı yapmamak hepimizin görevidir. Dolayısıyla, Türkiye'mizin bu güzel değerlerinin korunması siyasetüstü bir konudur. Sayın Bakan, bu anlamda, doğal güzellikleriyle, kaynaklarıyla, su kaynaklarıyla, ormanıyla, kısacası her türlü güzelliğiyle bu ülkemizin değerlerini savunmak hepimizin boynunun borcudur. O nedendir ki konuya siyasi yaklaşmayalım. Konuya siyasi yaklaşımdan, sizlere gelen taleplere çevre adına ve değerlerimizin korunması adına yaklaşmanız gerektiğini buradan ifade etmek istiyorum. Çünkü bu doğal güzelliklerimiz, doğal kaynaklarımız öyle, bir iktidar döneminde ortaya çıkan şeyler değildir, yüzyıllar geçer o güzel manzaraların, doğal güzelliklerin yaşanması için yani bize verilen, hırsızca kullanılsın diye bırakılan bir miras değildir, gelecek nesillere bizim bırakmamız, aktarmamız gereken güzelliklerdir bunlar. Bu anlamda, öncelikle, sizin, bu coğrafyamızın özelliklerini, güzelliklerini gelecek nesillere düzgün bir şekilde aktarma göreviniz var. Bu anlamda da, gerek üstlenmiş olduğunuz görevler noktasında gerekse yeni verilen görevlerle gerçekten güçlü ve önemli bir Bakanlık hâline geldiğinizi ifade etmek istiyorum. Özellikle, meslektan gelen birinin bu Bakanlıkta görev alması da önemli.

Tabii, çevre denince, şehircilik denince de akla çok şeyler gelmekte. Örneğin, Büyükşehir Yasası. Ben Antalya'da beş yıl boyunca, 2009-2014 yılları arasında İl Genel Meclisi Başkanlığı üstlendim ve hatta görev yaptığım bina bugünkü çevre ve şehircilik il müdürlüğüyle aynı avlu içerisindeydi. Özel idare ve il genel meclisleri kapandıktan sonra o bina çevre ve şehircilik müdürlüğü tarafından şu an kullanılmakta. Dolayısıyla beş yıl boyunca sizin bir taşra teşkilatınız olan Antalya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüyle aynı ortamı paylaşmış bir arkadaşınızım, öneminizi, değerlerinizi bilen birisiyim. Bu anlamda, özellikle, son yetkilerle beraber, sizlere verilen yetkilerle beraber çevreye daha duyarlı olunması ve sahip çıkılması adına özel görevleriniz var.

Şimdi, Büyükşehir Yasası benim dönemimde çıktığında yasayı en çok eleştirenlerden birisiyim. Bakın, bu kanunun Mecliste görüşülme aşaması dâhil, yayımlandıktan sonraki süreçlerde de Büyükşehir Yasası -ki o dönemde bütünşehir yasası olarak da değerlendirildi, biliyorsunuz- önümüzdeki süreçte meralarımıza, köylerimize, kasabalarımıza ciddi zararlar verecek ve orada yapılaşmaların önü açılacak

demıştim. Ayrıca, köylerde yaşayan vatandaşlarımızın sosyal, ekonomik, kültürel ve mali anlamda üzerlerine ciddi yükler binecek demıştim. Su parasını dahi, çeşmeden akan suyun parasını dahi bağlı bulunduğunuz büyükşehirle ödeyeceksiniz demıştik. İmarla ilgili sorunlarınız olacak, hayvancılıkla ilgili sorunlarınız olacak, tarımla ilgili sorunlarınız olacak demıştik o dönemde. Tabii ki köylülerimiz bizi dinlemedi maalesef ama beş yıl sonraki seçim süreçlerinde -ki ara ara zaten gittik ama- gidip tekrar bunları defaaten anlattığımızda geline nokta “Sayın Başkan, siz o dönem ne anlattıysanız biz bugün bire bir bunları yaşıyoruz.” demeye başladılar. Dolayısıyla bugün coğrafyamıza en büyük zararı verecek olan yasalardan biri bütüncül şehir yasası, Büyükşehir Yasası’dır.

Yine, sizin ifadenizle “imar barışı” dediğiniz ama bana göre usulsüzlüğe yani -bazen insan bilmeden bir şey yapabilir, bilmeden bir yanlış yapabilir, bilmeden doğru yaptığını zanneder ama yanlış bir sonuç çıkabilir, bunları ayrı tutuyorum ama- yaklaşık 1 milyon 600 bin civarında yıllara dayalı yapılmış usulsüzlüğe tam seçime ramak kalan, bakın, seçime ramak kala ve bana göre de bir seçim rüşveti olarak “imar barışı” adı altında imar affı çıkarıldı. Yani bu, birincisi. Seçime böyle birkaç ay kala çıkarılması gereken bir yasa mıydı? Böyle zaruri bir acil ihtiyaç var mıydı? Bana göre yoktu.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Vardı, vardı; para bitti.

CAVİT ARI (Antalya) – Bir, para bitti, doğru; iki, oy lazımdı. Bizim vatandaşımız da maalesef, böyle zamanlarda, kendi yapmış olduğu suistimali kabullenen bir anlayış varsa buna destek verip zaman zaman da böyle oyunu da verebiliyor. Tabii, geçmişten yapılmış olanları belki bir şekilde mazur da görebiliriz. Yani adam on beş sene önce yapmıştır, on sene önce yapmıştır, özellikle kırsal bölgede zarureten yapılan, köy yerleşik nizam planlamaları olmayan yerlerde yapılan binalar da var veya taşkın yapılar da var. Ama ben soruyorum ve şunu da iddia ediyorum, örnekleri de çok fazla: Bu yasa çıkar çıkmaz atılan temellerle, çalışan iş makineleriyle yapılmış onlarca yapı var Sayın Bakanım. Yani ortada mevcut, eskiye dayalı bir bina olsa eyvallah diyeceğim ama bu yasa çıkar çıkmaz bu yasadın yararlanmak için yapılmış onlarca bina var. Yani bunlara dur dememiz gerekmiyor mu Sayın Bakanım? Bakın, şöyle bir gazete haberi var, bu gazete haberi “Kaş’ta imar barışı sonrası heyelan bölgesinde villa inşaatları arttı, iş makinelerini durduramıyoruz.” diye bir haber. Bu haberi yapan kişi de -ben size söyleyeyim- Kaş Belediye Başkanı Halil Kocaer. Eğer partisini soruyorsanız da AK PARTİ. Yani Belediye Başkanının bu aciziyetini zaten kabul etmiyorum, birincisi bu. Yani “Ben bunlara aslında göz yumuyorum da, buna da bir bahane buluvereyim.” açıklamasıdır bu açıklama. Yani sen belediye olarak bu kaçak bir yapıya, hele hele heyelan bölgesinde yapılan bir yapıya göz yumuyorsan bunu bu yasanın kılıfına uydurma Sayın Belediye Başkanı. diyeceğim ama belediye başkanını da haklı görürsek de demek ki bu kanundan yola çıkarak daha o kanun kapsamında olmayan yerlere binaların harıl harıl yapıldığına dair örneklerin olduğunu AK PARTİ’li belediye başkanı ifşa etmekte Sayın Bakanım. Bunlarla ilgili de -eğer bu yasayı doğru uygulayacaksak- bu kanun çıkar çıkmaz mevcut durumların tespiti yapılmalı ve yeni yapıların önüne geçilmeliydi.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tarih var, tarih verilmiş.

CAVİT ARI (Antalya) – O zaman gidelim, hep beraber yapalım tarihi varsa.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ama ne zaman yapıldığı belli.

CAVİT ARI (Antalya) – Yani kaçakçılığı mı teşvik ediyor bu kanun?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İhbar edin.

CAVİT ARI (Antalya) – Ben ihbar ediyorum işte, Sayın Bakana ihbar ediyorum; belediye başkanınızı da ihbar ediyorum, yapılanları da ihbar ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, niye kapattınız mikrofonu?

BAŞKAN – Süreniz bitti, ben niye kapatayım Sayın Ari.

CAVİT ARI (Antalya) – Anlayışlı olduğunuzu biliyorum.

BAŞKAN – Evet, ben de aynı anlayışı sizden bekleyerek sözlerinizi tamamlamanızı diliyorum.

Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi, Antalya’da görev yaptığımız beş yıl süre içerisinde en çok mücadele ettiğim konulardan bazıları taş ocakları, mermer ocakları ve HES’lerdir. Bu konularda, özellikle ÇED raporu alınma aşamalarında ciddi toleranslar gösterilmekte ve dolayısıyla da başta Antalya’mızın doğal güzellikleri olmak üzere Türkiye’de ciddi tahribatlar yaşanmaktadır. Örneğin, geçen Kültür ve Turizm Bakanına da burada bulunduğu, sırada söyledim, kendisi Aksekilidir, dedim ki: Aksekili bir Kültür ve Turizm Bakanı olarak Akseki’nin Sarıhacılar köyüne yapılmakta olan 250 metre mesafedeki bir taş ocağıyla ilgili lütfen önleyici olun; İpek Yolu’nun geçtiği ve düğmeli evlerin bulunduğu, alternatif turizm alanının olduğu bir yere eğer böyle bir taş ocağı açılırsa bu sizin ayıbınız olacaktır diye söyledim ve buradan tekrar ediyorum. Gerçi, Sayın Bakan o gün bir açıklama yaptı ama ben yine de tehlikenin geçmediğini düşünmekteyim. Dolayısıyla başta Sarıhacılar olmak üzere, Antalya’mızda özellikle çok önemli tarihi kalıntılarının olduğu, su kaynaklarının olduğu yerlere, ormanların içlerine benzeri taş ocaklarına, mermer ocaklarına izin verilmemesi gerektiğini düşünüyorum.

Bütçemizin daha güçlü olması gerektiğini savunuyorum çünkü doğru işlerin yapılması gerekmektedir.

Son bir cümle de şunu söyleyerek bitiriyorum, Sayın Başkanım müsaadenle: Antalya’da Millî Emlak Müdürlüğü size devredildikten sonra haziran ayında Antalya’daki 203 bin metrekarelik BATEM arazisi Vakıflara devredildi Sayın Bakanım. Bu konudan haberiniz var mı, yok mu, bilmiyorum. Vakıflar Kanunu’nun 30’uncu maddesine göre devredildi. Antalya’nın en önemli değeridir BATEM. Burası hem bir tarım araştırma enstitüsüdür ama onun ötesinde de 203 bin metrekarelik arazisi bir narenciye bahçesi, Antalya’nın oksijen deposu olan bir yer. Şimdi, elimde bir rapor var, bir Millî Emlak uzmanı tarafından hazırlanmış, içerisi yanlışlıklarla dolu ve burada Tarım Bakanlığının intifa hakkının da kaldırıldığı yazılmakta. Bu konuda dava açılması gerektiğini savunduk ama uzmanınız dava açmaya gerek görmemiş. Ancak bu raporu ben size vereceğim, okumanızda veya incelemenizde fayda var. Bu davanın açılması, bu arazinin tekrar Millî Emlak Müdürlüğüne geri kazandırılması lazım çünkü gerekçe çok hatalı bana göre. 203 bin metrekarelik yerin Bakanlığınız uhdesine geri alınması için çalışma yapmanızda fayda olduğunu düşünüyorum.

Bütçenizin ülkemize hayırlı olmasını diler, başarılar dilerim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri, Sayın Bakan; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, yapılan düzenlemelerle Çevre ve Şehircilik Bakanlığına tüm ülkenin tapusunu istediği gibi kullanma yetkisi verilmiştir. Şehir plancılığı hizmetlerinde kamusal fayda anlayışı hâkim olmalıdır ancak bundan vazgeçilmiştir. Serbestleştirme, ticarileştirmenin aracı hâline getirilmiş rant odaklı projelere teslim edilen kentlerde plansızlık egemen kılınmıştır. Tüm bu sorunlara karşı da demokratik katılımın sağlanması çok önemlidir.

Sayın Bakan, ben Muğla özelinde tüm ülkeyi de ilgilendiren birkaç konuya değinmek istiyorum.

5216 sayılı Kanun'un 7/b maddesinde büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları "Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak." şeklinde tanımlanmıştır.

Bu kapsamda, sınırları il mülki sınırlarına dayanan büyükşehir belediyesinin yetki alanının il bütününde değerlendirilmesi gerektiği, dolayısıyla planlama çalışmalarının bütünsellik ilkesi çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

1.480 kilometre kıyı uzunluğuna sahip 13.247 kilometre yüzölçümüne sahip Muğla ilinin yüzde 25'i özel çevre koruma bölgeleri, doğal sit alanları, millî parklar, tabiat parkları ve benzeri korunan alanlar ile turizm merkezleri, kültür turizm koruma ve gelişim bölgelerinden oluşmaktadır. Bu alanlar, Muğla Büyükşehir Belediyesinin plan onama yetkisi dışında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığının plan onama yetkisindedir. Muğla Büyükşehir Belediyesi plan onama yetkisindeki ilin yüzde 75'lik kısmının yüzde 62,5'i orman alanı ve yüzde 20,9'u tarım alanı olmakla birlikte, plan kararı geliştirilebilecek alan 992.192 hektarlık plan onama alanının sadece yüzde 5,4'ünü oluşturmaktadır. Ancak bu alanlara her ne kadar hizmet sağlanmaya çalışılsa da söz konusu korunan alanlar arasında alt ölçekli imar planları bulunmadığından, 6360 sayılı Kanun kapsamında bu alanlara hizmet götürmekte aksaklıklar yaşanmaktadır.

Bu kapsamda, Muğla il genelinde vatandaşlarımıza hizmetin daha hızlı ulaştırılması, içme suyu hattı, yol, kanalizasyon gibi belediye hizmetlerinin hızlandırılması ve kaçak yapılaşmanın önlenmesi için imar planlarının yapılması, mağduriyetlerin önlenmesi bakımından aciliyet arz etmektedir.

Sayın Bakan, 6360 sayılı Büyükşehir Yasası'yla, bildiğiniz gibi, köy statüsünde kırsal yerleşim birimleri -orman köyleri de dâhil- bir gecede büyükşehirlerin mahalleleri olmuştur. Köy tüzel kişilikleri kalkmış ve birçok köylülük hakları ortadan kaldırılmıştır.

Kanunun geçici 1'inci maddesinin 14'üncü fıkrasında, bu kanunla mahalleye dönüşen köylerde kanunun yayımlandığı tarihe kadar bitirilmiş olan yapıların ruhsatlandırılmış sayılacağı ve ayrıca bu yapıların elektrik, su ve bunun gibi kamu hizmetlerinden yararlandırılacağı belirtilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün (2013/5) sayılı Genelgesi'yle de uygulamaların tespit ve değerlendirme raporu örneğine göre yürütülmesi gerektiği bildirilmiştir. Ancak uygulamalar sırasında muhtarlıklar izniyle o köyün yöresel dokularına göre yapılan yapılar, Bakanlık görüşleri nedeniyle, yapı yaklaşma mesafeleri gibi basit nedenlerle bu maddeden faydalanamamıştır. Yani köylüyü köyünde yaşatabilme ilkesi gereği muhtarlık izniyle yapılan köy yapıları ruhsatlanmış sayılamamıştır. Maalesef, büyükşehirlerde kırsalda yaşayan köylülerimiz imar barışına müracaatla yapı kayıt belgesi almak ve para yatırmak zorunda kalmışlardır. Bu nedenle, büyükşehirlerde mahalleye dönüşen köylerdeki 6360 sayılı Yasa kapsamındaki muhtarlık izniyle yapılan yapıların tespit ve değerlendirme işlemlerinin bu kapsamda değerlendirilerek, yasanın özüne uygun olarak ruhsatlı sayılması ve imar barışı masraflarından kurtarılması gerekmektedir.

Sayın Bakan, Muğla'mızın tek sorunu sadece imar uygulamalarında yaşanan sorunlar değildir. Ne yazık ki doğal güzelliklerimize sahip çıkma ve koruma adına ciddi sorunlarımız vardır.

Bakınız, Milas ilçesi ile Aydın'ın Söke ilçesi sınırları arasında yer alan Bafa Gölü, oluşumu, doğal yapısı, tarihî zenginliği, bitki, hayvan, balık ve kuş çeşitliliğiyle olağanüstü zenginliğe sahip bir doğa cennetidir. Ne var ki son yıllarda Bafa Gölü sürekli olarak kirliliği ve balık ölümleriyle gündeme gelmektedir. 2013 yılında yapılan sayımlarda Bafa Gölü'nde 27 farklı kuş türünden 78.101 kuş sayılmıştır. 2014 yılındaki sayımda ise kuş türü sayısı 21'e, kuş sayısı da 50 bine inmiştir. Balık ölümleri ve aşırı yosunlaşmayla birlikte çevrede aşırı derecede kötü koku oluşmaktadır. Gerek insanlar ve gerekse diğer canlılar için çok ciddi boyutta yaşamsal tehlide neden olan bu durumun önümüzdeki bahar ve yaz aylarında yine yaşanmaması için ivedilikle önlem alınması gerekmektedir. Bu amaçla, Bafa Gölü'ne Büyük Menderes Nehri'nden kirli su girişi ve zeytinyağı fabrikasından kara su girişi önlenmelidir. Uzmanlar tarafından Bafa Gölü'nde yapılan araştırmalarda olması gerekenin 140 katı azot bulunduğu, göl dibindeki aşırı yosunlaşmanın gölün oksijen değerini düşürdüğü ve alg patlamasına neden olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle, uzmanların da dile getirdiği gibi, Bafa Gölü'nde ivedilikle ve mutlaka mekanik temizlik yapılarak yosunların azaltılması gerekmektedir.

Sayın Bakan, sunumunuzda belirttiğiniz diğer bir konu da fıstık çamları. Muğla'nın Yatağan ilçemize bağlı Gökgedik ve Zeytinköy Mahallelerimizde anıt ağaç statüsünde olan ve koruma altında olması gereken fıstık çamları dâhil 2.500 civarı ağaç ÇED raporlarının hileli yorumlanmasıyla yasaya aykırı biçimde kesilmiştir. Köylülerin tepkisi sonunda kesim işi şimdilik soğumaya bırakılmıştır. Madencilik faaliyetlerinde 3 hektarın altındaki alanlar ÇED'den muaf tutuluyor, madencilik faaliyeti başlıyor ve daha sonra “zenginleştirme” adı altında alan 30 hektara kadar genişliyor.

Sayın Bakan, Yatağan Zeytinköy ve Gökgedik'te köylüler ormanı ve ağacı koruyor, ekmek teknelerini koruyor ama öyle bir ironi ki Orman Müdürlüğü ise şirketin çıkarı doğrultusunda sabaha karşı saat 04.00'te fıstık çamlarını kesiyor. Bu saatte bunu ancak kaçakçılar yapar.

Adının içinde “çevre” olan bir Bakanlık olarak, özellikle maden şirketlerinin yasanın arkasından dolanarak “zenginleştirme” adı altında, ÇED raporu alanı dışında faaliyet yapmasını engel olmaya yönelik bir çalışmanız olacak mıdır Sayın Bakan? Maden 1 kez çıkar ve biter. Fıstık çamları hem doğaya hem de köylülerimize yüzyıllarca katkı sağlar. Köylülerin mağduriyetini önlemek için bir tedbir almayı düşünüyor musunuz?

Sayın Bakan, bakınız, Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan bir cümle kurdu, İstanbul'un kıymetinin bilinmediğini belirterek “Biz bu şehre ihanet ettik, bundan ben de sorumluyum.” dedi.

Sayın Bakan, İstanbul'da durum bu. Peki, Muğla'da farklı mı?

Bakınız, örnek vermek istiyorum, Sayın Bakan: Şurası Bodrum'a giderken Güvercinlik'teki Pina Yarımadası. Üstteki yarımadanın önceki hâli, alttaki de inşaatın başladığı hâli. “Şimdiki hâli nasıl?” dersiniz, şimdiki hâli de bu Sayın Bakan.

2007 yılında Bodrum Pina Yarımadası yakıldığında zamanın Turizm Bakanı “Bu bölge yapılaşmaya açılmayacak.” diye söz vermişti. Cumhurbaşkanı Erdoğan da bu bölgede tekneyle dolaştı ve bölgede ciddi imar kirliliği ve vahşi bir yapılaşma olduğunu belirtti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Gırgın, son cümlelerinizi alayım lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Tabii, tamamlıyorum, bir dakika rica edeceğim Sayın Başkan.

Fakat 2011'den sonra yapılaşmanın önü açıldı, şu anda o yarımada yedişer katlı, yeşil alan bırakılmadan yüzde 100 beton yığını 4 dev otel karşımızda bir utanç abidesi olarak duruyor.

Şimdi, ben size sormak istiyorum Sayın Bakan: Mesela Muğla Bodrum'daki Pina Yarımadası'ndaki bu yaşananlar da bir ihanet midir, bu noktada yaşadığımız bir sorumluluk duygusu var mıdır?

Sayın Bakan, bilindiği üzere, Kargı Koyu Bodrum'un en güzel koylarından biridir. Çevrede oldukça yoğun siteler vardır. Sahil bandı da güneybirlik teknelerin uğrak yeridir. Bu özelliklere bağlı olarak Kargı Koyu'nun Bodrum'un deniz, kum, güneş turizminin en değerli noktalarından biri olduğunu söyleyebiliriz, böyle bir yere külliye yapılıyor Sayın Bakan. 2016'daki ihale bedeli 30 milyon TL olan külliye'nin bugünkü ekonomik konjonktür ve kriz ortamındaki aciliyeti, gerekliliği ve maliyeti nedir? Arazinin Diyanet Vakfına külliye amaçlı tahsisi herhangi bir ihale sonucunda mı yapılmıştır? Külliye'nin yapılacağı arazinin sahibinin FETÖ'den yargılanan biri olduğu iddiaları doğru mudur? Külliye'nin yapılması ve yer seçimi noktasında yerel yönetimlerden, sivil toplum örgütlerinden, kent konseyi, oda ve derneklerden, kısaca Bodrum halkından görüş alınmış mıdır? Yapılan kent konseyi toplantısında bölge halkı bu külliyeyle bölgede bir cemaat ve tarikat yapılanmasının oluşmasından ve bu yapıların bölgede faaliyet göstermesinden ciddi anlamda endişe duymaktadır. Geçtiğimiz dönemlerde yaşanan acı tecrübelerle baktığımızda bu endişede haklılık payı yok mudur? Bu konuda nasıl tedbir almayı düşünüyorsunuz?

Sayın Bakan, şehir ve çevre sorumluluğu üzerinizdedir. Türkiye'nin yarınları için karar almanızdır. Çocuklarımıza beton ormanları bırakmak istemiyoruz. Bu anlamda bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu gece Zonguldak Kilimli'de bir maden ocağında patlama oldu, 3 işçi mahsurdu. İnşallah onlara da sağ salım ulaşılır.

Aksu arkadaşımıza da başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakanım, önce bir soru sorayım, sonra unutabilirim: Sizden önceki Bakan döneminde Rize'nin Ekrem Orhon Mahallesi'nde yenilenme çalışması yapılacaktı. Burası enteresan bir yerdir; 1970'li yıllarda “denizden kara, karadan para” sloganıyla deniz dolgusu yapılmış, sonra da imara açılmış. Ama on seneden fazla bir zamandan beri bütün araştırmalar bu binaların temellerinin kohezyonla çürüdüğü, her an çökmeler olabileceği dolayısıyla bu mahallenin olduğu gibi... “Bu mahalle” dediğimiz yer, gündüzleri 30 bin kişinin üzerinde yaşadığı -yarısı çarşı- bir mahalledir. Bunun değiştirilmesi için rezerv alanlara bakılmıştı. Daha sonra susuldu. Dendi ki: “Büyük bir maliyet gerekiyor, vazgeçtik.” Yani 30 bin kişiyi riske eden nasıl bir şey, özellikle de Cumhurbaşkanının memleketinde? Sayın Bakanım bu konuyu size havale edeyim.

Değerli arkadaşlarım, kızmak filan yok, konuşuyoruz karşılıklı, Türkiye'nin meselelerini masaya yatırıyoruz, hemen şey yapmayın. Hiç kimse de melaime filan değildi, “Eski dönemler çok güzeldi, şimdi bilmem ne, şimdi çok güzel.” Öyle demiyoruz. Bugünkü meselelerin altını çiziyoruz. Hemen milattan önceye filan gitmeyin yani “Hazreti İsa'yı da senin deden öldürmüştü.” filan diye sokakta geçen Yahudi'ye saldırmayın; öyle değil arkadaşlar, başka bir konu.

Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı, dün de söyledim, bugün tekrar başka bir itirafta bulundu, biliyorsunuz: “Ama biz bu şehrin kıymetini bilemedik, biz bu şehre ihanet ettik, hâlâ da ihanet ediyoruz, ben de bundan sorumluyum.” Bu bir itiraf arkadaşlar, “İhanet ettik.” diyor.

Değerli arkadaşlarım, gerçeği söylüyor. Ama bunun sorumlusu kim? Bunun sorumlusu bu ekip, bu ekip sizsiniz. Dolayısıyla “Ha bir daha yapmayalım. Efendim, biz sorumluyduk ama şimdi Millet Bahçesi yapıyoruz, burada bir yuvarlanın; ondan sonra yatay, dikeydi..” filan. Ee? “Bitti, bizim hiçbir suçumuz filan yok, rey vermeye devam edin, hiçbir şekilde kimse de bize hesap sormasın.” Öyle değil arkadaşlar, muhalefetiz, hesap soracağız.

Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı başka bir şey daha söylüyor: “Vahşi kapitalizmin hırslarına asla kapılmamalıyız.” Bakın sizin şehircilikle ilgili yaptığınız iş vahşi kapitalizmin dibi, anlatacağım biraz sonra nasıl dibi olduğunu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Zirvesi, zirvesi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, bakın, inşaat sektöründe çok ciddi bir kriz, problem olduğu artık yazılıyor, çiziliyor, kurtarma planları yapılıyor. Bir defa sizin kenti ve konutu, insanların barınma ihtiyacını ticarileştiren, finanslaştıran bir konut politikanız, kent politikanız var yani bunun temelinde neoliberal politikalar var, vahşi kapitalizm var değerli arkadaşlarım bunun temelinde.

Bakın, on altı senede öyle bir sistem geliştirdiniz ki Türkiye’deki insanların yüzde 45’inin konut ihtiyacı var, konutları yok ama 1 milyondan fazla –tam rakamı bilemiyoruz- konut stoku fazlası var. “Konut” diyoruz ha, ev olarak kullanılabilecek yerler. İş yerlerinin durumu nedir, İstanbul’daki o kocaman AVM’ler ne oluyor; bunu bilmiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, büyük bir krizin geldiğini herkes biliyor, siz de biliyorsunuz, bunu saklıyorsunuz ama siz de biliyorsunuz. Bakın, bu konuda gerçek rakamların ne olduğunu kimse bilmiyor ha. Yani gerçekten ne kadar fazla konut var, nerelerde var? TOKİ biliyor mu, kendi konutlarını bile bildiğini sanmıyorum. TÜİK’le ilgili... Sadece satılanlar konusunda TÜİK’in birkaç tane rakamı var. Rahmetli Güngör Uras 2015’te filan bir yazı yazmaya çalışmış, “Ulaşamadım bir şeye ama İstanbul’da 300 bin, Türkiye genelinde 1 milyon civarında konut fazlası var.” diyor. Fakat TOKİ şöyle bir şey yapıyor: “3 milyon 459 bin konut satılıyor.” diyor, TÜİK yapmış bunu, “2014’le 2017 arasında bu kadar konut satılmış.” diyor.

Değerli arkadaşlarım, kime satılmış bu konutlar ve elde ne kadar konut var, bunu kimse bilmiyor. Birisi yazı yazmış, çok enteresan bir yazı, “Konut satışları artıyor ama tapular azalıyor, tapu sahipleri azalıyor.” diyor. Sizin geliştirmiş olduğunuz konut politikalarıyla, kent politikalarıyla öyle TOKİ filan, biraz evvel Sayın Bakanımız anlattı, “Garibanlara yer yaptık.” filan diye, öyle değil yani. Sizin geliştirdiğiniz konut politikaları tamamen insanların barınma ihtiyacını, insanların en temel ihtiyacı olan barınma ihtiyacını ticarileştirmek, finanslaştırmak; başka da bir şey değil ama bu yürümüyor artık, o kadar yaptınız ki borç parayla... Dışarıdan bankalar borç para aldı, bu borç parayı inşaat şirketlerine verdi, inşaat şirketleri bina yaptı, yine borç olarak dışarıdan aldığı parayı vatandaşa verdi konut kredisi olarak, vatandaş bunu yatırdı, geri dönüşü olmadı, tıkanıp kaldı. Yaşamakta olduğumuz ekonomik krizin en temel sebeplerinden bir tanesi budur. Burada bir saadet zinciri kuruldu değerli arkadaşlarım. Yani sadece müteahhitler filan değil, müteahhitlere alanları açan, kentleri açan siyasetçiler, bunlara para veren finansörler, bankalar, ciddi bir suç ortaklığı var. Evet, bir kent suçu var değerli arkadaşım, kent suçu var ve bu suçun siyasi ortağı sizsiniz, kaçamazsınız.

Bakın, elimde bir liste var değerli arkadaşlarım emsalle ilgili, birkaç tane vereyim. Batı Şehir, Ege Yapı 2014 yılı kullanılan emsal 5,28; yasal emsal 2,20; fazladan kullanılan 3,08; yasal inşaat alanı 317 bin, kullanılan şey 762 bin... Böyle onlarca, yüzlerce, binlerce fazla emsal kullanılmış. Kimse hesap yapamıyor ama İstanbul’da bu emsal kullanma yoluyla ve devletin elindeki arsaların yandaşlara verilmesi yoluyla 250 milyar ile 300 milyar dolar arasında rant oluşturulmuş, Türkiye geneliyle ilgili

kimse rakam veremiyor, müthiş bir şey değerli arkadaşlarım. Dolayısıyla yani “Biz ihanet ettik, şöyle bir şey yaptık, yatayken dikey yapmıştık da...” filan. Öyle değil, taammüden işlenen kent suçuyla karşı karşıyayız değerli arkadaşlarım. Bu suçu işleyenlerin şeyleri Meclise de geldiler, 15 Temmuz lütuf sayarak Meclisimizi yapacaklardı, böyle bir şey yok değerli arkadaşlarım.

Şimdi, bunu kurtarmak için bir sürü işler yaptınız. Bunlara işte sigorta şeyi getirdiniz -kanun- emirle bankalara faizler, aylık faizler yüzde 3’ken yüzde 1’in altında konut kredisi verdirdiniz, sonra İşsizlik Fonu’ndan 11 milyar dolar para aktardınız bankalara şeylerini düzeltsinler diye. Yetmedi, enteresan bir şey çıkardınız: Gayrimenkul Sertifika Sistemi. Ne oldu Sayın Bakan? Gayrimenkul Sertifika Sistemi, hatırlıyoruz şimdi, kıyametle anlatınız, Türkiye... Neydi biliyor musunuz Gayrimenkul Sertifika Sistemi tutsaydı? Bu soyguncular ve suç ortakları, müteahhitler, siyasetçiler ve finansörler, batırdılar; hiç suçu olmayan insanlara gayrimenkul sertifikası satacaklardı ve yeni bir finans sistemi bulacaklardı...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yanlış söylüyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Yanlış, yanlış.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yanlışsa anlatırsınız biraz sonra.

...ama millet yemedi. Sadece Maver. Maver da kimin Sayın Bakanım? Sadece Maver’da satabildiniz, millet yemedi bu parayı. Bu bankerlere... Meşhur var ya Çiftlik Bank, bir banker... Yani size, bu suç ortaklarına şey vermedi.

Şimdi, dolaylı olarak insanları dâhil edeceksiniz, gariban arkadaşlara diyeceksiniz ki: “Şu binalardan siz işte...” 42 lira filan da birim fiyat çıkarmışlardı -tahvil- öyle mi? Onları soyacaklardı, soyamadılar. Şimdi, direkt olarak... Nedir arkadaşlar bu inşaat sektörünü, piyasasını kurtarma planı? Nedir arkadaşlar, bunu birisi çıksın anlatsın. Emlak Konut bütün bu stokları, fazla konutları alacak, öyle mi Sayın Bakan? Neyle alacak? Alacak, yüzde 70’ini banka borçlarına verecek, bankaları bu şekilde kurtaracak, yüzde 30’unu da inşaat firmalarına verecek. Hangi inşaat firmaları alacak? Böyle bir kaynak var mı? Emlak Konut bunun için ne kadar para vereceksiniz? Böyle bir şey var mı Sayın Bakanım? Gerçekten biliyor muyuz ya da buradaki bağırın çağırın arkadaşlarımız biliyor mu, bir söylesinler bakalım, ne kadar şey yapacaksınız?

Bakın arkadaşlar, olan şeyi size anlatayım: Bunu da yürütemeyeceksiniz, bu mümkün değil. Bunu hiçbir sorumluluğu olmayan, vergi veren bütün herkese şey yapacaksınız. Amerika’da da böyle oldu bu: “Biz çok büyüğüz.” Şimdi aynı şeyi diyorlardır, Sayın Cumhurbaşkanına anlatıyorlardır “İnşaat sektörü batarsa AKP batır.” Gerçekten batır, zaten batıyorsunuz, batmak üzeresiniz. Bu kadar günahla nasıl olacak zaten? Batacaksınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hiç ümitlenme hiç. Hayal kurma hayal.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Batır, aman ha mutlaka inşaat sektörünü kurtarmamız lazım.” “Nasıl kurtaracağız inşaat sektörünü?” “Bu şekilde inşaat sektörünü kurtaralım.” “Ne yapalım?”

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Aynı hayalleri tekrarlıyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hiçbir suçu olmayan, vergi veren insanlara, kamuya bu parayı havale edeceksiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Arkadaşlar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, hayal kuruyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bin sene daha yöneteceksiniz ama bin sene sonra öleceksiniz. Devriiktidarınız bitecek. Sultan Süleymanlar bittiği gibi siz de biteceksiniz, dünyada kalmayacaksınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hayal, hayal.

SALİH CORA (Trabzon) – Biz devam edeceğiz, rahat ol.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tamam, bin sene daha iktidarsınız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiremedim.

BAŞKAN – Süreniz bitti, sataşmasız bitti. Kemiksiz bu sefer.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz daha süre, lütfen biraz daha.

Bakın, bu müteahhit düzeninin sürdürülmesi mümkün değil. Türkiye’nin temel krizi... Yani Türkiye’de şu an yaşanan kriz... Hani Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Albayrak -yarın gelecek, burada kendisine de soracağım- diyor ya: “Bir başkente bütün bunlar kurgulandı, bu saldırı filan.” Öyle değil arkadaşlar. Bu saldırı on beş, yirmi seneden beri sizin şeyinizde, siz bu saldırıyı organize ediyorsunuz. Niye ediyorsunuz? 144 milyar dolar civarında olan borcu siz 450-460 milyar dolara çıkardınız ve ...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Orantı nasıl, orantı? Oranlama nasıl?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Oranını da veririm.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Oranları da ver de bilelim. Oran bekliyoruz Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – ...bu parayı betona yatırdınız. Betona yatırırken de kenti yok ettiniz.

Bakın, Sayın Bakan diyor ya: “Garibanlara filan, gecekonduklara...” Hayır, sizin uyguladığınız şeyde sadece konutu finanssızlaştırmadınız, ticarileştirmediniz; kenti de ticarileştirdiniz. Önemli yerlere, gecekondu filan, bu kirlilik mirililik diye önemli yerlere bu emsal oyunlarıyla öyle işler yaptınız ki garibanları kentin dışına sürdünüz, merkezlerin değerlerini büyük emsallerle artırdınız ve paylaştınız değerli arkadaşlarım. Hadi siz paylaşmadınız; müteahhitler, siyasetçiler ve bankacılar paylaştılar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İftira atma, iftira!

Sayın Başkanım “Müdahale etme.” diyorsunuz ama “Paylaştınız.” diyor.

BAŞKAN – Arkadaşım, müdahale etme demiyorum, zamanında ve doğru noktada müdahale et diyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şimdi de bu para geri ödenemiyor. Kriz ortaya çıktı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ama üfürüyor Başkanım.

BAŞKAN – Üfürüyor mu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kriz demek inşaatın batması demek, Türkiye’nin batması demek, Adalet ve Kalkınma Partisinin batması demek.

BAŞKAN – Teşekkür ettim Sayın...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Birkaç cümle daha...

BAŞKAN – Ama yani sonuna geldiğin zaman gaza basıyorsun, bir daha frene de basamıyorsun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bitiriyorum. Yalnız size bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN – Bana söyle...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gerçekten size yakışmıyor.

BAŞKAN – Ama doğru söylüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sizin adınıza çok üzülüyorum.

BAŞKAN – Ben de üzülüyorum, beni getirdiğiniz noktaya gerçekten ben de üzülüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Adaletsiz davranıyorsunuz, haddinizi aşıyorsunuz. Milletvekillerine el sallıyorsunuz, bağırıyorsunuz, ayıp ediyorsunuz Sayın Başkanım. Sizin bu sakalınıza falan yakışmıyor. Sakal imajını da bu heyetin Müslüman imajını yerin dibine batırdığı gibi...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Müslüman mı? Nerede Müslüman?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – ...siz sakal imajını da yerin dibine batırıyorsunuz Değerli Arkadaşım. Hiçbir değer bırakmadınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerlerini yitiren sizsiniz. Değerini kaybeden sizsiniz, burası değil. Siz kendinize bakın.

CAVİT ARI (Antalya) – Ya bir cevap verme Allah aşkına.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl vermeyeceğim cevabı?

Değerinizi kaybeden sizsiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sadece kentleri filan değil, siz bu milletin bin senede bu topraklarda oluşturmuş olduğu bütün değerleri yok ettiniz, yerle bir ettiniz, içini boşalttınız değerli arkadaşlarım. (Gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir söz versene.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Beyefendi, değerinizi kaybeden sizsiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Söz ver, arkadaşım cevap versin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Verecek, verecek; mecburen verecek.

BAŞKAN – Ha, mecburen vereceğim yani?

Sayın Uğur Aydemir, buyurun, söz sizin. Hadi buyurun. Söz sizin, buyurun Sayın Aydemir, mikrofonunuzu açtım. Mikrofonunuz açık, buyurun, sıra sizde.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Mecburen diye bir şey yok Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ya mecburen ben de verdim, buyurun, hadi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hayır, ben, mecburen konuşacağım diyorum yani sizden sonra. Mecburen verecek değil, yanlış anlamayın. Sizden sonra mecburen konuşacağız, konuşmayacaktım ama mecburen konuşacağız.

Biraz daha toparlayalım şurayı da ondan sonra.

BAŞKAN – Tabii, o, genelde Sayın Paylan'ı bekler, Sayın Paylan onu bekler, öbürü Çelebi'yi bekler, falan. Sayın Katırcıoğlu Allah'tan topa girmiyor, böyle idare edip gidiyoruz.

Teşekkür ederim.

Yalnız, Sayın Bekaroğlu, sakalımı çok beğendiğinizi, çok güzel olduğunu söylediğiniz için, iltifatlarınız için de ayrıca teşekkür ediyorum size yani ayrıca teşekkür ediyorum. Umarım bir gün sizin de olur.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben sözümü söyledim, ben sözümü söyledim, başka bir şey söylemiyorum. Sakal, değer ne varsa hepsini yerle bir ettiniz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Komisyon üyelerimizden söz talebi olanlar sisteme giriş yapsınlar lütfen.

Sayın Çakır...

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, bürokrasimizin değerli yöneticileri, kıymetli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

2017 yılı kesin hesaplarını ve 2019 yılı bütçesini görüştüğümüz Çevre ve Şehircilik Bakanlığının çalışma, performans ve faaliyetlerini de aynı zamanda değerlendirmek durumunda olduğumuz malumlarıdır.

Platon “İnsanın en büyük hikmeti şehir kurma hikmetidir.” demişti. Fransız tarihçi Fernand Braudel’in “Uygarlıkların Grameri”ndeki “Bir şehir ister büyük olsun ister küçük, içindeki evlerin, anıtların, sokakların toplamından çok daha başka bir şeydir. Tıpkı bunun gibi sadece bir ekonomi, ticaret, endüstri merkezi de değildir. Toplumsal ilişkilerin mekândaki izdüşümü olarak şehir, dünyevi olanı kutsal olandan, çalışmayı eğlenceden, kamuya ait olanı özel olandan, aileyi ona yabancı olan her şeyden ayıran, sınır çizgileri ağının kendi içinde kesiştiği, aynı zamanda da onun yapısını oluşturduğu bir mekân görünümüyle karşımıza çıkar.” ifadesiyle tanımlanan bir şehir kesiti ele alınacaksa, Bakanlığın, sürdürülebilir, çevreyle uyumlu, hayat kalitesi yüksek şehirler, yerleşimler ve yerleşmeler oluşturmak üzere planlama, yapım, dönüşüm ve çevre yönetimine ilişkin iş ve işlemleri, eylemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla yapma misyonu çerçevesinde bir yere oturtmak için, ne yaptığının da değerlendirilmesi ve yapılanların bu manada anlamlandırılması son derece önemli ve gerekli görülerek çalışan ve gayret eden bir bakanlık performansı elbette takdir edilecektir.

İnsan-şehir, insan-çevre, doğayla barışık veya doğayla kavga eden insan profilinin hangisinin yarına sağlıklı, kalıcı ve hayırla yâd edilecek bir eser bırakacağını hiç tartışmayız bile. Bu çerçevede, Bakanımızın sunumuyla ifade edilenleri önemsiyorum.

İnsan, şehir ve çevre ilişkisini dünden bugüne birkaç cümleyle hülâsa etmek faydalı olacaktır. Kalkınma planları, teşvikler ve şehirleşmenin özendirilmesi sonucu, şehirleşmenin ciddi bir yoğunluk kazanmasına neden olmuş, bilahare bunun altından kalkılmasının zorluklarıyla beraberinde getirdiği çarpık şehirleşmenin tersine döndürülmesi için gayret edilmiş, kimlikli, insan odaklı, akıllı, yeşil, güvenilir ve yaşanılabilir bir şehir planlaması gerekliliği her geçen gün daha önemli bir hedef hâline gelmiş, yeni sistemle beraber ve yeni projelerle bunun yapılacağını en üst makamda bile ifade edilmekte olması son derece önemlidir.

Burada söylenecek, söylenen her sözün, her ifadenin önemi inkâr edilemez. Bu manada, şehir insanla var ve şehir insanı var eder diyorsak ve bir yudum çevre diyorsak onun için her sözü önemsediyimi ayrıca vurgulamak isterim. Belki şu sözle bir tanımlama yapmak uygun olacaktır, cümlelerin maksudu bir ama rivayet farklı: Bilge Mimar Turgut Cansever “Her şeyin yerli yerinde olduğu bir şehir adaletin de tecelli ettiği bir şehirdir.” diyor. Hoşumuza gitmese de şehircilikte bir karmaşa yaşandığını biliyoruz. İbni Haldun evlerin, binaların, şehirlerin hatta kıyafetlerin, yeme içme alışkanlıklarının dahi insan kişiliği ve kimliğinin teşekkülündeki dominant rolünden bahsederken insanın etkilenen ve etkileyen bir varlık olduğunu hatırlatmış olmaktadır.

Jeopolitik konumu inkâr edilemez bir güzelliğe sahip bir ülkenin fertleriyiz. Sayılamaz şehir güzelliklerine, doğal özelliklere ve tarihî bir mirasa sahibiz, sadece yapmamız gereken biraz daha duyarlı olmak, başta Bakanlığın hedef ve stratejilerine uygun ve hep birlikte bunlara olması gerektiği gibi sahip çıkılmasını temin etmek ve geleceğe o güzellikleri bozmadan aktarabilmeyi başarmak. Bu belki bir görev ve aynı zamanda mecburiyettir de.

Tümüyle çevre ve şehir tam anlamıyla aslında tarihin doğurduğu derinlikli bir hayat alanıdır. Tarihin doğurduğu ve medeniyetin yoğurduğu şehrin doku ve kimyasının her şeyden önce insanların o şehirde yaşama gerekçelerini gerçekleştirebildikleri yer olmalıdır. Yani şehir insanın mutlu olabildiği kadar onun yaşam ve yaşama mekânı olacaktır. Yapısal değişiklikler, planlamalar ileriye dönük ihtiyaçları karşılayacak şekilde yapılamazsa, yapılmamışa görünen tablo, dünün çözümleri, bugünün sorunları hâline geldiği şeklinde olduğu ve aynı husus bugünün çözümleri de yarının sorunları olmaya aday olduğudur. Kentsel dönüşümlerin bugün için kısmi bir çözüm ürettiği, üreteceği inkâr edilemez ancak yeni projeler şehirlerin geleneğini, genlerini bozmadan, onlara yeni kimlik kazandırmanın yanında var olan kimliğini korumaya yönelik çalışmaların yapılması gerektiği sadece söylemlerde kalmamalı, bu hususun eylemlere de yansıtılması ve şehrin insanı tarafından da anlaşılabilir olmalıdır.

Bakanımızın sunumunda da bu hususa temas edilmesi ayrıca önemlidir. Kesinlikle biliyoruz ki Türkiye 1950’lerden sonra hızla artan bir şekilde şehirleşiyor. Aslında bu, bir şehirleşmeden öte bir şehre göç hareketi olarak yaşanıyor ve bu artarak devam ediyor. Belki Bakanlığın bu anlamda da yepyeni bir çalışma başlatması da gerekiyor. Bu göçün şehrin sadece mimari yapısına değil, her alanına yansıyan bir etkisi olduğu aşîkâr. Eğer bugün şehirlerimizin çarpık yapılaşmasından, rant ekonomisinden, toplumsal çözülmeye şikâyet eder hâle gelmişsek ve herkesin bu birimlerden herhangi biriyle ilgili söyleyeceği bir şey varsa ve söylüyorsa toplumun buna ortak bir çözüm üretecek yeni tahlilleri yapabilmesi de son derece önemlidir. Bu durumu ortaya çıkaran faktörlerin dünyadaki gelişmeleri de göz önünde bulundurarak dinî, ideolojik, kültürel yaklaşımları bir çırpıda, kenara atmadan, inceden inceye irdeleme mecburiyeti önümüzde bir ödev olarak durmaktadır.

Şehrin kimliğine aynı zamanda kişinin kimliği olarak bakılması gerektiği önemli bir çıkış kapısı aralayacaktır. Çevreyle uyumu, mekânsal hiyerarşi ve siluet şehre bir kimlik veren bir kültür eseridir.

Yine, merhum Cansever’in benzetmesiyle “İnsanda fiziki yapı ve görünüm neyse şehirde siluet de odur.” Atalarımız “Suret siretin aynasıdır.” demişlerdir. Bu manada şehir, onu yoğuran medeniyetin kodlarını taşıyor olacaktır. Şehir, şehirli olmaya karar verecek insanla bir bütün olmayı başarabilecek midir? Medeniyet ruhu yansımayan, yansıtılamayan şehir ne kadar insan merkezli olabilecektir? Belki bu, bugünden yarına tartışmamız gereken ana konulardan biri olmaya devam edecektir. Şehrin karmaşası, keşmekeşi arasında kaybolmaya mahkûm insan, medeniyet izdüşümü aramaya ne kadar zaman ayırabilecek veya bir medeniyet inşası için ne yapabilecektir?

Yaşanabilir çevre, afetlere hazır, kimlikli ve akıllı şehirler inşa etmeyi, Bakanlığın prensiplerini hayata tam anlamıyla yansıtılmasına bağlamak çok da yanlış olmasa gerek. Tarihsel olarak çevre mevzuatı uygulamalarını Fatih Sultan Mehmet’in Haliç’in temizlik ve denetiminin sağlanması ve yeşil alanların korunmasına ilişkin düzenlemelere kadar götürmek mümkündür. Kanuni, II. Selim, II. Abdülhamit dönemlerinde hava kirliliği su kaynaklarının ve ormanların korunması, temizlik ve genel halk sağlığıyla ilgili düzenlemeler çevre ve çevre sorunları tartışmaları düzenlemelerinin bugünle nasıl benzerlikler taşıdığını da göstermektedir. 1869 yılında yürürlüğe giren Orman Nizamnamesi ve 1882 yılında yürürlüğe giren ve ilk imar yasası olarak kabul edilen Ebniye Kanunu yani Yapı ve Yollar Kanunu önemli düzenlemeler olarak bilinmektedir. İlk belediye kanununun çıkarıldığı 1930 tarihinde 1580 sayılı Kanun’la çevreyle ilgili düzenlemelerle belediyelere yükümlülük getirilmiştir. Tarihi

sürecin tamamını burada zikretmek hayli zaman alacaktır. Bu bir iki örnek geçmişle bugün arasında bir kıyaslama yapabilmeyi amaçlamaktadır. Yani tarihin her döneminde sorunlar, hemen hemen aynı merkezli te hisler ve tedaviler kendi dönem ve şartlarına bağlı olarak gerçekleştirilmeye çalışılmış olduğunu hatırlatma amaçlıdır.

Çevreye, yerleşmeye ve yapılaşmaya ilişkin imar,  evre, yapı ve yapım mevzuatını hazırlamak, uygulamaları izlemek ve denetlemek, çevrenin korunması, iyileştirilmesi ile  evre kirliliğinin  nlenmesine yönelik prensip ve politikalar belirlemek, standart ve ölçütler geliştirmek, programlar hazırlamak, eğitim etkinlikleri, araştırma, projelendirme, eylem planları ve kirlilik haritalarını oluşturmak, bunların uygulama esaslarını tespit etmek ve izlemek, küresel iklim değişikliği ve bununla ilgili gerekli önlemlerin alınması için plan ve politikalar belirlemek, uygulamak, uygulanmasını sağlamak. Bu zikrettiğimiz, Bakanlığın görevlerinden bir kısmı olmakla beraber her ifade ba lı başına son derece önemli ve Bakanlığın oturduğu temelın nasıl bir yük taşıdığını da net bir şekilde bize ifade etmektedir. Olumlu ya da olumsuz herhangi bir değişiklikte  ehir ve çevrenin içinde yaşayan canlıların doğrudan etkilendiği bilinen bir gerçektir. Doğal afetlerde etkilenenin sadece canlılar olmadığı da bir gerçek. 1999 depreminde yıkılan ve çatlayan binaların sesi hâlâ kulağımızda.

 z  ve gerçeği resimlerden öteye ta ıyabilme mecburiyetimizi de asla ihmal etmemeliyiz.   te burada bugün  evre ve  ehircilik Bakanlığının bütçesi g r     rken bir nebze farklı bir yaklaşımı da gündeme taşımayı hedeflediğimi ifade etmek isterim. Geleceğe bırakacağımız  ehir ve çevrenin bu iyilik standartlarını korumak, kollamak ve bozulmaların önüne geçmek için bir kamu gücünü gerekli kılmaktadır. İnsanımızın ve Bakanlığın bu çalışmayı birlikte yürütebilmek için el ele vermesi gerektiğini ifade ediyorum. Bu çerçevede 2019 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın G ne .

 SMA L G NE  (U ak) – Sayın Başkanım,  ok Değerli Bakanım, çok değerli Komisyon y yelerimiz, çok değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, tabii, AK PART  iktidarları döneminde  evre ve  ehircilikte çok büyük değişim ve dönüşümler oldu. Yani her ne kadar 2'nci, 3' nc  ve 5'inci partiler bunu inkâr etse de halkımız bunu görüyor. Özellikle de burada 833 bin tane konut yapılması, bunların da çok büyük bir miktarının sosyal konut olması gerçekten de takdire  ayan bir durum. “Dervişin fikri neyse zikri de odor.” derler yani bunlar her yapılan i e rant penceresinden bakıyorlar.

BAŞKAN – Bekaroğlu'na siz ne diyorsunuz? Sayın Bekaroğlu'nu neyle itham ediyorsunuz yani?

 SMA L G NE  (U ak) – Ben bir şey söylemiyorum yani “Dervişin fikri neyse zikri odor.” diyorum.

MEHMET BEKAROğLU ( stanbul) –  ok değişti  stanbul. Bakırköy'de surlar yapıldı, deniz görünmüyor.

 SMA L G NE  (U ak) – Biz her şeye “Halka hizmet Hakk'a hizmettir.” prensibiyle bakıyoruz ve dolayısıyla da bize kadar... Yani fakir fukaranın, evi olmayan bir sürü insanın ev sahibi olmasına vesile olmu uz.

MEHMET BEKAROğLU ( stanbul) – Emsalleri baştan sona zaman verin, okuyayım.

 SMA L G NE  (U ak) – Yok,  imdi şöyle bir şey...

MEHMET BEKAROğLU ( stanbul) – 300 milyar dolar nasıl üretildi ve paylaşıldı, okuyayım, verin zaman, okuyayım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Siz farklı pencereden bakıyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nasıl Hakk’a hizmet ediyorsunuz, hepsini okuyayım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne oldu Sayın Bekaroğlu? Ne oldu, hayırdır Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hakk’a hizmeti okuyayım size.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Bekaroğlu, önce siz... Yani şöyle... Size bulaşmak istemiyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hakk’a hizmeti

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Siz Hakk’tan ne anlarsınız ya?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Cevap vermek istemiyordum ama...

BAŞKAN – “Size bulaşmak istemiyorum.” ne demek ya?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Bekaroğlu, şunu temenni ediyorum: İnşallah, gittiğiniz yerde siz fikirlerinizi hâkim kılarınsınız ve orayı değiştirip dönüştürsünüz diye temenni ediyoruz yani. Temenni ediyoruz çünkü temelinin sağlam olduğuna inanıyoruz biz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben şu 250 milyar dolar nasıl üretildi ve paylaşıldı, söz verin anlatayım size, beş dakika, beş dakika...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Başkanım, devam edebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, tabii söz sizin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Bakanım, tabii, burada...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne kadar emsaller verildi, tek tek anlatayım size.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İftira, iftira.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Bakanım, tabii, birtakım problemlerimiz var mı? Var. Tabii, bunlardan en önemlisi de şehirleşmeyle ilgili problemlerimiz. Buradaki bizim temel sorunumuz, belediyelerimiz vatandaşın peşinden koşuyor. Yani belediyelerimizin normalde arsa üretip bu arsaları vatandaşın hizmetine sunması lazım, eğer vatandaş buraya ev yapmayacaksa -diyelim ki altı ay süre içinde, bir yıl içinde- bunu tekrar belediyelerin alması lazım. Bizim en büyük problemimiz, arsa üretemeyişimiz ve şehirlerde oluşan birtakım rant gelirlerinden de hakkı olmayan insanların istifa etmesi. Diyelim ki siz bir merkez kuruyorsunuz veya bir yere hastane açıyorsunuz, yol açıyorsunuz, bunun kenarında tarlası olan insanlar, buna bir katkısı olmadığı hâlde buradan bir kazanç elde ediyorlar. Biz istiyoruz ki bu kazancı bu şehrin tamamındaki insanlar elde etsin ve dolayısıyla da sadece bu insanların burada ne kadar hakkı varsa sadece o kadarlık bir hak alsın veya ne kadar gelir elde ediyorsa bunun büyük oranda gelirini vermesi hem bizim şehirlere yön vermemiz açısından önemli olacaktır diye düşünüyorum hem de diğer taraftan da insanların rant peşinde, arsa peşinde koşmasını da önleyecektir diye düşünüyorum.

Yani temel fikrim şu: Arsayı özellikle belediye... Diyelim ki bir tarla imara açıldı, oraya tamamen belediye alacaktır değerinden ve bunu aldıktan sonra parselasyon yapacaktır ve insanlara satacaktır, diyecektir ki: “Siz bunlara altı ay veya bir yıl içinde ev yaptınız yaptınız, yapmazsanız 100 liradan sattığınız arsayı ben 80 liradan alırım.” Böyle derse şehre siz yön verebilirsiniz, şehri nereye gitmesini isterseniz o tarafa yönlendirirsiniz. Ama biz baktığımız zaman, özellikle tarım arazilerinde şehirleşmelerimizin son yıllarda arttığını görüyoruz.

Diğer bir taraftan, yapı denetimle ilgili, gerçekten de bu yapı denetim firmalarının özgür bir şekilde hizmet verebilmesi için bunların parasını işverenden almaması lazım, onların kontrolünden çıkması lazım. Bu yönde, tabii, güzel haberleriniz olduğunu bize söylediniz, 2019'da. Bu çok önemli bir proje, hem depreme dayanıklı inşaat yapılması yönünden hem de gerçekten de bu firmaların özgür ve kendi işini güvenli bir şekilde yapması açısından çok büyük kazanımlar sağlayacağını ben düşünüyorum.

Diğer taraftan, bu, katı atık depolama ve bunların yok edilmesi anlamında ve atık suların temizlenmesi adına çok şeyler kazandırdığınızı ben düşünüyorum. Burada şöyle bir problemimiz var bizim: Sayın Bakanım, şimdi, karma organize sanayilerde diyelim ki deri tekstilinde Uşak'ta aşağı yukarı 130 tane fabrika var, bunların arıtma tesisi var ama civar illerde daha az sayıda tesis var ve bunların arıtma tesisi yok. Niye? Bunlar rekabet etmede eşit şartlarda değil. Biz istiyoruz ki sadece arıtma tesisi olan yerlerde deri sektörü açılsın veya buna benzer sektörler açılsın. Eğer rekabet edemeyecek, arıtma kuramayacak -çünkü pahalı bir sistem- olan yerlerde buna müsaade etmemeniz bence de bu çevre temizliği ve güvenliği açısından çok daha iyi olacak diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, bir önemli problemimiz de bu, tapuyla ilgili Sayın Bakanım. Tabii ki tapu kadastro işlemleri belli yıllar içinde, belli yerlerden geçiyor ve vatandaş bunun ne olduğunu da bilmiyor. Köye bir ilan asılıyor, diyelim ki bir yıl zarfında sizin mahkemeye gitmeniz lazım, bu süreyi kaçırdığınız zaman da hiçbir hak iddia edemiyorsunuz ve birtakım alanlar diyelim ki ormana yazılıyor, birtakım alanlar meraya yazılıyor. Şimdi, bazı yerlerde, köylerde görüyoruz biz; mera görünüyör ama oralarda vatandaşlar bağ dikmişler. Yani bunlarla ilgili nasıl bir çözüm bulabiliriz diye ben bunu size iletiyorum.

Yani gerçekten de çalışmalarınızı takdirle karşılıyoruz ve Allah yâr ve yardımcınız olsun diyorum. 2019 yılı bütçemizin de hayırlara vesile olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Güneş, teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk, buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, bakan yardımcılarım, değerli bürokrat arkadaşlar, basınımızın kıymetli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün bakanlıklarımızın sondan 2'ncisi yani Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz, yarın da Hazine ve Maliye Bakanlığımızın bütçesini görüşerek bütçe görüşmelerimizi sonlandıracağız. Beş haftadır buradayız, bu süre içinde -artık "muhalfeft" diyemiyoruz- 2'nci, 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci partilerimiz çok sayıda -ben "yapıcı" diyorum- yapıcı tenkitlerde bulundular. Tabii, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın Sayın Bakanı ve ekibi belki bugün bazı tartışmalara yeni şahit oluyorlar, onlara garip gelebilir ama biz her gün böyleyiz, bugün de en sakın geçen günlerden bir gün. Onun için çok fazla elektrikli değil bugün, onu belirteyim. Biz teşekkür ediyoruz yapıcı tenkitlerinize.

Sayın Bakanım sizi de yeni görevinizde kutluyorum ve başarılı olacağınıza inanıyorum çünkü Emlak Konut Genel Müdürlüğünden sizi tanıyoruz; Türkiye'ye gerçekten sosyal donatısıyla, çevre düzeniyle, modern mimarisiyle çok değerli şehirler kazandırdınız. Bu konuda geçmişiniz, siciliniz gerçekten mükemmel. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında da yeni kadronuzla beraber başarılı olacağınıza inanıyorum ben.

Değerli arkadaşlar, tabii, çevre hepimizin sorunu; bütün insanlığın, bütün canlıların sorunu, sadece Türkiye'nin değil. Bugün dünya artık küçük bir köy hâline geldi âdetâ, dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen olumsuz bir şey hepimizi etkiliyor. 1986 yılında -hatırlayın- Çernobil'deki bir nükleer kaza ne yapmıştı? Avrupa'yı ve özellikle de ülkemizi yakından etkilemişti, hâlâ onun etkilerini

görüyoruz. Bu bakımdan, ne dersenez deyin mutlaka dediklerinizin gerçek payı var. Çevre sadece insanlar için değil, bütün canlılar için, hayvanlar için, bitkiler için söz konusu. O bakımdan, duyarlı olmak durumundayız.

Takdir edersiniz ki Türkiye, nüfusu hızla artan bir ülke; sadece kendi vatandaşımızın sayısı 1 milyon üstünde artıyor, bir de sürekli göç alıyoruz. 2002 yılında AK PARTİ iktidara geldiğinde, hatırladığım kadarıyla, Türkiye'nin nüfusu 64 milyon civarındaydı, bugün 82 milyona geldik. Bu demektir ki nüfusumuz her yıl 1 milyon artıyor. Onun da ötesinde, köyden kente hızlı bir göç var, hızla şehirleşiyoruz. Tabii, şehirler büyüyor, yeni konutların açılması lazım -okullar, hastaneler, yollar- ve hızla da teknolojinin imkânlarından istifade etmek istiyor insanlar, daha konforlu, daha rahat bir hayat sürmek istiyor, daha fazla okul istiyor, daha fazla sağlık yardımı istiyor, yol istiyor; bütün bunları da Hükûmetten, devletten bekliyoruz, devlet de topladığı vergilerle bunları sağlamaya çalışıyor. İşte benim çocukluğumda Türkiye'de nüfusu milyonu aşan tek İstanbul vardı ama bugün sanıyorum 20 civarında milyon nüfusu olan şehrimiz var. Şöyle diyelim: Biz ilkokula giderken Türkiye'nin yüzde 80'i köylüydü, bugün yüzde 80'i şehirde yaşıyor. Tabii, bunların getirdiği bir sürü sorun var.

O bakımdan, tabii, özellikle 2'nci partimizin sözcüsü arkadaşlar, güzel tespitlerde bulunuyorsunuz ama bir hikâyeyle sözlerimi bağlayacağım. Vaktizamanında bir ressam, hocasına gitmiş. "Artık ben kendi yolumu çizmek istiyorum, bana müsaade edin." deyince hocası demiş ki: "Tamam, sana müsaade edeceğim ama güzel bir resim yap, getir bana." Ressam resmini yapmış, getirmiş üstadına. Demiştir ki: "Git, bunu şehrin sokağında bir köşeye as ve altına da yaz, de ki: 'Beğenmediğiniz yerleri işaretleyin.'" Dediğini yapmış, köşeye götürmüş, resmi asmış ve "Beğenmediğiniz yerleri işaretleyin." Birkaç gün sonra almaya gittiğinde bakmış ki resmin her tarafı çarpıyla kaplanmış, resim diye bir şey yok ortada. Getirmiş hocasına, üzgün, tabii resmi hiç beğenilmemiş. Demiştir: "Tamam, şimdi bir resim daha yap, götür sokağın aynı yerine as ve altına 'Beğenmediğiniz yerleri düzeltin.' yaz." Tamam mı? Yapmış ressam resmini, götürmüş, yine hocasının dediği o yere asmış. Üç gün sonra tekrar almaya gidince bakmış ki resmine kimse dokunmamış. Getirmiş üstadına, demiştir ki: "Bu olayın esprisi ne?" "Bak, dostum, sen usta bir ressam oldun artık ama kendi çizimini, kendi yolunu çiz; insanlar beğenmez, insanlar tenkit eder ama 'Düzeltemeye kalkın.' denildiğinde kimse bunu düzeltmez." demiştir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gerçekten artık İstanbul düzeltilecek gibi değil.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – AK PARTİ on altı yıldır iktidarda, siz ne dersenez deyin, neticede daha seçimden yeni çıktık, halk kararını verdi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Düzeltemeyiz, çok zor İstanbul'u düzeltmek.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Dolayısıyla biz yolumuza devam ediyoruz. Siz ebedi muhalefet, biz ebedi iktidar; böyle gidelim, gayet güzel gidiyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tabii, tabii, size ölüm yok.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Ölüm hak, sizi bizi yok.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bu da benim esprimdi, tabii, böyle değil ama demokrasi tahammül rejimidir. Siz bize tahammül edeceksiniz, biz de size tahammül edeceğiz ve böyle ülkemize hizmet edeceğiz.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım; hepinize teşekkür ediyorum. Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, size de, ekibinize de yeni görevinizde başarılar diliyorum. Başarılı olacağınıza tekrar inandığımı belirtir, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN – Sayın Öztürk, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli bakan yardımcılar, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanım, ilk bütçeniz, hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum ekibinizle birlikte. Genç, başarılı bir Bakansınız, inşallah kamuda da, siyasette de başarılı olursunuz.

Zor bir görev. Değerli arkadaşlarım konuşmuşlardır. Kusura bakmayın, sabah katılamadım sunumunuza, bizim de toplantımız vardı muhakkak katılmam gerekiyordu; ancak gelebildim. Çok önemli bir konuda görev aldınız. 1990’lı yıllarda gecekondulaşmadan şikâyet ederdik, gecekondulaşma pek kalmadı ama hâlâ şehirleşmemizi tamamlayamadık, çok önemli eksiklikler var. 2019 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nda da ilgili bölümlerde zikredildiği üzere diplomatik bir dille, mekânsal gelişme ve planlama konusunda Türkiye’nin katetmesi gereken epey yol var, çıkması gereken epey kanun var, yapmamız gereken, ciddiye almamız gereken epey iş var. Sizin bu konularda ekibinizle birlikte başarılı olacağınıza inanıyorum.

Türkiye’nin birçok sorunu kentleşmeyle bağlantılı. Yani güvenlikten sağlığa kadar birçok konu sizin konunuzla bağlantılı. Bu alanda başarılı olduğumuz muhakkak ki o konularda da Türkiye’yle ilgili birçok problem konusunda da başarılı olacağız. Konuyu iyi bilen, konunun uzmanı çok değerli arkadaşlarım var, onlar konuştular, konuşacaklar ama ben 2017’yle ilgili çok konuşulmayan... Biliyorsunuz hem 2019’un bütçesini yapıyoruz hem de 2017’nin yapılan harcamalarıyla ilgili bir denetim yapıyoruz Meclis adına, halk adına. Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla ilgili Sayıştay raporunda 2017’yle ilgili olarak şartlı görüş verilmiş. Yani biraz sıkıntılı bir durum var. 15 tane bulgusu var Sayıştayın. Dönüşüm projeleri özel hesabıyla ilgili olarak da 8 bulgusu var. Bunlardan bazılarını dikkatinize sunmak istiyorum tutanaklara geçmesi açısından ve sizin de nasıl bir Bakanlıkta görev yaptığınızı bilmeniz açısından önemli olacağını düşünüyorum.

İlk dikkatimizi çeken konu... Bütçe gerçekleşmesi 2017’de Sayıştay raporunda belirtilmiş; başlangıç ödeneği 2017 için 1 milyar 823 milyon liraymış ama harcamalar 31/12 itibarıyla 5 milyar 80 milyon küsur olmuş. Yani 1.823 başlangıç ödeneği, 5 milyar 080 gerçekleştirme. Yani öngöründe önemli bir farklılık var. Bakıyorum onlar nerelerden kaynaklanmış diye. Mal ve hizmet alım giderleriyle ilgili başlangıçta 79 milyon liralık bir bütçe konmuş -80 milyon liralık hatta- 95-96 milyon liraya çıkmış. Cari transferler 401 milyondan 592 milyona çıkmış. Sermaye giderleri 292 milyondan 765 milyona çıkmış yani yatırımlar. Ancak özellikle sermaye transferlerinde 154 milyondan 2 milyar 746 milyona çıkış var, bir artış söz konusu. Bunun ağırlığı da 2,5 milyarla kentsel dönüşüm ek ödeneğinde. Öngörülemeyen bazı işler 2017’de yapılmış. 2018 için durum nedir bilmiyorum, vaktim olmadı, arkadaşlardan alamadım, çıkarttıramadım rakamları ama 2019 için de benzeri bir durum varsa şimdiden burada buna göre bir düzeltme yapmamızın uygun olacağını düşünüyorum. Yani mevcut ödeneği 2017’deki çalışmamız paralelinde artırmamız gerekiyor diye düşünüyorum eğer durum böyleyse, bu şekilde yatırımlarımız, harcamalarımız olacaksa. Çünkü genellikle bu yapılıyor bizde. Bu da yanlış bir usul. Maliye Bakanlığı ödeneklerine konuyor, sonradan aktarılıyor. Hâlbuki sizin Bakanlığınızın bütçesine konması, ödeneklerin oradan planlanan doğrultuda yapılması çok daha doğru olur.

Şartlı görüş verildi demiştim, bir tanesini okuyacağım: “Bulgu 1: 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince yapılan giderlerde mevzuata uyulmaması.” Yani hem Bakanlık hem de mevzuata uyulmaması biraz oksimoron bir örnek, onun için dikkatinize sunmak istedim. Yine, “2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince büyükşehir belediyelerinden tahsil edilmesi gereken çevre katkı payı gelirlerinin eksik tahsil edilmesi.” gibi bir eleştirisi de var Sayıştayın. Bunların dikkate alınması gerekir diye düşünüyorum.

Dönüşüm projeleri özel hesabıyla ilgili olarak da 2,6 milyarlık bir gelir söz konusu, 2,1 milyarlık bir gider söz konusu 2017 yılında. 3'üncü bulguyu dikkatinize sunmak istiyorum orada: "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı arasında imzalanan protokolün normlar hiyerarşisine aykırı hüküm içermesi." Bu 2017'de yapılmış Maliye Bakanlığı, TOKİ ve Bakanlığınız arasında. Ama orada 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun var, o kanuna göre çıkarılan bir yönetmelik var ama maalesef, bir çelişki de söz konusu; kanuna uyulmamış. "Kurumların kendi aralarında düzenlediği ve normlar hiyerarşisinde yeri bulunmayan bir protokole, yönetmelik hükümlerinden istisna olunarak kaynak aktarımı yapılacağı şeklinde bir hüküm konulmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir." diyor Sayıştay. Bakanlığınız cevap vermiş. Sayıştayın sonuç olarak görüşü şöyle: "Aktarılabilecek kaynak tutarına protokolde açıkça yer verilmesi hâlinde Bakan onayı aranmasına cevaz vermekte olup yönetmelik hükümlerinden istisna şekilde kaynak aktarılması şeklinde düzenleme yapılmasına da cevaz vermemektedir." Bunun dikkate alınması gerekir bundan sonraki uygulamalarda en azından.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün de şartlı görüşü var. Döner sermaye işletmesiyle ilgili olarak da Sayıştay görüşü şartlı. Oradan da dikkatinize sunmak istiyorum: "Bulgu 1: Genel Müdürlüğe tahsis edilmiş olan taşınmazların envanter ve kayıt çalışmasının tamamlanmaması." Tapu Kadastro'nun kendi envanter çalışmasını tamamlamaması yakışmıyor tabii, Kadastroya. Bunun bir an önce tamamlanması lazım.

"Bulgu 2: Kurumsal bazda üretilen mali tablolarda gelirler hesabı içinde yer alan tapu harçları gelirlerinin gerçek durumu göstermemesi." Ki bu da aynı şekilde yani gerçek durumu göstermeyen bir harçlar hesabının kamuda olmaması gerekir özellikle.

Bu da denetim görüşünü etkilemeyen tespit ve değerlendirmelerin birincisi "Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personelinin norm kadro ve kamu hizmet standartlarına uygun ve dengeli dağıtılmaması Türkiye çapında." Bu da önemli bir konu diye telakki ediyorum.

Döner sermaye işletmesiyle ilgili olarak da 4+1; 5 tane bulgu söz konusu. Genellikle bakanlıklarımızın özellikle mali mevzuata yönelik destek hizmetlerinde sorun var, sıkıntı var. Kendi işlerini yaparken bu konuları çok ihmal ediyorlar, hukuku çok ihmal ediyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, tamalar mısınız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Burada da böyle bir durum söz konusu. Bundan sonrasıyla ilgili olarak düzeltilir diye umuyorum.

Tekrar size ve ekibinize başarılar diliyorum Sayın Bakan.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydın...

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, saygı değer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar, basınımızın seçkin temsilcileri; öncelikle hepinizi sevgi ve saygı selamlıyorum.

İnsanlığın gündeminde yer alan en önemli maddelerden birisi hiç şüphe yok ki iklim değişikliğidir. Türkiye olarak küresel ölçekte çözümün parçası olmak için sorumluluklarımızı yerine getirmekteyiz. Doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinin tespiti, tescili, korunması ve geliştirilmesi adına önemli çalışmalar yapıyor. Bildiğiniz gibi, ÖÇK alanları ilk rahmetli Özal'ın 1980'li yıllarda Muğla

Köyceğiz’de kurduğu bir kurumdu. Ben 2007-2011 arasında Muğla Orman Bölge Müdürlüğü yaptım. Orada bu ÖÇK’nin, korunan alanların ne kadar faydası olduğunu gördüm ve Antalya ilimizde de Belek, Patara, Kaş, Kekova özel çevre koruma bölgelerinde Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projesi yürütülmektedir şu anda. Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğümüze bu konuda çok çok teşekkür ediyorum. Aynı zamanda, Antalya, Burdur, Isparta İlleri Doğal Sit Alanları Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi tamamlanmıştır. Şehirlerimizin gelecekte söz sahibi olmaları adına 2019-2022 Ulusal Akıllı Kentler Stratejisi ve eylem planları hazırlanmakta. Artan nüfusu ve bölgedeki itibarıyla beraber Türkiye’nin atık yönetimi de dikkat çekmeye başlamıştır.

Sayın Bakanım, Değerli Başkanım, milletvekili arkadaşlarım; 2016-2023 yıllarını kapsayacak şekilde hazırladığımız Ulusal Atık Yönetimi ve Eylem Planı’nı hayata geçirdik. Böylece ülkemizde atık yönetimini atık türlerine göre en ince ayrıntısına kadar planlama ve uygulama imkânı sağlanmıştır. Bu noktada, gelecek nesillere daha yeşil ve ekonomik açıdan daha güçlü bir ülke bırakabilmek adına Sıfır Atık Projesi başlatılmıştır. Atık çalışmalarımızda atıkların yaratacağı çevresel sorunları gidererek diğer yandan atıklardan ekonomimize kaynak oluşturma çabası içerisindeyiz. 2017 yılında Cumhurbaşkanlığı Külliyesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızda başlayan projemize gelen takdirler ve destekler bizi daha da mutlu etmektedir. Şu ana kadar 8.668 kurumumuz Sıfır Atık Projesi’ne geçmiş durumdadır. 2023 yılında tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızın bu projeye geçmesini hedefliyoruz. Hedefimize ulaştığımızda atıktan sağlanan tasarruf yıllık 20 milyar TL olacaktır. Oluşacak istihdam imkânlarıyla da beraber 2023 yılına kadar bu sahada 100 bin kişiye de iş olanağı sağlanması hedeflenmektedir.

Patlayan çöp dağlarından sağlıklı şehirlere adım atarken atık sisteminde devasa sorunlar mevcuttu. Bu noktada büyük bir sorumluluk ve başarı örneği sergilediğimizi ifade etmek isterim. 2002 yılında katı atık düzenli depolama tesisi sayısı sadece 15 iken 2018 yılı Ekim ayı itibarıyla 88’e ulaşmıştır. Seçim bölgem olan turizmin başkenti Antalya’da özellikle Alanya’da hemen yolun kenarında turistik tesislerin dibinde, yine Manavgat’ta turistik tesislerin dibinde vahşi depolama depoları vardı ve hızlı bir şekilde, iktidarımız zamanında, şu anda katı atık depolama tesisleri yapılmış, daha da güzelini yapmak adına şu anda yine “Çöp altındır.” diyerek Alanya’da çöpten enerji üretmek için modern bir tesis kurulmaktadır. Bu tesislerle 1.142 belediyede nüfusun yüzde 74,4’ü olmak üzere 54,9 milyon kişiye hizmet verilmektedir. Hedefimiz ise 2023 yılında tüm vatandaşlarımızı bu hizmetten yararlandırmaktır.

Yine katı atık kadar mühim olan bir diğer husus ise atık suların varlığıdır. Bilhassa su kaynakları açısından sınırlı bir kapasiteye sahip ülkemizde su atıklarının değerlendirilmesi önemli bir adım olacaktır. Eğer şu anda Antalya’ya 10 milyonun üzerinde turist geliyorsa -yani “deniz, kum, güneş” diyoruz- bu artıma tesisleri yapılmamış olsaydı temiz bir denizimiz olmazdı ve bu misafirlerimizi ağırlayamazdık. İktidara geldiğimizde belediye nüfusunun yüzde 35’ine atık su arıtma hizmeti verilirken 2018 yılında ise bu oran yüzde 85,5’e ulaşmıştır. 2023 yılında ise hiçbir atık su arıtılmadan doğaya deşarj edilmeyecektir.

Temiz denizlerin göstergesi olan mavi bayraklı plaj sayısı 151’den 459’a ulaşmıştır. Bu alanda hedefimiz dünya birinciliğidir.

2002 yılında hiçbir limanda gemilerden atık alım hizmeti verilmezken bugün 296 adet kıyı tesisinde gemilere atık alım hizmeti verilmektedir.

Depreme karşı ülkemizi yeniden inşa etmek, 53 farklı ilde 237 adet riskli alan, 29 farklı ilde ise yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere 107 adet rezerv yapı alanı belirlenmiştir. Toplamda 592 bin adet konut ve iş yeri riskli yapı statüsünde yenilenecektir. Sağlıksız yapı stoku yenilenirken kültürel dokuya uygun, sağlıklı, çevreci, enerji verimli ve depreme karşı dayanıklı yapılar inşa etmek hedeflenmektedir.

Yine, TOKİ tarafından maddi durumu uygun olmayan vatandaşlarımız için uygun konutlar inşa ediyoruz.

KÖYDES projesi, kırsal kesimin yol ve içme suyu gibi en temel altyapı hizmetlerinin karşılanmasında önemli bir mesafe katedildi. İçme suyu şebeke ve arıtma, kanalizasyon, atık su arıtma, derin deniz deşarjı, katı atık, harita, imar planı, kent bilgi sistemi ve üstyapı projelerine devam edilmektedir.

Yine, Cumhurbaşkanlığının 1'inci 100 Günlük Eylem Planı içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın planları arasında halkımızın en çok rağbet ettiği ve merakla beklediği Millet Bahçesi Projesi olmuştur. Gerçekten, buna çok ilgi duyuldu. Geçtiğimiz cumartesi günü de İstanbul'da 5 millet bahçesi hizmete girdi. Yer tespiti, proje tamamlama ve hizmete sunma dâhil 18 ilde 33 millet bahçesi çalışmaları devam etmektedir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüzle ilgili de: Ben otuz yıl devlet memurluğu yaptım orman mühendisi olarak ve en son da Muğla İzmir Bölge Müdürlüğü yaptım. Bizim en büyük sorunlarımızdan birisi mülkiyet sorunuydu. Yıllardır orman kadastro su ayrı çalıştı, tapu kadastro su ayrı çalıştı. Orman kadastro su yaptığı çalışmalarda tescilini yapamadı. Büyük uyumsuzluklar vardı. Şükürler olsun ki 2005 yılından bu yana iki kurum beraber çalışıyor, yapılan çalışmalar daha düzgün çıkıyor ve eski yaptığımız çalışmaları düzeltmekte de büyük zorluk çekiyoruz şu anda. Mahkemelerde, geçtiğimiz yıllarda biraz da devlet tarafını tutmak adına vatandaşlarımızı çok mağdur etmiştik. Bu konuda Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüze ve Bakanlığımıza çok teşekkür ediyorum.

Çevre konusunda iktidarımız gerçekten çok çevreci bir iktidardır -bu yaptığımız işlerle- burada on dakikalık kısa bir sürede bunun hepsini anlatma şansımız yoktur. Ben bu konuda Bakanlığımıza güveniyorum ve çok güzel çalışmalar yapacaklar, başarılar diliyorum.

Bu 2019 yılı bütçemiz hayırlı uğurlu olsun. İnşallah güzel hizmetlere, daha yeşil bir Türkiye'ye kavuşuruz. Daha da iyi olacaktır inşallah.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ettim Sayın Aydın.

Sayın Erel, siz beş dakika da Sayın Tatlıoğlu'nun süresini kullanacaksınız.

Buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; dünyada bir yandan açlığın önüne geçilmeye çalışılırken bir yandan da tarım alanları ve meralarda azalma oluyor. Vakit dar olduğu için rakamlara girmeyeceğim ancak son yirmi beş yılda yaklaşık dört milyon hektar yani Konya ili büyüklüğündeki bir tarım arazisi kaybedilmiş. Bu, tarım alanlarının yüzde 15 küçülmesi anlamına geliyor. Özellikle şehir merkezlerinde, şehirler imar planlarını yapırlarken tarım alanlarını da imara açıp oralarda turizm tesisleri veya fabrikalar yapılmasına izin veriyorlar. O yüzden herkesçe biliniyor ki ilerleyen yüzyılda biz ev yapabilecek araziler bulabiliriz ama tarım yapacak arazileri bulmak mümkün olmayabilir. Bu nedenle, Bakanlığımızın belediyelerce gönderilen imar planlarında tarım alanlarının imara açılmasına kesinlikle müsaade etmemesi gelecek dönemde Türkiye'nin baş başa kalacağı kıtlık ve açlık tehlikesini önlemiş olur diye düşünüyorum. Yine bu tarım alanlarının azalmasının sebeplerinden bir tanesi de ulaşımda yolların meydana getirdiği olumsuzluklar. Bu yol güzergâhları -hem demir yolu olsun hem kara yolu olsun- çizilirken verimli tarım alanlarının dikkate alınması gerektiği kanaatindeyiz. Son dönemlerde, özellikle demir yolu yolcu taşımacılığında Türkiye Cumhuriyeti devleti gerçekten büyük bir mesafe aldı ancak yolcu taşımacılığının yanında yük

taşımacılığı da bu yönde ilerlerse sanırım ki hem çevre kirliliği açısından hem de tarım alanlarının yok olması açısından faydalı olacaktır. Yine Türkiye’de hava gittikçe kirleniyor, bununla ilgili veriler var. Türkiye’de sadece 6 ilin havasının temiz olduğu belirtiliyor. Bu nedenle hava kirliliğini ortadan kaldırmak adına da gerekli çalışmaların yapılmasının uygun olacağı düşüncesindeyiz. Yine termik santrallerin meydana getirdiği kirlilikten dolayı... Özelleştirilen termik santrallere de bildiğim kadarıyla 2020 yılına kadar filtrelerle ilgili bir muafiyet tanımıştı ama çevre hepimizin çevresi, bu muafiyetin kısa sürede kaldırılması gerektiği kanaatindeyiz.

Benim seçim bölgem Aksaray. Orada belediyeyle birlikte TOKİ’nin, mevcut sanayi çarşısının üniversite ile organize sanayi arasında bir yere taşınması hususunda protokol yapıldı. Yaklaşık 1.620 dükkân buraya taşıyacak ama 350 esnafımız bu konuda mağdur edildi. TOKİ’den sorumlu arkadaşımız, sayın değerli bürokratımız buradaysa, eğer imkânlar ve proje de buna müsaitse bir 350 dükkânın daha oraya ilave edilmesi çok yerinde olacaktır. Yine bu kadar büyük bir sanayi çarşısı yapılırken maalesef sosyal tesisler hiç dikkate alınmamış; cami bile yok, bir toplantı salonu yok. Orada, işte marangozların, mermercilerin -ne bileyim- kaportacıların, çeşitli meslek dallarındaki insanların temsilcisi olan odaların ve meslek birliklerinin üyeleriyle bir araya geleceği, yönetiminin oturacağı herhangi bir yapılaşma söz konusu değil. Otel yok, orada bir banka için ayrılmış herhangi bir bina yok. Bunlar dikkate alınarak yine gençlerin en azından öğlen saatlerinde yoğun iş ortamından uzaklaşmak amacıyla ufak da olsa, ufak tefek spor yapabilecekleri basketbol sahası, futbol sahası, bunlar da bu alanda -çünkü alan müsait, arazi müsait- dikkate alınırsa Aksaraylılar size müteşekkir kalacaktır.

Yine -bir arkadaşımız ifade etti- bu yapı denetim firmalarında çalışan mühendisler ücretlerini müteahhitlerden almaktadır. Bu yapı denetim firmalarında çalışan arkadaşlarımız ne kadar dürüst ve doğru hareket etmiş olsalar bile kamuoyunda yanlış anlaşılmalara sebep oluyor. Buna ayrı bir ödenek ayrılarak ya Bakanlığınız tarafından ya da belediyeler tarafından ödenmesinin, bu ödenen paranın da çeşitli, dolaylı yollardan müteahhitlerden alınmasının bu tür dedikoduları ortadan kaldıracığını düşünüyoruz.

Yine Tuz Gölü Çevre Koruma Bölgesi var ama bu çevre koruma bölgesinin neye göre tespit edildiğini açıkçası anlamakta zorluk çekiyoruz. Eskil’de bir vatandaşın ve Tuz Gölü’ne 500-600 hatta 980 metre uzaklıktaki küçük bir mandırasına müsaade edilmezken hemen Şereflikoçhisar’da, Tuz Gölü’nün etrafında -belki geçerken görmüşsünüzdür- lokantaların, tesislerin yapılmasını da açıkçası anlamış değiliz. Aksaraylı hemşehrilerimiz “Bize gelince buna müsaade edilmiyor da Şereflikoçhisar’da, hemen Tuz Gölü’ne 50 metre uzakta hatta sıfır uzaklıkta yapılaşmaya nasıl müsaade ediliyor, bunu da açıkçası merak ediyoruz.” diyorlar. Bu konuda da bir bilgi verilirse seviniriz.

Yine organize sanayi bölgelerindeki atık su arıtma tesisleri maalesef yeterli değil; bu, Aksaray’da da böyle, Türkiye’nin genelinde de böyle. Yine, Aksaray’da yeni bir hastanemiz açıldı. Aksaray’ın kanalizasyonu hemen 500 veya bilemedin bin metre ötesinde araziye bırakılıyor. Bundan dolayı hem yanında katı atık toplama deposu var hem kanalizasyonun bittiği nokta var; arıtma tesisi olmadığından dolayı da büyük emekler sarf edilerek yapılan 400 yataklı Aksaray Devlet Hastanesinde şu anda kokudan durulmuyor, yaz aylarında bu kokunun çekilmez bir hâle geleceği de herkesçe biliniyor. Ya bu kanalizasyonun daha ileri bir yere çevreye zarar vermeksizin taşınması ya da çok sağlıklı bir arıtma sisteminin kurulması gerekiyor ki bu atık su daha sonra da tarımsal sahaları sulamada kullanılıyor ki çok sakıncalı. Yine, Aksaray Belediyesi ile Şehir ve Çevre İl Müdürlüğünün ortaklaşa hareket ederek buradaki katı atık deposunun bir an önce kaldırılması gerekiyor. Zira oraya gelen hastalarımız bu

kokudan dolayı bırakın şifa bulmayı, çeşitli hastalıklara yakalanabilecek hatta bize gelen bilgiler de şu anda hastanede enfeksiyondan dolayı ameliyat yapılamıyor. Gerçekten çok sıkıntılı bir durum, acilen bu hususta Sayın Bakanım, önlem alınması gerektiği kanaatindeyiz.

Ben, teşekkür ediyorum, Başkanımıza da teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ettik.

Sayın Kaboğlu, siz aşağı ineceksiniz, size de söz vereyim ben, arkadaşlar müsaade ederler.

Buyurunuz.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bir üç ön sorun var Sayın Bakan. Birinci sorun, Bakanlığınızın adı ve amacıyla bu kadar lüks kâğıt pek uyumuyor, keşke biraz daha mütevazı bir kâğıt kullanılsaydı diğerlerine de öncü olmak bakımından.

İkinci sorun ise Anayasa madde 127. Malum, Mahallî idareler size bağlandı ama Anayasa 127 aynı duruyor. Buradaki çelişki şu: Yerel yönetimler Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanarak güçlendirilirken bir tür çifte vesayet olmuş oluyor yerel yönetimler üzerinde. Bu durumda ya Anayasa'nın değişmesi gerekir ya da yerel yönetimlerin İçişleri Bakanlığına yönlendirilmesi gerekir.

Üçüncü sorun ise –sabahleyin sormaya çalıştım- CBK 1, madde 31, Yerel Yönetim Politikaları Kurulu. Şimdi, bu kurul tabii bana göre Bakanlığın üstünde. Cumhurbaşkanlığı Hükûmet sistemi demiyorum ben çünkü Anayasa'da karşılığı yok ama bu bile yani burada onun temsil edilmiyor olması bile başlı başına Cumhurbaşkanlığı Hükûmet sistemine adını verdiğiniz düzenlemenin sürdürülebilirliği konusunda ciddi kuşklar yaratıyor.

Benim konuşmamda esasen vurgulamak istediğim husus, dikkatlerinize sunmak istediğim husus zatialinizin şahsında ve bu bütçeyi hazırlayan değerli heyetinizin huzurunda İstanbul Üsküdar Validebağ Korusu için öngörülen millet bahçesi projesi. Hem bu ne kadar gerçeklik taşımaktadır hem de bu nedir, bu konuda birkaç hususu, gözlemimi belki sizinle paylaşmak istiyorum.

Bilindiği gibi, Validebağ Korusu bir bahçe değildir, birinci derece doğal sit alanıdır ve bu alan 1999 yılından bu yana birinci derece sit alanı olduğu gibi, ayrıca tarihsel olarak Adile Sultan Kasrı ile Abdülaziz Av Köşkü ve Güvercinlik gibi binalar tarihî eser kapsamında yer almaktadır. Validebağ'da ayrıca doğal bir ekosistem mevcuttur. Yarıyı göçmen olan 120'nin üzerinde kuş, 30 civarında kelebek türü burada yaşamaktadır. Sincaplar, kaplumbağalar, yılanlar, kurbağalar, kirpiller ve sayısız böcek burada yaşamakta; 4 binin üzerinde ağaç ve çok sayıda ağaçlık ve çalı vardır. Yapılacak herhangi bir inşaat çalışması buranın ekosistemini bozabilir ve bu aynı zamanda, Anadolu Yakası'nda, belki de İstanbul'da biricik bir alandır canlıların yaşadığı doğal sit alanı olması bakımından ve Karacaahmet Mezarlığı'nın hemen bitişiğinde bulunmaktadır.

Şimdi, burada öngörülen millet bahçesi projesinde -proje aşamasında- içerik olarak bu korunun ışıktandırılması, futbol sahası kenarına amfitiyatro yapılması, fitness alanlarının geniş bir ölçekte öngörülmesi, gözlem kulesi yapılması, bisiklet parkuru yapılması, yolların rehabilite edilmesi, çok yönlü çocuk oyun alanlarının düzenlenmesi, otopark zeminlerinin yenilenmesi, cam çim taşı yapılması ve bunların çevresindeki zemin kaplamalarının değiştirilmesi sonucu burası tamamen başkalaşacaktır ve koru birinci derece doğal sit alanı olarak artık sürdürülebilir olmaktan çıkacaktır. Teknik olarak bir örnek vermek gerekirse: Proje verilerine göre, 33.566 metrekairelik bir alanda 14.505 metrekairelik kısım doğal granit taşı zemin, 9.475 metrekairelik travers, 5.550 metrekairelik kısım granit bordür,

16.595 metrekairelik bölüm kiremit irmiği zemin döşemesi, 2.466 metrekairelik bölümün ise çim taşı yapılması öngörülmüştür. Bunlar dikkate alındığı zaman, Validebağ Korusu'nun bugünkü doğal yapısı artık bir süre sonra düzeltilmeye çalışılsa da telafisi mümkün olmayan bir eşiğe ulaşacaktır.

Şimdi, bu durum karşısında Anayasa'mıza baktığımız zaman: Malumunuz olduğu üzere Anayasa'mızın özellikle çevreye ilişkin maddesi önlemek, korumak ve geliştirmek devletin görev ve yükümlülüğü, buna aykırı; 63'üncü maddesi, kültürel, doğal ve tarihsel miras hakkı ve yükümlülüğü maddesi -devlet açısından- buna aykırı, 168 ve 169, özellikle 169 ormanların korunmasına ama esasen burada doğal sit alanı olması itibarıyla ekosistem bozulacağından, doğal denge bozulacağından Anayasa'nın 13'üncü maddesine de hakkın özüne dokunma yasağı ilkesine de aykırılık oluşturacaktır.

Sayın Bakan, ben tabii ki Anayasa'nın diğer maddelerini sayabilirim ama burada Anayasa'nın maddelerini saymaktan çok belki şu söylenebilir: Aslında Validebağ Korusu'nun olduğu gibi muhafaza edilmesi için Anayasa'mızda fazlasıyla hükümler mevcuttur ama tabii bu, aynı zamanda öngörü sorunudur, bir proje sorunudur. Bu açıdan Anayasa yerine belki bir anayasal yurtseverlik kavramını kullanmam daha isabetli olur. Ben sizi dikkatle dinledim, sunuşunuzdan da kitapçıktan da notlar aldım ve esasen Anayasa'mızla bağdaşmaz olduğu gibi bu proje, sizin bize sunduğunuz bütçe öngörüsü çerçevesi açısından da sayfa 12, sayfa 15, sayfa 21, 22, 23, 24, 34 ve 37'de yer alan hususlarla ilişkilidir ve bunlarla da bağdaşmazlık oluşturmaktadır. Bu bakımdan, tabii ki hepimiz için burada ortak olan husus gelecek kuşaklara karşı sorumluluğumuzdur çünkü herhangi bir proje geri alınabilir, bir bina yıkılabilir fakat doğal dokuda meydana gelecek zararı önlemek mümkün değildir. Bu, gerçekten politika üstü ve politika dışı bir durumdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bitti mi Sayın Kaboğlu?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) - Teşekkür edeceğim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, arzu ederseniz, bu konuda bir bilgi notu iletirim. Ben anayasa hukukçusuyum ama karşılaştırmalı anayasa hukukunda çevre hakkı konulu uluslararası alanda yabancı üniversitelerde çok ders verdim ve eğer arzu ederseniz bir hafta sonu birlikte Validebağ Korusu'nu ziyaret edelim. Hukuktan çok, bu maddelerden çok vicdanımıza ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluğumuza hitap etmektedir. Bilgi notunu dikkate alacağınıza inanıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bitti değil mi?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Görüyorsunuz, dokunmadık, unutmusuz, dokuz dakika konuştunuz. Yani bu işin şeyi yok Sayın Kaboğlu, görüyorsunuz yani. Beş, altıda da toparlanmıyor.

Teşekkür ediyorum.

Evet, arkadaşlar, aşağıda da galiba çevreyle ilgili bir teklif varmış. O yüzden de aşağıya inmek isteyen arkadaşlarımız var.

Sayın Polat, size söz vereyim, buyurun.

Süreler beşer dakikadır, uzatma yapmayacağım arkadaşlar.

Geride 40 arkadaşınız daha var.

MAHİR POLAT (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, sevgili bürokrat arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumunuzu büyük bir dikkatle izledim. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yani imar ile çevrenin aynı anda, aynı Bakanlıkta olmasının birtakım sakıncaları olduğu kanaatindeyim fakat iyi değerlendirilirse birtakım avantajlarının da oluşabileceğini düşünüyorum. Örneğin, evlerle ilgili yeni imar planları yapılırken Yeşil Ev Projesi’ni gerçekleştirebilirsiniz hem çevre hem de imar açısından. Kanalizasyon suları ile kullanma sularını ayırıp o suların bir kısmını ağaçların bakımında, sulamada kullanabilirsiniz diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, bundan önce, size altı aylık süreçte 8 tane soru önergesi yönlendirmiştım, maalesef, sadece bunlardan 1 tanesini cevapladınız. Bundan sonraki süreçte biraz daha dikkatli olursanız, özen gösterirseniz bizi mutlu edersiniz, biz de bilgillenmiş oluruz diye düşünüyorum.

Sunumuzu dikkatle dinlerken çevreyle ilgili konularda biraz çekinceli cümleler vardı. “Yürütülmektedir.” “Belirlenmiştir.” gibi muallak fakat imarla ilgili konularda daha kesindi.

Mavi bayraklı denizlerimiz, evet, geliyor ve Türkiye’de bununla ilgili bir bilinç oluşurken aynı zamanda denizlerimiz hızla kirlenmekte. Bununla ilgili ciddi önlemler alınması gerektiğini düşünüyorum. Foça’da bu yaz yaşadığımız felaketleri biliyorsunuz. Günlerce kirlilik kaynağının nedenlerini bulamadık. Uygulanan cezalar da maalesef yeterli değil. Yine, seçim bölgem olan İzmir’in Dikili ilçesi Kabakum mevkinin denize girilemeyecek kadar çok mikroplu olması tespit edildiği hâlde, bir milletvekili olarak sizin ilgili çevre müdürlüklerinizle kontak kurmaya çalıştığım hâlde yeterince ilgilenmediler. Buradan da bunu bir serzeniş olarak aktarayım. Seferihisar ve Dikili Kabakum mevkinde, mavi bayraklı denizlerimizde maalesef kirlilik oranları yüksek. Bunu sizin çevre ve şehircilik il müdürlüğünüz de biliyor. Bu konularda size ne kadar yanıt veriliyor, onu bilmiyorum. Daha dikkatli olunmasını temenni ediyorum.

Sıfır atık yönetmeliğiyle ilgili bugün teklif gelecek, geçecek; takdirle karşılıyorum fakat bu evsel atıklarla ilgili imar düzenlemesini de bir an evvel yapmanız gerektiğini düşünüyorum. Bunu yaparsanız çok ciddi bir şey yapmış oluruz.

Ergene ve Gediz gibi havzalarda sadece çamur arıtmayla oraları ayağa kaldıramayız. Bu sizlerin de bürokratlarınızın da büyük bir sorumluluğu. Oraların tekrar yaşanabilir yerler olması, oraların tekrar kullanılabilir su havzaları hâline dönüştürülmesi Bakanlığınızın önemli görevlerinden bir diye düşünüyorum Sayın Bakanım.

Bir de İzmir’in kıyı planları 2016 yılından bugüne sizde bekletiliyor. İzmirililer kıyı planlarının bir an evvel Çevre ve Şehircilik Bakanlığından onaylanıp gönderilmesini isterler.

Bir de Sayın Bakanım, burada hazine mülklerinin 20 hektardan daha büyük kısımlarının sanayiye kazandırılması gerektiğini söylüyorsunuz. Çevre ve Şehircilik Bakanısınız, şehirlerimizde, özellikle sanayinin gelişmiş olduğu şehirlerimizde daha fazla sanayi alanları yaratmamız, o şehirlerimizi yaşanabilir kılmamakta. Yeni sanayi alanları oluşacak kentlere yönelirsek hem oraların kalkınmasını, yerinde kalkınmasını sağlamış oluruz hem de diğer şehirlerdeki yükleri biraz daha azaltmış oluruz diye düşünüyorum.

Bir de Sayın Bakanım, benim doğduğum yerde, kentte, Gaziantep’te sınır duvarları inşa ettik. Buradaki herkesin bilmesini isterim ki orada yaptığımız sınır duvarlarını kendi topraklarımızın içine yaptık. Yani gidip Suriye sınırına sıfır noktada yapmadık; mayınlı arazilerde, bize ait olan toprakları bizden ayırarak orada fiilî bir tampon durum oluşturdunuz. Ben çocukluğumda oralara bakardım;

atamın, dedemin topraklarıydı, şimdi bakamıyorum. Keşke daha kendi sınırlarımızın dışında, sıfır noktalara inşa etseydiniz, bu biraz daha anlamlı olurdu. Oralara da organik tarıma kazandırabilirsiniz. Bu da sizin Bakanlığınızın çok büyük bir projesi olur diye düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Karabat, buyurun.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokrat arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçemizin Meclisimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Öncelikle olarak belirtmek istediğim bir nokta var. Elimde fonksiyonel sınıflandırmaya göre bir ödenek icmalı var ve geçen yıl başlangıç ödeneği 1 milyar 823 milyon olan bütçe, sonuç itibarıyla harcama kaleminde 5 milyar 80 milyon olarak gözüktüyor. Bu sapma çok yüksek nezdime.

Biliyorsunuz ki bütçe yapma hakkı var milletin ve bu Meclis aracılığıyla gerçekleştiriliyor. Bu rakamın bu noktada olması, aynı zamanda 2017’de böyle, 2018’de böyle, 2019’da da muhtemelen böyle bir rakam olacak. Dolayısıyla bunun bir problem olduğunu düşünüyorum, tarafınıza iletmek isterim, bu kadar farkın. Bazı kalemlerde 18 kat fazlalık var, 2017’de yüzde 179 fazla harcama var ödenek kalemine göre, bunu sizlerle paylaşmak istedim.

Onun dışında, Sayın Bakanımız TOKİ’nin hizmetlerinden, üretilen konutlardan bahsetti haklı olarak ve doğru bir şekilde bahsetti ama sonuç itibarıyla üretilen bunca konuta rağmen ve planlanan konutlara rağmen, 2008 yılında Türkiye’de konut sahibi kişi sayısı 100 kişide 61 iken 2008 yılında, günümüzde 59. Yani TOKİ’nin aslında konut sahibi edinmeyi artırması gerekirken, sonuç itibarıyla konut sahibi kişi oranında bir düşüklük var, Bunun değerlendirilmesi gerekir. Bunca üretilen konuta rağmen bu rakamın değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakanım, ben uzun yıllar Başakşehir İlçe Başkanlığı yaptım. Bahçeşehir Göleti’ni de yakından bilirim. O süreçle ilgili size kısa bir bilgi vermek isterim hem hukuki süreçle ilgili hem de yaşananlarla ilgili. Bahçeşehir Gölet Park 300 bin metrekare alan içinde yaklaşık 26 bin metrekare İstanbul’un ilk ve en büyük suni göletine sahip ve o habitat ödüllü bir bölgeden bahsediyoruz. Sonuç itibarıyla, 2012 yılı civarında Bakanlığınız bünyesinde bir plan yapıldı o çevrede ama kamuoyunun itirazlarıyla birlikte o plan geri çekildi, kamuoyunun tepkisi haklı bulundu. Daha sonra ise belediye bu alanla ilgili çalışmalar yaptı, satış kararıyla ilgili bir yetki aldı Başakşehir Belediye Başkanı, daha sonra ihaleye çıktı ve bir ihale gerçekleştirdi. Sonuç itibarıyla, oradaki muhalefet partileri ve Meclis üyeleri de mahkeme süreçlerini başlattı.

Birincisi, ihaleye çıkılan yetki kararı alınan Meclis oturumu kavgalı bir ortamda gerçekleşti, böyle sakin bir ortamda değil, kimin ne olduğunu bilmediği bir ortamda, güvenlik görevlilerinin Meclis üyelerine vurduğu bir ortamda bir ihale kararı çıktı. Zaten, sonuç itibarıyla Danıştay, ihale yetki kararıyla ilgili yürütmeyi durdurma kararı verdi. İmar planlarıyla ilgili yürütmeyi durdurma kararları çıktı, yapılan ihaleyle ilgili yürütmeyi durdurma kararı çıktı. Oradaki kamuoyunun ve yurttaşların beklentisi, Bakanlığımızın da çevreyi koruyarak hareket etmesi yönündeydi ki imar planları iptal oldu. İptal gerekçesi, yoğunluğun fazla olduğuyla ilgiliydi mahkemenin gerekçesi ama yapılan yeni planlar 5 kat daha fazla yoğunluğa sahipti. Şimdi, böyle bir durumda karşı karşıyayız Bahçeşehir Gölet’te. Bütün İstanbul biliyor, bütün Türkiye biliyor, sizin de yakından takip ettiğinizi düşünüyorum.

Bir başka boyutu daha var. Yapılan ihaleyle ilgili, ihaleyi alan firmayla ilgili FETÖ bağlantısı ve ortaklık ilişkileri herkes tarafından biliniyor, ilgili suç duyuruları yapıldı. Dolayısıyla bu noktada, sizin yeniden durumu değerlendirmenizde bir ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Ortada Danıştay kararları var, hukuki zemin anlamında yurttaşın son derece haklı olduğunu gösteriyor, eksik işleyen bir süreç var, siyaseten bence sakıncalı bir süreç var, sonuç itibarıyla, bunları bilginize sunmak istedim. Takdir ederseniz, daha geniş zamanda, eğer uygun görürseniz, bu konu üzerinde nasıl çözebiliriz diye de görüşmek isterim Bahçeşehirliyle. Bunu sizlerle paylaşmak istedim.

Bir başka nokta şu: Bakanlığınızın yaptığı ihalelere baktım, 21/B ihaleleri doğal afet, olağanüstü koşullarda yapılması gereken ihalelerdir. Ama Değerli Bakanım, oldukça fazla sayıda ihale var. Gördüğüm, araç kiralama ihaleleri var değişik müdürlüklerinizde ve bunlar olağanüstü hâlde yapılması gereken ihaleler kapsamında yapılmış. Ankara’da bir binamız, hizmet binamız bu kapsamda yapılmış 21/B kapsamında ve bu alışkanlık fazla sayıda, tutarları da fazla sayıda. Bence, dün Adalet Bakanlığı bütçesinde de söyledim, bu tür ihalelerin bu yolla yapılması çok doğru değil, kamu vicdanı açısından sorun yaratan bir durumdur. Bunu da değerlendirmenizi istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çepni...

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Değerli arkadaşlar, merhaba.

Öncelikle Hükümetin dünya çapında büyük bir vizyonla sunduğu üçüncü havalimanından başlamak istiyorum. İktidar tarafından üçüncü havalimanı inşaatı devletin tarihi eseri, abidesi olarak sunuldu ama aynı inşaat, aynı havalimanı işçi ölümleriyle, işçi cinayetleriyle ve büyük doğa tahribatıyla anılıyor. Şimdi, aslında, bizim burada yaptığımız bütün tartışmaların özü, esası budur. Yani üçüncü havalimanına nasıl baktığınız, bütün bu tartışmaları yönetiyor.

Şimdi, böylesine bir doğa katliamının, yüzbinlerce ağacın tahrip edildiği, onlarca işçinin katledildiği, rögarlardan işçi cesetlerinin çıktığı bir inşaat, iktidar tarafından büyük bir vizyon ama haklarımız açısından büyük bir suçun ve cinayetin abidesi olarak anılıyor. Şimdi dolayısıyla biz esas olarak bu tartışmayı bu hattan yürütmek durumundayız. Şimdi siz...

Bu arada, aynı zamanda, inşaat işçileri DEV YAPI-İŞ ve İNŞAAT-İŞ Sendikasının yönetici ve üyeleri de şu an hâlen tutuklu, onların da buradan bir kez daha serbest bırakılmalarını istiyoruz.

Şimdi, Bakanlığın ortaya koyduğu çerçeveye kuşkusuz kendi açısından bir mantık tutarlılığı içerisinde. Yani bir ihtiyaç tarifi yapılıyor, bu ihtiyaç tarifine göre de mümkün olduğu kadar uygulamaların kendi içinde bir plana, programa kavuşturulmasını içeriyor. Yani diyor ki: Yaşanabilir şehirler, sürdürülebilir çevre. Şimdi, geldiğimiz aşama şöyle bir aşama: Memleket enerji yatırımı çöplüğüne dönmüş durumda. Karadeniz tümünden bitirilmiş durumda. Yani Yeşil Yol Projesi anlatıldı, Cerattepe Projesi anlatıldı, Sahil Yolu Projesi anlatıldı fakat bütün bunlar defaatle anlatılmasına rağmen, Hükümet adına buraya gelen arkadaşlarımız büyük bir özgüven ve egoyla gülererek bakabiliyorlar. Örneğin, biz baktığımız zaman Karadeniz’e üç beş sene sonra böyle giderse eğer, biz bu yıkımları engelleyemezsek Karadeniz diye bir şey kalmayacağını görürken ama Hükümetten insanlar, arkadaşlar oraya baktıklarında karadan başka bir şey görmüyorlar, bu büyük bir cinayettir. Şimdi, burada para bir kez kible hâline geldiğinde elbette burada yapacağımız tartışma teknik tartışma olmaktan çıkar. Bakın, örneğin, Karadeniz’de Yeşil Yol Projesi bir turizm diye tarif edilen, ne idüğü belirsiz bir kitle turizmi diye bir şey var, tarif edilmiş ve bunun ülkeye kazandıracağı düşünülüyor oysa kaybettirmekten başka kazandırdığı hiçbir şey yok.

Tarım alanları yok oluyor, hayvancılık bitiyor, cennet diye tarif ettiğimiz Karadeniz ormanları tahrip ediliyor, çöplüğe dönmüş durumda, su açısından nadir alanlardan bir tanesi Karadeniz, bunun tahribatı ve yok olması söz konusu fakat Hükûmet buradan bir kâr hırsıyla, derdiyle politika yürütüyor.

Örneğin Ege Bölgesi, İzmir açısından bakalım arkadaşlar, bütünüyle inşaaat dönuşmüş durumda. Uçakla gittiğinizde, baktığınızda her yer inşaaat alanı, maden...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İzmir’de inşaaat yok, ne inşaaatı? Ya, bak, ezbere konuşuyorsun.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Bütün AKP’li yandaş şirketler İstanbul’dan sonra İzmir’i de inşaaat çöplüğüne dönuştürmüş durumda. Siz hangi İzmir’den bahsediyorsunuz tabii, bilmiyoruz.

Aydın JES çöplüğüne dönuşmüş durumda, Aydın kanser oranları Türkiye’de en çok olan illerden bir tanesi, tarımda incirin yok olması ayrı bir mesele.

Yine, İzmir’de Tüp Geçit Projesi ayrı bir tahribat, bambaşka ayrı bir tahribat. Öbür taraftan Efemçukuru Altın Madeni ayrı bir tahribat. Aliağa’nın kirlilik kapasitesini doldurması ayrı bir tahribat. Şimdi, biz size soruyoruz, şimdi, bir Hükûmet yanlış yapabilir, kuşkusuz yanlış yapabilirsiniz, peki, bu politikaları nasıl olur da böylesine geniş bir kalabalık, bürokrat kalabalığı çözümleremez? Bu bir kötü niyet midir? Kötü niyetle alakası falan yok bunun, bu düpedüz bütün iplerin sermayeye peşkeş çekilmesinden kaynaklıdır, yüzde 1’in iktidar olmasından kaynaklıdır, AKP’nin yerli ve millî edebiyatının ne kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Buyurun, devam edin ama açmayacağım artık yani.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Bir sözü, bir kaygıyı ne kadar güçlü ifade ederseniz orada bir sorun vardır. AKP ne zaman yerli ve millî dediyse uluslararası sermayeyle ilişkisini o kadar geliştirdi. İşte temel sorun budur.

BAŞKAN – Kuvvet Bey, hazır mısınız?

Buyurunuz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, sayın üyeler, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum,

AK PARTİ hükûmetleri çevre ve şehircilik konusunda 2002 yılından bu yana, Sayın Cumhurbaşkanımızın belediye tecrübesi ve çevreci vizyonu ile 2023 hedeflerimize her alanda olduğu gibi çevre ve şehircilik alanında yeni sistemle hızla ulaşacağımıza inanıyorum. Bunun en somut örneği millet bahçeleridir.

Sayın Bakanım, belediye başkanı olduğum dönemde çok isteyip de yapamadığım; bisiklet yollarını, otoparkları zorunlu hâle getirmemiz çok isabetli. Günümüzde otoparksız ev ve iş yeri kesinlikle yapılmamalı ayrıca kentsel dönüşüm kapsamında yenilenen bina ve iş yerlerinde de bu kural geçerli olmalı.

Sizlere seçim bölgem Aydın ilindeki bazı sorun ve çözüm öğelerinden bahsedeceğim. Aydın’da katı atıkları birçok ilçe belediyesi tarlalara döküyor. Büyükşehirin aktarma istasyonu yapmak katı atıkları değerlendirmek gibi bir çabası yok. Ayrıca, Aydın ilinde doğru dürüst çalışan arıtma tesisi yok, hemen hemen bütün kanalizasyon ve sanayi atıkları Menderes Nehri’ne akıtılıyor.

Aydın'da ve Türkiye genelinde JES'lerin yani jeotermal elektrik santrallerinin çevreye olan zararları nedir, ne değildir araştırılması gerekiyor. Bu konuda Bakanlığımızca bir çalışma yapıldığını biliyorum. Akredite olan üniversite veya şirketler vasıtasıyla bu konuyu objektif olarak bir an önce araştırmamız gerekiyor. Zira bu konuyu muhalefet istismar ediyor, siyasi rant elde etmeye çalışıyor.

Ayrıca, Büyük Menderes nehrinin kirlenmesini önlemek için gerekli önlemlerin biran önce alınması gerekiyor. Sadece Nazilli'de 13 milyon 500 bin metrekare mera vasıflı arazi var. Bu arazilerin 8 milyon metrekaresi 3, 5, 10 dönüm şeklinde parça parça çoğunlukla dağlık bölgede stratejik ürünler olan zeytin, incir, kestane ve kiraz bahçesi olmuş ve bu ağaçlar kırk-elli yıllık. Gerekli kanuni düzenlemeleri yaparak Türkiye genelinde mera vasfını kaybetmiş arazileri de kayıt altına almalıyız. Ancak bundan sonrası için de gerek meralarımızı gerekse hazineye ait tarım alanlarımızı şahıslara ait araziler dâhil olmak üzere imar dışı alanlarımızı korumalıyız, çok ciddi yasal yaptırımları hayata geçirmeliyiz.

Hazineye ait tarım arazilerinin kiralanması konusunda yapılan çalışmalar çok yerinde. Ancak Aydın'da Bozdoğan, Karacasu ve bazı ilçelerde söz konusu arazilerin çoğu kayıt altında değil. Bu konuda bölgede yetişmiş personel eksikliği var. Birçok belediye altyapıyı yapmadan, kanalizasyon ve içme suyu şebekelerini yapmadan asfalt yapıyor veya parke döküyor. Kesinlikle bu konuya müdahil olmalıyız.

İmar uygulamalarında 18'inci maddeyi belediyeler komple yapmalı, parça parça yapılan uygulamalar veya 16'ncı madde uygulamaları düzensiz yapılaşmaya sebep oluyor.

Belediyeler gerekli gereksiz reklam yapıyorlar. Asıl işlerini yapmıyorlar, şehri görüntü kirliliğine boğuyorlar, ayrıca kaynaklarını asıl işlerine harcamıyorlar, bu konuda da yaptırım uygulamalıyız. Ayrıca şehrin estetiğini bozan yapılara belediyemiz müdahale etmeli, resen de olsa gereken boyama, iyileştirme ve benzerleri yapılmalıdır.

Belediyeler bankalardan sonra sıcak paranın en çok bulunduğu kurumlardır, para iyi yönetilirse, iş gücü iyi yönetilirse kısa zamanda çok iyi işler yapmak mümkün. Bazı belediye başkanları, proje üretemeyen belediye başkanları kaynaklarımızı boşa harcıyorlar. Bu konuda da denetim ve yaptırımlarımızı artırmalıyız.

Sözlerime son verirken Sayın Bakanımız Murat Kurum'a ve ekibine başarılar, 2019 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diler, hepinizi saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

Sayın Ünal...

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – Sayın Bakanım, Saygıdeğer Başkanım, sayın Bakan yardımcılarımız, değerli komisyon üyelerimiz ve Bakanlığımızın kıymetli yöneticileri, basınımızın değerli mensupları; Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın 2017 yılı kesin hesabı ve 2019 yılı bütçe tasarısını görüşmek üzere toplanmış bulunmaktayız, bu vesileyle hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri kapsamında çevreyi koruma ve yaşam kalitesi yüksek mekânlar oluşturma; yerleşmeye, çevreye ve yapılaşmaya dair yönetim planları hazırlayarak uygulamaları izleme ve denetleme, kalite yönetim standardının şartlarına uyarak etkinliğini sürekli iyileştirme, yasal şartlar doğrultusunda hizmet alanların beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayarak memnuniyetlerini artırma politikalarından ödün vermeyerek hizmet gösteren Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız; TOKİ, Emlak Bankası, Millî Emlak ve Yerel Yönetimler Genel Müdürlüklerini de bünyesine katarak görev ve sorumluluk alanları genişletilmiştir başarılar diliyorum.

Hayat kalitesi yüksek şehirler ve sürdürülebilir çevreyi temin etmek üzere; planlama, yapım, dönüşüm ve çevre yönetimine ilişkin iş ve işlemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla yola çıkan Bakanlığımız tarafından gelecek nesillere temiz ve gelişmiş bir ülke ile yaşanabilir bir dünya bırakmak amacıyla 2017 yılında Sıfır Atık Projesi başlatılmıştır. Projeye israfın önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılması ve 2023 yılında tamamen hayata geçirilmesiyle birlikte yıllık 20 milyar liralık bir ekonomik kazanç elde edilmesi hedeflenmektedir.

Ülkemizde katı atık düzenli depolama tesisleriyle ilgili çalışmaları her geçen gün artırarak devam ettiren Bakanlığımız modern tesislerin kurulması konusunda yerel yönetimleri de desteklemektedir. 2002 yılında katı atık düzenli depolama tesisi sadece 15 iken Kasım 2018 itibarıyla bu sayı –hamdolsun- 88’e ulaşmış, bugün 1.142 belediyede nüfusun yüzde 75’i olmak üzere toplamda 55 milyon kişiye hizmet götürülmektedir.

Öte yandan, yapı denetimine son derece önem veren Bakanlığımız Yapı Denetim Kanunu kapsamında 453 bin adet işe ait toplam 845 milyon metrekare inşaat alanının denetimini yapmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatları doğrultusunda şehirlerimizi daha yeşil ve ferah yaşam alanları hâline dönüştürmek üzere millet bahçeleri yapılmaktadır. 81 ile yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaları sürdürülen millet bahçelerinin seçim bölgem olan İstanbul’daki toplam büyüklüğü 14 milyon metrekaredir. Bu da İstanbul’umuzda kişi başına düşen yeşil alan miktarını yüzde 10 gibi göze çarpan bir oranda artıracaktır. Malumlarınız olduğu üzere, geçtiğimiz cumartesi günü Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından İstanbul’da Kayaşehir, Başakşehir, Baruthane, Çırpıcı ve Hoşdere Millet Bahçelerinin açılışı yapılmıştır. İstanbul’umuza hayırlı olsun diyorum.

Değerli hazırun, Hazineye ait tarım arazilerinin ecrimisil bedelinin yarısı üzerinden doğrudan kullanıcılarına kiralanmasına ilişkin önemli bir düzenleme hayata geçirilmiştir. Kasım ayı itibarıyla 135 bin vatandaşımız bundan faydalanmıştır. 2/B arazilerinin satışı kapsamında 748 bin hak sahibi tapularına kavuşmuştur. Yapılan son düzenlemelerle 6292 sayılı Kanun kapsamında 128 bin hak sahibinin daha mülkiyet sorununun çözüme kavuşturulması hedeflenmektedir. Konut üretiminde yeni bir çağ başlatan Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız tarafından on beş yıl içerisinde 23.284 derslikli 1.055 okul, 40.120 yatak kapasiteli 266 hastane, 72 bin öğrenci kapasiteli yurt, pansiyon, 933 ticaret merkezi, 211 kamu hizmet binası, 19 stadyum olmak üzere sevgievi, engelsiz yaşam merkezi, huzurevi, halk eğitim merkezi, kültür merkezi ve toplum merkezi gibi birçok sosyal donatı ve rekreasyon alanı inşa edilmiş ve edilmektedir. Türkiye’deki birinci el konut satışında yüzde 7,5 payı bulunan TOKİ’nin değerli yöneticilerine de bu vesileyle şükranlarımı iletiyorum.

Değerli hazırun, sözlerime son verirken, tüm bu hizmetlerin yerine getirilmesinde, icrasında katkısı bulunan başta Sayın Bakanımız olmak üzere, Bakanlığımızın tüm yöneticilerine de şahsım adına teşekkür etmek istiyorum, yaşanabilir çevre ve marka şehirler yaratma yolunda yapacakları çalışmalar için kendilerine başarılar diliyorum. 2 milyar 573 milyon 286 bin Türk lirası olarak belirlenen Bakanlık bütçemizin; ayrıca 1 milyar 113 milyon 861 bin lira olarak belirlenen yine Bakanlığımıza bağlı kuruluş olan Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Şener, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; bugün Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Maalesef, yeterli bir bütçeye sahip olmadığı açıkça hemen görülmektedir. Bakanlık bütçesinde çevreye ilişkin yatırımlar 2018 yılında 292 milyon Türk lirasıyken 2019 bütçesinde aynı yatırım bütçesinin 177 milyon Türk lirasına düştüğü açıkça görülmektedir yani yüzde 39 civarında bir azalma vardır.

Diğer taraftan, 960 milyar Türk lirası olan genel bütçe ödenekleri içerisinde Bakanlığın genel ödeneklerinin 2 milyar 573 milyon lira olması da küçük bir bütçeye sahip bir Bakanlığın bütçesi üzerinde görüşmeler yaptığımızı göstermektedir. Çevre gibi önemli bir konuda bu bütçenin yeterli olduğunu düşünmediğimi belirtmek istiyorum.

Çevre, genel olarak baktığımızda, Türkiye’de önemli sorunlar içeren bir konudur. Türkiye, ekonomik kalkınmanın çevre ve sosyal ilerlemeyle gerçekleştirilmesini yani sürdürülebilir kalkınmayı sağlayamamış, kalkınma ve çevre arasındaki pozitif dengeyi kuramamış bir ülke konumundadır. Enerji, sanayi, ulaştırma ve turizm ile çevrenin korunması arasında negatif bir ilişki söz konusudur. Türkiye’de son yıllarda gittikçe artan şekilde hava kirliliği, su hizmetleri, su kaynakları, atık yönetimi, toprak erozyonu ve tabiatın korunmasının yanı sıra deniz sorunları gibi bir dizi çevresel sorun görülmektedir. Türkiye, OECD’nin kurucu üyesi olmasına ve OECD Konseyinin tüm çevresel kararlarına bağlı olmasına rağmen, aynı şekilde Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, UNESCO gibi organizasyonların çevre anlaşma ve sözleşmelerine bağlı olmasına rağmen, bağlayıcı maddeleri layıkıyla uygulamamaktadır.

Geleceğe bakıldığında, Türkiye’nin çevresel sorunlarını etkin bir şekilde çözmek için: Bir, çevresel politikalarını güçlendirmesi; iki, çevresel kaygıları ekonomik ve sektörel kararlara daha fazla dâhil etmesi; üç, kirlenen öder ve kullanan öder ilkelerinin tam olarak uygulanması ve nihayetinde uluslararası çevresel iş birliğini daha da geliştirmesi gerekmektedir.

Özellikle 2008 global ekonomik krizin ardından inşaat sektörünün ekonomideki payının olağanüstü artışının ardından, doğanın korunması ve çevresel hassasiyetlerin devlet eliyle terk edildiği, yaşam ve tabiat alanlarının ranta açıldığı, kontrolsüz betonlaşmanın yaşandığı, özellikle patronaj ilişkileriyle bazı yapı ve inşaat şirketlerinin çevre katliamları yoluyla zenginleştiği görülmektedir. Nitekim, 21 Ekim 2017’de Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Uluslararası Şehir ve Sivil Toplum Kuruluşları Zirvesi’nde betonlaşmayı hatırlatarak İstanbul için “Biz bu şehre ihanet ettik, bundan ben de sorumluyum.” sözleri iktidarın çevre politikalarının özeti niteliğindedir.

Hava kirliliği temel sorunlardan bir başkasıdır. Bazı kent ve sanayi bölgelerinde dış ortam hava kirliliği OECD’nin ulusal hava kalitesi standartlarını aşmaktadır. Karbondioksit emisyonları artmaya devam etmektedir. Yenilenebilir kaynakların; jeotermal enerji, güneş enerjisi ve biyokütle kullanımı yaygın olmamakla birlikte, ülkemizin birçok yerinde hâlâ termik santral başta olmak üzere, doğaya, sosyal yaşama ve biyolojik çeşitliliğe zarar veren enerji kaynakları kullanılmaktadır. Dünyanın en kaliteli oksijen merkezi olarak gösterilen Kaz Dağlarında Kanada ve Avrupalı altın şirketleriyle birlikte 17 tane termik santralin kurulmuş olması, otobanlar, Kaz Dağlarında canlılığı yok etmek üzeredir.

Suya bağlı sorunlar aynı zamanda ürkütücü boyuttadır. Ülkemizde, yüzey suyu, kalitesi düşük bir seviyede yer almayı sürdürmektedir. Yetersiz kirlilik kontrolü nedeniyle su kaynakları bozularak bazı büyük belediyelerde tehlikeli seviyelere ulaşmıştır. Genellikle cıva, kurşun, krom ve çinko içeren toplam sanayi kaynaklı atık suyun önemli bir bölümü herhangi bir arıtma işlemine tabii tutulmadan nehirlere ve kıyı sularına boşaltılmaktadır. Yer altı suyunun genellikle atık su ve atık alanlarından kaynaklanan sızıntılara bağlı olarak kirlenmesi, giderek artan miktarda evsel ve tarım amaçlı kullanılması nedeniyle yer altı suyu kalitesi ve seviyeleri de endişeye yol açmaktadır.

Biyolojik çeşitlilik ülkemizde tehlikededir. Türkiye'nin zengin biyolojik çeşitliliği tehdit altındadır ve gelecekte daha büyük bir baskıyla karşılaşacaktır. Bunun ana nedeni betonlaşma, kentleşme, turizm ve sanayi politikalarımızın kontrolsüz sürdürülmesidir. Biyolojik çeşitliliğin, yaşam alanlarının ve bitki örtüsünün korunması için bir dizi farklı kanunlar uygulanmaktadır ancak genel bir çerçeve mevzuat bulunmamaktadır. En son 2018 yılında Meclise sunulan Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanun Tasarısı içeriğindeki yetersizlikler nedeniyle kadük olmuştur.

Halkın yetkililerden bilgi edinme hakkı Anayasa tarafından güvence altına alınmasına rağmen, çevreye ilişkin raporlar, özellikle ÇED bağlamında uygulanacak projeler noktasında bölge halkı yeterince bilgilendirilmemektedir. Halkın katılımı, özellikle "ÇED halkın katılımı" toplantıları hükümleri fiiliyatta uygulanmamaktadır. Türkiye'de çevre üzerine çalışmalar yapan STK'lar da faaliyetleriyle ilgili önemli kısıtlamalarla karşılaşmaktadır. Bazı istatistiklere baktığımızda, çevrenin korunması konusunda endişelerimizin artacağı ortadadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına göre İstanbul'da kişi başına düşen yeşil alan miktarı yasal sınır 15 metrekaresinin çok altında; yaklaşık 8 metrekaresine civarındadır. İlçelerinin 21'inde 8 metrekaresinin de altında olan İstanbul'daki yeşil alan miktarı... Dünyanın 50 popüler şehri arasında kişi başına 4,9 metrekaresine yeşil alanla İstanbul 49'uncu sırada yer almaktadır.

Çevre Mühendisleri Odasının son raporuna göre, ülkemizdeki yüzey sularının yaklaşık yüzde 79'u kirlenmiştir. İçme suyu olarak kullanılabilecek ve arıtma işlemi gördükten sonra içme suyu olarak kullanılabilecek yüzey sularının toplam miktarı bile çok kirlenmiş yüzey sularının miktarını geçmemektedir.

Arıtılmış evsel, kentsel atık suların yeniden kullanım oranının ise yüzde 1'in altında olduğu belirlenmiştir. Başka bir deyişle yeniden kullanılma potansiyeli olan arıtılmış suların yüzde 99'u yeniden kullanılamamakta ve bu nedenle mevcut temiz su kaynaklarımız tüketilmeye devam edilmektedir.

Kamuoyunda "imar affı" olarak bilinen imar barışının UNESCO'nun dünya mirası listesinde olan İstanbul'un tarihi yarımadasının yaklaşık yüzde 90'ını kapsadığı da anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye'de farklı sektörlerde toplam 8 milyon 612 bin ton plastik tüketilmektedir. 1 milyon 800 bin ton plastik ambalaj piyasaya sürülmekte ve bunun sadece 384 bin tonu toplanmaktadır. Plastik atıklarımızın toplanması, geri kazanılması sürecinin sağlıklı olmadığı sayılarla da ortaya çıkmaktadır.

Derelerimiz, havamız ve toprağımız kirlenmeye devam etmektedir. Örneğin, cumhuriyetin ilk yıllarında 44 milyon hektarla ülke yüzölçümünün yüzde 56'sını oluşturan mera ve çayır alanları, 2014 yılı verilerine göre 14,6 milyon hektara inerek yüzde 19'a gerilemiştir.

Faal olan 186 organize sanayi bölgesinde merkezî atık su arıtma tesisi bulunmayan OSB sayısı 105'tir. Bu OSB'lerin 95 tanesinde çevre yönetim birimi bulunmamaktadır. Hem merkezî atık su arıtma tesisi hem de çevre yönetim birimi bulunmayan OSB'lerin sayısı ise 68'dir.

Türkiye ise iç ve dış ortam hava kirliliğine bağlı ölümlerde yüz bin kişide 47 ölüm oranıyla Avrupa bölgesinde yer alan 53 ülke arasında en çok ölümün yaşandığı ülkeler arasında 22'nci sırada yer almaktadır.

Plansız ve çarpık kentleşme, tarım arazileri üzerine uygulanan yerleşim planları, yok edilen orman alanları, bilinçsizce müdahale edilen dere yatakları ve kıyılarla geline nokta yağışlar maalesef can, mal ve toprak kayıplarına neden olan sel felaketlerine dönüşmektedir. Tüm bu sorunlarla birlikte Türkiye'de önemli çevre sorunlarının varlığı reddedilemez bir noktadadır.

Çevreyle ilgili bazı temel noktaları vurgulamakta da fayda var. Birincisi: Çevre çağdaş bir sorundur, çağımızın sorunudur. Daha iyi ifade etmek gerekirse yalnızca çağımız insanının bilincinde var olan bir sorundur. Dolayısıyla tüm bu çevre sorunları varken, ülkemiz insanının bilincinde yer ederken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Kâtip Şirin Ünal geçti)

BAŞKAN - Tamamlayalım Sayın Vekilim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – ...bunların çözülmesi için her türlü çabayı gösterecek olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığıdır. Ama bu yetersiz bütçeyle tüm bu sorunların üstesinden gelme başarısını göstermesinde de büyük zorluklar vardır diyorum ve yetersiz bütçesinin Bakanlığa ve Türkiye’ye hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığınızın 2017 kesin hesap ve 2019 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak ne yazık ki doğa, çevre, kent, yaşam alanları hakkı ile rant arasına sıkışmış bir Bakanlıksınız Sayın Bakan. Aslında değerlendirme karneniz de Bakanlık olarak bu dengeyi her dönem ne kadar sağlayabildiğinizle orantılı olarak başarı ya da başarısızlık karnesi olacaktır. İşiniz bu anlamda biraz zor, hem çevre hem şehircilik, dengelemek gerçekten kolay değil.

Biraz öz geçmişlerinize baktım. Meslektaşız sizinle, siz de inşaat mühendisisiniz, ben de. Tabii, mutlu oldum. 2 bakan yardımcınız da inşaat mühendisi, 1 bakan yardımcınız mimar. Meslektaşlarımız görmek güzel ancak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olduğunuza göre 1 tane de Çevre Mühendisi bakan yardımcısı yakışır diye düşünüyorum Bakanlığınıza. Böyle bir eksiklik umarım önümüzdeki süreçte giderilir. Çünkü böyle bir görüntü sanki çevrenin şehirciliğin arkasında, şehirciliğin çevrenin önünde olduğu gibi bir görüntü veriyor Sayın Bakan.

Bütçe üzerine çok fazla konuşmayacağım çok, arkadaşlarımız o konuda değerlendirme yaptılar.

Çevre ve şehircilik üzerine biz devam edelim. Değişen dünya koşullarında çevre kirliliği tabii ki artıyor, doğal denge de bozuluyor. Bugün koruyamadığımız doğa, kirlettiğimiz çevre her geçtiğimiz gün maalesef bizden intikam almaya devam ediyor. Dünya bunun farkında ve birçok ülke önlem almak için uğraşıyor. Çevrenin korunması ve iklim değişikliğinden en az etkilenebilmek için yeni ve sürdürülebilir politikalar geliştirilmeye çalışılırken bilim insanları da bu tehlikelere tabii ki dikkat çekerek bu çabanın içerisine dâhil olmaya çalışıyorlar.

Bizdeki duruma baktığımızda, sunumunuzda da değindiğiniz gibi, imzaladığınızı söylediğiniz Nisan 2016 yılında New York’ta imzalanan ve 2030 yılına kadar sera gazı emisyonunu 56 milyon ton düşürmeyi ve bu sayede yüzyılın sonuna kadar sıcaklık artışını 2 derece altında tutmayı hedefleyen Paris İklim Değişikliği Anlaşması’nda biz... İmzaladığınızı söylediniz ama hâlâ taraf olup onaylamadık. Bunun taraf olup, onaylayıp hayata geçirilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçmesi gerekiyor biliyorsunuz. Bu konferansla ülkemize özel koşullar tanınmıştı ama buna rağmen finans desteği ve teknoloji transferi desteği sağlanamıyor bildiğim kadarıyla. Bu konuda aydınlatırsanız... Mesela “Yeşil İklim Fonu” diye bir fon var. Bu fon, kalkınmakta olan ülkelerin sera gazı emisyonlarını kısıbilmeleri ve gelecekteki iklim değişikliği için planlama yapabilmeleri için ana finansman kaynağı

olarak tasarlanan bir fon. Bu fonu alabilmemiz için bizim kalkınmakta olan ülkeler arasında olmamız gerekiyor ve zannederim, bu ülkeler arasına girmek için bir çabamız var yani kalkınmış ülkeler değil de kalkınmakta olan. Şu anda bildiğim kadarıyla bu fondan da yararlanamıyoruz. Yani bu Paris İklim Değişikliği Anlaşması'ndaki son durumumuz gerçekte nedir, bizi aydınlatırsanız -çünkü bu, şu an Türkiye için başarısız bir durum olarak görünüyor- seviniriz.

Yine Avrupa Birliği katılım müzakerelerinde müzakereye açılmış 16 fasıldan 1'i olan "Çevre ve İklim Değişikliği" başlıklı 27'nci fasılla ilgili Avrupa Komisyonu 2018 Türkiye Raporu'nda ilerleme kaydedemediğimiz de maalesef açık ve net bir şekilde ifade ediliyor. Bu rapordaki eleştirilere kısaca değinmek gerekirse Çevresel Etki Değerlendirmesi Direktifi'nin uygulanması konusunda, çevresel konularda verilen mahkeme kararlarının, hukukun üstünlüğünün uygulanması -ki maalesef bu konuda ülkemizde çok sıkıntılar var- halkın katılımı ve çevresel bilgiye erişim hakkının gözetilmesi konusunda da bize eleştiriler var.

Tabii, çok fazla başlık var, değinilen konu var bu raporda, ben bir tanesine sadece değineceğim zamanım kısıtlı olduğu için. "Su kalitesi alanında uyum orta düzeydedir." diyor rapor ve rapor döneminde kayda değer bir ilerleme kaydedilememiştir. "2.500 su kütlesi arasından 780'den fazla su kütlesi kentsel atık su deşarjlarına ve nitratlara karşı hassas olanlar olarak belirlenmiş." değerlendirilmesinde bulunulmuş. Bu 780 rakamı çok yüksek bir rakam Sayın Bakan. Sunumunuzda birçok atık projesi çalışmalarından bahsettiniz ancak anladığım kadarıyla yani bir arpa boyu yol ilerliyoruz biz, bütçenizi de göz önüne alırsak aslında bu da normal. Yani aslında çevre ve şehircilik anlamında uyguladığımız birbiriyle maalesef çelişen politikaları incelediğimizde, ilerleme kaydedememiş olmamız da normal görünüyor. Çünkü ülkemizde bir taraftan biz küresel iklim değişikliğiyle mücadele ederken bir taraftan da şehircilik anlamında şehirlerimiz bugüne kadar talan edildi, ediliyor, rant kurban ediliyor. Örneğin, TMMOB çatısı altındaki mühendis, -ben de bir mühendis odası üyesi olarak- inşaat, çevre, maden, elektrik, mimarlar odalarının sürekli yaptıkları uyarılar hiç dikkate alınmıyor, hazırladıkları raporlar Hükümetiniz tarafından hiç dikkate alınmıyor. Maalesef bunlar araya siyasi bariyerler konularak yok sayılıyor Sayın Bakan. Hazırlanan ÇED raporları hayata geçirilemiyor, ya geç çıkıyor ya da hiç önemsenmiyor, yok sayılıyor ve projelere devam ediliyor. Siz bu ÇED raporlarının hem hazırlanmasından hem de uygulanmasından sorumlusunuz. Sayın Bakan, lütfen bu ÇED raporlarıyla ilgili Bakanlık olarak biraz daha ağırlığınızı koyun. Çünkü ülke elden gidiyor. Yani sizlerin önümüzdeki süreçte -yeni Bakansınız, yeni bir kadrosunuz- iyi niyetli yaklaşacağınızı umut etmek istiyoruz. Bizler de üzerimize ne düşerse bu konuda her zaman yaparız. Yani çevre ve doğal kaynakların korunması bakımından maalesef üzerinizde görüyoruz bir rant baskısı var. Şu ana kadar söylediğimiz şeyler keşke bundan sonra konuşacaklarımızı hiç konuşmasak, biz hep Türkiye'de, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi iklim değişikliği, küresel iklim, atık projeleri bunları konuşsak ama maalesef öyle olmuyor. Çünkü sizin on beş yıldır iktidarınız döneminde maalesef neoliberal şehircilik anlayışının uygulamalarıyla, bu anlayışı teşvik eden yasalarla ve kentsel mekânlarda metalaşmayı ve ayırışmayı derinleştiren çok büyük ölçekli projelerle dönüştürülmeye başlanmıştır Türkiye.

Türkiye'nin üzerinde bulunduğu Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın dünyanın en tehlikeli fay hatlarından biri olduğunu hepimiz biliyoruz. İstanbul özellikle her an deprem tehlikesiyle karşı karşıya olan, burun buruna olan bir şehir ancak görüyoruz ki on beş yıl boyunca İstanbul maalesef dönüşümde rant teslim edilmiş, kentsel dönüşüm değil, rantal dönüşüm yapılmıştır. Yeşil alanları, toplanma alanlarını yok ettiniz. Geçenlerde bir bakanımız yeşil alanlarla ilgili bir çalışmadan bahsetti, kalmadı ki, toplanma alanı kalmadı İstanbul'da, AVM'ler dikildi üzerine. Deprem olsa bu insanlar nerede toplanacak? Şimdi, bir millet bahçelerinden bahsediliyor. Hazır parkları millet bahçesi yapıyorsunuz, ilan ediyorsunuz, statları millet bahçesi yapıyorsunuz.

Ben İstanbul Vekili olarak, İstanbul'dan birkaç örnek vermek istiyorum, millet bahçesine tekrar döneceğim. Örneğin Tarlabası Kentsel Dönüşüm Projesi, yoksul ve dar gelirli kesimlerin yaşam alanlarına burada el konulmuştur. Keza aynı şekilde sosyal proje olarak tanıtılan ancak yeni yapılan 620 konuttan sadece 20'sini yerli halkın alabildiği Sulukule Kentsel Dönüşüm Projesi. Sayın Bakan Yardımcınız bu projede -yanlış hatırlamıyorsam- uzman ya da uzman yardımcısı olarak çalışmıştı. Şimdi, umarım burada yapılan yanlışlardan ders alınmıştır, bundan sonrasında yapılmaz. İstanbul'da, bize gelen bilgilere göre yine Roman vatandaşlarımızın yaşadığı bazı bölgelerde yeni birtakım dönüşüm çalışmalarına başlanmış ve çok korkuyorlar, bu insanlar ürküyorlar Sayın Bakan. Bize geldiler, dertlerini anlattılar. Lütfen bunlara izin vermeyin, artık göz yummayın. Bu açılar yaşandı, devam etmesin.

Havaalanı yolu, yine Ankara'dan bahsedeyim Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm Projesi. Mülk sahiplerini oluşturan yoksul ve dar gelirli bu kişilerin önemli bir bölümü kendilerine önerilen TOKİ Karacaören Konutları'nda oldukça olumsuz koşullarda yaşamlarını sürdürmeyi kabul etmek zorunda kalmışlardır. Fikirtepe Projesi -Sayın Gökhan Zeybek İstanbul Milletvekilimiz değindi bu projeye- 2010'dan bu yana kentsel dönüşüm süreci devam eden Fikirtepe'de imzaların atılması bile yıllar sürdü. Şimdi, firmalar işi tamamlamadıkları için çekiliyorlar, pay sahipleri perişan, maalesef başarısız olundu bu projede.

Ben de üçüncü bölge milletvekiliyim, biraz önce konuşan Özgür Karabat üçüncü bölge milletvekilimiz. Bahçeşehir Gölet'le ilgili Sayın Bakan sizden lütfen eylem bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Emecan, ek süre verdim, lütfen tamamlayın.

40'tan fazla vekilimiz bekliyor.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Toparlıyorum Sayın Başkan ama kolay toparlanmıyor konu şehir olunca.

Beşiktaş Zincirlikuyu'da bugün trafik yoğunluğunu artıran, siluetleri bozan Zorlu Center ve hemen yanı başındaki Çiftçiler dev ikiz kuleleri. Şimdi İstanbul'un özellikle kentsel dönüşüm dışında yanlış uygulanan projelerine birkaç örnek vermek istiyorum. Yine Basın Ekspres TEM Otoyol Kavşağı'ndan geçerken üzerinize devrilecekmiş gibi gelen Mall Of İstanbul neden oraya dikilmiştir Sayın Bakan? Bakırköy Sümerbank arazisi keşke millet bahçesi olsaydı. Ataşehir Finans Merkezi, Venezia Projesi, say say bitmiyor. Sizin bir beyanınız vardı. “Dere güzergâhlarına bina yaptırmayacağız.” diye yanlış hatırlamıyorsam. Zannederim Karadeniz derelerini kastettiniz ama Sayın Bakan, İstanbul'da da çok fazla dere var. Dere vasfını kaybetse de doğal su yataklarıdır bunlar. Nitekim aşırı yağmurlarda da dereleşiyorlar ve taşıyorlar. Örneğin Yeşilyurt'ta denize kavuşan Ayamama; Zeytinburnu, Bakırköy sınırı Çırpıcı Deresi, Ayvalıdere, Şirinevler'den gelen Haramidere gibi. Şimdi Esenyurt Haramidere üzerine yapılan her bir otuzar katlı Regnum ve benzeri projeler var Esenyurt'ta. Zeytinburnu'nda da İstanbul, Ataköy sahil Sea Pearl, bunları da yıkacak mısınız? Bunlar dere yataklarına yapılmış projeler Sayın Bakan, ne olacak bunlar? Yani bu işe artık lütfen bir dur deyin İstanbul'da. İstanbul elden gitti, gidiyor.

Bu arada ben Samsun'da dere yatağındaki konutlarda boğulan ve İstanbul'da Basın Ekspres'te servis içinde boğulup ölen tüm vatandaşlarımıza da bu vesileyle Allah'tan rahmet dilemek istiyorum.

Bizim maalesef İstanbul üçüncü bölgede özellikle nefesimiz kesildi, Ataköy ve Zeytinburnu sahilindeki büyük projelerden hava alamaz olduk oralarda. Yani Et ve Balık Kurumu arsası vardı yemyeşildi, askeri tesis alanları aynı şekilde. Sahilde Ataköy Baruthane'nin arazisi şimdi millet bahçesi yapıldı. Bu Ataköy Baruthane'nin arazisi inşaat yapılacaktı, oraya büyük proje yapılacaktı, Bakırköy

halkının ve Bakırköy Belediyesinin vermiş olduğu büyük mücadeleye ranttan kurtarıldı ve bugün siz “Millet bahçesi yaptık.” diye övünüyorsunuz. Eğer biz bu mücadeleyi vermeseydik, vatandaş vermeseydi, şu an orası da böyle dev gibi projelerle donatılmış olacaktı.

Yani millet bahçeleriyle ilgili ben bir öneride bulunacağım size çünkü mevcutları dönüştürüyorsunuz, yeni bir şey yaptığınız yok. Gülhane Parkı da var biliyorsunuz. Sanırım oranın adını da değiştirirsiniz “millet bahçesi” diye ve Kanal İstanbul.

Sayın Bakan, Kanal İstanbul -belki de sizin döneminizde başlayacak- çalışmaları süren bir proje. Bakın, bu kadar olumsuz şey saydıktan sonra sizden iyi şeyler olacağını umut etmek istiyoruz ama önünüzde Kanal İstanbul gibi ucube bir proje var. İstanbul’un nüfusunu 1 milyon artıracak, orada çevresel anlamda İstanbul’a çok büyük zararlar verecek. Kuzey ormanlarını kaybettik, lütfen, bunun önünde Bakanlık olarak durun. Sayın Bakan, bakın, size buradan sesleniyorum, yalvarıyorum. Bu Kanal İstanbul Projesi’ni durdurun! Durdurun! Böyle bir şey olamaz.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, lütfen, tamamlayalım. Süreyi çok aştık.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son olarak bir örnek vermek istiyorum. Daha önce de değinildi yani bu biraz rant kısmıyla ilgili bir örnek. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı TOKİ ve İBB’nin konut, rezidans, AVM ve gökdelenler için onayladığı tüm projelerde onaylı projelerine aykırı olarak İstanbul’da her projede binlerce metrekafe fazlalıklar verildiği raporlarla ortaya konuldu Sayın Bakan, basına da yansıdı bu. Bunu da TOKİ’nin teknik elamanları, bu raporu, hazırlamışlar. İstanbul’da yapılan projeler üstünde bir denetleme yapıyorlar ve şöyle bir sonuç ortaya çıkıyor. TOKİ’nin teknik elemanları 76 projede 12 milyon metrekafe bir fazlalık, yine kamunun zararının da 250 milyar olduğunu hesaplıyorlar. Yani maalesef bu 250 milyar müteahhit, inşaat şirketleri ve aracı olan kişi ve kurumların kârı olarak hayata geçiyor. Sayın Bakan, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin tam sekiz yıllık bütçesi.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, teşekkür edelim mi?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bakın, burada bu listeler var. Bu 76 projenin listesi var. İnanılmaz emsal artışları olmuş, bunlar nedir? Yani bunlara nasıl izin verildi, nasıl yapıldı gerçekten akıl almıyor. Buradan da bunun bilgisini size verelim, bunun açıklamasını da...

BAŞKAN – Sayın Emecan, teşekkür ediyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bitiriyorum Sayın Başkan, teşekkür edeyim izin verirseniz.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum. Umarım çok daha hayırlı ve iyi işler için kullanılır.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Orhan Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Değerli Komisyon Başkanı, değerli Komisyon üyeleri, değerli basın emekçileri, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinize kolaylıklar diliyorum.

Elbette bir Çevre Bakanlığı bütçesi konuşuluyor ama ortada bir çevre kaldı mı kalmadı mı meselesini sormak lazım aslında çünkü çevre dâhil suyu, toprağı, yaşadığımız bu ülkenin bütün yer altı ve yer üstü zenginliklerini sadece ticarete konu eden, rantı konu eden, onun üzerinden bir ekonomik kalkınma modeli inşa eden bir anlayışın elbette bütçesi de buna göre olacaktır. Kısaca, bu bütçe bizden yana, halktan yana, bu ülkenin ormanından, suyundan, bu ülkenin doğasından yana değil. Türkiye’nin aşağı yukarı birçok bölgesinde dağlarımız mermer meselesiyle tamamen doğal bitki örtüsünden koparılmış, her yanı delik deşik edilmiş. Yine, bu memleketin önemli su havzalarının kimyasallar yüzünden,

tekstil meselesi yüzünden, sanayiye su kaynağı yaratmak üzerinden büyük bir kısmı kirletilmiş. Belki sadece şu soruyu sorsak bunun karşılığında nasıl bir çevre anlayışı, nasıl bir çevre bütçesi olduğunu anlayabiliriz: Mesela, Türkiye’de kimyasalları, kimyasal atıkları ortaya çıkaran sanayi bölgelerinin, sanayi işletmelerinin, sanayi binalarının hangilerinde, kaç tane kimyasal arıtma var? Sadece bu sorunun cevabını verebiliyor olmanızla bile nasıl bir bütçe yaptığınızı ve çevre kirliliği üzerinden değil, çevreyi kirlatme üzerinden bir kalkınma modelini hayatta tuttuğunuzu görebiliriz.

Ben Bursalıyım. Bursa, şeftali bahçeleriyle ünlü bir kentimizdi; doğasıyla, Uludağ’ıyla zengin bir ilimizdir Bursa ve herkes Bursa’ya yeşil Bursa olarak bakardı. Evet, başlanmıştı, 70’li yıllarda Tofaş’la, Renault’la. Geldiğimiz noktada, Bursa, tekstilin önemli alanlarından, sanayilerinden bir yer ve en önemlisi de özellikle boyahane meselesi üzerinden kimyasal atıkların en üst olduğu nokta. Ama sadece Bursa mı? Değil. İşte, Nilüfer Deresi büyük bir rezillik içerisinde ama çok enteresan, kentin zenginleri o derenin kokusuyla mutlu oluyorlar. Böyle de bir acayip fetişizm ortamı yarattık ülkede. O derenin gittiği yere en yakın yer, arazi rantının en yüksek olduğu yer, ormanlık bir bölge katledildi, oraya binalar dikildi ama kentin en zenginleri orada oturuyor. Söylediğimizde, hem ora kokarken rahatsız olduklarını söylüyorlar ama oradan da vazgeçmiyorlar mesela.

Aynı şey Ergene’de. Ergene, Trakya nedir? Trakya hububat ambarıdır; ayçiçeği, mısırı, elbette kanola, buğdayı, şeker pancarı; Çorlu’sundan tutun, Lüleburgaz’ından tutun, birçok yerde kurulan organize sanayi bölgeleri üzerinde Ergene Nehri zehir kusuyor. Bugün, Trakya halkı Türkiye ortalamasının 2 katından daha fazla kanser hastalığıyla mücadele etmektedir ve gerekçe Ergene Nehri’ndeki kimyasal maddeler. Bu hem yer altı sularımızı... Çünkü yer altından çekiyorlar suları, sonra kirlitip doğaya salıyorlar ve bu suyla ister istemez, su problemi olan üreticiler zaman zaman ürünlerini sulamak zorunda kalıyorlar, çaresizler; ya ürünleri kuruyacak ya ister istemez sulayacaklar. Mesela, Bursa’da Kemalpaşa Deresi ne yazık ki bor akıyor, bor ve bor fitotoksitesi yüzünden yüzlerce dönem arazi ekilemiyor, ekilse bile hemen o yıl tamamen kuruyor. Hiçbir şekilde ürün alma şansı yok.

Uludağ, bu ülkenin en önemli kayak turizmi merkezi, yazın da yayla turizmi diyebileceğimiz güzelliklere sahip. Birinci etap turizm bölgesi, ikinci etap turizm bölgesi ama ne yazık ki AKP sayesinde Türkiye’nin en çok mermer ocağı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Efendim, beşer dakika sürelerimiz var, uzatamayacağız. 40 kardeşimiz bekliyor.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitirelim sözümüzü Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bitir. Bundan sonraki arkadaşlarımız lütfen beş dakikaya dikkat etsin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Bakan, bu bütçeyle şunu söylüyorsunuz bu halka, bu ülkeye, bu topraklığa ve bu insanlığa: “Biz bu ülkenin ekonomisini de bu ülkenin tarımını da bu ülkenin yer altı ve yer üstü su kaynaklarını da bu ülkenin bütün doğal zenginliklerini ranta, talana, yağmaya açıyoruz ama yetmez, bununla beraber bu kaynakları kalkınma modelimizle kirlleterek insanlığı da mahvediyoruz.” Gelin, bu yöntemden, bu modelden vazgeçin. Bu ÇED meselesi artık neye döndü, biliyor musunuz? ÇED meselesi, hukuksuzluğun temel aracı oldu. 3 hektarın altında arama yapılan maden arama alanlarında ÇED talep etmeme, daha sonra oradaki arama başlayınca yayılma ve genişleme, kapitalizmin yayılma ve genişleme modeli gibi...

BAŞKAN – Sayın Vekilim, teşekkür ederim.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Evet, bu bütçe, halkın ve bu doğanın, bu toprakların bütçesi değil, olsa olsa AKP’nin yeniden kirlleterek kalkınma bütçesidir.

BAŞKAN – Sayın Rıdvan Turan...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sur'dan başlayalım. Sur'da bir “Toledo” yaratma programınız vardı, ne oldu diye sormak istiyorum. Sur'da olan şu anda şu: Sur'un içerisinde yedi bin yıllık tarihine asla ve asla uygun olmayan bir yürüyüş yolu yapılmış durumda. Hemen dibinde Hevsel Bahçeleri tarafına yakın olan kesimden -ki orası Sur'un en zayıf olan kesimidir- bir araç trafiği yolu açılmış durumda ve dolayısıyla Sur kendi kaderine terk edilmiş durumda. Bakın, çatışmalar sona erdiği dönemden sonra, Sur'da tescilli olan çok sayıda bina hasarsız olduğu hâlde yıkılmış durumda. Şimdi, ağır hasarlılar değil, orta düzey hasarlılar değil; hasarsız binalar dahi, özellikle iki mahalledeki hasarsız binaların tümü yıkılmış durumda ve oraya, güya Sur'un tarihi dokusuna uygun olduğu iddia edilen ucubeler yapıldı. Eski binaların bazalt taşları oradan çıkartıldı, satıldı, şu anda yapıştırma usulüyle bazalt görünümü verilen ve asla Sur'un kendi otantik ortamına ve halkına uygun olmayan bir mimari ortaya çıktı. Biliyor musunuz, oranın kendi halkı bu evlerde oturamayacaklar çünkü fiyatları onların oturamayacağı derecede yüksek.

Bakın, “kent suçu” diye bir kavram varsa ve eğer bu, bir tarihsel dönemde bizim yasalarımıza dercolunacaksa Sur'da yapılanın bir kent suçu, bir insanlık hafızasına yönelik suç olduğunu ifade etmek durumundayım.

Çıkalım Karadeniz'e; Uzungöl gerçeği. Geçenlerde gittim. İnsanın içi sızlıyor. Bir gölün etrafına beton dökmek nasıl bir çevre mantığıdır? Efem Çukuru'nda siyanürlü altın arama, Kaz Dağlarında siyanürlü altın arama ve bununla birlikte çok sayıda termik santrale orada yapım izninin verilmesi yine çok önemli bir doğa katliamı olarak ortada duruyor. Yine, Karadeniz'i baştan başa kateden Yeşil Yol Projesi.

Arkadaşlar, bakın, olmayan, test etmediğimiz bir şeyden bahsetmiyoruz, test ettiğimiz şeyleri konuşuyoruz. Karadeniz Sahil Yolu projesi, nasıl ki Karadeniz'de şu anda içinden çıkılmaz ekolojik sorunlarla baş başa bıraktı, zannediyor musunuz ki o gelen sellerin alayı, yalnızca iklim değişikliğinden meydana geliyor? Hayır, Karadeniz Otoyolu Projesi'nin yanlışlığından meydana geliyor.

Bakın, size bir şey söyleyeyim: Bir süre sonra hamsi balığına hasret kalacağız. Karadeniz'in dereleri, Karadeniz akmazsa hamsi balığının besleneceği ortam ortadan kalkmış olacak. Bunu test ettik. Karadeniz Otoyolu'nun bir facia olduğunu gördük, şimdi Yeşil Yol yapılıyor. Ya, bir tanesini test etmişken bu yanlışta ısrar etmenin anlamı nedir? Yediğimiz balığın ne düzeyde ağır metal taşıdığına ilişkin elinizde veri var mı? Çevre katliamının sonucunda ortaya çıkan şey, denizlerde ne yediğimizi bilmediğimiz balıkları tüketmek oluyor.

Gelelim ormanlara. Diyorsunuz ya “Biz şu kadar milyar ağaç diktik.” Alın arkadaşlar, bakın, bu, 2001 yılında İstanbul ormanlarının görüntüsü; bu da 2016 yılında, şu kırmızı bölgelerin tümünde inşaat faaliyetleri var, madencilik faaliyetleri var ve orman alanı tamamen tahrip edilmiş durumda. Ondan sonra çıkıp “En iyi çevreci biziz, bu işler bizden sorulur.” babında lütfen analiz yapmayın.

İşin esası şu: Burada AKP'nin yanlış sermaye birikimi rejimini görüyoruz. Uluslararası alandan gelmiş olan düşük faizli kredinin burada betona çevrilme süreci on altı yıldır devam ediyor. Size ilginç örnek vereyim: Her yıl Türkiye'de Konya Ovası'nı 10 santim kaplayacak düzeyde beton dökülüyor. 95'inci yılda bir demokratik cumhuriyet olamadık ama AKP eliyle bir beton cumhuriyetine elhak ulaşmış durumdayız ve bütün bu ekolojik yıkımın mutlaka ve mutlaka bir karşılığı olacak değerli arkadaşlar. Bakın, üçüncü havalimanı yapılırken meydana gelen ekolojik tahribatın ve Kanal İstanbul'la ortaya çıkması mukadder olan ekolojik tahribatın telafisi yok telafisi. İstanbul susuz kalacak, flora ve faunaya ait binlerce endemik tür ortadan kalkacak.

Son olarak şunu söyleyeyim: O börtü böceğin, kurbağanın, tosağanın mutlaka ve mutlaka bir hesabı var, bir ahı var. Lütfen, bu politikalardan en radikal biçimde geri dönün ve şu, doğaya karşı suç politikalarını artık bir kenara bırakın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Milletvekilim.

Sayın Seveda Erdan Kılıç...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensupları ve değerli bürokratlar; öncelikle, hepinizi saygıyla selamlıyor, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli üyeler, bu dünya, bu vatan hepimizin ortak yaşam alanıdır. Bu hava, bu toprak, bu su hepimizindir. Atalarımızdan bizlere kalan, bizlerden de çocuklarımıza kalacak olan bu doğal mirası, ekosistemimizi en büyük zenginliğimiz olarak geleceğe taşımakla sorumluyuz. Bu bilinç, bireylere olduğu kadar yönetimlere de önemli sorumluluklar yüklemektedir. Bunun farkına varan bireyler, çocuklarımız ve gençlerimiz geleceklelerini dikilen binalarda ve betonlaşan şehirlerde değil doğanın ve insanın korunmasında, özgürleşmesinde görüyor ve mücadele ediyor. Hemen hemen her gün tarlası, suyu, fıstığı ve zeytini için mücadele eden insanların, köylülerin, üreticilerin haberlerini okuyor, görüyor. İnsanlar havasına, suyuna, ağacına, toprağına, kurduna kuşuna sahip çıkıyor, bunları korumaya ve geleceğe taşımaya çalışıyor. Ancak ne hikmetse yönetimler, üstün kamu yararı ve ekonomik yararlar gibi farazi gerekçelerle havamızı, suyumuzu, toprağıımızı, ocaklarımızı, ağaçlarımızı HES'lere, TOKİ'lere, turistik tesislere ve AVM'lere kurban ediyor.

Bir ülkede “Ben devletim, ben yaparım, ben kirletirim.” mantığıyla hareket ediliyorsa, hak arama kanalları tıkanmışsa, HES'lere, AVM'lere ve köprülere önem verildiği kadar insana ve doğaya değer verilmiyorsa yakında doğa da isyan edecektir. Karadeniz’de her sene yaşanan sel felaketleri, büyük şehirlerde yaşamı felç eden ani sağanaklar bu isyanın öncülleridir. Doğa bir an önce aklımızı başımıza almamız için bizi sürekli uyarmaktadır. Ancak üzülerek söylüyorum ki biz hâlâ tehlikenin farkında değiliz. Bu yüzden, her fırsatta ülkemize çağ atlattığını iddia eden AKP’nin on altı yıllık iktidarı döneminde ne Ergene ne de Gediz temizlenmedi. Çevre kirliliği ve sağlık açısından yıllardır gündemde olan Gediz, Ege Bölgesi ve ülkemizin tarımsal üretimi açısından hayati derecede önem taşımaktadır. Ülkemizin tarımsal üretiminin yaklaşık yüzde 10’u Gediz havzasında yapılır. Burası başta kuşlar olmak üzere birçok canlıya ev sahipliği yapmaktadır. Ancak ekolojik kirlilik nedeniyle Gediz, flora ve faunasıyla maalesef can çekişmektedir. Kirlilik, tarımsal sulamayı da etkilemekte, yetiştirilen ürünlerden dolayı insan sağlığı da tehdit edilmektedir. Yapılan araştırmalara göre bu bölgede kanser vakaları da gün geçtikçe hızla artmaktadır. Ayrıca, kirlenme nedeniyle Gediz’in suyuyla sulanan binlerce dekar arazi de çoraklaşma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Sizden önce yıllarca bakanlık yapanların verdiği sözler hâlâ İzmir halkının dilindedir. 2008 yılında zamanın Çevre ve Orman Bakanı tarafından kirlilikle ilgili çalışmaların 31 Aralık 2012’de sona ereceği ve herkesin oltasını alarak Gediz’de balık tutacağı sözü verilmiştir. Sayın Bakanım, umarım siz böyle bir söz vermezsiniz çünkü üzülerek söylüyorum ki artık Gediz’de tutulacak balık kalmadı, yaşayamıyor çünkü. Bu çerçevede, İzmir Milletvekili olarak sizden Gediz Nehri’nin tamamen kirlilikten arındırılmasıyla ilgili hangi çalışmaları yapacağınızı ve bu çalışmaların ne zaman tamamlanacağını öğrenmek istiyorum.

Öte yandan, Bakanlığınızın 2016 yılı verileri üzerinden hazırladığı Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu’nda Türkiye’nin en önemli çevre sorununun su kirliliği olduğu ifade edilmektedir. 81 ilden toplanan veriler Türkiye’de 30 ilde su kirliliğinin en büyük sorun olduğunu

ortaya koymaktadır. Böyle giderse 2030 yıllarında su fakiri olacağımız kesindir. Bu nedenle, su kaynaklarımızın korunması, Gediz, Ergene ve Kızılırmak gibi nehirlerimizin kirlilikten arındırılması yönünde etkin politikalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç olarak, sonuç almak için doğaya ve insana saygı duyan, katılımcılığı temel alan bir yaklaşıma ihtiyacımız vardır. Bu yöndeki samimi her türlü çalışmaya destek vermeye hazır olduğumuz düşüncesiyle, bütçenin insanlarımıza, doğamıza ve çevremize hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kılıç, teşekkür ederiz.

Sayın Biçer, buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle, bütçenizin, 2019 yılında çevre, doğa hakları konusunda olumlu adımların atılacağı ve altyapısının oluşturulacağı ve bugüne kadar yaşanmış olan talana son verileceği umuduyla hayırlı olmasını diliyorum.

Doğa hakkı temel insan hakları arasında yer almaktadır Sayın Bakan. Temiz doğa, yeşil çevre dengesi korunarak atmosferin de çağımızın yeşil alanı olarak korunması büyük iddiadır. Böyle bir ortamda yaşamak bireylerin de temel hakkıdır. Doğayı insan mülkü olarak gören, doğal varlıkları kaynak olarak görüp sınırsız ve sorumsuzca tüketen politikalarınızı kabul etmemiz mümkün değildir. Doğanın korunması çevre sorunlarıyla mücadele eden tüm insanların ve devletin görevidir. Doğa haklarının korunması anlamında Anayasa'mızın 56'ncı maddesiyle devlete, çevre kirliliğini önleme, çevreyi koruma ve geliştirme görevi verilmiştir. Ancak üzülmek isterim ki on altı yıllık iktidarınızda maalesef Anayasa'nın 56'ncı maddesindeki hiçbir yükümlülüğünüzü ve hiçbir görevinizi yerine getirmediğiniz.

Sayın Bakan, geçtiğimiz günlerde Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanı millet bahçelerinin açılışlarını yapmaya başladı ve ormanları yok edip, ekosistemi bitirip ardından, suni, yapay millet bahçeleriyle çevrecilik oyunu oynamaya başladınız.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bizim kadar ağaç diken mi var Allah aşkına ya? Ne konuşuyorsunuz?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ağaç dikmek sadece ve sadece ağaçları dikmek, yüz yüz elli yıllık ekosistemi yok etmek değildir. Bu nedenle, millet bahçeleriyle lütfen çevrecilik oynamayın, göz boyamaya da kalkmayın.

Sayın Bakan, bağlı bulunduğunuz Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanı hatasından dönmek istemiş gibi “İstanbul’a ihanet ettik.” demişti ama üzülmek isterim ki İstanbul’a ihanet etmeye devam ediyorsunuz. İstanbul’a ihanetle yetinmeyip Türkiye’ye, doğa haklarına ihanet etmeye devam ediyorsunuz. Millet bahçesi açtınız ama öncesinde, yeni havalimanının yüzde 81’lik alanının orman alanı olduğunu unutup bunu talan ettiğinizi de bir an olsun aklınıza getirmediniz. Adalet ve Kalkınma Partisinin Genel Başkanı 1994 yerel seçimleri öncesinde üçüncü köprüye şiddetle karşı çıkmıştı, demişti ki “Bu, TEM’in kuzeyindeki bölgede kalan son akciğerimizin de yok edilmesi demektir ve ciddi bir yanıştır. Bunu bekleyen bazı mahfillere yeni rant alanları ve rant haritaları sağlama olayıdır ki bundan kaçınmayı özellikle sizden istirham ediyorum.” Ama üçüncü köprüyü yaptınız, her türlü itiraza rağmen yaptınız ve maalesef, bu bahsettiği talanı ve rantı sağlamaktan bir an olsun bile göz kırpmadan, bir an olsun bile bundan vazgeçmeden İstanbul’a ihanet ettiniz. Karadeniz’e ihanet ettiniz, Akdeniz’e ihanet etmeye devam ediyorsunuz. Derelerimize ihanet ettiniz, göllerimize ihanet ettiniz ve ihanet etmeye de devam ediyorsunuz.

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde Çevre Kanunu'nun da içinde bulunduğu bir torba kanun görüşülecek. Bu torba kanun içerisinde her türlü itiraz ve önerilerimize rağmen, kıyıların, yapay ve doğal göllerin enerji yatırımlarına açılması, kıyıların dolguyla yeniden endüstriyel alana çevrilmesine ilişkin de burada bir çalışma yürütüyorsunuz ve buna ilişkin de Parlamentoda itirazlarımızı yeniden ilan etmeye devam edeceğiz ve mücadelemizi sürdüreceğiz. Bizler diyoruz ki doğa hakkı ihlalleriyle ilgili, bugün olmasa bile doğa mutlaka kendisine verilen bu zararın intikamını alacaktır. Sayın Bakan, sizlerle aynı gemide değiliz ama maalesef, doğa intikamını sadece sizlerden değil bu ülkede yaşayan, bu coğrafyada yaşayan herkesten soracaktır. Yol yakinken, çözüm varken gelin birlikte çözelim ve artık 2019 yılında bütçenizi çevrenin, doğanın haklarının gereğinin yerine getirilmesi için birlikte kullanalım ve bu bütçeyi de bu şekilde sizden sonraki nesillerin geleceğini yok edecek talan projelerine harcamayalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın Özer...

AYDIN ÖZER (Antalya) – Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcım, sevgili milletvekili dostlarım, arkadaşlarım, Sayın Başkan; geçen hafta Çevre Komisyonunda görüştüğümüz torba yasada Kıyı Kanunu'nda yapılması öngörülen bir değişiklik söz konusuydu. Genel olarak sağduyulu geçen görüşmelerde bu maddeye özellikle itiraz etmiştik. Neydi bu madde? Kıyı Kanunu'nda yapılması öngörülen değişikle, su alanlarında imar planı kararıyla yenilenebilir enerji üretim santrallerinin yapılmasına olanak sağlanıyordu. Komisyonunda bu düzenlemenin ciddi sıkıntılar yaratacağını, göller üzerinde santral kurulmasının beraberinde önemli sorunlara yol açacağını söylemiştik. Çünkü su alanlarında yapılacak enerji yatırımları bu alanların ekosistemlerine etki eder. Türkiye'deki sulak alanların üzerinde zaten büyük tehdit var, yüzde 50'sini zaten kaybetmiş durumdayız. Bu alanları mevcut hâliyle koruma altına almak gerekir. Eğer enerji yatırımları için feda edersek gerek tüketim amaçlı su gerekse tarımda sulama amacıyla sahip olduğumuz tüm kaynaklarımızı kaybederiz.

Öte yandan, sulak alanlar tropikal ormanlardan sonra birim alanda en yüksek organik madde üreten ekosistemlerdir. Yüksek biyolojik çeşitliliğe ve dinamik yapıya sahip bu sahalar çevredeki debi kontrolünde, taban suyu hareketinde, erozyon ve taşkın kontrolünde su kalitesinin artırılmasında, su ve besin temininde, ekonomik gelir elde edilmesinde, tarımsal verimliliğin artırılmasında, eğlence ve dinlence yeri olarak kullanılmasında ve bölgenin iklim düzeninin sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Sulak alanlar dünyanın en verimli çevreleridir. Bu alanlar hızla azalan hayvan türlerini barındırır; verimlilik bakımından, tarlalarda üretilen buğdayın sekiz katı büyüklüğünde bitki verir. Bütün bu zenginlikler ancak sulak alanlardaki ekolojik yöntemlerin işlemesine müsaade edildiği takdirde korunabilir.

Meselenin bir başka boyutu da, enerji üretim santrallerinde üretilen enerjinin nakli esnasında kullanılan kabloların etrafındaki elektromanyetik alanlar. Su altında yayılacak olan bu manyetik alan şiddeti biyolojik çeşitliliği, tüm su altı canlılarını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Neticede, Komisyonunda da dile getirdiğimiz üzere, gelecekte önemli sorunlara neden olacak değişikliğin teklif metninde olduğu gibi kabulü mümkün değil. Bu teklif bugün Genel Kurula gelecek. Biraz önce sayın bakan yardımcımızla yaptığımız sohbette öğrendik ki maddedeki “su alanları” ibaresi çıkarılacakmış. Bu, bizi sevindirmiştir. Uyarılarımızı dikkate almanızdan memnunuz. Bu sağduyulu tavrın her zaman devam etmesini diliyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; bir de, sadece, birkaç bir şey eklemek istiyorum. Antalya’da bütün bir bitki örtüsünü bu mermer ocakları ve taş ocakları yüzünden kaybediyoruz. Antalya bir turizm kenti olmaktan yavaş yavaş çıkıyor. Önümüzdeki dönemde Finike ve üzerindeki mermer ocakları yüzünden Finike portakalını kaybetmekle karşı karşıyayız. Finike portakalı artık tarihteki yerini alamayacak ve ileride çok büyük kalite düşüklüğüne de sebep olacaktır. Bu görüşlerimi de sizlerle paylaştım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Sayın Hüseyin Yıldız...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, bakan yardımcılarım, bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki, ilk önce, 1994’ten 2018’e geldik, yirmi dört yıldan beri İstanbul’un silüetini kim bozdu, onu tartışmamız gerekiyor -Cumhurbaşkanının dediği gibi- ama Cumhurbaşkanından başlayarak, büyükşehir belediye başkanlığından bu hâle geldi İstanbul.

Ama benim Aydın bölgem önemli. Sayın Bakanım, daha önce de bir görüşme yapmıştık bu konuyla ilgili. Şu an en büyük çevre katliamı Aydın’da oluyor, bilmiyorum haberiniz var mı? Maalesef Aydın Ovası Türkiye’nin en verimli ovası, Türkiye’nin en verimli ovası. Dağlarından yağ, ovalarından bal akıyordu ve Türkiye’yi, Ege’yi sebze, meyve kısmından doyuran bir ilimiz. Aynı zamanda, Türkiye’de yetiştirilen incirin yüzde 65’inin, zeytinin yüzde 20’sinin, pamuğun yüzde 20’sinin, çileğin yüzde 35’inin, kestanenin yüzde 35’inin yetiştiği bir il. Ama maalesef 2007’de gece saat üçte çıkan yasayla Aydın’ın yüz ölçümünün yüzde 85’ini maalesef JES’lere açtınız yani jeotermal elektrik santrallerine. Şu ana kadar 2 bin tane kuyu, 35 tane jeotermal termik santrali açıldı. Şu an, inanın ki, Germencik’ten Aydın’a gidinceye kadar burunlarınızı kapatmak zorundasınız ve arabaların camlarını açamazsınız. Şimdi, biz defalarca bunu gündeme getirmemize rağmen maalesef iktidar partisinin kulakları duymadı ve hep kulak üstüne yattılar.

Sevgili Bakanım, Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu’nun yaptığı İkizdere Barajı’nın, 2014’te de Aydın büyükşehir olduktan sonra 320 milyon liraya büyükşehire sattığınız İkizdere Barajı’nın hâline bakacağız. Bu İkizdere Barajı -Veysel Eroğlu’na teşekkür ediyorum- hem Efeler hem İncirliova hem de Germencik’in içme suyu kaynağını sağladı bize. Ama üzülerek söylüyorum, bize sattıktan sonra bu firmalara jeotermal santral yapılması için ruhsat verdiler. Yani şurası İkizdere Barajı Sayın Bakanım. Şu İkizdere Barajı’nın 1.200 metre yakınına da getirdiler, o jeotermal elektrik santrallerini açtılar ve buradan akan bütün zehir bu barajın içine gidiyor. “Benim orada il müdürüm var.” diyebilirsiniz. İnanın ki Sayın Bakanım il müdürünüz daha dairesinden memur göndermeden maalesef Rize’den telefon geliyor “Kendine yer beğen.” diyorlar ve oraya gitmeden de o şirketin sahiplerine telefon açıyorlar “Biz geliyoruz, önleminizi alın.” diyorlar. Üzülerek söylüyorum -ben söylemiyorum, bunu sizin atadığınız vali yardımcısı söylüyor- şuralara saatte bir sefer parfüm sıkıyorlar koku fazla yayılmasın diye. Biz hiçbir iş adamının yatırımına karşı değiliz asla ama biz çevreye zarar vermeyecek bir sistemin kurulmasından yanayız. Tekrar ediyorum: Kesinlikle yatırımcıların önünü açmak zorundayız ama yatırımcılar da açgözlülük yapmayacak.

Sevgili Bakanım, hiç duydunuz mu, üç yılda amorti ediyor yaptığı yatırımı. Size, bütün milletvekillerine sorum: Bir ev aldığınızda, bir dükkân aldığınızda minimum on iki yıldır. 1 milyon dolar fazla harcarsa çevreye de zarar vermez.

Sayın Bakanım, aslında bu yasayla -dünyanın her tarafında bir şehrin yüzde 7'sini jeotermal elektrik santrali olarak kullanabilirsiniz ama- sizler Aydın yüz ölçümünün yüzde 85'ini açtınız. Gelin, bu yasayı iptal edelim. Mevcut 35 tane santralimiz var, yine yerinde kalsın ama çevreye uygun bir sistem kuralım oraya. Geri kalan o jeotermal elektrikten çıkan suyumuzu Aydın'ın bölgelerine dağıtıp ısınmada kullanalım. Yani herhâlde biz doğal gaz üretmiyoruz, doğal gazı Rusya'dan alıyoruz, İran'dan alıyoruz. O zaman Aydın'ın bütün ilçelerinde -Aydın merkez de olmak üzere- oralarda ısınmada kullanalım. Gelin, orada 100 binlerce seracılık yapalım, her eve 50'şer bin lira, 100'er bin lira ek gelir sağlayalım. Ama sizler birilerini zengin etmek için, sadece 3 tane firmayı zengin etmek için 1 milyon 200 bin kişinin hakkına girmeyin. Yani biz defalarca bunu gündeme getirmemize rağmen maalesef...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Bir dakika daha alabilir miyim?

Sayın Başkanım, ilk defa söz hakkı istiyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ettim Sayın Yıldız.

Sayın Aydoğan, nerede oturuyorsun?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Oturmaya çalışıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyur Sayın Aydoğan.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Bütçeniz de hayırlı uğurlu olsun. Bakanlığınız da hayırlı uğurlu olsun.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, bir saniye izniniz var mı?

BAŞKAN – Sayın Karasu, siz buyurun o zaman.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Öyle mi, başla o zaman.

Buyurunuz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz. Mesai arkadaşlarınıza da başarılar diliyorum Sayın Bakanım.

Konuşmama önce bugün Zonguldak'ta hayatını kaybeden işçilerimize rahmet dileyerek, yaralı olan işçilerimize de geçmiş olsun dileklerimi ileterek başlıyorum. Maalesef ki Türkiye bir iş cinayetleri ülkesi hâline geldi. Bugün bu gerçeği bir kez daha anladık.

Sayın Bakanım, bu söyleyeceklerim gazete haberleri, 2017-2018 yılları içerisinde birkaç örnek: İstanbul'un Zeytinburnu ilçesinde 7 katlı boş bir bina çöktü, Çamlıca'da yol çöktü, Beyoğlu'nda temeli olmayan, ruhsatsız 4 katlı bina yıkıldı, Ümraniye'de yapımı devam eden bir inşaatın istinat duvarı çöktü. İstanbul'da binalar yıkılıyor, altımızdaki yollar kayıyor. Sayın Bakan, belki de farkındasınız, İstanbul çöküyor. Ben İstanbul Milletvekiliyim. Bu dünya kentinin tarihi dokusu, doğal güzellikleri gözlerimizin önünde yok oluyor.

Sayın Cumhurbaşkanımız 21 Ekim 2017'de İstanbul'da Şehir ve STK Zirvesi'nde “Biz bu şehrin kıymetini bilmedik, biz bu şehre ihanet ettik, hâlâ da ediyoruz.” dedi. Bu sözlere mi, bu sözlerin orada dakikalarca alkışlanmasına mı, yoksa bu ihanetin hâlen daha acımasızca devam etmesine mi üzülelim?

Çevre Mühendisleri Odası bir rapor hazırladı. 2017 Hava Kirliliği Raporu'na göre, Türkiye'de 81 ilden sadece 6'sının havası temiz. En kirli iller arasında ilk sıralarda İstanbul ve Ankara var. İstanbul'un en kirli havasının olduğu ilçe benim seçim bölgemde yer alıyor, Esenyurt. Vatandaşlarımız burada yılın tam 248 günü kirli hava soluyor. Rapora göre, İstanbul'daki bu kirliliğin en büyük nedeni inşaatlardan kaynaklı toz. Çevre Mühendisleri Odası Başkanı belediyelerin tozumu önlemek için gerekli yerlerde ıslatma çalışması yapması gerektiğini söylüyor. Ortada bir kanser tehlikesi geziyor. Bu çok ciddi bir uyarıdır Sayın Bakanım, bu uyarıyı ciddiye almanızı arzu ediyorum.

Kentsel dönüşüm süreçlerinin planlı olması gerekmez miydi? Hava koridorlarının açılması, az enerji tüketen ve kirliliği az olan yeşil binaların yapılması için daha ne bekliyoruz biz?

Fikirtepe mağdurları tarafınıza başvurdular, 25 Temmuz 2018 tarihinde sizinle görüşmek, randevu almak için başvurdular ama özel kaleminizden bir dönüş olmadı. Galiba Ankara'ya yürüyecekler seslerini duyurmak için.

Bir seçim yatırımı olarak imar barışı yasasını getirdiniz. Yapının durumu nedir, o bina mühendislik ilkelerine göre mi yapılmıştır, içinde oturulabilir mi, depreme dayanıklı mıdır diye bakmadan vatandaşlara yapı belgesi veriyorsunuz. İnsanlar belge aldım diye seviniyor ama aslında belki de tabutlarını satın alıyorlar. Aynı yasayla beraber kentsel dönüşüm yasasını kadükleştirdiniz. Bu ülkede sağlıklı binalar ne zaman yapılacak? Herhâlde uzun süre bekleyeceğiz.

İstanbul'un akciğerleri yok edildi. Üçüncü havalimanıyla övünüyorsunuz ama aslında çok büyük bir çevre katliamı yarattınız. Aynı zamanda iş cinayetleri burada da söz konusu oldu. Havaalanının inşa edildiği 76 milyon 500 bin metrekare alanın yüzde 81'i ormanlık alanlar, yüzde 8'i göller, göletler, dereler, tarım arazisi ve İstanbul'un nefes aldığı alanlar. 3 milyon ağaç yok edildi, İstanbul'un kuzey ormanları tahrip edildi, hâlen daha edilmeye devam ediliyor.

Dünyanın en büyük israfı olarak hazır bir havalimanını kapatıp onun yerine bu havalimanını koyma yoluna gittiniz. Benim size bir önerim var. Madem bu kadar ağacı yok ettiniz, madem bu kadar kuzey ormanlarına kıydınız; o zaman, var olan havalimanını bir kent ormanı yapalım Sayın Bakanım. Var olan havalimanını bir kent ormanı yapalım, burada bize söz verin, içerisinde başka şeyler olmasın...

SALİH CORA (Trabzon) – Millet bahçesi...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Millet bahçesi değil efendim, kafeteryadan bahsetmiyorum. Kent ormanının dünyada bir adı var. Adı da eskisi gibi "Atatürk Ormanı" olsun, Atatürk Havalimanı yerine "Atatürk Ormanı" olsun.

İstanbul, aynı zamanda bir deprem şehri. 763 deprem toplanma alanından bugün, bilebildiğim kadarıyla, 77 deprem toplanma alanı kaldı. AVM'ler yükseldi, rezidanslar yükseldi, İstanbul'da deprem toplanma alanları yok edildi. Şantiye hâline geldi. Deprem toplanma alanları 77'de düşmüş olan İstanbul'da deprem anında İstanbulluların nereye toplanacağını ve nasıl korunacağını bize açıklar mısınız Sayın Bakanım?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – İstanbul'un Esenyurt ilçesinde büyük bir dolandırıcılık vakası yaşandı.

BAŞKAN – Teşekkür ettim Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Müsaade ederseniz bunu da söyleyeyim.

BAŞKAN – Edemem, edemem Sayın Aydoğan; ah edebilsem, korkuyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Korkmayın. Bir dolandırıcılık vakası oldu Esenyurt'ta, Sayın Bakan benden duysun.

BAŞKAN – Korkuyorum, korkuyorum, çok korkuyorum. Ne kadar ayıp bir şey ya!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Duyun benden, bir yolsuzluk vakası oldu Esenyurt'ta. 10 binlerce insan mağdur. Dün Meclisteydiler. Sayın Bakanım, sizin bilginiz yok mu bundan? Varsa ne tedbir almayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Tanal, süreniz üç dakikadır.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekilleri, Değerli Bakanım, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Kanal İstanbul aslında Montrö Sözleşmesi'ni baypas eden bir projedir. Dünyada 2 tane yapay, suni kanal vardır. Biri Panama'dır, ikincisi ise Süveyş Kanalı'dır. Bu anlamda baktığımız zaman, Montrö Sözleşmesi'nin gayet rahat... Rusya Gürcistan'a saldırdığı zaman Amerika o dönem gemilerle gelmişti. Maalesef, biz o dönem Montrö Sözleşmesi'ne dayanarak Karadeniz'e bu savaş gemilerini almadık. Şimdi, o olaydan sonra bu Kanal İstanbul Projesi gündeme geldi. Stratejik anlamda bunları düşünmekte de yarar var.

İkinci konu: Evet, sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkını Anayasa bize veriyor. İlk uluslararası sözleşme Aarhus Sözleşmesi'dir. Türkiye buna şerh koymuştur Değerli Bakanım. Siz bu Aarhus Sözleşmesi'ne koyduğumuz şerhi ne zaman kaldırmayı düşünüyorsunuz? Şerhi kaldırmanın ülkemiz açısından mahzuru ve sakıncası nedir?

Üçüncü konu, çevre davaları. Çevre, herkes için vazgeçilmez bir alandır. Çevre davalarındaki dava harçları ve bilirkişi ücretleri çok yüksektir. Aslında çevre davalarını açan insanlar kamu hizmeti ifa etmektedir. Kamu hizmetinin aslı, bedelsiz olmasıdır ve bu vatandaşlarımızı ödüllendirmek yerine yüksek harçlarla cezalandırılmış oluyoruz.

Bir başka konu, Kirazlıtepe'de sabah 4'te cami yıkılırken... Ondan on beş gün önce ben sizi aramıştım. Telefona çıktınız, teşekkür ederim ama dönüşü Kirazlıtepe sakinlerine yapmadınız. Kirazlıtepe, hakikaten bu konuda mağdur. Yani eğer o dönem görüşülmüş olsaydı o kadar insanımız da sıkıntılar yaşamamış olacaktı.

Ergene'yle ilgili... Ergene davasını 2011 yılında şikâyet eden milletvekiliyim ben. O dönemde milletvekili değildim. Mahkemeler ne yaptı? Bir şikâyetimi, Trakya'da ne kadar il varsa, ne kadar ilçe varsa parça parça dava yaptılar. Buz parçasını küçük parçalara bölerek biz asıl sorumluyu bulamayız. Eğer küçük parçalar birleştirilirse buz dağına ulaşarak asıl sorumluları biz bulabiliriz. O anlamda, gerçekten büyük bir sorun var.

Şimdi “kanal” “kanal” deniliyor. Arkadaşlar, İstanbul'a kanal değil, İstanbul'a Tanal lazım. (Gülüşmeler) “Talan” diyorsunuz, İstanbul'un talanını yine Tanal'la bitireceğiz ya, talanı da o şekilde bitireceğiz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Talan nerede ya?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, netice itibarıyla AK PARTİ'nin de menfaati bundan geçer.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Kılıçdaroğlu'na söyle sen bunu yani Sayın Bakanın yapacağı bir şey yok bu konuda.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İstanbul yaşanacak olan bir şehirdir, yaşanması gerekir, orası bir cennettir, orası bir çiçektir. O çiçeği korumak, kollamak hepimizin görevi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, bizim ne görevimiz olacak?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Düzce ilimizin Melen Çayı... Sayın Bakanım, Melen Çayı kirleniyor çünkü Düzce'deki o pis lağım suları... Değerli vekilimiz de burada, çok toplantılar yaptık.

BAŞKAN – Sayın Tanal, toparlayın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Melen Çayı çok kirleniyor. Sizden istirham ediyorum, Düzce Belediyesine yardımcı olun, orada kolektörler yetersiz.

Şanlıurfa ilimizin Hilvan ilçesi... Atatürk Barajı'ndan su veriliyor, o sular arıtılmadığı için balık kokuyor. Şimdi düşünebiliyor musunuz, Hilvan ilçesine verilen içme suyu balık kokuyor, arıtılmıyor. 8 kilometre Atatürk Barajı'yla arasında mesafe var.

Adıyaman'dan tutun, Şanlıurfa'ya varıncaya kadar büyükşehir belediyeleri oradaki lağım sularını arıtmadığı için ve onunla toprak sulandığı için vatandaşın sağlığı, sıhhati zedeleniyor, ihmal ediliyor, büyük hastalıklar oluyor.

BAŞKAN – Teşekkür ettim Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, son cümle şu: Sultanbeyli ilçemizde büyük bir hava kirliliği olduğu için kronik hastalıklar çok yaygın. Otoban Sultanbeyli'yi ikiye bölmüş durumda. O kronik hastalıklar Türkiye ortalamasının üstündedir. Bununla ilgili benim sizden istirhamım bu eleştirilerimi ciddiye almanızdır.

Saygılarımı sunuyorum, bütçeniz hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, birleşime on dakika ara veriyorum, 18.10'da devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 18.00

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.19

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 21’nci Birleşim Üçüncü Oturumu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Sayın Karasu’da kalmıştık.

Sayın Karasu, buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Sayın Bakanı ve bürokratları, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, ülkemizde inşaat sektörü yaklaşık 2 milyon insanın çalıştığı, tedarikçi firmalarla 4 milyon insanın istihdam edildiği bir sektördür. Tüm Avrupa’da bulunan müteahhit sayısının 10 katı ülkemizde bulunmaktadır. Yaklaşık 430 bin müteahhit firmamız mevcuttur. Ekonominin lokomotifi olan bu sektör ekonomik krizle birlikte âdeta çökme noktasına gelmiştir. 2016 Ocak ayında 1.150 TL’lerde olan demir fiyatları eylül ayında 4.300 TL’yi görmüştür. Şu anda 3.300’lerde işlem görmektedir. Üç yıllık artış yüzde 300 bandında, diğer kalemdeki dört ay içerisindeki artış ise yüzde 30, yüzde 50 bandındadır. Konut faiz oranları 24 Haziran seçimlerinden önce devlet bankalarında 0,98 iken şimdi yüzde 2’nin üzerindedir. Konkordato ilan eden firmaların yüzde 70’i inşaat firmalarıdır. Sektörde kriz her geçen gün artmaktadır. TÜİK verilerine göre ilk dokuz ayda geçen yılın aynı dönemine göre ruhsatta yüzde 41’lik, daire sayısında yüzde 58,6’lık azalma mevcuttur. İnşaat firmalarının yüzde 20’sinin iflas ettiği belirtilmektedir. Böyle gitmesi durumunda bu sayının yüzde 50’leri bulabileceği ifade ediliyor. Bankalar inşaat firmalarını kara listeye almış durumdadır, ticari kredi vermiyorlar. Mevcut limitlerinin kullanımında bile sorun yaşatmaya devam ediyorlar. Bir inşaat firması battığında en az yanında 5 taşeron firmayı da batırmaktadır. Devlete taahhüt işi yapan firmalar hak edişlerini alamıyorlar ya da gecikmeli ve kısmi alıyorlar. Ülkenin dört bir yanında her gün müteahhitlerin intihar ettiği haberleri geliyor. Bunlar ülkemizin gerçekleri. Alın teriyle iş yapan firmalarımızın durumu budur. Bunlar hakkında Bakanlığınızın herhangi bir çalışması mevcut mudur?

Bir de yandaş firmalar var. Bakın, onlara nasıl kıyaklar yapılıyor: Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu’nun ve İstanbul Milletvekilimiz Gürsel Tekin’in gündeme taşıdığı, Toplu Konut İdaresi uzmanları tarafından İstanbul’da hazırlanan rapor gerçeği gözler önüne sermektedir. 76 örnek proje değerlendiriliyor, bu 76 projede tam 12 milyon 400 bin metrekare fazladan inşaat yapıldığı tespit edilmiştir. Örneğin, Torun Center, 3 emsal bulunan inşaat alanında TOKİ yeni bir imar değişikliği yapıyor, önce emsali 2,5’e düşürüyor, sonra proje 7,27 emsalle yapılıyor. 87.500 metrekare inşaat hakkı bulunurken 342 bin metrekare inşaat yapılmıştır. Zamandan dolayı tüm örnekleri vermiyorum. Buna benzer 76 projede sağlanan rant 240 milyar liradır. Bu, dünya tarihinin gördüğü en büyük imar yolsuzluğudur. Bu, yandaşa çekilen peşkeştir, bu, yandaşı zengin edip sonra paylaşmaktır. Bu parayla 3 tane GAP projesi yapılabilir. Bu parayla 150 yataklı tam 5.900 hastane yapılmaktadır. Bu anlayış 1.600 TL asgari ücretle açlığa mahkûm edilen milyonlarca vatandaşın oyunu alıp sarayda yaşamının sonucudur.

Bir başka konu da çevre konusu Sayın Bakanım. Sayın Cumhurbaşkanının açıkladığı 100 Günlük Eylem Planı içerisinde müdelenen Divriği İçme Suyu Projesi Mursal Barajı'ndan sağlanmıştır. “Su havzalarına 2 bin metre yakın bölgelerde maden aranamaz.” denmesine rağmen şu an Mursal Barajı'nın 500 metre çevresinde altın madeni aranmaktadır. Bizzat Sayın Cumhurbaşkanının talimatıyla yapılan ve 100 Günlük Eylem Planı içerisinde yer alan su projesinin etrafında altın madeni aranıp sondaj yapıldığından Sayın Cumhurbaşkanının haberi var mıdır? Bu konuyla ilgili 10/9/2018 tarihinde sorduğumuz soru önergese henüz cevap gelmemiştir. Bu konuda sizlerin vereceği cevabı bekliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Erbaş...

AHMET ERBAŞ (Kütahya) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli Komisyon üyeleri ve bürokrat kardeşlerim; hepinizi selamlıyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle hem yeni görevinizin hem de bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını dilerim.

Sayın Bakanım, malum, illerde bir düzenlemeyle katı atık birlikleri kuruldu -2013 yılında ihalesi yapılan- 2014 yılında da Kütahya'da da bir katı atık birliği kuruldu. Otuz ay içinde 5 megavatlık bir elektrik santrali kurulması sözleşme içindeydi, şimdiye kadar santralle ilgili böyle hiçbir çalışma olmadı. Daha önce, vatandaşların çöplerinin toplanması için belediyenin parasıyla alınmış 2 bin konteyner firma tarafından toplandı. Onların yerine yenisi de konmadı. 3 ilçede toplama merkezi kurulacaktı, yalnızca bunlardan bir tanesi kuruldu.

Sayın Bakanım, firma ile Belediyeler Birliğinin arasında mahkemelere intikal etmiş konular var. Biz burada hâkim ve savcı noktasında değiliz, kim haklı, kim haksız noktasında da değiliz. Ama problem şu: Kütahya ilçeleri ve köylerinde çöpler toplanmıyor. Özellikle yaz aylarında çok ciddi bir şekilde bu sıkıntı var. Bununla birlikte daha önemli bir sıkıntı da şu: Belediyeden bu firmaya geçen işçi kardeşlerimiz maalesef kadroya da geçemediler. Belediyeye bu firma arasındaki problemler yüzünden maaşlarını alamıyorlar. Çok ciddi şekilde insani dramlar var. Bu konuya hassasiyetle ilgilenirseniz hem çevre için hem de bu işçi kardeşlerimizin emeği için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Sayın Bakanım, diğer önemli bir konumuz Kütahya ilimizin Tavşanlı ilçesi Tunçbilek beldesinde bulunan Türkiye Kömür İşletmelerine bağlı Garp Linyitleri İşletme bünyesindeki Tunçbilek Termik Santrali. Görme imkânınız oldu mu bilmiyorum, çok güzel bir kasaba, çok güzel bir yer. Ama daha önce eski bir teknolojiyle yapıldığı için ve çok eski bir fabrika olduğu için çok ciddi bir şekilde çevre kirliliği var. Biz sizleri oraya misafir etmek isteriz yalnızca beyaz takım elbise ve beyaz gömlek giymemek şartıyla. Çünkü onun renginin değişmeme ihtimali yok. Bura özelleşti, Seyitömer'le beraber. Aynı firma, Seyitömer'i alan firma yaklaşık 100 milyon dolar yatırım yaparak orayı kurtardı, sağ olsunlar. Bura da 2019 yılının sonuna kadar kurtarılmayı bekliyor. Bu konuda “Adım atıyoruz ve bir firmaya ihale verdik.” dedi. Bu konuyu da sizin gündeminize getirerek sizin de takipçi olmanızı hem Tavşanlı hem Tunçbilek halkı için özellikle istirham ediyorum.

Sayın Bakanım, 2013 yılında malumunuz Simav'da bir deprem oldu. Simav'a en yakın ilçelerimizden Pazarlar ilçesi, Hoca Ahmed Yesevî Mahallesi sakinleri özellikle... Pazarlar ilçesinin bir özelliği, Sayın Bakanım, Şaphane ve Pazarlar Türkiye'nin aynı zamanda kiraz ve vişne deposudur. Burada 2013'teki Simav depreminden sonra yaklaşık 80 müstakil konut ve 20 adet 4 katlı binayla ilgili oturulamaz raporu alındı ve afet bölgesi ilan edildi. O günden bu yana bu evlerde insanlar oturmaya devam ediyor fakat bir çivi çakamıyoruz. Fakat bunların yerine yenisini de yapamıyoruz. Allah göstermesin -burası biliyorsunuz 1'inci derecede deprem bölgesi- tekrar eğer böyle bir afete

yakalanır isek bu, çok ciddi şekilde ölümlere sebebiyet olabilir. Bu konuyu da bilginize sunuyorum. Çünkü 80 konut ve 20 adet 4 katlı blok yapmanın çok küçük olduğunu tahmin ediyorum Bakanlığınızın bütçesinde. Bu konuyu da gündeminize alırsanız çok teşekkür ederiz.

Sayın Bakanım, Kütahya'nın bir başka problemi daha var, kanayan yarası. Yıllar önce, muhtemelen hiç Kütahya'yı görmeden, Ankara'da oturan bürokrat kardeşlerimiz neredeyse Kütahya'nın üçte 2'sini sit alanı ilan etmiş. Şu anda 1964 yılında yapılan bina da sit alanı. Bir ilçemizde, yapan ustaların yaşadığı cami de sit alanı ve sit.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET ERBAŞ (Kütahya) – Bunu hangi kafayla yaptılar, nasıl yaptılar bilmiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Çok teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ver bir dakika konuşsun.

BAŞKAN - Sayın Gaydalı, buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan gürültü kirliliğiyle ilgili haritanın çalışmalarından bahsetti. Yalnız anladığım kadarıyla sadece havaalanları için bu çalışma yapılıyor. Bu kara yolları için de, kara yollarıyla ilgili de bir çalışmanız da bu hususta var mıdır?

Tabii, bunun akabinde gürültü bariyerleri gündeme gelecektir. Bu gürültü bariyerlerinde de umarım gene hata yapıp beton veya betonarme bloklar hâlinde değil de alternatif bariyerlerin düşünülmesini rica ediyorum. Gerçi ben kırk yıl önce bu bilgilere vâkıftım, her ne kadar Türkiye için bunlar yeni ise de bu gürültüyü absorbe eden bitkiler ve ağaçlandırmayla, peyzajla da bunu elemine etme şansımız var. Buna ağırlık verirsiniz... Tabii topografyasına göre, zor olan yerlerde perde duvar yapılması olabilir ama topografya müsaitse alternatif önerim daha gerçekçi olur.

İkinci bir husus da -gene kırk yıl önce ben bu bilgileri edinmiştim- atık su arıtma sistemleri. Bu da ülkemiz için yeni. Ama ilim Bitlis ve Van'ın, daha doğrusu Van Gölü'nün bu kirlilikten nasibini aldığını ben size aktarayım. Van Gölü eğer sodalı su olmayıp da tatlı su olsaydı emin olun şimdiye kadar çoktan iflas etmişti. Direniyor, hâlâ direniyor ama nereye kadar direnecek bilmiyorum.

Tatvan, Ahlat, Adilcevaz, Erciş ilçelerimiz de arıtma sistemlerini efektif olarak çalıştıramıyorlar. Şimdi, bunlar çalıştırılamıyorsa niye yapıldı? Yapıldıysa niye çalıştırılamıyorlar? Bunlar iç içe geçmiş iki tane soru.

Bir de bazı hatipler çıktı, mavi bayraklardan bahsetti. Herhâlde Van Gölü çevresine bayrak dikilse rengi kahverengi olur. Ama bir ümidimiz var; bir eksikimiz zaten Bitlis'te saraydı, şimdi yeni saray Ahlat'a yapılacak, belki onun yüzü suyu hürmetine bu sistemler biraz çalıştırılır, bu kirlilikten artık kurtuluruz diye ümit ediyorum.

Diğer bir husus da orman yangınları bilinçli olarak son üç yılda artarak devam etmekte, bilinçli olarak ormanlarımız yakılıyor. Bunlar için bir önlem düşünüyor musunuz? Bu korkunç bir çevre katliamıdır, bunun bir an önce durdurulması gerekir.

Diğer bir husus da Diyarbakır Kırklar Dağı'ndan herkes bahsetti. "Diyarbakır Kırklar Dağı'nda şu yapıldı, bu yapıldı." Ben 1980'li yıllarda Diyarbakır'da yabancı bir petrol şirketinde çalışırken -size biraz bazı bilgileri paylaşayım- Kırklar Dağı'nın üstünde konuşlanan, bizim sondaj faaliyetlerini yürüten bir firmanın kuleleri kalırdı ve orası bunların park yeri ve kamp sahasıydı. Hatta Kırklar

Dağı'nın etekleri vahşi çöp depolama alanıydı. Benim de katkımla -tabii cebimden ödemedim- firmanın parasıyla, belediyeyle iş birliği yaparak bu çöplük alanı tamamen ortadan kaldırdık. Tel örgü yaptık, toprak örttük, üzerine hatta ağaçlandırma yaptık. Ağaçlar yaşadı mı, yaşamadı mı bilmiyorum ama bu çaba içindeydik. Bu saha birdenbire kutsal bir mekân hâline geldi. Tabii, herkes bir şeyler diyor, yapılanlardan tabii ki memnunuz ama geçmiş durumunu da irdelemenizi tavsiye ederim.

Bir husus da ÇED raporu üzerine. Sayın Bakan, ÇED raporunu AB standartlarına revize ettiğinizi söylediniz fakat bunun hiçbir önemi yok. Elinizde tuttuğunuz koskoca bir yargı var, ne AB ne de evrensel standartlara uyumlu bir yargı. ÇED raporu olumsuz verse de doğaya talanı onaylayan bir yargı olduktan sonra bir önemi yok. Kaldı ki yargıyla yapılan talanın yürütülmesi durdurulsa, sizler doğayı parçalamaya devam ediyorsunuz. Bunun en bariz örneklerinden biri Sulukule Projesi'dir ve Sur Projesi'dir.

İklim değişikliğiyle ilgili de birkaç kelime söylemek istiyorum. Paris İklim Anlaşması'nı imzaladığımızı söylediniz Sayın Bakan. Fakat ne bulduğunuz taahhütler etkili ne de hâlâ o taahhütleri yerine getirdiniz. Verdiğiniz taahhütler bırakın emisyonu azaltmayı, aynı kalmayı bile sağlayamıyor. Bazı bilim insanlarının görüşüne göre de bu taahhütlerle emisyon oranının 2030 yılında 2 kat artması riskiyle karşı karşıyayız ve bu, korkunç bir iklim değişikliği ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Gaydalı.

Sayın Şevkin, buyurun lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri ve basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dünya nüfusuna paralel olarak Türkiye nüfusu da hızla artıyor. 2025 yılında nüfusu 92 milyona ulaşması beklenen ülkemizdeki nüfus artışı, beraberinde plansız sanayileşme, sağlıksız kentleşme, yapay gübre kullanımı, bilinçsiz kullanılan tarım ilaçları ve kimyasal maddelerin artışı ve dolayısıyla kirlenen hava, su ve topraktaki mikroorganizmaların yaşamını olumsuz etkileyen sonuçları doğurmuştur.

Çeşitli araştırmalar dünyadaki gibi Türkiye'de de çevre kirliliğinin yarısının son kırk yılda meydana geldiğini ortaya koymuştur. Türkiye'de temel insan gereksinimi olan konut ve barınma sorununun gecekondulaşma ve betonlaşma yoluyla çözüme kavuşturulma girişimi çevre sorunlarının başında yer alan kentsel çevre sorununu oluşturmıştır. Plansız kentleşme ve betonlaşmayla birlikte gelen altyapı yetersizlikleri insanımızı önemli çevre sorunlarıyla karşı karşıya getirmiştir. Plansız kentleşme elbette ki beraberinde plansız bir endüstri modelini de ortaya çıkarmıştır. Önleyici tedbirler ve çalışmalar ne yazık ki yetersiz kalmaktadır. Endüstri atıklarının düzenli bertaraf edilmemesi ve düzenli denetlenmemesi çevre sorunlarını her geçen gün daha çok ürkütücü boyutlara ulaştırmaktadır.

Adana başta olmak üzere kalitesiz yakıt kullanımından dolayı hava kirliliği de büyük boyutlara ulaşmıştır. Adana 81 ili oluşturan Türkiye genelinde havası en kirli 3'üncü kenttir. Üzülerek belirtmek istiyorum ki kentimiz gürültü kirliliğinde ise 1'inci sırada yer almaktadır. 81 ilden sadece 6'sının havasının temiz olduğu görülmektedir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Çevre Mühendisleri Odasının açıkladığı verilere göre, Türkiye'de her an farklı sanayi tesisinden tonlarca tehlikeli atık oluşturuluyor. Yapılan akademik çalışmalarda, Türkiye'de son on yılda ortalama 7,2 milyon ton tehlikeli atık oluştu ve bu süreç içinde yaklaşık olarak 51 milyon ton tehlikeli atık üretildi... Bu korkunç rakamlar tehlikeli atıkların yönetiminde de dikkatli davranmamız gerektiği gerçeğini doğurmuştur.

Adana ve çevre illerimizi yakından ilgilendiren ve topraklarımızı gelecek açısından olumsuz etkileyen anız yangınları da bir başka problemdir Sayın Bakan. Bununla ilgili nasıl bir önlem alınması düşünülmektedir?

Bir başka konu, harita tahditleri, imar planları yapılırken öncelikle birinci sınıf tarım toprakları, sulak alanlar, içme suyu havzaları, dere yatakları, meralar, kıyı kenar çizgileri, jeolojik sakıncalı alanlar, fay hatları, deprem bölgeleri belirlenip yerleşim alanlarının geleceği kurgulama açısından bu bölgelerin dışında kurulması sağlanmalıdır. Harita tahdidi, topografik harita, imar planına esas jeolojik etüt ve imar planları katmanlar hâlinde kent bilgi sistemine işlenmelidir. İnaniyorum ki Bakanlığınız tarafından yapılıyor ama bunların ne kadar sağlıklı işlediğini sormak istiyorum.

İmar barışı yapılarak, imar affı yaratılarak fırsatçıları önceleyen bir politika izlenmiştir. Kanuna, nizama uyan insanlar bir bakıma cezalandırılmıştır Sayın Bakanım bununla. Kaçak yapılaşmayı özendirecek, kurala uyanları öteleyen bir yaklaşım sergilenmemelidir. Bir jeoloji mühendisi olarak konuşuyorum arkadaşlar, kentsel dönüşümde sadece binanın depreme dayanıklı olup olmadığını kontrol ederek az katlı ve rantı yüksek olan arazilerde çok katlı, tekniği öteleyen ve rantı önceleyen -ne yazık ki- yatırımlar yapılarak buna “kentsel dönüşüm” denilmektedir. Bu çalışma binaların rant bazlı değil ciddi jeolojik, jeoteknik etütlerin yapıp yerleşilemeyecek sakıncalı alanların belirlendiği ve sağlam yapıların yapılacağı, altyapısı, sosyal donatı alanları alan ada bazlı çalışmalar yapılarak çözülmelidir.

Depremler kaçınılmaz olarak olacaktır, kader değildir. Önlemler alındığında, bunun, hiç can kaybı olmadan ve en az hasarla atlatılabileceği bilinmektedir.

Sayın Bakanım, özellikle Adana’da yaşanan bir şeye dikkatinizi çekmek istiyorum. Yirmi yıl önce, 1998’de Adana’da meydana gelen Ceyhan, Adana depreminde, Emlak Bankası tarafından az hasarlı, orta hasarlı ve çok hasarlı binalara kredi verilmişti. Bunun bir, iki taksiti kesildi, daha sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şevkin, çok teşekkür ediyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok önemli ama. Bunu söylemek durumundayım.

...Emlak Bankası kapanınca Ziraat Bankasına devredildiği için, yirmi yıl sonra şu anda vatandaşın faizli olarak bu para talep ediliyor ve bana çok miktarda şikâyet geliyor bu konuda.

Sayın Bakan, buna dair lütfen vatandaşın yanında olacak politikalar... Aradan yirmi yıl geçtikten sonra, faiziyle, bu vatandaşa eziyet olmaktadır. Bunu da ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

Sayın Kasap.

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Teşekkür ederim.

Değerli hazırun, öncelikle, yeni Bakanımıza hayırlı olsun diyorum ama Bakanımıza ilk günden küsüyoruz. Sayın Bakanım, bütçe konuşmasını sunarken dediniz ki: “Bizim Şehir Projesi.” Kütahya sizin şehir değil mi Bakanım?

Anadolu Beylerbeyi’nin başkenti Kütahya, tarihî evlerden dolayı metruk veya şu anda yıkılmaya yüz tutmuş, uyuşturucu müptelalarının falan barındığı bir yer hâline geldi. Yüzlerce konak var, hisarı var, tarihî dokusu had safhada. Daha önce sayın vekilim de bahsetmişti, bu evlerin restorasyonunda yıllardır sıkıntı var; şu anda bir kısmı yıkılmak üzere, bir kısmı yanıyor, sürekli problem hâlinde. Kütahya’yı da “Bizim Şehir” kapsamına almanızı talep ediyorum, diğer şehirler de dâhil.

Diğer yönden, Kütahya malumunuz olduğu üzere bir maden ve sanayi şehri. Bu şehir, civar iller arasında çevre kirliliğinin en fazla olduğu illerden. Kütahya’da Eti Bor İşletmelerine ait sülfürik asit tankları patladı birkaç ay önce, 7 bin ton sülfürik asit doğaya yayıldı. Burada 20 bin, 30 bin ton sülfürik asit bulunuyor ve sürekli olarak da, haftada on beşte 1 bu asit tankerleri, Domanıç-Tavşanlı-Emet-Hisarlık yolunda sürekli olarak kaza oluyor ve araziye yayılıyor. Bu ciddi çevre kirliliğine yol açmakta, tabiatı tahrip etmekte, tarım arazilerine zarar vermektedir. Aynı zamanda, sizin daha önce bahsettiğiniz, sunum konuşmasında bahsettiğiniz Frig Vadisi, Porsuk Barajı ve Havzası koruma planına rağmen, atık sular Porsuk Nehri’ne direkt olarak verildiği için, atık arıtma tesisleri doğru düzgün çalışmadığı için, ciddi düzeyde sanayi tesisleri olduğu için buradaki tüm balıklar ve kerevitler şu anda öldü. Bölge halkının yüzde 75’inin gelir kaynağı olan bu balıkçılık orada tamamen bitti. Aynı zamanda bu Porsuk Havzası, Eskişehir’in içme suyunun yüzde 35’ini falan temin ediyor. Bu Eskişehir için de tehlike olmaya başladı, artı, ağır metaller birikmeye başladı.

Bu baraj havzasında yasak olmasına rağmen, partili bazı şahısların özel izinle inşaat ve tesis yapmasına göz yumulmaktadır. Bu binaların yapımına engel olmanızı talep ediyoruz, kimsesizlerin kimi olacağınız için, adaletle hükmedeceğiniz için.

Osmanlı’nın beşiği olan Domanıç’ta binlerce metreküp ağaç katliamı yapılıyor şu anda. Daha önce 50 bin metreküp civarında olan kesimler şu anda 100 bin metreküp çıktı.

Bir de Kütahya’nın çok özel bir konusu var, o da şudur: Kentsel dönüşüm için rezerve olarak ilan edilen yerden dolayı 1.380 lira civarında metrekare birim fiyatıyla yapıldı, şu anda kimse alamıyor. Orada devletin 130 milyon TL civarında bir zararı var. O konuyu da dikkate almanızı talep ediyorum.

Dikey yapılanmanın karşısında olduğunu söylemişti Sayın Cumhurbaşkanımız. Kütahya’da 15 bin dönümlük bir arazi “manda çayırı” diye geçiyor. Kütahya’da manda birliği var Sayın Bakanım, manda birliğinin Türkiye’de tek olduğu yerdir. Ciddi düzeyde manda ve manda kaymağı üretiliyor. Orası şu anda imara açıldı, 20 kat ruhsat verildi, 20 kat ve satışa başlandı. Bu konuda duyarlı davranacağımızı tahmin ediyorum ve bekliyoruz.

Deprem riskli bölge... 13 mahallemiz şu anda deprem riski kapsamına alındı, 13 mahalle ve buranın tamamında şu anda imar yasak, tadilat yasak ve belediye şu anda tükendiği için buradaki 13 mahalle –zaten 14-15 mahalle var- şehrin yüzde 90’ı şu anda tamamıyla deprem riskli bölge ve kentsel dönüşüm alanı ilan edildi ama bir tek çivi çakılmadı. Bu insanlar şu anda mağdur durumda. Bu dediğim bölge en az 100 bin kişiye hitap ediyor ve orada daha önce rezerv alanı olarak yapılmış olan yerden dolayı Kütahya’nın yaklaşık 130 milyon TL zararı var. Bu çok ciddi bir zarardır. İki sene önce yapılan ihalelerde Türkiye’de 750 lira iken metrekare birim fiyatı, Kütahya’da 1.280 liraya bir inşaat şirketine devredildi. Çok ciddi bir şeydir, hiçbir eksiltme olmaksızın, hiçbir eksiltme; bakın, o çok önemli ve manda çayırı yok ediliyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kasap.

Sayın Şeker, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Bakanım, ihanetçi belediyecilik örneklerini burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak maalesef seyrediyorsunuz. Heyelan bölgelerinde bu kadar toplu olarak yapılan konut mezarlıkları... Aslında bunlar insanlara mezarlık olacaktı ama bu bölgeler olduğu gibi konut mezarlığına döndü. Bu bölgedeki heyelanın durumunu anlamak için uzman olmaya gerek yok, gören iki göz yetiyor. Bunlar yapılırken Şehircilik Bakanlığı niye bunları seyretti? Normalde 2 kat imarı olmayan yerlere, heyelan bölgesi olan yerlere 30 kat, 40 kat konutlar yapıldı ve bunların ne yeşil

alanı var, ne okulu var, ne sağlık alanı var ama bunlar deprem bile beklemeden heyelan bölgesinde Pisa Kulesi gibi Pisa konutları olacak ve maalesef, orası da insanlara mezar olacak. Bu konuda sorumluluk Şehircilik Bakanlığınınadır. Şehircilik Bakanlığı bu ihanetin, belediyeçilik örneklerinin önüne niye geçmedi, bunu size sormak istiyorum.

Emsali o kadar yukarı çıkardınız ki görülmemiş emsallerle oralarda güneşi görmeyen konutlar yaratıyorsunuz. Buradaki çocukların ruh sağlığı nasıl yerine gelecek?

Endonezya’da geçenlerde, geçen ay bir deprem oldu. O depremde zemin sıvılaşmasından dolayı bütün o konutlar toprağa gömüldü. Bunun benzerleri Beylikdüzü’nde var, Büyükçekmece’de var, özellikle Esenyurt’ta var. Bununla ilgili niye tedbir almıyorsunuz?

Yirmi yıl oldu Marmara depremi olalı, 70-75 milyar lira deprem fonunda para birikti. Bu paraları ne yaptınız? Nereye harcadınız? 70-75 milyar, deprem konusunda Türkiye’deki konutların bütün sorunlarını çözecek bir miktardı ama maalesef hâlâ deprem güvenliği olan konutlarımız yok. Bugün bir deprem olsa İstanbul, korkunç bir bedel ödeyecek Türkiye ekonomisine; bırakın, orada ölecek 100 binlerce insanı, bunu da düşünüp bu parayı keşke bu alanda kullansaydınız duble yol yapmak yerine.

“İmar barışı” dediniz, imar barışında devletin güvenli konutlarda oturma yetkisini ve bununla ilgili denetim hakkını belli bir para karşılığı verdiniz, sattınız. Yani tabiri caizse “Belediyeler rüşvet almaya gelsin. Toplu olarak bize haraç gönderin.” dediniz, bu doğru değil. Orada insanların konutuna eğer dokunulmayacaksa niye para istiyorsunuz? Bunu para almadan yapmak gerekmez miydi? Onun dışında, böyle bir şey için bu deprem fonunu kullanıp o sorunlu konutları rehabilite etmek gerekmez miydi?

Şimdi, Tabiat Tarihî Müzesi kararınızı yerinde buluyorum. Tabiat katledildi, oralarda ne ağaç kaldı, ne börtü böcek kaldı; çocuklar ancak müzede görebilecek. Onun için gelecek kuşaklar adına faydalı bir çalışma.

Bahçeşehir Gölet Projesi, maalesef... Orası oturmuş, yerleşmiş ağaçlarıyla, pırıl pırıl gezi alanlarıyla çok güzel bir projeydi; oraya beton saplandı, hançer gibi beton saplandı oraya ve siz o Bahçeşehir’de, Başakşehir’de diyorsunuz ki: “Tek adam, tek ağaç. Beton ve suni çimle millet bahçeleri yapıyoruz.” yani alanı yok ediyorsunuz, oralara betonla yeni yeni parklar yaptığınızı iddia ediyorsunuz.

Atık su arıtma tesisi inşaatı ve işletmesinde kamu-özel iş birliği modelini uygulayacağınızı belirtiyorsunuz. Burada da bir kanalizasyon suyu garantisi verecek misiniz? Eğer firmalar iflas ederse bu işletmeler ne olacak? Bunun şakası bile olmaz, bu konularda belediyeler üzerine düşeni yapmalı.

İDO özelleştirildi. İDO “Kâr etmiyorum.” diye artık satmaya çalışıyor oradaki gemilerini.

Geçtiğimiz günlerde Cenevre’de Dünya Sağlık Örgütü hava kirliliği konferansı düzenledi ve bu konferansa Türkiye’den hiç kimse katılmadı. “Bu kadar önemli olan bir konuda, özellikle sigara kadar insan ölümüne yol açan hava kirliliği konusunda Bakanlığınız niye gerekeni yapmıyor?” diyorum.

Şimdi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı niçin var? Deprem güvenli konutlar yaratılması için var. Bugün Ataköy’deki o konutlar maalesef zemin sıvılaşması tehlikesinin olduğu yerde. Avcılar bugün deprem tehlikesiyle burun buruna ve 1999’dan –ben Avcılar’daydım- o günden bugüne maalesef hiçbir şey yapılmadı. Koskoca yirmi yıl; bırakın yirmi yılı, beş yılda mahalle mahalle bu dönüşümler, deprem dönüşümleri yapılabilirdi. Niye bunları umursamıyorsunuz? Yüz binlerce insanımızın ölümüne niye seyirci kalıyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Şeker.

Sayın Şahin, buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, süremden kabul edilmemek üzere bir ricada bulunacağım. Hakikaten ülkemizin en büyük sorunu, çevre sorunları konuşulurken hiçbir arkadaşımız kendi sırası dışında kimseyi dinleme nezaketinde bulunmuyor. Buna dikkat çekmek istiyorum öncelikle.

BAŞKAN – Ben sürenizi yeniden başlatayım sizin.

Buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hayır, ben zaten süremden kabul edilmesin istiyorum.

BAŞKAN – Ben de başlattım zaten.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ayrıca, bunda da adalet istiyorum, az konuşan insanlara takdir hakkınızı lütfen kullanın. Yani süre uzatımı bir kısmına var, bir kısmına yok olmasın.

Süremin başlamasını istiyorum.

BAŞKAN – Süre uzatımı kesinlikle misafir milletvekillerimizin hiçbirine yok yani orada adaleti tesis ettim, sıkıntı yok.

Buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Hiçbirine yok.

BAŞKAN – Yok.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bu, adalet sayılmaz, bugüne kadar olanların karşısında bize haksız davranıyorsunuz.

BAŞKAN – Bu adalettir, adalettir.

Buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütçemizin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Ülkemizde irili ufaklı yaklaşık 15 bin aktif taş ve kum ocağı bulunmaktadır. Taş ve kum ocaklarında delici, kazıcı ve kırıcı ağır iş makinelerinin çalışıyor olması, ocaklarda kullanılan patlayıcılarla birlikte ciddi gürültü kirliliğine neden olmaktadır. Hem ocakların açılması ve işletilmesinden hem de bunların ulaşım hatlarının inşasından dolayı doğal bitki örtüsü tahrip edilmektedir. İşletmelerde kullanılan patlayıcı etkisi ve topoğrafya değişikliği nedeniyle oluşan heyelanlar ülke mirası olan tarihî dokuyu ve sit alanlarını tehdit etmektedir. Taş ve kum ocaklarının terk edilişi sonrasında yapılması gereken tesviyenin yapılmaması, önceden ayrılmış üst örtü toprağının yüzeye yeniden yayılmaması ve ağaçlandırma işlemlerinin büyük oranda denetim eksikliğine bağlı olarak göz ardı edilmesi sonucu, sadece ocağın kendisinin değil, yakın çevresinin de bozulmasına yol açmaktadır.

Jeolojik yapı değişiyor ve doğal denge bozuluyor. Normal akan dereeler, çaylar zaman içinde sellere neden oluyor. Aşırı yağışlar sonrası birçok bölgede yaşam zorlaşıyor. Seçim bölgem olan Hatay’da da usullere aykırı faaliyet gösteren ve çevreye zarar veren taş ve kum ocağı sayısı oldukça fazla olup İskenderun bölgesinde her 2 kilometrede bir açılan ocaklar, dağları ve ormanları çıplak bırakarak içler acısı bir görüntüye de neden oluyor.

Taş ocaklarının çevreye verdiği en büyük zararlardan biri de ocaktan çıkan toz ve dumandır. Çıkan bu tozlar çevredeki bitki örtüsünün üzerine beyaz bir tabaka şeklinde örtülmektedir. Taş ocaklarının bulunduğu yere yakın olan tarım alanları da çıkan kireç tozundan dolayı kireçlenmekte, kireç de toprağın asit-baz dengesini bozduğundan toprak olumsuz etkilenmektedir. Yanlış madencilik faaliyetleri sebebiyle tarımsal ürünlerde rekolte düşmesi, tozlu ve lekeli ürün üretimi gerçekleşmektedir.

Sonuçta ortaya çıkan etki sadece doğal yapının değişmesine değil, aynı zamanda o ortamda yaşayan ve o ortamda beslenen insan, hayvan, bitki, tüm canlıların olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır. Ocaklardaki patlatma faaliyetleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sıkı denetim altına alınmalı ve oluşan doğa tahribatı önlenmelidir.

İthal ekonomi, ithal tarım, ithal sanayi ve nihayetinde ithal hayvanlardan milletimiz bunalmış durumdadır. Ülkemizin et ihtiyacının karşılanabilmesi için Güney Amerika ülkelerinden canlı hayvan ithalatı yapılmaktadır ve bu ithalat faaliyetlerinin dolaylı yoldan çevreye verdiği zarar da göz ardı edilmektedir. İskenderun Limanı bölgesinden yayılan ve tüm İskenderun’u kapsayan katlanılmaz kötü koku ve son zamanlarda Hatay genelinde türeyen, canlı hayvan ve insan sağlığını olumsuz etkileyen Afrika sineği halkta büyük şikâyetlere neden olmuştur. Ayrıca, koku nedeniyle

İskenderun turizm konusunda da zarara uğramış, yerli turist gelmez olmuş, bölge halkı evlerinde oturamaz, lokantalarda yemek yenilemez hâle gelmiş, yapılan tüm başvuru ve şikâyetler sonuçsuz kalmış, İskenderun halkı mağdur duruma düşmüştür. İlgili bakanlıklarla ortak hareket edilerek, derhâl ikamet alanlarından uzak tahliye alanları seçilerek uçucu haşerelerle ve kötü kokuyla ilgili tedbirler alınmalıdır.

Şahsımın vermiş olduğu soru önergesi de aradan dört ay geçmesine rağmen Sayın Bakan tarafından hâlâ yanıtlanmamıştır. Anayasa ve ilgili mevzuatlar gereği on beş gün içerisinde cevaplamamız gereken önergeye hâlâ cevap vermeyerek görevi kötüye kullanma suçunu işliyorsunuz Sayın Bakan.

Her tahliye limanında halkın protesto eylemlerini duyan yok. Canlı hayvan gemilerinden kaynaklanan kötü koku bölgedeki mahallî idari amirlikler ve STK’lerin de gündemine gelmiş, yapılan toplantılarda ortaya çıkmıştır ki koku gemilerde biriken hayvan dışkısı ve ölü hayvanlar nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde de basına yansımıştır.

Bu ticaret hem koku nedeniyle liman şehirlerini yaşanmaz hâle sokup halkı isyan noktasına getirmekte hem de insan ve canlı hayvan sağlığı ciddi tehlikeye girmekte, bakteriyel hastalıklar baş göstermektedir. Anguslar ve gemilerden kaynaklı oluşan çevre kirliliği ve yayılan hastalıkların önüne geçilmesi adına derhâl çalışma yapılmalı, doğa ve halk sağlığı koruma altına alınmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ettim Sayın Şahin.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, ek süre istiyorum.

BAŞKAN – Yok, veremiyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Herkese verdiğiniz vereceksiniz.

BAŞKAN – Kimseye vermedim, o yüzden.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Verdiniz, ben sayabilirim.

BAŞKAN – Kime verdim?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Herkese verdiniz.

BAŞKAN – Kimseye vermedim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Vermediniz mi?

BAŞKAN – Vermedim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki, bir daha takipçisi olacağım. Sayın Başkan, verdiniz.

BAŞKAN – Sayın Şahin, vermedim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Çok konuşan insanlara daha çok takdir hakkı kullanıyorsunuz. Mahmut ağabey kullandı, benim arkadaşım.

BAŞKAN – Neyi kullandı?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ek süre kullandı.

BAŞKAN – Mahmut Bey dört dakika konuştu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, kadınlara birer dakika verebilirsiniz.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Rica ederim.

BAŞKAN – Niye, erkeklerin ne suçu var?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kadınlar azınlık.

BAŞKAN – Erkeklerin ne suçu var?

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yok, bizde azınlık psikolojisi yok.

BAŞKAN – Hiç de azınlık falan değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Pozitif ayrımcılık, pozitif ayrımcılık.

BAŞKAN – Kadınlar olmazsa sen olmazsın ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, daha az kadın var.

BAŞKAN – Hayret bir şey ya.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, ek süre istiyorum.

BAŞKAN – Yok, ek süre vermeyeceğim ama konuşun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki, teşekkür etmek için verdiğiniz sürelerden verin.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun, kayıtlara geçecek, siz söyleyeceklerinizi söyleyin ama açmayacağım mikrofonu.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Efendim?

BAŞKAN – Mikrofonu açmıyorum ama tutanaklara...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki, sözüm bitinceye kadar bekleyecek misiniz?

BAŞKAN – Bekliyorum, buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki.

Hayvancılık ülkemizde desteklenip teşvik edilerek canlı hayvan ithalatı durdurulmalıdır.

Bakanlığın üzerinde durması gereken konulardan bir diğeri de orman yangınları konusudur. Ülkemizde ciddi anlamda, özellikle Hatay’da son zamanlarda orman yangınları meydana gelmektedir. Erken müdahale edilmesi amacıyla orman yollarının inşası ve yangın emniyet yollarının inşaa faaliyetlerinin araştırılarak tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin belirlenmesi ile ülkemizin akciğeri olan ormanların korunması amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı ortak hareket etmeli, çevre koruması adına gerekli önlemler ve iyileştirmeler yapılmalıdır.

Benim bölgem ağır sanayi bölgesi; lojistik, maden, tarım ve turizmin aktif faaliyet gördüğü yer. Özellikle İskenderun bölgesinde toz duman altında, şehirli nefes alamaz durumda. Hava kirliliğiyle ve deniz kirliliğiyle Çevre Bakanlığının hiçbir biriminin ilgilendiğini görmedim. Neden Hatay’da Çevre Bakanlığının varlığını hissedemiyoruz?

Su kaynakları sanayide soğutma suyu olarak kullanılıyor...

BAŞKAN – Artık teşekkür edeyim değil mi Sayın Şahin?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Peki, teşekkür ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Şahin.

Sayın Şimşek, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, yeni bütçenin öncelikle hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, ben özellikle sahillere ilgili bir konuya dikkat çekmek istiyorum. Milli Emlake ait veya belediyelere ait olan sahillerin işletilmesinde çok büyük sıkıntılar yaşanıyor. Bunlarla ilgili belediyelerin veya diğer kurumların müracaatı sırasında da devlet gerçekten yakan top oynuyor. Oraya dilekçe veriyorsun, buraya gönderiyor; oraya gönderiyorsun, diğer bir kuruma yani devletin bütün kurumlarını dolaşıyor, belki bir belediye başkanının ömrü bir sahili kiralamaya yetmiyor görev yaptığı süre içerisinde. Sahillerin çoğunluğu da ya belediyelerin peşkeş çektiği birileri tarafından ya belli bölgelerde mafya tarafından ya da oteller tarafından kapatılmış durumda. Ben geçtiğimiz yıl -ismini söylemeyeyim burada ama- Muğla’da bir beldede deniz ile suyun birleştiği yerde yürüyorum, en son 2 güvenlik karşıma çıktı benim, dediler ki: “Buradan sonrası otele ait, yürüyemezsiniz.” Yani deniz ile suyun birleştiği yerde yürüyorum. Bununla ilgili, Türkiye’nin her yeriyle ilgili... Sahillerin mutlaka tek elden işletilmesi lazım, hepsiyle ilgili mevzuatın aynı olması lazım ve sahillerde yani bariyer, güvenlik, koruma, ücret karşılığı gibi tedbirlerin olmaması lazım, plajların halkın plajı olması lazım yani bütün plajlara herkesin girebilmesi lazım. Bununla ilgili ciddi sıkıntılar yaşanıyor yani bununla ilgili bir çözüm üretmenizi öncelikle bekliyorum.

Tabii, bütün belediye başkanlarımız veya bakanlarımız, idare eden herkes kendi görev yaptığı süre içerisinde “Yeşil alanları biz 8 katına çıkardık, parkları 10 katına çıkardık, kamuya ayrılan alanları, sosyal tesisleri bu kadar artırdık.” diyor ama maalesef kentlerin geleceği yok ediliyor. Nereye gidersek gidelim şu anda... Ankara’yı bir dolaşın, Ankara’nın imara yeni açılan bölgelerini bir gezin, bir de eski Ankara’yı bir dolaşın, eski Ankara’da yapılan parklara –sadece Ankara örneğinde ele alıyorum- bir bakın. Yani şu anda yapılan parklara zaten park demeye şahit istiyor, bütün parkların içerisine büfeler, lokantalar, tesisler, betonlar... Ve ortada parktan başka her şey var ama maalesef park kalmıyor. Parklara yapılacak olan işletmelerle ilgili de mutlaka belirli bir kriter konması... Bu, belediyenin keyfine bırakılmamalı. Kesinlikle ahşap ve çok küçük metrekareler dışında yapılacak inşaatlara müsaade edilmemesi lazım.

Tabii, ben hep bu konuya çok dikkat çekiyorum ama maalesef imar affıyla ilgili çok çarpıcı örneklerle karşılaşıyoruz Sayın Bakanım. Geçtiğimiz hafta Mersin’de bir tane vatandaş bir prefabriğin resmini çekiyor e-devletten imar affına müracaat yapıyor, daha sonra da karakola gidiyor “Benim prefabriğim çalınmış.” diyor. Karakolda tutanak tutturuyor ve buna göre işlem yapmak istiyor. Sonra olay araştırılıyor, adam normalde prefabrik falan koymamış. Başka bir yere konulan bir prefabriğin fotoğrafını çekmiş, karakola gitmiş ve “Benim prefabriğim çalındı.” diye de orada tutanak tutturmuş. Yani imar affında geldiğimiz noktanın vahametini anlayın. Devletin arazilerini koruyun, Millî Emlak Genel Müdürlüğümüz de burada... Yani devletin malının ortasına birisi geldi bir prefabrik koydu, 30 metre, 50 metre, 100 metre bir bina yaptı, buna tapusunu vermeyin kardeşim, bunu hak sahibi yapmayın. Yani namuslu insanlar nasıl kendi tapulu mallarına inşaat yapıyorlarsa, ruhsat alıyorlarsa, kurallara uyuyorlarsa herkes kurallara uysun, devlet devletliğini gösterebilir. Yani devletin malını korumak hepimizin görevi, öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde yer alan herkesin görevi. Bu konuda hassasiyet göstermenizi bekliyorum. Yani elbette 14 milyon konut yapılmış... Yani bunun izahı yok, 14

milyon müracaat var. Bunun izahı yok, “Yıkacağız.” diyoruz ama kaç tanesini yıkacağız, ne yapacağız? Aslında İmar Affı Yasası çıkarken biz bunu çok söyledik ama yerine getirilmedi. İnsanlara önce bir tapu sorulmalı. Tapu kutsal bir haktır yani insanın tapusu yok, gidiyor bir yere, başkasının arazisine, hazine arazisine veya belediyeye veya başka bir kuruma ait, vakfa ait bir araziye ev yapıyor, ondan sonra da gidiyor müracaat ediyor. Şimdi biz buna imar affından ruhsat veriyoruz. Yani bu çok önemli... En azından –en azından diyorum- arazinin değeriyle içine yapılan binanın değeri karşılaştırılsın bari, en azından bu yapılsın. Ve vakfın ya da hazine arazilerini işgal eden insanlara kesinlikle fırsat verilmesin Sayın Bakanım. Ya, bu, Türkiye’nin geleceği. Türkiye’nin elinde kalan, devletin elinde kalan arazi de zaten sınırlı, bu konuda mutlaka hassasiyet göstermenizi...

Seçim bölgem olan Mersin’de seçim döneminde ucuz konut yapılacağı, aylık 100 TL taksitle 1+1 veya 1+0 konut verileceği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şimşek, teşekkür ediyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Son cümlem Başkanım, bitiriyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Mersin Teknik Üniversitesi kuruldu, teşekkür ediyorum emeği geçen herkese. Üniversitemizin hemen bitişiğinde FETÖ’den Millî Eğitime geçen bir okul var, üniversiteyle yan yana, bitişiğinde buranın. Buranın imam hatip lisesi yapılması... Şehrin dışında bir üniversite kurulmuş, bu binanın mutlaka üniversiteye devrolması lazım; bölgemiz, millî eğitim, aslında herkes bunu istiyor. İmam hatiplerin yarısı boş, yüzde 50’sinde doluluk yok. Bu binanın üniversiteye devrolması, rektörlük binası ve öğrenci yurdu olarak hizmet vermesi gerekir.

Tekrar yeni görevinizde başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Şimşek, teşekkür ediyorum.

Sayın Hakverdi, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, değerli bürokrat arkadaşlarım; hepiniz hoş geldiniz.

Hepimiz biliyoruz ki aslında biz bu doğanın sahibi değil, bir parçayız, bu dünyada misafiriz. Hepimiz bu anlayışla aslında ortaklaşıyoruz ama özellikle AKP hükümeti zamanında bu anlayışa hiç riayet edilmiyor ve ülkemiz dünyanın cenneti, en güzel ülkelerden birinde yaşıyoruz ama maalesef hak ettiğimiz gibi yönetilmediğimizi düşünüyoruz.

Şimdi, özellikle kentsel dönüşüm projelerinde konut hakkının ihlal edilmesi, yerinden ve uygun konutların verilmemesi, barınma hakkının gözetilmemesi ve daha çok kârın ve rantın gözetilmesi sebebiyle çok ciddi hak ihlallerine tanıklık yapıyoruz. Yine, dere yataklarına bu projelerin yapılması... Özellikle kendi bölgem olan Mamak’ta bir yılan hikâyesine dönen kentsel dönüşüm projesi var ki hâlâ sonuçlanmamış ve gerçekten sağlıklı ilerlemiyor. Bunların bir an önce, ivedilikle sonuçlanması ve mağdur edilen özellikle yoksul vatandaşlarımıza da hak ettiği değeri... İnsan hakkının bizzat kendisi olan aslında konut hakkının daha fazla ihlal edilmemesini temenni ediyoruz.

Şimdi, seçim öncesinde oy almak için çıkarıldığını düşündüğümüz bu imar barışı, imar affı çerçevesinde dahi sağlıklı bir uygulama yürütülüyor. Zaten imar affı başlı başına bir çelişkiydi. Az önce vekilim de bahsetti, konteynerine devlet arazilerinin peşkeş çekilmesinden tutun birçok şeye kadar ama onun dışında dahi, yasal olarak vatandaşa hak ettiği ve belgesine, usulüne uygun aldığı yerine dahi belediyenin göz koyması söz konusu. Bu konuda Sayın Bakan Yardımcımız Varank’a ulaşmaya

çalışmıştım, kendisi sanırım bir sel felaketi dolayısıyla Ordu ilimizdeydi, özel kalemine de ulaştırdım. Yani adamın yasal hakkı, belgesi verilmiş ama çok kıymetli bir yer, çok değerli bir yer, belediye ısrarla resmen gasbetti orayı. Ulaşmaya çalıştım, dönüş dahi olmadı belediyenizden. Yani bu konuda başlı başına bir çelişki var, kanunun kendisi başlı başına çelişki ama getirdiğiniz kanuna dahi uyulmaması söz konusu çünkü bölgenin ekonomik değerine göre, vatandaşın durumuna göre değişir uygulamalara maalesef biz rast geliyoruz bölgemizde, çok yoğun şikâyetler var. Bunu dahi doğru düzgün, usulüne uygun uygulamadığınızı düşünüyorum.

Yine, Ankara’da doğal alanlarımız her geçen gün maalesef ama maalesef yok oluyor ve her yer Ankara’da olduğu gibi Türkiye genelinde de beton yığını hâline dönüşmeye başladı. En son Atatürk Orman Çiftliği’ne yapılan katliamı aslında sadece bir doğa katliamı değil, Atatürk’ün mirasına yapılan bir saldırı olarak nitelendiriyoruz.

Yine, ilk toplu konut projesi olan ve kentin merkezinde yer alan, nefes aldığımız Saraçoğlu Mahallesi hususu var, çok yakinen biliyorsunuzdur. Mahalle katlediliyor, rant uğruna veriliyor orası. O değer korunması lazımken -biliyoruz ki şehrin göbeğinde ve çok kıymetli bir yer- buraya zulmediliyor, derhâl bundan vazgeçilmesi gerek.

Başka bir husus daha, aslında Sivas Milletvekilimiz izah etti ama Divriği yüz günlük planda vardı. Su yatakları var Divriği’de, ancak orada bir altın arama girişimi başladı. Henüz bir kirlenme olmayacak ama orada altın çıkarsa Divriğililerin suyu zehir katılacak, aslında çok önemli bir hata. Her geçen gün dünya susuzlaşırken altın uğruna –umarım çıkmaz, umarım çıkmaz- oradaki su yatağının kirlenmesi ve bozulması da çok ciddi sonuçlar doğuracak, vahim sonuçlar doğuracak.

Son olarak şunu belirtmek istiyorum: Bu Sayıştay raporlarında da var, 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince büyükşehir belediyelerinden tahsil edilmesi gereken çevre katkı payı gelirlerinin eksik tahsil edilmesi hususunda... Bu belediyelerde bir ayırım söz konusu mudur? 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince büyükşehir belediyesinden tahsil edilmesi gereken çevre katkı payı geliri eksik olarak tahsil edilmiş, bu gelirlerin tahsilatına yönelik takip ve kontrol işlemleri Bakanlıkça tam ve zamanında yerine getirilmemiştir. Bu belediyeler ve bu toplanan tutar mesela ne kadardır? Hangi belediyelere ayrıcalık tanınmış? Hangi belediyelerin hemen borcunu öde diye boğazına çokkılmıştır. Burada da hakkaniyetsiz ve ayırmacı davrandığınızı düşünüyorum.

Sabrınız için teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Uğur Aydemir, buyurun.

Sayın Aydemir, uzatma yapmayacağım, on dakikada toparlayın lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Kıymetli Bakanım, Değerli Bakan Yardımcılarımız, çok kıymetli bürokratlarımız, milletvekili arkadaşlarımız, basınımızın çok değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ hareketi Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde kurulduğu günden bu yana milletimizin refahını, huzurunu, mutluluğunu artırmak için gece gündüz demeden çalıştık, çalışmaya da devam ediyoruz. Çevre ve şehircilik çalışmalarımızla bu eşsiz vatanın ve dünyanın bizlere miras değil, geleceğe aktarılacak bir emanet olduğu düşüncesiyle hareket ediyoruz. Bir arada yaşadığımız çevrede ve şehirlerde her şeyden önce kendimize olan saygımızdan dolayı çevreye karşı son derece duyarlı olma mecburiyetimiz vardır. Sağlıklı nesillerin yetişmesi sağlıklı çevreden geçmektedir. Bu anlayışla AK PARTİ olarak bizler de sorunları torunlara bırakmayıp dağ gibi sorunları dev gibi eserlere dönüştürdük.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olduğu dönemi hatırlayınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ataköy Sahili'nden söz ediyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İstanbul'un her bir sokağı çöp dağlarıyla dolmuş vaziyetteydi, sokaklar yürünmez hâldeydi, musluklardan su yerine hava sesi geliyordu, Haliç'te bırakın balık tutmayı yanından geçmek bile neredeyse imkânsızdı. Çok kısa sürede Sayın Cumhurbaşkanımız ekibiyle birlikte bu ve bunun gibi onlarca soruna çözüm üretmiş, milletin gönlünde haklı ve ayrı bir yer edinmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımız Belediye Başkanı olduktan sonra tabii, görevden alındı, hapse girdi ama daha sonra geldi 2001 yılında partimizi kurdu ve bu millet AK PARTİ'yi bir sene sonra da iktidara getirdi, iş başına getirdi. Durup dururken, yoldan geçerken bu millet kimseyi iktidar yapmıyor, hiçbir genel başkanı bir yıl sonra Başbakan da yapmıyor. On altı yıldan beri, on yedi yıldan beri Sayın Cumhurbaşkanımız her girdiği seçimde birinci parti oluyorsa “Neden?” diye kendi kendimize sormamız lazım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Melih Gökçek de kazanıyordu, onu da aldınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ataköy Sahili'nden bahset.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kendi kendime soruyorum: İstanbul'da trafik nasıldı Belediye Başkanı olduğu zaman? İstanbul'da hava kirliliği var mıydı? Evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, İBB; bak, kıpkırmızı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, tabii, rahatlıkla gülüyoruz. Hava kirliliği, su, çöp, yollar, trafik.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Trafik yoktu.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir belediye başkanının görevi trafiği düzeltmek değil mi, trafik sorununu çözmek değil mi?

Marmaraylar, Avrasya tünelleri kimin iktidarında yapıldı? Üçüncü köprü kimin döneminde yapıldı?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Siz İstanbul'da yaşıyor musunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Osmangazi Köprüsü kimin döneminde yapıldı?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Osmangazi'nin parasını torunlarımız ödeyecek, torunlarımız.

BAŞKAN – Arkadaşlar, kıskanmayın, çalışın... Pardon, kürsüde olduğumu unuttum birden.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, tabii, sabahtan beri izliyoruz. Aslında ben en son konuşmayı istiyordum ama Sayın Bekaroğlu herhâlde gidecekler, daha fazla üzmemek için sözü erken aldım. Size kıyak.

Az önce arkadaşlarımız konuştular, bilhassa Erol Bey de bahsetti, dedi ki: “Biz, Sayın Cumhurbaşkanımızın Gezi olaylarındaki açıklamasından sonra çevreye bakışını çok iyi anladık. ‘Üç beş tane ağaç’ deyince çevre olayını çok iyi anladık Cumhurbaşkanımızın bakışını.”

Değerli arkadaşlar, Gezi olayları hakikaten, dönüp dolaşıp geriye baktığımızda, üç beş tane ağaç bahane edilerek mi çıktı? Niye çıktı bu Gezi olayları?

BAŞKAN – Evet, bahane edilerek çıktı, doğru söylüyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, niye çıktı bu Gezi olayları? Bakın, şöyle bir düşünün.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye çıktı sence?

BAŞKAN – Bahane edilerek çıktı. Beykoz Konakları’nda ormanı katletmişler, koşa koşa Taksim’e gittiler.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Vahşice ormanları katlettiler.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir, Gezi olaylarını düzenleyenler ne dediler? Aralarında sözcü seçip de o gün Cumhurbaşkanımız değil de vekilliği bıraktığı Başbakan vekilimizle ne görüştüler? Bir: “Üçüncü havalimanını yapmayın, vazgeçin.” dediler. Ne dediler? iki: “Üçüncü köprüyü yapmayın.” Üç: “Nükleer santralden vazgeçin.” Dediler mi değerli arkadaşlar? “Bunları kim istemiyor başka?” diye düşünüyorum, kendi kendime soruyorum, ben de bir vatandaşım. Bunları kim istemiyor?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Türkiye’de hiçbir çevreci bunları istemiyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Almanya bunları istiyor mu? Almanya da bunları istemiyor. Türkiye’nin rakipleri bunları istiyor mu? Onlar da bunları istemiyorlar. Dolayısıyla üç tane ağaca bakıp da Sayın Cumhurbaşkanımızın çevreci olmadığını söyleyenler geçtiğimiz cumartesi günü...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Geldiniz mi siz Gezi olaylarına?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Millet parkı yapıyorsunuz, millet. Yuvarlanacağız millet parkında.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ...Cumhurbaşkanımızın 5 tane millet bahçesini açtığını niye söylemiyor kimse? Ne oldu?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Beton, beton!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, bunlarla övünsek ne olur?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Neyle övüneceğiz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani kötü mü oldu? Kişi başına düşen yeşil alan sayısı yüzde 10 arttı mı?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Dağ başındaki yeşil alanın şehirdeki adama ne faydası var?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yüzde 10 arttı, değil mi arkadaşlar?

BAŞKAN – Arkadaşlar, Sayın Aydemir sizi sabahtan beri dinliyor, ağzını açmadı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, biz tabii ki teşekkür beklemiyoruz Sayın Yılmaz’ın dediği gibi, tabii ki belediye başkanının görevi, tabii ki iktidarın görevi.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkan, bizden övmemizi istiyor, biz övmek için gelmedik buraya, iktidarı eleştirmek için geldik buraya.

BAŞKAN – Sayın Kayan hoş geldin. Ben de niye sesi çıkmıyor diyordum Türibi Bey’in?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, lütfen...

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tabii ki Sayın Yılmaz’ın ifade ettiği gibi teşekkür beklemiyoruz. Zaten belediye başkanının görevi bunları yapmak, zaten hükümetin görevi de bunları yapmak. Ama geriye dönüp baktığımızda da zararlı bir sigarayı, zehri dahi birisi ikram ettiği zaman teşekkür edilen bir Türkiye’de “Marifet iltifata tabidir.” deyip de bir teşekkür etsek ne kaybedeceğiz arkadaşlar? Niye bu kadar hisımlı bakıyoruz karşımızdakilere? Bunları yapanlar da bizim birer kardeşimiz değil mi, bu iktidar yapmıyor mu? Gelin, dönün, teşekkür edin. Siz etmeseniz de millet teşekkür ediyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bunun için mi teşekkür edeceğiz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Az önce Hakverdi söyledi, dedi ki: “Aslında bu yönetimde bulunmayı hak etmiyoruz.” Yani kendisi bu yönetimle, bu iktidarla beraber yönetilmeyi istemediğini ifade ettiler.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Fi Yapı mağdurları da bugün Meclisteydi, teşekkür etmeye gelmişler!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Cumhurbaşkanı “İstanbul’u mahvettik.” dedi. Nasıl teşekkür ederiz?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İhanet ettiniz, ihanet.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben de kendisine şunu söylüyorum: Evet, doğru söylüyorsun, haklısın ama Sayın Hakverdi, Türkiye’de sadece siz yaşamıyorsunuz. Biz milleti düşündüğümüz için iktidardayız zaten, milletimizi bu hizmetlerle buluşturmak için iktidardayız. Millete hizmet ediyoruz.

“Hep paralar, hep paralar...” dediniz, “rant” dediniz, iftira ve yalanlarla dolu bir gün yaşadık.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Millet eviyle buluşamıyor, trafikte takılıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl ki? İzah ediyorum: Geçen hafta Gürsel Tekin Mecliste TOKİ’yle alakalı bir araştırma önergesinde çıktı dedi ki: “TOKİ uzmanlarının raporuna göre İstanbul’da 240 milyar lira vurgun yapıldı.” Ben de çıktım kendisine dedim ki: Sayın Gürsel Tekin, bakınız, raporlar varsa –teftiş raporlarından bahsettiler- bu raporun tarihi nedir, sayısı nedir? Bize verin de gereğini yapmayan namerttir. Ama daha sonra, Gürsel Tekin “Hemen gönderiyorum sana raporu.” dedi. Hemen gönderdi. Gönderdiği rapor şu arkadaşlar, bakınız, şu. Şöyle bir rapor gönderdi. Bu rapor ne biliyor musunuz, TOKİ’nin uzmanlarının raporu? “Gürsel Tekin’le İstanbul kazanacak.” Kendisini büyükşehir belediye başkanı aday adayını gösteriyor. İstanbul’da yapılacak hizmetleri anlatmış. “TOKİ raporu, uzmanların raporu” diye kendi yazmış olduğu seçim broşürünü gelip Mecliste, arkadaşlar “TOKİ uzmanı teftiş raporu” diye gösterdiler.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bence de çok yanlış o, çok yanlış bir rapor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet burada.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 250 milyar TL değil, 250 milyar dolar. 250 milyar dolar, Sayın Tekin yanlış biliyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bu yalanlarla TOKİ’yi küçültemezsiniz, bu yalanlarla ak iktidarı küçültemezsiniz, bu yalanlarınızla ancak kendinizi küçültürsünüz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Tekin yanlış biliyor, 250 milyar dolar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu “AK PARTİ değerlerini kaybetti, AK PARTİ değerlerini batırdı.” dediniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ha, gelelim esas konuya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, size söylüyorum, fazla bir şey söylemeyeceğim, hakaret etmek istemiyorum, edebime yakışmaz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sizin değeriniz inşaat, beton.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, Allah aşkına, sabahleyin evden çıkarken bir aynaya bakın, değerlerini kim kaybetmiş, kim değerlerini batırmış, anlarsınız. Başka bir şey söylemiyorum bu noktada.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne olacak aynaya bakınca? Aynaya Bakınca ne olacak?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, aynaya baktığınızda kim değerini...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Konuşmayı bilmiyorsun. Bak, güzel güzel konuştun, kişiselleştirdin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz söylediniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, sen benim yüzümü beğenme. Yüze bakmak ne oluyor?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bütün AK PARTİ’yi itham ettiniz. Buna hakkınız yok. AK PARTİ’yi itham edemezsiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yüze bakmak ne oluyor, yüze bakınca? Ne oluyor yüzüne bakınca?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bakanım hem Emlak Konuta Başkanlık yaptığınızda...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Nedir “Yüze bak.”ın cevabı? Terbiyesiz! Yüze bakınca ne oluyor? Ahlaksıza bak! Terbiyesize bak!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ...hem de TOKİ’ye çok teşekkür ediyorum. İller Bankasına çok teşekkür ediyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ahlaksızlık yapıyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Başkan, müdahale edin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gidin, siz bakın Hanımefendi, yüzünüze, nasıl görünüyorsunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Başkan, müdahale edin ama...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir de siz bakın aynaya bakalım, nasıl görünüyorsunuz, Hanımefendi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Kişiselleştiriyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, lütfen ya...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ahlaksızlık, terbiyesizlik, hakaret!

BAŞKAN – “Ahlaksızlık, terbiyesizlik...” olmaz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, sabahtan beri “AK PARTİ”, “rant” dediler...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir gün burada bekledim sabahtan akşama, bir kelime söylemedi. Şehirle ilgili bir kelime söyleyemez, yok. İnkârdan başka hiçbir şey yapamazsınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, konuştuğundan haberin yoksa, konuşmandan haberin yoksa tutanakları al, tutanaklara bak, ne söylediğini oku.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sabahtan akşama kadar inkâr edersiniz, hiçbir şey savunamazsınız. Savun bakalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, ağzınızdan çıkanı kulağınız duysun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 250 milyar doları niye anlatmıyorsun?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sabahtan beri bu camiayı, orayı itham ediyorsunuz. Buna hakkınız yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Emsallerden söz edin, emsallerden. Niye emsallerden söz etmiyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakınız, Sayın Bekaroğlu, sabahtan beri “rant” diyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tek tek firmaları sayabilirim, her emsalde kaç milyar cebe indirdiniz gösterebilirim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bak, ben belgeyle konuşuyorum, belgeyle. Siz de buna alışmışsınız. Belgeyle konuşuyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Benim yüzüm öyle mi problem? Sizin çaldıklarınız değil, benim yüzüm problem, öyle mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Türkiye’de parkları yapan da biziz, ağaçları diken de biziz...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Emsallerden söz et.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ...havaalanını yapan da biziz, Türkiye’de gayrisafı millî hasılayı artıran da biziz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 2 katı 10 kat nasıl yapıyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz bağırırsanız da...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakırköy Ataköy sahillerini ne hâle getirdiniz? Emsallerden söz et, emsallerden söz et. 2 katı 10 kat nasıl yapıyorsunuz? Bakırköy, Ataköy sahillerini ne hâle getirdiniz? Emsallerden söz et.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Aynaya bakın, aynaya.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hiç bağırarak bir yere varamazsınız arkadaşlar.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Aynaya bakacakmışım, aynaya siz bakacaksınız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kuzey ormanlarını katlettiniz ya.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Emsallere bak, emsallere.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kuzey ormanları bitti, kuzey ormanları.

BAŞKAN – Arkadaşlar, zülfüyâre dokununca bağırıyorsunuz, bağırmayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bitti mi Sayın Bekaroğlu, bitti mi? Ne oldu Sayın Bekaroğlu, hayırdır? Ne oldu beklüyordun? Ne oldu hayırdır?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir şey söylemedin. Hakaret ettin. Hiçbir şey söylemedin, söyleyemezsin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şehirleşmeye...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Söyleyemezsin, şehircilikle ilgili bir kelime söyleyemezsin, yok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hakaret ettin sadece. Onunla bitirdin, başka hiçbir şey söylemedin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, hakaret etmedim, söylediklerini oku ve aynaya bak dedim. Hakaret mi bu? Bu hakaretse önce kendinize bakın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne demek ya “Aynaya bak.” ne demek, bir tercüme et bakalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakın, Sayın Bekaroğlu, tutanağı alınız, okuyunuz, ondan sonra da aynaya bakınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne demek? Söylediklerimin hepsinin altına imzama atıyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz değerlerimizle gurur duyuyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Zamanım olsaydı daha fazlasını söyleyecektim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bu camia değerlerini batırmamıştır, değerlerimize sahip çıktığımız için buradayız biz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Tek tek sayacaktım, İstanbul’un hangi semtinde milletten ne kadar çalışıldı?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerlerimize sahip çıktığımız için buradayız, tamam mı? Bunu öğren, bunu öğren.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne kadar emsal yolsuzluğu yapıldı, ne kadar arsa yolsuzluğu yapıldı? Kimler paylaştı?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne oldu ağırına mı gitti?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunları tek tek anlatacağım. Anlatacağım bunları. Tek tek anlatacağım millete.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Anlatmazsanız yazıklar olsun. Anlatın, anlatın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Anlatıyorum zaten.

BAŞKAN – Yazıklar olsun değil ya. “Müfterisin” denir, “Namert” denir, öyle denilir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben sana listeyi göndereceğim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, böyle bir şey yok. Ya hakaret etmek istemiyorum, yaşına yakışmıyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ayna burada.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Katı atık...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Buyur bakalım, budur sizin eseriniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bak, “şehirleşme” dediğiniz zaman...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sizin şehir bu. Bunu yaptınız siz. Medeniyet bu, medeniyet, ak medeniyet.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, TOKİ’yle gurur duyuyoruz. Sosyal konut deyince TOKİ yaptı. TOKİ’yle...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Arkadaşlar, ak medeniyete bakın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Rahat ol, rahat ol.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Cebe indirdikleri ayrı. Ak medeniyet, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Heyelan bölgesini 12 emsal yer yaptırdınız.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, lütfen, toparlayın, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Toparlayayım, tamam.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – AK PARTİ’nin Türkiye’yi getirdiği yer, ak medeniyet, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şehirleşmeyi söylüyorum, 2002 yılında... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika... Biraz yavaş...

Sayın Yılmaz, sen de mi girdin o topa, maşallah!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, arkadaşlar, güzel oldu, uykunuz kaçtı.

Değerli arkadaşlar, evet...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu Aydemirler var ya...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne olacak? Hakaret edeceksiniz, susacak mısınız Sayın Paylan? Siz hakaret edeceksiniz, susacak mıyız? Sabahtan beri hakaret ediyorsunuz, susacak mıyız? Ne talan kaldı, ne bir şey kaldı, ne değer kaldı, hepsi yerle bir oldu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmadınız mı kardeşim?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yapan namerttir. Ezbere konuşmayın. Siz sadece işte böyle seçim beyannamelerinde atarsınız bunları, seçim beyannamelerinde.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İstanbul’a ihaneti kim etti, ihaneti?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Listeyi verdim arkadaşlar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - O listeden 50 tane ben sana veririm.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oku, oku.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bak, Sayın Bekaroğlu, liste bu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 250 milyar dolarlık yolsuzluğun listesini arkadaşlara verdim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sizin listeniz bu, sizin listeniz bu Sayın Bekaroğlu, bakın listeniz bu.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Elindeki kâğıda bak, elindeki kâğıda.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, bir, burada ekibimizle de ak kadroyla da gurur duyuyoruz. (Gürültüler)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Al bakalım, al, emsallere bak.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 2002 yılında...

BAŞKAN – Adamı konuşturdunuz mu canım, konuşturdunuz mu? Yani Sayın Aydemir bir şey mi söyleyebildi, bir meramını mı arz etti yani?

Buyurun Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, teşekkür ederiz, on dakika daha kazandık.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Listeyi incele, listeyi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 2002 yılında 15 katı atık düzenli depolama sahasıyla 150 yerde hizmet verilirken 2018 yılında Haziran ayı itibarıyla ülke genelinde 88 adet düzenli depolama tesisiyle yaklaşık 55 milyona hizmet verilmektedir. 2023 yılına kadar da...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kardeşim, ben hırsızlık listesi verdim, milletten alınanlar listesi verdim, ona bak.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bak, vizyonumuza bak Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Listeyi verdim, emsal listesi verdim.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle bir şey yok Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Bekaroğlu...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 2023 yılında da...

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, yine adresi şaşırdın sen. Listeyi yanlış yere verdin, varsa bir problem savcılığa gideceksin. Savcılığa gideceksin, niye gitmiyorsun?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya öyle oldu değil mi? “İnanmıyoruz bu mahkemelere. Bu mahkemelerin sonucunu tanımıyoruz. Cumhurbaşkanı tanımıyor, biz de tanımıyoruz.”

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, alınımız ak, başımız dik Sayın Bekaroğlu. Savunulacak bir şeyimiz yok. Alnımız ak, başımız dik, rahat ol.

BAŞKAN – İşimize geldiği zaman ha!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Avrupa İnsan Haklarını da tanımıyor, Anayasa’yı da tanımıyor.

BAŞKAN – Sayın Şeker, otur yerine, ayakta olmaz bu iş, otur.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Tanımıyoruz, tanımıyoruz.”

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, milletimiz en doğru kararı verir, rahat ol.

BAŞKAN – Genel Kurul zannettin burayı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kaç tane seçime girdik? Milletimiz her şeyi görüyor?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Mahkeme sonuçlarını tanımıyoruz, Cumhurbaşkanının yolundan gidiyoruz. Mahkeme sonucunu reddediyoruz.”

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, özellikle sükûneti sağlamanızı rica ediyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, yeter!

Sayın Cora, biraz daha yüksek sesle bağır kardeş!

SALİH CORA (Trabzon) – Şişli’ye bak, Bakırköy’e bak.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bakıyoruz, orada da yapanlara bakıyoruz. Hiç merak etme, ayırım yapmıyoruz.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar... (Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Trabzon’da Tonya’da yapılanlar... Tek tek tarihî yerleri Trabzon’da nasıl yaktığınızı biliyoruz. Trabzon evlerini nasıl yaktığınızı, oralarda AVM’leri nasıl yaptığınızı biliyorum.

SALİH CORA (Trabzon) - Cesaret yoktur sizde, onu söyleyecek cesaret yoktur sizde çünkü öyle belge yok sizde.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Trabzon’da bin tane eski Trabzon evi vardı, 50 tane bile kalmadı.

SALİH CORA (Trabzon) - Yalan konuşuyorsunuz! Yalan konuşuyorsunuz! İftira atıyorsunuz, yalan konuşuyorsunuz!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Her akşam bir Trabzon evini yaktılar, tarihî katlettiler.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bekaroğlu, çamura saplandınız. Yalan söylüyorsunuz!

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika... Artık yeter, tamam, bitti bu iş.

Evet, Sayın Aydemir, toparla.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl konuşacağım efendim?

BAŞKAN – Sayın Aydemir, toparla.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, yaşanabilir bir çevre kimlikli...

ALİ KEVEN (Yozgat) - Herkes şov yapıyor, onlar yapıyor, bunlar yapıyorlar.

BAŞKAN – Şov yapma Sayın Bekaroğlu, bak kızdı Sayın Keven. (Gürültüler)

Ya, Ali ağabeyimin tansiyonunu çıkardın Sayın Bekaroğlu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hangi partiden?

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisinden.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, lütfen, yaşça da bizden büyüksünüz. Değerli ağabeyim diyeyim, bakınız, ben sizin söylediğinizi sadece bir cümleyle geri iade ettim ama kızdınız, kızmayın. Niye? Sabahtan beri sabrediyoruz, lütfen.(Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, konuşturmadınız ki. Konuşturmadınız, böyle bir usul yok.

Son cümlelerinizi alayım Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yaşanabilir çevre ve kimlikli şehirler oluşturulması, trafik kaynaklı hava kirliliği etkilerinin azaltılması ve çevre koruma bilincinin geliştirilmesi amacıyla 3 bin kilometre bisiklet yolu, yeşil yürüyüş yolu, 60 kilometre çevre yolu ve sokak, 60 bin metrekaare gürültü bariyeri yapımı için belediyelere Bakanlığımızca beş yılda 2 milyar 570 milyon finansal destek sağlanmıştır. (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin lütfen. Arkadaşlar, müsaade edin, konuşturmadınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, KÖYDES’te...

Değerli arkadaşlar, lütfen ya...

BAŞKAN – İstersen baştan alayım Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, köylere hizmet götürme birlikleriyle beraber köylerimizi daha yaşanabilir bir mahalle hâline getirdik, bundan dolayı teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım. Niye? Değerli arkadaşlar, parke taşıyla köylerimizin tanışması, mahallelerimizin tanışması AK PARTİ iktidarlarıyla birlikte olmuştur. Hâlâ bu destek...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Taşı da mı siz keşfettiniz? Milattan önce de taş vardı, yapmayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kanalizasyonu olmayan köyümüz, suyu olmayan köyümüz, yolu olmayan köyümüz kalmamıştır. Bundan dolayı da iktidarımıza, Hükûmetimize teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, teşekkür ediyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Son söz olarak hayırlı olsun diyeyim.

Değerli arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonu ihtisas komisyonu. Değerli arkadaşlar, bakınız, biz burada sizlerle konuşurken cevap vermiyorsak edebimizdendir, bilgisizliğimizden değildir; bunu bilin. Ama lütfen kimse kimseye hakaret etmesin, hakaret etmeden, usulünce, üslubu güzel seçerek birbirimize inşallah meramımızı anlatalım diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bütçemizin hayırlı olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, siz konuşma sırasında “ahlaksız” “edepsiz” gibi laflar ettiniz. Sizin şahsınızı hedef alan bir açıklama yapmamıştı. Sözlerinizi geri alacak mısınız?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yapmıştı. “Aynaya bak.” dedi bana, aynaya.

BAŞKAN – Niye “Aynaya bak.” dedi? Yani bize söylediklerinizle ilgili olarak “Aynaya bakın, kendinizi görürsünüz.” dedi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne demek aynaya bakmak? Açıklasın, “Aynaya bak”la ne demek istedi, onu açıklasın.

BAŞKAN – Doğru söyledi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tutanakları al, eğer siz bu sözleri, benim söylediğim cümleleri ifade etmediyseniz özür diliyorum, ettiyseniz ne olacak?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Aynaya bakınca ne oluyor, onu söyle.

BAŞKAN – Kendini göreceksin canım, onu söylüyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne yani ne kastediyor?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz oradan kalkıp da bizim buradaki arkadaşımıza “Değerlerimizi batırdınız, değerleri batırdınız...”

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Dedim. Ne var yani bunda?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – O zaman “Aynaya bakın.” derim yani. Aynaya bak sabahleyin kalktığında.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye aynaya bakayım? Ne var yani bunda? Niye aynaya bakıyorum?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne anlıyorsanız, neyi anlıyorsanız onu söylüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – O zaman ben de bunu terbiyesizlik olarak yorumlarım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben size iade ediyorum, aynaya bak.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - “Aynaya bak.” diye bir deyim yok mu Sayın Bekaroğlu?

BAŞKAN – Arkadaşlar, yeter, tamam.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Alırsın cevabı.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben de size cevap veririm, tamam.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam, ver. Verirsen cevabını da alırsın; hakaret etme, ver cevabı. Düzgün düzgün konuşalım, hakaret etme. Şamar oğlanı değiliz burada.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

Sayın Ünver....

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle 2019 yılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Ülkemizin nüfusunun yüzde 71’i, topraklarımızın yüzde 66’sı birinci ve ikinci deprem kuşağında bulunmaktadır. 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen Kocaeli Gölçük depreminden sonra 2002 yılında iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi deprem konusunda üzerine düşeni yapmış mıdır? Öncelikle sormak istediğim bu. Aradan geçen on dokuz yıllık sürenin on altı yılında Adalet ve Kalkınma Partisi iktidardaydı ve korkulan -inşallah biz tüm tedbirleri aldıktan sonra olur, hatta hiç olmaz- İstanbul depremi göz önünde bulundurulduğu zaman Çevre ve Şehircilik Bakanlığı “Ben, her şeyi yaptım.” diyebiliyor mu? Daha çok, Sayın Bakandan önce sorumluluk sahibi olanlara, Sayın Bakan sunumda da

2002 ve sonrasında büyük bir iştahla savunduğu için kendisine de “Yapmamız gereken her şeyi yaptık, vicdanen rahatım diyebiliyor musunuz ve gece yatarken başınızı yastığa gönül rahatlığıyla koyabiliyor musunuz?” diye sormak istiyorum.

İkinci olarak, hava kirliliği konusu var. 2016 ve 2017 yıllarında Dünya Sağlık Örgütünün PM 2,5 değerlendirmesine göre yaptığı sıralamada Avrupa’da havası en kirli 10 kentten 8’i Türkiye’de bulunmaktadır.

Bakanlık partikül 2,5 kriterine göre -bildiğim kadarıyla- ölçüm yapmıyor, kükürt dioksit ve partikül madde 10 kriterine göre ölçüm yapıyor. Partikül madde 2,5 olarak adlandırılan ince parçacıklar enerji santralleri, fabrikalar, motorlu taşıtlar ve uçakların yakıt artıkları, evlerdeki odun ve kömür kullanımı, orman yangınları, tarımsal yanma sonucu ortaya çıkan hava kirliliği unsurları; bunların hepsi Türkiye’de bol miktarda var. Neden partikül madde 2,5 ölçümü yapmıyoruz? Bu konuda bir şey yapmayı düşünüyor musunuz?

Ayrıca, hava kirliliğiyle mücadele açısından, etkin mücadele adına, dar gelirli vatandaşa kömür dağıtmak yerine doğal gazı yaygınlaştırıp doğal gazı desteklemeyi düşünüyor musunuz diye sormak isterim. Bu konuda da lütfederseniz, cevap vererseniz memnun olurum.

Bir de Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi -TAKBİS olarak adlandırdığımız- 2012 yılında tüm tapu dairelerinin geçmiş olduğu bir sistem var. Bilindiği üzere, Medeni Kanun’a ve tapu mevzuatına göre tapu kütüğünde sadece baba adı ve malikin adı bulunmak zorunluluğu var. Bu TAKBİS sistemine geçilirken, TAKBİS ile tapu kütüğünün entegrasyonunu sağlarken ehil olmayan kişilere TAKBİS kayıtları yaptırıldı. Bir avukat olarak söylüyorum: Tapu kütüğünde yer alan isme ve baba adı tutan ilk kişinin TC kimlik numarası üzerine kayıtlar oluşturuldu ve kayıtları oluşturan kişiler ehil olmadıkları için tapunun geçmişine de bakmadılar -önlere gelen- belki üniversite mezunu, belki lise mezunu, belki sadece özelliği bilgisayar kullanabilmek olan kişilere bu kayıtlar yaptırıldı ve tapu mülkiyetine, gerçek mülkiyet durumuna uymayan kayıtlar oluştu. Bunun üzerine, kişiler tapuya gittiği zaman, tapu kayıtlarının değişmiş olduğunu gördüler. Kimisi, bundan sebeplenerek “Oh, bize bir tapu kaydı oluşmuş, bir tapum varmış.” diyerek satış yaptı. Avukatım ben, gördüğüm davalar var yani işaret yapmayın, yaygınlık oranı da ne kadardır bilemiyorum tabii ki. Bu bir gerçek. Bu kayıtlara, sadece TAKBİS’e bakarak tapu memurlarının yaptığı satış nedeniyle iyi niyetli insanlar mağdur oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Hiçbir iptal gerçekleşmedi. Hazine tazminat ödemek zorunda kaldı. Bununla ilgili herhangi bir tespitiniz var mı? Bununla ilgili bir çalışmanız var mıdır?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ünver.

Sayın Süllü buradı mı?

Sayın Bülbül burada mı? Yoklar.

Sayın Şahin...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2019 yılı bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakan, ben, seçim bölgem Balıkesir’le ilgili bir çevre felaketini önlemek adına bu konuşmayı yapacağım ve dikkatle dinlemenizi rica edeceğim.

Balıkesir ilimiz Ayvalık ilçesi, doğasıyla, deniziyle, arkeolojik potansiyeli ve turizm açısından hem ulusal hem de uluslararası üne sahip, ülkemizin tanınmış, en güzel bölgelerinden biridir. Bu bölgede gelecek nesillere aktaracağımız en büyük zenginliğimiz toprak üstünde bulunan doğal güzelliklerimiz ve denizimizdir fakat bu doğal güzelliklerimiz ve denizimiz maden arama bahanesiyle talan edilmeye çalışılmaktadır. Ayvalık ilçesi Altınova Mahallesi'nde deniz içerisinde yer alan toplam 27.712 hektar alanda demir cevheri arama ve çıkarma faaliyeti yapılması planlanmaktadır. Projeye göre maden arama çalışmaları gemi üzerinden deniz tabanında tarama sondaj yöntemiyle deniz seviyesinden eksi 22 metre koduna kadar olan alanda sondaj yapılması şeklinde planlanmaktadır. Projeye yönelik olarak 15 Kasım 2017 tarihinde Balıkesir Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından "Çevresel etki değerlendirmesi gerekir." kararı verilmiş, Bakanlığınızca çevresel etki değerlendirme süreci başlatılmış olup ilk toplantı 16 Ekim 2018 tarihinde yöre halkının yoğun itirazları sonrasında yapılamamıştır.

Projenin gerçekleşmesi esnasında deniz dibi taranacak olup denize sürekli malzeme akacağı için deniz canlılarının yaşam alanları bozulacak ve bu bölgede artık deniz yaşamı son bulacaktır. Arama sahası, ayrıca Bergama, Truva, Asos gibi zengin arkeolojik alanların arasında yer almaktadır. İlgili bölgede deniz altında batıklar olduğu, Kültür ve Turizm Bakanlığının denizde ayrıntılı kazı yapılması gerektiğine dair raporları da bulunmaktadır. Bu nedenle, halk arasında projeye yönelik olarak define arayıcılığı yapılacağına dair endişeler bulunmaktadır. Proje, insanlarımızın ve diğer canlıların doğal yaşam alanlarına oldukça yakın noktada bulunmaktadır. Ayvalık Adalar Tabiat Parkı, Ayvalık sulak tabiat alanları ve Sarmısaklı Tabiat Parkı proje alanına 2 ila 6 kilometre mesafede bulunmaktadır.

Gerek yaşadığımız bölgede gerek ülkemizde vahşi madenciliğin yarattığı yıkımlar ortadayken ilgili projenin bölgeye hiçbir yarar sağlayamayacağı; aksine, geri dönüşü olmayan yıkımlar yaratacağı kesindir. Ne ölçüde bilimsel temele dayanmış olduğu dahi tartışmalı olan deniz içerisinde demir madeni arama ve işletme faaliyetinin ülke ekonomisine de sağlayacağı bir katkı yoktur. Aksine, bölge turizmine, muhtemel arkeolojik alanlara ve deniz yaşamına vereceği zararlar da açık olarak ortadadır.

İlgili projenin çevreye vereceği telafisi mümkün olmayan zararların önlenmesi ve Ayvalık gibi dünya çapında üne sahip deniz ve doğa güzelliklerinin bulunduğu alanların yok edilmemesi için proje kesinlikle Bakanlığınız tarafından reddedilmelidir. Ülkemizde demir madeni aranacak Ayvalık'tan başka pek çok bölge vardır. Biliyoruz ki demir madeni araması için tabiat ve turizm potansiyeli olmayan bölgelerde arama faaliyetleri rahatlıkla yapılabilir.

Ayvalık ve Altınova'da yaşayan insanlarımız denizdeki yaşamı yok edecek böyle bir madencilik faaliyetini istememekle birlikte denizlerini, kumsallarını, doğayı, balıkları ve insanların yaşam alanlarını korumaya kararlıdırlar.

Bu konuda ilginizi Balıkesir halkı adına talep ediyorum.

Tekrar, bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Hasan Baltacı, buyurun lütfen.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, ben, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne bağlı çalışan mühendis ve teknisyen arkadaşların, meslektaşlarının birkaç talebini iletmek istiyorum. Bunlardan en önemlisi, CİMER üzerinden yapılan asılsız ve mesnetsiz şikâyetlerden dolayı tapu kadastro bünyesinde çalışan mühendis ve teknisyen arkadaşlarımız epey bir zorluk çekiyorlar.

Aynı şekilde, iş sahibi vatandaşlar arasından rastgele seçme yöntemiyle yapılan, asılsız birtakım iddiaların ciddiye alınarak personele uyarı yapılması ve ceza verilmesi gibi sonuçlara yol açan anket uygulamasının bir an önce kaldırılmasını istiyorlar.

Yine, 2011 yılında çıkan teşkilat yasasıyla birlikte birçok kadaastro müdürlüğü kapandı. Bunun ilk uygulaması Kastamonu’da pilot bölgede yapılmıştı. Bununla ilgili Cide, İnebolu, Taşköprü, Tosya kadaastro müdürlüklerinin yeniden açılması ve yeterli personelin sağlanmasıyla ilgili bir talep var.

Ayrıca, yine meslektaşlarımızın mesai ücretleri konusunda daha duyarlı olunması gerekiyor çünkü çoğunlukla arazide, açık havada çalıştıkları için mesai kavramları yok, cumartesi ve pazar günleri de çalışmak zorundalar. Ayrıca, üç ayda bir döner sermaye gelirinden ödeme yapılması gibi talepleri var.

Yine, serbest çalışan harita ve kadaastro mühendis arkadaşlarımızın en önemli sorunlarından bir tanesi lisanslı harita, kadaastro ve mühendislik bürolarıdır. Bilindiği gibi, 2005 yılında çıkan bir yasayla lisanslı harita ve kadaastro mühendislik büroları kuruldu. Yasanın 1’inci maddesinde şöyle bir ifade var: “Ancak kamu kurum ve kuruluşları ile lisans sahibi harita ve kadaastro mühendislerinin diğer kanunlar ve ilgili mevzuata göre hak, görev ve yetkileri devam eder.” deniliyor. Bu maddeye dayanarak lisanslı harita ve kadaastro mühendislik büroları aslında görev ve yetkileri olmayan serbest harita kadaastro mühendislerinin işlerine de el uzatmış durumdalar. Burada bir tekelleşme söz konusu, haksız kazanç ve haksız rekabet söz konusu.

Şimdi, 240’a yakın lisanslı harita, kadaastro mühendislik bürosu var, buna karşın 25 bin kişiyi istihdam eden 3 bine yakın serbest harita mühendislik büroları var. Bu adaletsizliğin bir an önce giderilmesi gerekiyor çünkü yönetmelikte şöyle bir ifade vardı: “Her iki yılda bir sınav yapılır.” Yalnız bugüne kadar sadece 2 tane sınav yapıldı, 2’nci sınav 1’inci sınavın tekrarıydı çünkü 1’inci sınav iptal edilmişti ve tekrarı niteliğindeydi. Söz konusu yasayla 2.041 tane lisanslı büro kurulması öngörülürken bugün sadece 240 tane lisanslı büroyla birlikte sektörde büyük bir tekelleşme var. Ayrıca, meslektaşlarımız arasında da büyük bir bölünme var. Bunun da Lisanslı Harita Kadaastro Mühendisleri ve Büroları Hakkında Kanunu’nun tekrar yenilenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda başta serbest çalışan arkadaşlar olmak üzere, Harita Mühendisleri Odasının da görüşlerinin alınması gerektiğini düşünüyorum.

Yine bir başka konuyu da belirtmem gerekir, özellikle turizm alanına girmesine rağmen Çevre ve Şehircilik Bakanlığının da bu konuda bazı sorumlulukları olacağını düşünüyorum. Kendi seçim bölgemden bahsedeceğim. Kastamonu, Türkiye’nin en büyük millî parkına sahip, Karadeniz’in en uzun sahiline sahip, 170 kilometre sahiline sahip bir kent. Cide, Doğanyurt, İnebolu, Abana ve Çatalzeytin olmak üzere, Karadeniz’in en geniş ve en uzun sahiline sahip. Aynı zamanda İlga ve Küre millî parkları Türkiye’nin en büyük millî parkı.

Yine, Taşköprü’de Pompeius Antik Kenti bulunmakta ve Azdavay ve Pınarbaşı ilçelerimiz de Türkiye’nin en güzel kanyonlarına sahiptir. Kastamonu’nun açıkça bir turizm master planına ihtiyacı vardır. Eğer böyle bir planlama olmazsa Kastamonu can çekiyor, nüfus göçü gittikçe artıyor, özellikle sahillerde kumsallara ihtiyacı var. Bu konuda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının daha duyarlı olması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, 18 bine yakın harita kadaastro mühendisi mezunu arkadaşımız var. Bunların en önemli talebi, başta Tapu Kadaastro Genel Müdürlüğü olmak üzere, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü ve belediyelerde yeterince harita mühendisi istihdam edilmiyor, yeterince kadro açılmıyor, acilen bu birimlerde de kadro açılması lazım hem iş yükünün azaltılması hem de meslektaşlarımızın işsiz kalmaması için bu hususlar önemlidir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Baltacı.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, önce sizi bir tebrik ederek başlamak istiyorum, gerçekten, ön sıralarda bir bakan yardımcısı olarak bir kadını görmek bizi mutlu etti; çok az bakan bu şekilde bir tasarrufta bulundu. Ön sıra için tebrik ama arka sıralar için de sizi bu anlamda eleştiriyorum, arka sıralarda ön sıradaki kadın bakan yardımcımız dışında tek bir kadın arkadaşımız yok. Umarım ki gelecek yılki tercihlerinizde... Arka sırada bir kişi daha var, görmedim, kusura bakmayın. O zaman, arka sıralarda en az yüzde 50 kadın olmasını bekliyorum, bazı erkek arkadaşlar o anlamda eksilecek herhâlde, böyle bir talebimiz var Sayın Bakan.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sizde de yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Maalesef haklısınız, bizim grubumuzun yarısı kadın ama yalnızca bu Komisyonunda böyle bir durumumuz var, bunu tabii ki biz de bir eleştiri olarak kabul ediyoruz. Ama bürokraside böyle örneklerin çoğalması gerekir.

Sayın Bakan, çevre ve şehircilik bir paradoks aslında. Hani “çevrenin bakanı” diye baktığımızda aslında ne anlaşılır? Doğanın, börtü böceğin, faunanın, floranın, yaşamın, ekolojinin bakanı olarak görülürsünüz ama sizin de sunumunuzda gördük ki Sayın Bakan, yüzde 90’ın üzerinde şehircilikten bahsettiniz. “Şehircilik” derken de genelde yaptığınız betonlardan, binalardan, şundan, bundan bahsettiniz. Oysa şehircilik böyle bir şey değildir bence, yalnızca şehircilik boyutuyla bile baksak bir kenttir, yaşamdır ve o yaşamın içinde olan insanlarla, oradaki dükkânlarla, taşlarla, yüzlerce yıllık tarihle beraber okunur. O tarihe ne kadar saygı gösterdiğiniz konusunda ben inanmıyorum sunumunuzda yeterli vurgular görmedim. Yalnızca konutlar ve içine gireceğimiz binalar olarak bakıyorsunuz ama inanmıyorum, bakın, size yalnızca bir örnek vereyim Sağlık Bakanlığının bütçesinden. Sayın Bakan dinliyorsunuz bilmiyorum. Sağlık Bakanı dedi ki: “Depresyon ilaçlarında yüzde 700’lük artış var.” Bakın, yanımda da psikiyatrist var. Depresyon ilaç kullanımında...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Niye Bekaroğlu’na bakıyorsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çünkü hekim o, o yazacak çünkü.

CAVİT ARI (Antalya) – Doktor o, doktor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hekim, o bilir, hekim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Largactil, depresyon ilacı değil arkadaşlar.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan “Depresyon ilaç satışlarında yüzde 700’lük artış var.” dedi. Neden biliyor musunuz? Çünkü bizim geleneksel olarak binlerce yıldır yaşadığımız mahalle kültüründen, ev kültüründen uzaklaştık. Hani benim çocukluğumda gerçekten şöyleydi: Çocuklar olarak akşam sokağa dökülürdük, kadınlar dökülürdü, erkekler kahvede otururdu, bir muhabbet vardı. Şimdi, TOKİ Başkanıydınız, hani çok başarılı olduğunuzu söylüyor bazı arkadaşlar ama ben hayretler içinde karşıyorum. Ya Allah’ınızı severseniz, TOKİ’nin yaptığı bir eve girin, herhangi bir arkadaş bir ay yaşasın, bir ay sonra Bekaroğlu’na gider, o da depresyon ilacı yazar. Açıkça söyleyeyim, mahalle kültürü yok, muhabbet yok; bahçe yapıyorsunuz ama bahçede çocuk yok, evde bilgisayar

başında. Kadınlar evde yalnız, erkekler evde yalnız, yaşlılar yaşlılara ulaşamıyor. Böyle bir kent olmaz. Geleneksel yaşamdan tamamen kopmuşuz. Rezidanslar, AVM'ler, efendim, çocuk, AVM'den çıkıyor, evine giriyor toplu konutta, oradan çıkıyor, servisle okuluna gidiyor, insan görmüyor, insana dokunmuyor. Oysa yaşam böyle bir şey değil Sayın Bakan.

Artı, şehirlerimiz, kentlerimiz, tarihimiz var, binlerce yıllık tarihimiz var, binlerce yıllık medeniyetin üzerinde oturuyoruz. İstanbul'a ihanet ettik ama en büyük ihaneti tarihine yaptık, 3 tane imparatorluğa başkentlik yapmış İstanbul'a ihanet ettik. Düşünebiliyor musunuz, herhangi bir ülkede İstanbul'un tarihinin yüzde 1'i olsa o ülke tarihiyle... Biz diyoruz ya: İstanbul'a turist geliyor, 500 dolar bırakıyor, İstanbul'a 2 bin dolardan daha az bırakmazdı bir turist çünkü onun tarihini tüketmeye gelirdi ama biz İstanbul'a ihanet ettik. O Ayasofya'nın, Sultanahmet'in silüetinin arkasına 16/9'u diktik ve siz yıkamadınız. Sayın Cumhurbaşkanı "Yıkın." dediği hâlde, yıkamadınız, yıkmadınız. Oysa "ibretiâlem için" diye bir laf vardır ya o binayı yıkabilseydiniz... Onun arkasından, yıkmadığınız için, tam 112 tane de 16/9 arkasına dizildi. 16/9'dan başladı, ta Yeşilköy'e kadar 116 tane 16/9 dikildi Sayın Bakan onun arkasından ve hepsini sizin Bakanlığınız imzaladı. Kadir Topbaş'a gittik "Arkadaş niye imzalıyorsun bunları." dedik. "Ya, benim haberim bile yok, ben imzalamıyorum, karşıyım." diyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bunları imzaladı. Milyarlarca dolarlık rantı imza attı ama şehre ihanet edildi Sayın Bakan.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne ihaneti ya, ne diyorsun sen kardeşim? Ne diyor?

BAŞKAN – Dinleyelim, öğrenelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bu anlamda Sayın Bakan bu rantın, hırsın önüne geçecek şey regülasyonlardır. Bakanlığınız bazı yasal regülasyonlara girmesi lazım. Yani bir sefer bu rantı... Arkadaş niye bu kadar rantı doğru yönlüyor insanlar? Diyelim ki ayakkabı sektöründe... Benim çok arkadaşım var, işini bıraktı, müteahhit oldu. Niye oluyor? Çünkü kolay para, rant orada diye bakıyor. Kapatıyor fabrikasını müteahhit oluyor, işten de anlamıyor. Değil mi Sayın Bakan, biliyorsunuz, dünyada en çok müteahhidi olan ülkeyiz. İşten anlamayan on binlerce, kaç yüz bin bilmiyorum, 300 bin müteahhit var, inanın 250 bini işten de anlamaz. Bunun önüne geçecek şey regülasyondur Sayın Bakan, bir, burada regülasyon.

İki, ya, bu rant hırsını kesecek şey nedir? Vergilendirmedi ya. Rant vergisi, düşünün AK PARTİ döneminde benim tahminim, 500 milyar dolarlık rant dağıtıldı arkadaşlar, kabataslak bir hesap. 500 milyar dolarlık ranttan 1 lira vergi aldı mı ya? Bir arazi var, Çevre Bakanlığına gidiyor, elinde tapuyla geliyor arkadaş "Ya, benim şu tapum var, şuna bir imar geçirin, belediyeden beceremedik bu işi." diyor. "Kaç emsal vereceksin?" "3", "3 yetmez, "5.", "5 yetmez, 10." 15 emsallik binalar var. Ya, madem ki rant veriyorsunuz ki öyle verilmez, bir rant vergisi koysanız bu kadar bu işe ilgi gösteren müteahhit de olmaz. Bir rant vergisi yasası yıllardır konuşuyoruz Sayın Bakan, neden getirmiyorsunuz? Bir rant yaratılıyorsa bu ranttan artan oranlı olarak tüyü bitmemiş yetim faydalansın diyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Bu 15 kat, 15 kat...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, ben İstanbul Vekiliydim, İstanbul'a ciddi anlamda ihanet edildi.

BAŞKAN – Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – 15 kat nerede olmuş?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne 15 katı? 15 emsal diyorum arkadaşlar, emsal, emsal, emsal. Emsali Sayın Bakan anlatır size.

CAVİT ARI (Antalya) – Emsal ayrı, kat ayrı hemşehrim.

BAŞKAN – Sayın Paylan, devam edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, kentsel doku da yok edildi.

Bir konuda daha eleştirimi söyleyeceğim: Bakın, imar barışı getirdiniz, bir torba yasa içinde bir madde olarak geldi. Sayın Bakan, kentsel dönüşüm durdu, zaten krizden dolayı durdu, bir de imar barışındaki en büyük sonucu kentsel dönüşümün durması olacak dedim Sayın Özhaseki'ye, nitekim oldu. Güngören'de çok iyi biliyorum, resmî 3 kat olan bina 15 kat. Düşünün ki yıkım başlamıştı orada, 3 kat yerine 6 kata razıydı bazı arkadaşlar, 15 katı şimdi temize çıkardı arkadaşlarımız, değil mi? İmar barışına girdi, başvurusunu yaptı, beyannameyi verdi, 3 kuruş vergisini verdi, siz şimdi o 15 kat binayı yıkamazsınız çünkü o 15 katta 30 daire var ancak der ki adam: “Benim yerim artık resmî, kiraya da vermişim.” Evet, çürük bina, tabut olarak yaşıyor insanlar, o binadan en az 100 ölü çıkar deprem olursa ama artık resmî. Sen şimdi 30 daire vermeden o binayı yıkamazsın, adam 5 daireye razıyken şimdi 30 daire vereceksin.

Sayın Bakan, bu konuda bakın, zenginlerin, varlıkların olduğu mahallelerde kentsel dönüşüm oldu, oluyor, büyük oranda oldu ama yoksulların mahallelerinde kentsel dönüşüm yok. O binalarda da yoksullar yaşıyor ve yoksullar tabutların içinde yaşıyor emin olun. Bakın, bunun vebali büyüktür. İmar affıyla beraber o yoksulları tabutların içine mahkûm ettiniz ve emin olun bir deprem olduğunda Allah korusun, on binlerce oradan ceset çıkacak ve yoksulların cesedi çıkacak. Bu konuda size tavsiyem: Bir an önce rant vergisini getirerseniz, rant vergisiyle oluşacak fonla da o yoksulların mahallelerinde dönüşümü sağlamak için gerekli destekleri vermenizdir, bunu ivedilikle yapmalıyız, tık tak çalıyor; deprem her an İstanbul'da olabilir, diğer şehirlerimizde de olabilir.

Sayın Bakan, şehirlerin hafızası vardır dedim bakın, şehirlerin hafızasına ihanet etmemeliyiz. Binlerce yıllık tarihin içinden geçiyoruz ve torunlarımızdan, çocuklarımızdan biz emanet aldık bu şehirleri, bu emanete de hıyanet etmemeliyiz. Yalnızca bir örnek vereceğim bakın, Diyarbakır Sur. Sayın Bakan, sayın müstafi Başbakan Davutoğlu dedi ki: “Diyarbakır'ı Toledo yapacağız.” Bakın, Toledo'da da 1936'da çatışmalar olmuştu, Franco Toledo'yu üç ay boyunca bombaladı ve sonuçta Toledo'da ciddi hasar oluştu. Ama Franco bile Toledo'nun bütün o betonlarını toplayıp... Şu fotoğraflarda göstereceğim bakın, Sur'un çatışmalar bittikten sonraki hâli Sayın Bakan, tek bir boş alan görmüyorsunuz binalarla dolu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sonra bakın, nisan ayı, mayıs ayında seyrekleşmeye başlıyor.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen tamamlar mısınız, ek süre veriyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, daha sonra boşalmaya devam ediyor. Temmuz ayında boşalmaya, tarla olmaya devam ediyor; ben Diyarbakır Milletvekiliyim. Bakın, on birinci ayda bu vaziyette ve 2017'nin on birinci ayında tamamen bir tarla görüntüsü. Sayın Bakan, Sur'u Toledo böyle mi yapacaksınız ya? O şehirde ben gözümle gördüm, kepçelerle o yüzlerce, binlerce yıllık tarihî bazalt taşları kamyonlara yüklenip götürüldü ve aynen şu yapılıyor: Bakın, görün arkadaşlar, beton Toledo, beton, Sur, beton. Arkadaşlar, binlerce yıllık bazalt taşlarını kamyonlara yükleyip götürüp de beton Toledo yapıp üstüne de bazalt taş yapıtıtarak mı Sur'u Toledo yapacağız?

SALİH CORA (Trabzon) – Son hâli bu mu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bu mudur kentin hafızasına saygı? Bu, kentin hafızasına ihanettir.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Evet, kazanları kınıyoruz, kazmasalardı, böyle olmazdı.

BAŞKAN – Sayın Güneş...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, o sokakları dümdüz edip bütün hafızayı yok edip Sur'u Toledo yapamayız.

Bir de arkadaşlar, bakın, kentler insanlarla birlikte vardır. O kentin insanını oradan çıkarıp yoksul çünkü o insanlar, biliyorsunuz Sur'un insanını, Tarlabası'nın insanları da öyleydi, Tarlabası'nı yıktınız...

SALİH CORA (Trabzon) – Kanun teklifi verdik, 4 ayrı teklif verdik, kimse mağdur olmadı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – ...şimdi milyon dolara zengine aktarıyorsunuz. Ne oldu, Tarlabası'nda kim yaşayacak? Varsıllar yaşayacak. Tarlabası'nın kültürü devam edecek mi? Hayır. Sur'dan da Sur'un insanlarını çıkardınız, bakın Sur insansızlaştı yani kentin hafızası yok oldu, şimdi daha pahalı evler yapıyor Sayın Bakan. Bakın, Sur'da ev sahibi oranını göstereyim ben size...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yirmi dakika konuştu ya, yirmi dakika.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, değerli arkadaşlar, Sur'da her 10 kişiden 1'i evini tutmaya devam ediyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yirmi dakika...

BAŞKAN – Sayın Çelebi...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakın Sur'da iç hamamlı evlerde 4 aile bir arada yaşırdı. Sayın Bakan, ne yapıyor? 1 aileye destek veriyor. Ne oldu bu 4 ailenin hakkı, hukuku?

Değerli arkadaşlar, bu anlamda hepimizin kentlerin hafızasına saygı göstermemiz lazım, kentliliğe saygı göstermemiz lazım, o eski, bildik mahalle kültürümüze saygı göstermemiz lazım. Ama maalesef Sayın Bakan, TOKİ Başkanırken bu saygıyı göstermedi.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – TOKİ Başkanlığı yapmadı.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – TOKİ Başkan yardımcısı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben Elâzığ'a gittiğimde de...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – TOKİ Başkanlığı yapmadı ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, Başkan yardımcısı.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yardımcı, yardımcı, yardımcı ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan olacakken Bakan olmuş, daha iyi işte.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Emlak Konut Genel Müdürü.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Başkan yardımcısı, Emlak Konut Genel Müdürü, Hükümet işte Hükümet ya.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, ben Elâzığ'a gittiğimde de, bir TOKİ binasını gördüğümde de aynı bina, efendim, Konya'ya da gidiyorsun TOKİ binası aynı bina, Malatya'da da gidiyorsun, TOKİ binası aynı bina.

Ya, arkadaşlar doku nerede kaldı?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Bakan TOKİ Genel Müdürlüğü yapmadı, Emlak Konut GYO'nun Genel Müdürüydü, şu anda ona bağlandı.

BAŞKAN – Tamam düzelttik, teşekkür ederiz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne fark eder ya, adam ders veriyor, dinleyin bir ya, boş verin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne demek ne fark eder?

BAŞKAN – Ya, Sayın Bekaroğlu, müdahale etmeyin.

Sayın Paylan, bitirin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, tamam, Emlak Konut olarak bütün işleri TOKİ'ye veriyordu, değil mi yani TOKİ yapıyordu sonuçta.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Neden Sayın Cemal Öztürk'e müdahale etmeyin demiyorsunuz?

BAŞKAN – Dedim, ona da dedim, duymuyorsunuz ki.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – İnşaat kalitesiyle Emlak Konut...

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam arkadaşlar, eleştirim şudur: Kentlerin...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yirmi dakikadır konuşuyor.

BAŞKAN – Tamam, bitirecek.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya İbrahim Aydemir, peki Uğur Aydemir, soyadı adaşın, yirmi dakika konuşurken niye şey yapmadın ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Müdahale etmem gereken noktalar var, etmiyorum.

BAŞKAN – Sayın Paylan bitirmek üzereydi, siz müdahale ettiniz, şimdi bitirecek.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, kentler hafızasıyla vardır, insanlarıyla vardır, hikâyeleriyle vardır ve oradaki muhabbetle vardır. Bu muhabbeti, insanları, o bazalt taşları arkadaşlar, koruyamazsak şehir diye bir şey yoktur, inanın betonları yaparsınız ama o betonların içinde depresyon ilaçları alan insanlar olur ve betonları görmeye de kimse gelmez arkadaşlar.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

SALİH CORA (Trabzon) – Sur'a gitseydin, böyle konuşmazdın, Sur'a hiç gitmedin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben her gün Sur'dayım ama giremiyorum beton bariyerlerden dolayı, bakın, Diyarbakır Milletvekiliyim, Sur'a giremiyorum biliyor musun. Gel beraber gidelim, sen girebiliyor musun bakalım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunu sana göstereyim...

BAŞKAN – Sayın Paylan, teşekkür ediyorum.

Sayın Cora, lütfen...

Arkadaşlar, söz veriyorum, lütfen.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Manisa Gördes ilçemizde 2014 yılında faaliyete geçen nikel madeninde sülfürik asit nikel ile nikel ayırıştırma işlemi yapılmaktadır. Bölgeden alınan toprak cevheri otoklav denilen devasa bir kazan içerisinde sülfürik asitle birleştirilerek yüksek basınç altında nikel elde edilmektedir. Nikel çıkarılması için bölgede büyük bir alanda kaya kırma işlemi ve toprak alımı yapılmaktadır. Sülfürik asitle bulaşık topraklar yine aynı bölgede depolanmaktadır. Tam kapasiteye ulaşıldığında yılda 350 bin ton sülfürik asit kullanılacaktır. Bölgede yapmış olduğumuz toplantılarda vatandaşlarımızdan yoğun şikâyetler gelmektedir. Bunların başında su sıkıntısı bulunmaktadır. Bölgedeki köylerde yaşayanlar tankerlerle gelen suyu kullanmak zorundadırlar. Kızıl toz bulutları görülmekte, asit kokusu hissedilmektedir. Bağ ve bahçelerde ağaçların, tarlada domateslerin kuruduğu, hayvan ölümlerinin arttığı belirtilmektedir. Ayrıca yurt dışından getirilen ve Bandırma Limanı'ndan kara yoluyla taşınan asit tankerlerinin karıştığı kazalar sonrası yollara dökülen sülfürik asit ciddi çevre felaketlerine neden olmuştur. Önemli bir tarım merkezi olan bölge ciddi bir riskle karşı karşıyadır. Tüm bu risklerin üzerine Meta Madencilik yıllık 350 bin ton sülfürik asit ihtiyacını karşılamak için aynı tesisin içine 1 milyon ton üretim kapasiteli sülfürik asit fabrikası kurmak için çalışmalarına başladı. Akhisar sınırları içerisinde kurulacak olan asit fabrikası için gerekli olan hammadde pirit bölgede bulunmamaktadır. Dolayısıyla yılda 350 bin ton pirit kara yoluyla Akhisar'a getirilecektir. İşlem sonrası ortaya çıkan 350 bin ton atık büyük ihtimalle yine bölgede kalacaktır, satılması durumunda ise yılda 350 bin ton atığın kara yollarında yoğunluğa sebep olacağı aşikârdır.

Manisa için tehdit sadece Akhisar Gördes'teki söz konusu tesisle sınırlı değil, Turgutlu ilçemiz de yani Gediz Ovası da tehdit altında. Turgutlu Çaldağı'nda da sülfürik asitle nikel zenginleştirme tesisi ve sülfürik asit işletmesi açılmak istenmektedir.

Sayın Bakanım, Manisa'nın birçok ilçesinde katı atık nakil istasyonları kurulmuştur. İlçelerin evsel atıkları kurulan bu nakil istasyonları vasıtasıyla Büyükşehir Belediyesinin Uzunburun tesislerinde depolanmaktadır. Akhisar ilçesinde ise vahşi depolama yapılmaya hâlen devam edilmektedir. Bu senenin başında çevre il ve ilçelerin sanayi bölgelerinin arıtma tesislerine ait yüzlerce ton arıtma çamurunun kamyonlarla usulsüz bir şekilde Akhisar'daki depolama alanına getirildiği ihbarını aldık. Depolama alanına gelen kamyonların irsaliyesinde adresin Uzunburun tesisi olduğu iddia edilmekteydi. Söz konusu arıtma çamurlarının irsaliye adresi olan ikinci sınıf depolama tesisi Uzunburun'a gitmesi gerekirken büyükşehirin bilgisi dâhilinde Akhisar'a getirilmekte, Akhisar Belediyesi ise bildiği hâlde konuyu böylesi bir usulsüzlüğe sessiz kalmaktaydı. Cumhuriyet Halk Partisi Akhisar İlçe Başkanlığı konuyu Çevre İl Müdürlüğü, ilçe müdürlüğüne ve savcılığa bildirmiş, suç duyurusunda bulunmuştur, Grup Başkan Vekilimiz Özgür Özel ise konuyla ilgili Başbakanlığa soru önergesi vermiştir. Bu girişimlerimiz sonrasında bu esrarengiz kamyonların atık depolama alanına girişi durmuş, büyükşehir yetkilileri olayı inkâr etmiş, işin üzeri örtülmeye çalışılmıştır ancak son günlerde Akhisar atık depolama tesisinde aynı faaliyetlerin tekrardan başladığı iddia edilmektedir. Her gün arıtma çamuru yüklü onlarca kamyon yaşam alanına 700 metre uzaklıktaki depolama tesisine yükünü boşaltmakta, Akhisar'ı zehirlemektedir.

Sayın Bakanım, bakanlığınız konuyla ilgili şimdiye kadar ne yapmıştır? Usulsüz depolama faaliyetlerinin devam ettiği iddia ediliyor, bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz? Gördes'te kurulması planlanan sülfürik asit fabrikasının çevre için olası tehditlerine yönelik herhangi çalışmanız var mı? Aynı bölgede bu kadar fazla riskin yüklenilmesi sizce mantılı mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakırlıoğlu.

Sayın Türedi Kayan, buyurun.

Süreniz beş dakika.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız ve sayın basın mensupları; İstanbul’u Sayın Cumhurbaşkanının da söylediği gibi mahvettik arkadaşlar, mahvettiniz daha doğrusu el ele vererek on altı yıldan bu yana ama sadece İstanbul’u değil aynı zamanda Trakya’yı da mahvettiniz. Çünkü 4 tane çimento fabrikası İstanbul’u beton hâline getirmek için sürekli olarak çalışıyor ve bu 4 tane çimento fabrikasının 4’ü de maalesef Trakya’da. Trakya’da aynı zamanda kireç fabrikası da...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Fabrikalar kapatılsın mı diyorsun?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) - Çimento fabrikaları Trakya’nın dağlarını, ovalarını mahvettiği gibi aynı zamanda kireç fabrikaları da mahvetmektedir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kapatılsın mı istiyorsun fabrikaların?

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Baca yapılsın, baca.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) - Bunun yanında taş ocakları da aynı şekilde Istranca ormanlarını mahvetmiştir.

Bunun yanında, İstanbul’un enerji ihtiyacını karşılamak için Trakya’da Hamitabat Çevrim Santrali, doğal gaz çevrim santrali kurulduğundan bu yana Lüleburgaz çanağı dediğimiz bölgenin ısısı 3 derece, artı 3 derece artmıştır değerli arkadaşlar.

Bunun yanında şu andan itibaren de 4 tane termik santral bu bölgeye kurulmak isteniyor kömür santrali olarak. Bizim bu bölgede kömür değerli arkadaşlar, değeri çok düşük bir kömürdür ve değeri çok düşük olan bir kömürle de santrali çalıştıramazsınız. Bu santrali bu kömürün çalıştırması için yıkanması gerekiyor. Sayın Bakan, Trakya’da böyle bir su yok, bu kömürü yıkamak için böyle bir su yok. Bu su olmadığı için dolayısıyla bu kömürle de santrali çalıştırmanız mümkün değildir; olası ki bu kömür dışarıdan gelecektir. Dışarıdan gelecek olan bir kömür belki bu santralleri çalıştıracak ama döviye bağımlı kalacağız ve bunun yanında Trakya Ovası’nı mahvedecek, aynı zamanda da bu bölgede yaşayan insanlarımızı da mahvedecek.

Şimdi, değerli arkadaşlar, sadece Trakya’nın havasını değil, Trakya’nın suyunu da mahvediyoruz bu şekildeki çalışmalarla çünkü Istranca Dağları’nda, Istranca ormanlarında taş ocaklarından elde edilen taşların her birisi dinamitle çıkartılıyor. Dinamit patlatmasıyla çıkartılan bu taşlar o bölgede çatlaklar oluşturuyor Sayın Bakan. Yer altındaki taşların çatlakları vasıtasıyla bu bölge özellikle yağın yağmurları süngerimsi dokusuyla yerin altına alıp daha sonra Trakya Ovası’nı yerin altından besleyen bir yapıya sahip ama şu anda bu bahsettiğimiz çatlaklar sayesinde su daha derine gitmekte ve şu anda alıp da tarımsal olarak veyahut da şehirde kullanma suyu olarak kullanmanız, çekmeniz mümkün değildir. Suyu da kirletiyoruz, havayı kirletiyoruz ve aynı zamanda dünyanın en kıymetli tarımsal alanı olan, özellikle en kıymetli toprağı olan Trakya’daki kepir toprağı da mahvediyoruz. Bu mahvoluş sayesinde değerli arkadaşlar, bu bölgede normalde dekar başına 500 kilo buğday alırken şu anda 300 kiloya, 250 kiloya düşmüştür; 250 kilo, 300 kilo ayçiçeğı alırken dekar başına şu anda 130 kiloya, 150 kiloya düşmüştür.

Değerli arkadaşlar, aynı zamanda bu bölgemiz tekstil fabrikalarının istilasına uğramıştır. Yaklaşık 2 bin adet tekstil fabrikası her gün yerin altından su çekmektedir. Bu çektikleri suyu hepinizin bildiği gibi Ergene Nehri’ne boşaltmaktadırlar kirletip de. Ergene Nehri bugün su değil zehir akıtıyor değerli arkadaşlar, zehir çamuru akıtıyor. Bunu önlemek için temizleyip de Marmara Denizi’ne boşaltıyoruz

diyorlar, Marmara Denizi'ne deşarj ediyoruz diyorlar. Marmara Denizi'ne deşarj edilen bu sular aynı zamanda Marmara'da bulunan, Marmara Denizi'nin dibinde bulunan balıkların kuluçka yerlerini de, yataklarını da bozmaktadır.

Değerli arkadaşlar, Trakya sit alanı ilan edilmesi gerekirken maalesef bir sit alanı ilan etmeyi değil Trakya'yı İstanbul gibi betonlaştırıp Trakya'yı da mahvetmeye çalışıyoruz. Bu şekilde davranırsak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkan, bir saniyenizi müsaade edeceğim.

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayın.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) - Değerli Bakanım, bu yapılanlar tamamen vahşi kapitalizmin bir örneğidir. Tamamen görgüsüz müteahhitler sayesinde yapılan, görgüsüz ticaret erbabları tarafından yapılan bu saldırılar hem Trakya'mızı mahvediyor hem de İstanbul'umuzu mahvediyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kayan.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, size soruyorum: Vahşi kapitalizm bizde doğmadı, vahşi kapitalizm Batı'da doğdu; Batı, bunu yüz elli yıl önce terk etti.

BAŞKAN – Sayın Kayan, soru bölümünde devam ederseniz...

Teşekkür ediyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) - Terk etmesinin sebebi vardı çünkü hem ovalarını hem denizlerini hem nehirlerini hem şehirlerini mahvediyordu.

Şimdi, bizim tekrar geriye dönüp, tekrar kurucu değerlerimize dönüp doğaya saygıyı öğrenmemiz gerekiyor, doğayla yaşamamız gerekiyor.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Ali Keven, buyurun.

Sayın Keven, süreniz beş dakika.

ALİ KEVEN (Yozgat) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, bakanlığımızın sevgili bürokratları, Komisyonumuzun sevgili üyeleri, sevgili basın emekçileri; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, size Yozgat ilinin Sorgun kasabasının Bahadın beldesiyle ilgili bir sorun ileteceğim. Yalnız Yozgat'la ilgili küçük bir anekdot düşmek istiyorum, bilginiz olsun.

Sayın Bakanım, bu ilin 2002 yılında nüfusu 684 bin idi, bugün 414 bin; yani bu ilde her gün 40 kişi, her ay 1.200 kişi, her yıl 14.400 kişi, on altı yılda da 230 bin kişi göç etmek zorunda kaldı. Milletvekili sayımız 6 idi 4'e düştü.

Sayın Bakanım, 24 Ekim, 30 Ekim, 5 Kasım ve 12 Kasım tarihlerinde defaatle makamınızı arayarak randevu talebinde bulundum, maalesef bir geri dönüş olmadı. Bu konuda özellikle sizden duyarlılık ve hassasiyet bekliyorum.

Yozgat'ın yıllardır ihmal edilmesi 418 bin nüfusa düşmemize sebep oldu. Köylerde nüfus azalıyor, ilçelerimizde nüfus azalıyor çünkü o insanlara nitelikli altyapı, sağlıklı içme suyu, nitelikli eğitim ve sağlık hizmeti sunulmuyor. Önceki yılların Sayıştay raporlarına da yansdığı üzere, sadece geçen yılın raporunda, köylere hizmet götürme birliğinin köylerin altyapısı için ayrılan 1 milyon 400 bin liralık ödeneğin ilçelerde kaymakamlık lojmanı tadilatında, valilikte araç kiralama vesaire işlerde kullanıldığı ayan beyan ortadadır. Bunun sadece 620 bin liralık kısmı valiliğe araç alımında kullanıldı. Kaldı ki Yozgat'ta içme suyu olmayan, asfalt yolu olmayan köylerimiz var Sayın Bakan.

Sayın Bakan, asbestli boru kullanan yerleşim yerleri var. Bu ödenekler mesela asbestli boruların yenilenmesinde kullanılabilirdi diye düşünüyorum. Örneğin Sorgun ilçemize bağlı Bahadın kasabasının içme suyu ana borusu kanserojen asbestli boru olup uzunluğu 6.500 metredir. Sizden 4 defa randevu istememizin amacı Bahadın'daki bu asbestli borularla ilgili olacaktı. Bahadın Belediyesinin kendi imkânlarıyla bu boruyu yenileme gücü bulunmamaktadır. İLBANK tarafından bu boruların acilen değiştirilmesi lazım Sayın Bakanım. Belediyenin yazılı talebi de var bu konuda ancak henüz bir gelişme yok. Kayseri Bölge Müdürlüğüne 10/2/2017 tarih ve 416 sayıyla bir proje sunuldu. Halk sağlığını tehdit eden asbestli boruların acilen yenilenmesi gerekmektedir.

Sayın Bakanım, asbestli borulardan siz ve İller Bankası Genel Müdürü çocuklarınıza acaba su içirir misiniz merak ediyorum. Bu konuda bir duyarlılık gösterilmeli ve ülkemizde değişimi yapılmayan asbestli borular tespit edilerek bir bütçe ayrılmalı ve yurttaşlarımız sağlıklı bir altyapıya acilen kavuşturulmalıdır. Çünkü Sayın Bakanım, Bahadın'da son günlerde özellikle çocuklarda baş ağrısı, karın ağrısı ve bağırsak sıkıntısı yaşanmaktadır.

Sayın Bakan, yine bizim basına taşıdığımız üzere, Çekerek ilçemizde bulunan Süreyyabey Barajı kirlilik alarmı vermektedir, balıklar ölüyor, halk sağlığı büyük tehlike altında. Sebep, bu baraj gölüne ilçe merkezi ve 13 köyün kanalizasyonunun herhangi bir arıtmaya tabi olmadan bırakılmasıdır. Acilen Çekerek ilçemize bir arıtma tesisi mutlaka kurulmalıdır. Sayın Bakanım, bu konuda hassasiyet bekliyoruz. Çekerek Belediyesinin bu arıtma tesisini yapacak gücü bulunmamaktadır. Eğer bu arıtma tesisi yapılmazsa barajda balıkçılıkla geçimini sağlayan vatandaşlarımız zor durumda kalacaktır. Burada katma değer sağlayan balıkçılık sektörü başlamadan bitecek ve barajın ömrü de kısılacaktır, kamunun milyonlarca lirası da heba olacaktır.

Sayın Bakanım, bütçeniz şimdiden hayırlı olsun diyorum, size başarılar diliyorum. Lütfen Bahadın'ın ve Süreyyabey Barajı'nın sorunlarına çözüm bulunuz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Keven.

Sayın Bulut, buyurun lütfen, süreniz beş dakika.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanımız açılış sunumunda çok önemli sözler söyledi, bir başlangıç olarak, iyi niyet olarak da kıymetli ve önemli buluyoruz. Örneğin gürlütlü haritalarının oluşturulacağına ilişkin, örneğin akıllı şehirler oluşturulmasına ilişkin. Hava-su kalitesi, Türkiye'de çok tartışılmıyor, çok konuşulmuyor, özellikle hava kalitesi ve su kalitesi. Buna ilişkin hem kitapçıkta hem de açılış sunumunda önemle bahsetti, çevre dostu bir şehir oluşturacağımızı söyledi ve en önemlisi de şunu söyledi: Ecdadımıza karşı bir sorumluluğumuz olduğunu söyledi doğal olarak ve hatta bu anayasal bir hakır da çünkü devleti devlet yapan en önemli unsur eğitimde, güvenlikte, adalette ve sağlıkta güvence altında almaktır vatandaş ve bunun yanında da son dönemlerde çevre girmiştir. Şimdi, burada bir niyet, elbette iyi niyet diye bakıyoruz ama bir de yapılanlara bakmak lazım. İşin siyasi boyutuna... Biraz önce arkadaşlarımız söyledi, toplumsal rantı nerelerde değerlendirdiğiniz elbette önemli, elbette on altı yıllık iktidarınız boyunca oluşan karne halkın teveccühünde ancak şunu söyleyeyim, örneğin Adana'da çok somut bir veri var. İlim Adana'da bir katı atık tesisi var. Bu tesis Sarıçam ilçesinde bulunmakta. 2007 yılında bu konuda bir ÇED raporu yapıldı ve 2008'de de faaliyete geçti ve bununla ilgili de yoğun bir şekilde şikâyet var çünkü o bölge artık bir konut bölgesi hâline geldi ve bununla ilgili sadece yakın tarihteki CİMER'den gelen dokümanı size aktarıyorum. CİMER'e vatandaş şikâyet etmiş, CİMER de bu konuda şöyle bir yazı göndermiş vatandaşa, demiş ki: 2007 yılında evet burası yapıldı. Buranın büyükşehir belediyesi tarafından ÇED raporu yapıldı ve burada şöyle bir şey söyleniyor, deniliyor ki "Yerleşim yerlerine 1.200 metreye kadar hiçbir şekilde bir bağı yoktur." ama orada yaşayan milyonlarca insan şunu çok iyi biliyor: O bölgede 5

bin tane konut var, hemen karşısında üniversite var, o ilçede 2 tane üniversite var yakın bölge olarak. 33 bin kişilik bir stadyum yapılıyor 800 metre ilerisine. Yine aynı bölgeye, hemen yanına fen lisesi yapılıyor ve çok yakınında da 500 dönümlük bir zeytin bahçesi var. Şimdi, böyle bir realite var iken ve bunu CİMER’de vatandaş şikâyet etmişken ilgili Bakanlığınız bu şahsa sadece buranın ÇED raporunun yapıldığı ve burayla ilgili iletişimin ilgili Bakanlığa gönderildiğini yazmış bırakmış. Bu CİMER’e yazılan yazı 20/9/2018 tarihinde. Hemen 4/10/2018 tarihinde yani on beş gün sonra bir yazı daha gelmiş bir başka vatandaşa, yine CİMER tarafından. Bu defa -dikkatinizi çekerim- şöyle bir şey söyleniyor, deniliyor ki: 18/4/2018 tarihinde, burada yapılan protokol gereği oranın tekrar bir düzenlenmesine ve ÇED raporuna ihtiyaç olduğu söyleniyor ve o raporun yapıldığı ve yeni bir sözleşmenin yapıldığı ve 18/4/2019 tarihine kadar da burada uygunluğun verildiği ifade ediliyor. Şimdi, burada bu realite, bu ÇED realitesi ortadayken ve orada 5 bin konut, üniversite –devlet üniversitesi- stadyum –yeni yapılıyor, daha bitmedi- bunlar yapılırken yeniden buraya onay vermek hangi aklın sonucudur. Yani buradaki samimiyeti elbette bir iyi niyet olarak görüyoruz ama somut bir veri varken de bu samimiyetten açıkçası kuşku duyuyoruz çünkü bu konuda elbette vatandaş yanlış yapabilir, eksik yapabilir, bunu koruyacak olan devlet. Devlet bırakın bunu korumayı, aksine aynı bölgeye –eğer belediye bu konuda eksik yapmışsa- devletin bizzat kendisi Hükûmet, iktidar hemen karşısına üniversite, o bölgeye 5 bin konut ve stadyum yapıyor ve bunların hepsi de yakın tarihte yapılanlar ve burayla ilgili bir güvence, bir koruma almak yerine aksine burayı imara açarak usulsüzlüğe sevk ediyor. Şimdi, burada yapılması gereken şudur: Elbette millet bahçesi kıymetlidir, ne kadar çok yeşil alan toplumumuza kazandırsak önemlidir ama kendinizde olan, kendi göreviniz olan elinizdeki yetkileri kullanmayıp orada, Adana Sarıçam’da böyle bir facia, çevreyi tehlikeye atan böyle bir durum varken de bu sunumlar çok kıymetli olmuyor diye görüyoruz.

Teşekkür ederim.

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Evet, Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki partimize ait olan belediyelerin çoğuna kayyum atanmış ve halkın iradesine el konulmuştur. Bu kayyum atanan belediyelerden bir tanesi de Ağrı’nın Doğubeyazıt ilçesidir. Ağrı’nın Doğubeyazıt ilçesinde olan belediyeye de kayyum atanmış ve halkın iradesi gasbedilmiştir. Sayıştay raporlarına göre de kayyum yolsuzluk yapmış ve şehrin tamamı harabeye çevrilmiştir, şehrin tamamı hâlen harabe hâlinde. Kayyum görevden alınmış, başka bir kayyum atanmıştır. Kayyuma kayyum atanmıştır. Doğubeyazıt ikinci kayyum dönemini yaşamaktadır. Buna rağmen şehrin harabe hâli hâlen devam etmektedir, şehir kaderine terk edilmiştir. En azından, gasbedilen belediye yönetiminin yeniden halka geçinceye kadar, kısmen de olsa ayrılan kaynaklarla onarım faaliyetinin gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Sayın Bakan, aynı zamanda bu bölgede olan ve dünyanın önemli tırmanış bahçelerinden ve dağlarından olan Ağrı Dağı da önemli bir alandır. Yılda yaklaşık olarak 10 bin dağcı bu alanda tırmanış yapmaktadır. Bu dağ hâlen de tırmanışa kapalı ve yasak bölge olarak durmaktadır. Buna rağmen bu dağda herhangi bir tesis yok, çevresi ciddi bir şekilde kirlenmekte ve bu yönde herhangi bir önlem de alınmamış bulunmaktadır. Çevre Bakanlığı bu konuda bir önlem alacak mı, bunu sormak istemekteyim.

Sayın Bakan, ben aynı zamanda dağcılık sporuyla uğraşmaktayım. Önemli olan tırmanış bahçelerinden bir tanesi de Eskişehir Sivrihisar Kayalıkları’dır. Bu kayalıklar sit alanı olarak ilan edilmiş ve bu bölgede bulunan Karakaya Kayalıkları dağcılıkta tırmanış bahçesidir. Türkiye ve dünyada çok sayıda dağcı, öğrenci, sporcu bu alanı tırmanış alanı olarak kullanmaktadır. Ne yazık ki bu

kayalıkların olduğu alanda altın arama madenciligi faaliyet göstermektedir. TMSF'ye devredilmiş ve kayyumla idare edilen Koza Altın İşletmeleri yönetimi maalesef hukuka aykırı olarak büyük tahribatlar yaratmış, bu tahribatlar ciddi bir düzeye ulaşmıştır. Özellikle çevreye duyarlı olan tüm sivil toplum örgütlerinin, bölge milletvekillerinin bu bölgeye dikkatlerini çekmek istiyorum. Ayrıca, özellikle Eskişehir milletvekillerinin ve siyaset yapan tüm kurumların da bu bölgeye gitmelerini ve mevcut olan tahribatları görmelerini özellikle istirham ediyorum.

Sayın Bakan, ayrıca bu konudaki bu tahribatları önleyecek olan bir kurumun da Bakanlığınız olduğunu da burada belirtmek istiyorum. Bu konuda çok acil bir şekilde önlem almanızı talep ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan öncelikle bütçeniz hayırlı uğurlu olmanız demek istiyorum.

Seçim bölgem olan Kocaeli’de Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin planladığı bir çöp tesisi, katı atık yakma tesisimiz var. Ne yazık ki kentte büyük bir huzursuzluk yaratmış durumda bu tesis ve bununla alakalı da ciddi derecede sıkıntılarımız var Sayın Bakan. Bu konudan ne kadar haberdarsınız bilmiyorum ancak İzmit Umuttepe dediğimiz bir ormanlık alana yapılmak isteniyor, depo alanıyla birlikte yapılacak. Burada bu çöp yakma tesisi nedeniyle yaklaşık 10 binin üzerinde ağaç kesilecek. Tabii, bir sürü açıklama yapılıyor, “Yeniden ağaç dikeriz.” falan filan ama yok edilen ormanlar takdir edersiniz ki öyle kolay kurulmuyor. Burası, bu bölge Kocaeli’nin son kalan akciğerleri ve ne yazık ki bu tesisle birlikte bu akciğerlere ciddi bir hançer vurulmak isteniyor. Bizim başka yeşil alanımız da yok Sayın Bakan. Bu bölgenin arka tarafında su kaynakları, İSKİ’nin su havzaları, ayrıca Çenederesi’nin kaynakları var. Altında yaşayan canlı bir organizma topluluğu var. Tüm doğa ve ekosistemi kendi elimizle yok etmiş olacağız eğer bu tesis buraya yapılırsa Sayın Bakan. Bir ÇED toplantısı yapıldı, inanın evlere şenlik bir ÇED toplantısı oldu. Bu bölge ayrıca kente doğru esen hâkim rüzgârların güzergâhında. Tesisin hemen yakınında Umuttepe Üniversite Hastanesi bulunuyor ve şimdi büyük bir şehir hastanesi yapılıyor yine çok yakın bir bölgede. Köy yerleşim alanları var yine burada ve depolama alanı yapılmak isteniyor burada. Bu depolama alanı resmen çevre cinayetidir bize göre Sayın Bakan. Tüm İzmitlilerin, sivil toplum örgütlerinin, odaların, çevre örgütlerinin itirazlarına rağmen, inatla, halka rağmen bu çöp fabrikasını yapacak mısınız diye buradan sormak istiyorum. İzmit’i ve İzmitlileri zehirlemeye kararlı mısınız bu çöp fabrikasıyla birlikte? Kocaeli için yapacağınız kanser vakalarını artırmak mıdır, yoksa azaltmak mıdır? Krizin olduğu şu ortamda 350 milyon dolarlık bu proje Kocaeli’ye ve ülkeye ne kazandıracak diye özellikle sormak istiyorum.

İkinci bir konu: Dilovası ilçemiz var. Kömürcüler OSB dediğimiz bir sorunumuz var. Burada 20 bine yakın insan ne yazık ki kömür tozuyla baş başa bırakılmış durumda. Kömür tozu soluyor ne yazık ki. Yine, tam dibinde bir hastane var, Dilovası Devlet Hastanesi ve bu kömür tozundan dolayı yoğun bakım çalıştırılmadığı için ameliyat bile yapılamıyor Sayın Bakan. Burayla alakalı daha önce de defalarca soru yöneltmiştik diğer bakanlara, Sağlık Bakanına da sormuştum bu konuyu. Çocuklarımız orada astım hastası olmuş durumda. Burayla ilgili bir tasarrufunuz olacak mı? Bugüne kadar oranın belediye başkanı ağzını bile açmamıştı ama biz konuyu gündeme getirince sessizliğini bozdu, ekim ayının son haftasında sizi ziyarete geldi, oradan da pozlar verdi sizinle birlikte, “Biz bu sorunu halledeceğiz.” falan. Bu konuyla ilgili bilginiz var mı? Bu görüşme sonucunda ne çıktı, merak ediyoruz. Kömürcüler OSB Dilovası’ndan kaldırılacak mı? Bu konuda sizden net bir cevap rica ediyorum Sayın Bakan.

Son konu da, yine, biliyorsunuz, Kocaeli deprem bölgesi. 1999 yılında Gölçük depreminde binlerce insanımızı kaybettik. 2016 yılında Kocaeli’de bulunan 420.370 konutun sadece 210.555’i DASK’la sigortalandığını gördük. Konut sayısı artıyor ama DASK sayıları aynı oranda artmıyor. DASK olmadan doğal gaz bile açılmazken DASK’sız binaları nasıl açıklayacaksınız? Deprem sonrasında hâlâ çok ciddi eksiklikler var. Depremden ne zaman ders alacağız diye de hepimize, tüm Türkiye’ye bunu buradan sormak isterim. Kentlere sadece makyaj yapmaktan ne zaman vazgeçeceksiniz? “Ben geliyorum.” diyen depreme kulak tıkamaya devam edilecek mi diye de buradan sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum. Tekrar hayırlı ve uğurlu olsun diyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşcier...

GAMZE TAŞCİER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili ve bürokratlar, emekçi arkadaşlarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında biz bugün sadece insanı değil, doğayı değil, tüm ekosistemi etkileyecek bir bütçeyi konuşuyoruz; bir anlamda da geleceğimizi konuşuyoruz. Elbette çevre kirliliği denilince çok geniş bir kapsamdan bahsediyoruz. Hepsine değinmek mümkün değil ama üzerinde durulması gereken birkaç öncelikli konu var.

Örneğin, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu’na göre ülke genelinde öncelikli çevre sorunu olarak birinci sırada su kirliliği olduğu ifade ediliyor. Su kirliliğine neden olan en önemli etkenler özellikle arıtma teknolojisinin yetersiz olması ve bu atıkların doğaya kontrolsüz bir şekilde salınması olarak tespit edilmiş. Şunu belirtmekte yarar var: Bu sorun elbette sadece arıtma tesisleri sorununu çözerek sonlanmaz, bundan dolayı her fırsatta söylediğimiz topyekûn bir mücadele yöntemine ihtiyaç var. Örneğin, halkın doğru bilinçlendirilmesi, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi çeşitli kurum ve kuruluşların birlikte hareket etmesi gibi.

Sayın Bakanın kendi ifadesine göre mali imkânsızlıklar nedeniyle 45 ilde sanayi bölgelerinde atık su arıtma tesislerinin kurulamadığı görülüyor. Yine Türk Tabipleri Birliği günümüzde atık suların en az yüzde 80’inin arıtılmadan doğaya geri döndürüldüğünü ifade ediyor. Ben eczacı olduğum için de özellikle belirtmek istiyorum ki özellikle organik kimyasallar ve ilaçların neden olduğu kirliliğin su kirliliği üzerinde etkisi de çok fazla. Örneğin, 2014 yılındaki bir rapora göre atık su sistemiyle sulanan bitkilerde önemli miktarda tansiyon ilacı, duyu durum bozukluklarında kullanılan ve antibiyotik içeren ilaç etken maddesi tespit edildi. Bu ilaçların yarılanma ömürlerinin yani doğada yok olma sürelerinin uzun olduğu göz önünde bulundurulursa ve yine ülkemizin OECD ülkeleri arasında antibiyotik direnci açısından 1’inci sırada olduğu düşünülürse bu sorunun aslında önümüzdeki yüz yılın sorunu olduğunu da anlayabiliriz. Ancak bütçeye baktığımızda bu sorunun şimdiden önlenmesine yönelik tedbirler için yetersiz olduğunu çok net bir şekilde görebiliyoruz. Kaldı ki bugüne kadar yaptığınız uygulamalarda, mevzuatlarınızda, tüm uygulamalarınızda tercihinizin halk sağlığından, doğadan yana olmadığını da biliyoruz.

Bir de Ankara’nın başına bela olan bir Ankapark var. Bunu da söylemeden geçemeyeceğim. Ülkenin başkentinin en verimli arazisini demirlerle yığdılar ve atıl bir şekilde orada duruyor. Ankapark ucubesini savunacak tek bir cümle bile kuramazken “1 milyar 450 milyon lira harcadık.” diye övündü sizin önceki belediye başkanınız. Çöpe giden 1,5 milyar. Nerede çevre bilinci, nerede şehircilik anlayışı?

2019 bütçesi “Çevre koruma hizmetleri” başlığına ayrılan rakam 386 milyon 380 bin. Bu rakamın 94 milyonu personel gideri, 12 milyon da prim gideri. Onu da ekleyelim, bu hâliyle bile bu rakam ANKAPARK için harcanan paranın sadece yüzde 27’si. Başka bir deyişle, çevreyi kirletmek, kenti çirkinleştirmek için harcadığınız para, korumak için harcadığınızın 27 katı.

Bakanlığınızın bütçesi bu hâliyle geçerse sadece bizim değil, çocuklarımızın, torunlarımızın geleceği de göz göre göre tehlikeye atılmış olacak. Bu sorumluluğu almak sizin için de zor olacak. Yeniden değerlendirilmesini ve uyarılarımızın da bu anlamda dikkate alınmasını istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tutdere...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sabahki konuşmanızda özellikle katı atık depolama tesisleri konusunda çok geniş ve ayrıntılı açıklamada bulundunuz. Evet, ben de aynı kanaatteyim. Çevre dostu kentler için mutlaka ve mutlaka kentlerimizde katı atık tesislerinin yapılması gerekiyor.

Seçim bölgem Adıyaman’la ilgili birkaç hususu belirtmek istiyorum. 2011 yılında Adıyaman’da katı atık tesisi yapımına başlandı. Ancak, ÇED raporu ve tercih edilen yer doğru olmadığı için, sivil toplum örgütlerinin açmış olduğu davalar sonucunda mahkemece durduruldu ve şu anda atıl durumda bekliyor. Hâlihazırda Adıyaman’ımızda katı atık depolama tesisi yok ve şu anda bütün kentin çöpleri ve köylerden de toplanan çöpler vahşi çöp dökme alanında toplanarak, orada ilkel yöntemlerle zaman zaman da yakılarak imha edilmeye çalışılmaktadır. Artık bu görüntüler gerçekten günümüz Türkiye’sine yakışmamaktadır. Kaldı ki Adıyaman’daki bu vahşi çöp dökme alanı 400 yataklı devlet hastanesine sadece 1,5 kilometre mesafede, dünyanın ve Türkiye’nin en büyük tatlı su gölü olan Atatürk Barajı’na da 1 kilometre mesafededir. Bu vahşi çöp dökme alanının bulunduğu konum çok risk yaratmaktadır. Özellikle burada çöplerin yakılmasıyla birlikte çevreye yayılan dumanlar -yağmurlu ve kış için- yağmur ve kar suları nedeniyle buradan çıkan suların baraj gölüne ulaşması büyük kirlilik de yaratmaktadır. Adıyaman halkı artık bu çöp yığınlarının bitirilmesini ve bir an evvel burada bir katı atık depolama tesisinin yapılmasını sizden beklemektedir. Bakanlığınızın bu konuda gerekli hassasiyeti göstereceğine inanıyoruz. İnşallah, 2019’da bu konuda bir çalışmayı başlatırsınız.

Bunun dışında, Sayın Bakanım, özellikle bizim Adıyaman’da 2019 yılında bitirilmesi vadedilen Koçali ve Gömükan Barajlarımız var. Bu barajların göl havzalarında yaşayan çiftçilerimizin, özellikle burada iskân eden vatandaşlarımızın tarımsal iskân müracaatları alınmış olmasına rağmen bugüne kadar tarımsal iskân konusunda ciddi bir çalışma yapılamadı ve bu konuda özellikle arazisi olmayan, orada yaşayan vatandaşlarımız mağdur durumdadırlar. Bu mağduriyetin de bir an evvel giderilmesi orada yaşayan halkın beklentisidir. Eğer önümüzdeki 2019 yılında baraj gölünde su tutulmaya başlanırsa, yıllardır o topraklarda yaşayan, o bölgede yaşayan ve orada, oranın havasını soluyan, orayla bütünleşen insanların gidecek yerleri kalmayacaktır, büyük bir mağduriyet yaşayacakları tartışmasızdır. Bu konuda da Bakanlığınızın çalışmaları hızlandırmasını ve burada mağdur durumda olan vatandaşlarımızın mağduriyetinin giderilmesini bekliyoruz.

Sayın Bakanım, bu konuda, özellikle tarımsal iskân konusunda yasal anlamda da biraz sıkıntı var. Özellikle 5543 sayılı Yasa’da şöyle bir sorun var Sayın Bakanım, özellikle mevzuatla ilgili genel müdürlüğünüz de buradaysa dikkatini çekmek isterim: Burada özellikle kamulaştırma alanında bulunan vatandaşların ikametne ilişkin bir sorun var.

Şimdi, son dönemlerde özellikle Millî Eğitimde “Adrese Dayalı Kayıt Sistemi” geldikten sonra, bu köylerde yaşayan, özellikle kamulaştırma alanında yaşayan vatandaşlar çocuklarının iyi bir eğitim alabilmesi için geçici olarak adreslerini başka yerlere taşıyorlar. Bu adres taşımadan dolayı da bu sefer haklardan, tarımsal iskân haklarından mahrum kalıyorlar. Bu konuda aslında bu yasada, mevzuatta bir değişiklik yapılması gerekiyor. Burada özellikle bu geçici adres taşımalarının, mazeretli ailelerin durumlarının ayrıca değerlendirilmesinin ve bu konuda yönetmelikte bir değişiklik yapılmasının doğru olacağını düşünüyorum. Bu konudaki mağduriyetler sadece Adıyaman’da değil, başka bölgelerde de söz konusudur.

Sayın Bakanım, Adıyaman’ımız da Türkiye gibi deprem bölgesi. Geçen iki yıl içerisinde Samsat’ta iki büyük deprem yaşadık. Samsat’taki depremzedelerin konutları henüz teslim edilmedi. Gerçekten yani siz biraz önce konuşmanızda da belirttiniz, TOKİ’lerden, evlerden, konutlardan bahsettiniz ama iki yılı aşkın bir süredir depremzedeler hâlâ Samsat’ta çadırda yaşamaktadırlar, artık bu kışı da çadırda geçirmek istemiyorlar. Biz bir an evvel özellikle Adıyaman’daki depremzedeler adına talepte bulunuyoruz. Bir an evvel depremzedelerin konutlarının yapılarak teslim edilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli üyeler; evet, yorucu bir çalışma günü oluyor açıkçası sabahtan itibaren. Ama önemli bir Bakanlık Sayın Bakan. Gerçekten burada işte bazı tabirler oldu, “Aynaya bakmak gerek.” gibi. Bunlara gerek yok, biz bu şehirlerde yaşıyoruz ve gerçekten temel ortak sorunlarımız var.

Bugün Plan ve Bütçe Komisyonunun gerçekten tutanaklarına da baktığımız zaman; işte rant, talan, beton, çevre katliamları, bütün bunlar üzerineydi ve bunlarla ilgili gerçekten yaşadığımız şehirlerin, yaşam alanlarımızın nasıl ranta heba edildiğini -nasıl yaşanılmaz- ve nasıl hepimiz için, çocuklar için, gelecek nesiller için önemli yaşam alanlarının nasıl heba edildiğini hepimiz yaşıyoruz ve buna tanıklık ediyoruz.

Ben de bir İstanbul Milletvekili olarak... Bugün de ağırlıklı olarak bölge vekillerimiz buradaydı, Komisyon üyemiz var bölgemizden. Gerçekten bütün bu sorunlar açıklığıyla konuşuldu, tartışıldı. Nasıl ekolojik yıkımların... İstanbul bu yıkımların ana merkezi hâline geldi, kentsel rant ve talan projelerinin bir odağı oldu açıkçası. Çevreciler tarafından “katil projeler...” Gerçekten en aşırı bir terimle nitelendirilen bu projelerin kısacasında yaşam alanlarımız, şehirler, nefes alacağımız alanlar -özellikle bugün çok üzerine vurgu yapıldı- su kaynakları, havzalar, bunlar yok ediliyor. Kuzey Ormanları... Gerçekten yapılan bütün büyük projelerle, bütün orman ve yeşillik alanları, tarım alanları özellikle, tahrip edilmesiyle imara açıldı ve hepimiz için, bütün canlılar için gerçekten tehlikeli boyutlara ulaştı. Bir yandan, işte, sanki, gerçekten hepimiz şaşkınlıkla izliyoruz; tekerleğin icadı gibi, suyu bulmuş gibi sanki söylemler varken ama bir taraftan da bütün bu projelerle çok önemli su kaynaklarının nasıl heba edildiğine de tanıklık ediyoruz. Su ihtiyacının yüzde 20’sinden fazlasının rant projelerine heba edildiğine dair çok önemli veriler var, raporlar var.

Baktığımız zaman, temel geçim kaynağı olan... Gerçekten, ben de Bahçeşehir Gölet Projesi gündeme geldi, o bölgede oturuyorum. Gözlerimizin önünde tarım ve mera alanları imara açıldı ve yüksek yüksek oralara binalar yapıldı. Ve oradaki vatandaşlar doğal olarak orayı terk etmek zorunda kaldı ve binalarla, yapılarla karşı karşıya kaldık.

Hava kirliliği gerçekten çok önemli, çok dikkat edilmesi gereken bir konu. Bugün uluslararası... İşte Avrupa Birliği alanında çalışıyorum ben, oradaki raporlarda bugün bahsedildi, ilerleme raporlarına giden ciddi tespitler var, bunları mutlaka gündeminize almanız gerekiyor, siz bu dönem yeni bir Bakansınız. Atık suların neredeyse tamamının artırıldığı söyleniyor, bu gerçek dışı bir şey, böyle bir durum yok, sadece ön arıtmaya tabi tutuluyor. Marmara Denizi'ne verilen bu atık sular Marmara Denizi üzerindeki bütün bu baskıyı inanılmaz derecede artırıyor ve deniz ekosistemini tamamen tahrip ettiğini görüyoruz.

Sanayi kaynaklı bir toprak kirliliğine maruz kalıyoruz, İstanbul dâhil birçok bölgede. Çoğu tarım arazisi; kara yolları, apartmanlar, havaalanları, alışveriş merkezleri, sanayi alanları, tesisler... Yani sadece son beş yılda bunu gözlemlediğiniz zaman, o alanların nasıl bir anda yok olup sanki, ne derler, bilim kurgu filmi gibi oralara yapıların yükseldiğini görüyoruz. Ve bunlar gerçekten dikkate alınması gereken... Kanal İstanbul Projesi yine bugün çok gündemdeydi, çok tekrara düşmek istemiyorum. Bu, tamamen gerçekten o projenin çevresindeki bütün alanları tahrip ediyor, edecek. Bu çok önemli, çok dikkat edilmesi ve gerçekten tekrar bir değerlendirmeye almanız gerekiyor.

Yine, benim bölgede bu projenin yapıldığı alanda Küçükçekmece lagün havzasının ekolojik yapısı, biyoçeşitliliği, yaşam belleği, tamamen bunlar tahrip olacak. Bunları, sizin gerçekten -Terkos, Sazlıdere bu alanların tahrip olacağı- mutlaka gündeminize almanız gerektiğini biz hatırlatıyoruz. Hava kirliliği, çevre kirliliği, küresel ısınma konusuna değinilmedi bugün; bunlara mutlaka dikkat edilmesi gerekiyor.

Son olarak gölet projesiyle ilgili birkaç şey söyleyeceğim: Gerçekten baktığımız zaman Cumhurbaşkanlığı millet bahçeleri yapacağını müjdeliyor ama bir taraftan bakıyoruz, bugün de gündemde olan göletlerin, bahçelerin, yaşam alanlarının ranta açıldığına, yeşil alanlarımızın betonlaştığına şahit oluyoruz. Bu gerçekçi bir şey olmuyor. İşte siz de o plansız ranta dayalı yapılaşmalardan sonra çıkıp dediniz ki: "4-5 katı aşmayacak." Yani neden yaptık o zaman bunları? Bunları yapan da sizin iktidarınız yani Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle tamamen yeni bir iktidar gelmedi, zaten mevcut iktidarın, fiili yönetimin devamı oldu. Burada gerçekten bu gölet projesine özellikle hassasiyet göstermenizi istiyorum. Boğazköy bölgesi var orada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür edtim Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Gerçekten çok güzel bir yeşil alanı var ve burayı özellikle dikkate değer buluyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özdemir.

Sayın Ünlü, buyurun.

BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ben de ÇED'le ilgili bir ilave yapmak istedim.

Biliyorsunuz, ÇED'in amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeye engel olmaksızın çevre değerlerini koruyarak, yapılması planlanan ve ÇED yönetmeliğine tabi projelerin çevreye olabilecek sürekli veya geçici potansiyel etkilerinin ilgili tüm tarafların görüş ve önerilerini de dikkate alarak işletme öncesi, işletme dönemi ve işletme sonrasını da içine alarak değerlendirilmesinin, izlenmesinin

ve denetlenmesinin yapılmasıdır. Kanun ve yönetmeliklerle ÇED'in detaylı ve kapsamlı ele alınması ve uygunsuzluklara yaptırım uygulanması; süreçlerin takip edilmesi, çevresel değerlerin korunması ve olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi için çok önemli bir unsurdur.

Çevresel değerler için ÇED bu kadar önemli iken çevreye olumsuz etkileri bulunan taş ocaklarının ÇED kapsamında değerlendirilmemesi ve yaptırımların bu işletmelere uygulanmaması gerçekten düşündürücüdür. Diğer projelerde çevreye zarar verebilecek unsurlar bulunmakta da taş ocaklarında bu tehlike bulunmamakta mıdır?

İlgili Bakanlık ya da Bakanlığın yetki devrettiği valilik bu işletmeler için “ÇED gerekli değildir.” kararı verdiğine göre, demek ki taş ocakları ne tarım arazilerine ne yöre halkına ne hayvanlara ne hava kalitesine zarar vermeyecek nitelikte işletmeler midir?

İzmir’de, Çanakkale’de, Aydın’da, İstanbul üçüncü havaalanı inşaatında ve diğer birçok ildeki taş ocaklarında bu konuyla ilgili örnekler bulunmaktadır. Çevre platformlarının ve örgütlerinin yaptığı itirazlar sonucunda ilgili yargı mercileri yürütmeyi durdurma kararı vererek taş ocakları için çevreye zarar veriyor kararı vermiş ve taş ocaklarının aleyhlerine kararlar almıştır.

Bu mahkeme kararlarında proje sahalarının 100 metre uzağında yaşam alanlarının olduğu, zeytinliklerin ve tarım arazilerinin olduğu fakat proje dosyalarında bunların belirtilmediği vurgusu yer almıştır. Bilirkişi raporlarında yine bölgede yaşayanların geçim kaynağının tarım olduğuna dikkat çekilerek proje sahalarının zeytin, meyve, tahıl ve sebze yetiştiriciliğinin yoğun yapıldığı tarımsal üretim bölgesi olduğu görüşüne yer verilmiştir.

Bu doğrultuda ÇED'in gerekliliğini tekrar hatırlatmakta yarar görüyorum. ÇED'in amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeye engel olmaksızın çevreye, bitki örtüsüne, hayvanlara zarar vermeden, yöre halkının sağlığını ve tarım arazilerini korumak, bu hassasiyetlerin sürekliliğini sağlamaktır. Bu kapsamda yargı mercilerinin ve uzman kişilerin görüşlerinin ve kararlarının göz ardı edilerek taş ocaklarına “ÇED gerekli değildir.” kararı verilmesinin gerekçesini anlamak gerçekten çok güçtür.

ÇED sadece projelerin hazırlanması ve uygulanması aşamasında değil, proje sona erdikten sonra da yapılacakların önceden belirlenmesini zorunlu kılmakta ve proje alanın doğaya yeniden kazandırılmasını temin etmektedir. Fakat taş ocaklarında ÇED hazırlanmadığı için doğaya yeniden kazandırma süreci planlanamamakta ve belli bir süre proje alanının takibini yapma zorunluluğu bulunmamaktadır. Her projenin doğaya yeniden kazandırma süreci işletme sahipleri tarafından boşa harcanan para olarak görülmektedir. Çünkü proje sahasında üretim tamamlanmış ve artık maddi getiri kalmamıştır. Bu yaklaşımla rehabilitasyon için devlet tarafından getirilmiş zorunluluklar ve yaptırımlar olmadığı takdirde, işletmeler bu faaliyetleri yerine getirme konusunda gönüllü olmamaktadır.

Taş ocaklarının faaliyet sonrasında denetlenmemesi ve konuyla ilgili herhangi bir yaptırım olmaması, bu faaliyetin yürütüldüğü bölgelerde ciddi doğa tahribatlarını doğurmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ünlü.

Sayın Bankoğlu, zaten son konuşmacısınız misafir milletvekillerimiz içerisinde.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Peki. O zaman Sayın Bakan da beni daha kuvvetle muhtemel şekilde dinler diye düşünüyorum.

Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; hoş geldiniz.

Ben bugün konuşmamda sizlere maalesef çevreye büyük tahribat verecek bir konudan bahsetmek durumundayım. Seçim bölgem olan Bartın, Amasra’da bulunan bir termik santral meselesiyle karşı karşıyayız 2005 yılından beri. Ve siz de yeni bir Bakansınız, ben de yeni bir Milletvekiliyim, o yüzden bu konuya duyarlı davranacağınızı, daha önceki bakanlıklarda bu konuyla ilgili olan yaklaşımların karşısında olacağınızı umut ediyorum.

Şimdi, biraz size durumdan bahsedeyim ne oluyor ve ne oldu bizim bu Amasra’ımızda diye. 2005 yılında Amasra’da taş kömürü sahalarını işletmek üzere ismi lazım olmayan bir şirket bu kömür sahalarını kir alıyor Sayın Bakan, ancak biz görüyoruz ki aslında bu şirketin amacı, söz konusu kömür sahalarını kir alayıp kömür çıkarmak değilmiş. Çünkü 2005 yılından 2018 yılına geldiğimizde bir bakıyoruz ki elimizde 1 kilogram bile kömür çıkartılmamış ve daha sonraki ismi lazım olmayan söz konusu şirketin açıklamalarından da anladığımız kadarıyla buraya bir termik santral yapılmak üzere kendilerinin isteği olduğunu görüyoruz. Tüm bunlara karşı yapılan çevresel etki değerlendirme toplantıları için halkın katılım toplantılarının yapılmadığını görüyoruz. Halkın ciddi bir şekilde yoğun tepkisinin olduğunu ve haklı biçimde bu tepkisini yerine getirdiğini görüyoruz. Tüm bunlara karşı 43 bin kişinin bu konuya bireysel itirazının olduğunu ve aynı şekilde tam 2.019 adet davacıyla bu konu hakkında bir iptal davası açıldığını görüyoruz.

“Tüm bunları niye anlatıyorsunuz Sayın Vekilim?” dersiniz eğer bana aslında bu çevresel etki değerlendirme sürecinde sizin Bakanlığınızın hukuksuz yürüttüğü süreçten bahsetmek istiyorum biraz size. İlk önce bakıyoruz, bu söz konusu şirketin ÇED başvuru dosyaları Bakanlığınız tarafından 2009, 2010 ve 2013 senelerinde 1/100.000’lik çevre düzenleme planına aykırılık gerekçesiyle tam 3 kez reddediliyor. Daha sonra, geliyoruz, 2015 yılında birden 3 kez reddedilen bu başvuru dosyası Bakanlık tarafından termik santral için daha sonra “ÇED gerekli değildir.” kararı veriliyor. Peki, sonra ne oluyor Sayın Bakan? 2016’da yine Bakanlığınız tarafından bir termik santral için bu kez ÇED olumlu kararı veriliyor ve 2009’daki ilk ret kararından önce “ÇED gerekli değildir.” kararının ardından 2016’daki “ÇED olumlu.” kararına uzanan bir süreçle karşı karşıya kalıyoruz.

Ben şimdi size sormak istiyorum: Çevreye vereceği zararlar aşikâr olan bu termik santral projesi hakkında neden ve hangi kriterlere istinaden bu kadar zıt kararların çıktığını sormak istiyorum size.

Sayın Bakan, bir diğer yandan, termik santralin vatandaşlarımızın yaşantılarına ve çevreye karşı tahrip edici etkilerini hepimiz biliyoruz ve bunu aslında saymakla bitiremeyiz ama birkaç tane de örneği vurgulamak istiyorum Sayın Bakan.

Siz onlara bakıyorsunuz, ben de bu arada size Amasra’yı göstereyim, nereye termik santral kurmak istediğinizi. Burası, onu da göstereyim bir yandan size, en sonunda gösterecektim.

Termik santralin işletilebilmesi için Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve değerli milletvekilleri; tam 100 bin kişiye ücretsiz içme suyu sağlayan Bartın’ımızın özel bir kavşak suyu var ve termik santrali yapmak isteyen şirket bunu kullanmak istiyor. Siz buna karşı olumlu karar veriyorsunuz. Bu bir.

İkincisi: Bu termik santrali yapmak isteyen şirketin yapacağı filtreleme sisteminin ne kadar başarılı olacağı tam olarak anlatılmamış. Bundan da şu sonuca varıyoruz: Yere çökecek zehirli gazlar var bu termik santral sebebiyle ve bu çok ciddi bir ölümcül tehlike yaratıyor Sayın Bakan. Buradan, bir başka deyişle ben şunu anlıyorum: İnsan yaşamı kısa vadeli ticari çıkarlara ve kâr hesaplarına feda edilmektedir, ben buradan bunu anlıyorum Sayın Bakan ve birçok orman alanının, tam 380 hektarlık

orman alanının tahrip edileceğini sizlere söylüyorum. Bakın, bu bahsettiğim Amasra, Amasra var ya, sizin 2023 Türkiye turizm stratejinizde ekoturizmin geliştirileceği bölgedir. Bu bir. İkincisi: Şu anda mevcut durumda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bankoğlu, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, söz isteminde bulunup salonumuzda bulunan Komisyon üyesi olmayan bütün milletvekillerimizin tamamının söz talepleri karşılanmıştır. Söz talebinde bulunup da Komisyonunda bulunmayan milletvekillerimizin bundan sonra gelseler de söz talepleri karşılanmayacaktır, bilginize.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sayın Başkan, sizi, Sayın Bakanı, bütün bürokratları Amasra’ya davet ediyorum. Hepinizi Amasra’ya davet ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Kaçmaz, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Bakan Yardımcıları ve bürokratlar, tüm vekil arkadaşlar; hepinize saygılarımı sunuyorum en başta.

Sayın Bakanım, aslında bugünkü bütçe görüşmeleri biraz benim için hassas olan bir konu çünkü maalesef ki Şırnak’ta yaşanan yıkıma bire bir şahit olan biriyim.

Biraz geriden başlamak istiyorum. Şırnak ilk defa bu denli bir yıkımla karşılaşmadı. Aslında ilk defa değildi, 1992’de de yine bizim Kürtçe “...”* “karagün” dediğimiz yine maalesef ki günlerce bir çatışma hâlinin süregeldiği ve büyük yıkımların yaşandığı bir dönemi de daha önce yaşamıştı. Ancak, bu son dönemde, 2015 ve 2016 devamında meydana gelen olaylarda maalesef ki tamamıyla bir savaş hâli yaşadık, tahmin ediyorum ki siz de o dönemlerde oraya gelmişsinizdir ve bir şehrin neredeyse yüzde 70’ine yakınının yıkıldığına şahit olmuşsunuzdur. Bu durumu hani biraz sözlerle ifade etmek zor oluyor açıkçası. Sabahtan beri aslında söz almama sebebim de... Çok düşündüm aslında söz alayım mı diye çünkü gerçekten hani duygusal olduğum bir konu. Maalesef ki yasaklar başladıktan sonra, çatışmalar başladıktan sonra bu neredeyse aylarca sürdü, hatta Şırnak’taki bir yılı aşkın bir sokağa çıkma yasağından sonra yasak kaldırıldı Şırnak merkezde. Yine Cizre’de, Silopi’de, İdil’de bu denli sokağa çıkma yasakları yaşandı.

Sayın Bakanım, şunu öncelikle söyleyeyim: Maalesef ki bu yıkımdan sonra, bu denli büyük bir yıkımdan sonra şu an yapılan TOKİ binalarını gerçekten altınla bile kaplasanız o eski, bizim çocukluğumuzun geçtiği, tarihimizin, belleğimizin olduğu sokaklarla ya da kerpiç evlerle mukayese edilemeyecektir, onu net bir şekilde söyleyeyim. Sayın Bakan çünkü hepiniz için de bu geçerlidir, çocukluğumuzun geçtiği sokaklar, top koşturduğumuz, arkadaşlarımızla oynadığımız, bir sürü anımızın olduğu sokaklar, alanlar yerle bir oldu ve bunun da temel sebebi hâlen toplumsal barışımızı sağlayamamamız. Belki bazı vekil arkadaşlarım “Hani neredeyse tüm bütçelerde Kürt meselesine getiriyorsun, toplumsal barışa getiriyorsun.” diyebilir ama maalesef ki tüm bunlar tamamıyla bununla bire bir alakalı.

Sayın Bakanım sunumunuzda da bu yıkımdan sonra yapılan birçok binadan bahsettiniz. Buraya belki milyarlarca lira bütçe aktarılacak zorunda kaldı ya da şu an Suriye, İran, Irak sınırına sanırım 820 kilometreye yakın bir duvar örülüyor, bunlar da bire bir maalesef ki toplumsal barışımızı sağlayamamamızla birinci derecede alakalı. Size şunu söyleyeyim Sayın Bakanım: Sokağa çıkma

* Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan ifadeler kullanıldı.

yaşadığı bittikten sonra, evet, büyük tahribatlar yaşanmıştı ama maalesef ki sokağa çıkma yaşadığı bittikten sonraki yıkımlar daha da büyük oldu. Çünkü tamamiyle bir güvenlik konseptiyle yeni baştan şehirler yaratılmaya çalışıldı. Ama dediğim gibi, 1992’de de bu günleri maalesef ki yaşamıştık. On dört yıl sonra, on beş yıl sonra tekrar bu sorunları, bu çatışma hâlini yaşamak zorunda kaldık. Bu sorunlar devam ettiği sürece, endişem odur ki -umarım yanılırım- bir on yıl sonra, bir on beş yıl sonra, yirmi yıl sonra maalesef ki bu sorunları çözmediğimiz sürece tekrar bunlarla karşı karşıya kalabilme ihtimalimiz mevcuttur, bu gerçeği de göz ardı etmemek gerekiyor. Dediğim gibi, Sayın Bakan, bizim için gerçekten çok zor. Şırnak’ta, özellikle, sokağa çıkma yaşadığından sonra insanlar evlerine dönmek istediğinde, bırakın evlerini, mahallelerini bulamadılar çünkü dümdüz bir araziyle karşılaştılar, evin enkazı dahi kalmamıştı, öyle söyleyeyim size. Bu durumun, gerçekten, o insanların belleklerinde yaşattığı travma yıllarca sürececek bir durum maalesef ki. Biz o çocukluk anılarımızın geçtiği sokakları, caddeleri kaybettik. Şimdi yeni nesiller belki bu yeni şehirleşmeyle birlikte burada anıları yaşerecek, anılara sahip olacak ama temennimiz odur ki bu toplumsal barışı sağlayarak bir daha yeni nesillerin de bu travmayla karşı karşıya kalmasını engellemeye çalışmak olsun. Çünkü, aksi hâlde, maalesef ki net bir şekilde söylüyorum, şu anki durum devam ederse, normalleşme olmazsa ertelenir, ertelenir ama maalesef ki on yıl sonra, on beş yıl sonra, beş yıl sonra bu durum yine karşımıza çıkacaktır. Dolayısıyla, sadece bina yapmakla, park yapmakla bu işler gerçekten çözülmez, onu net bir şekilde söyleyeyim. Tamamıyla sizin Bakanlığınızı burada itham altında bırakmıyorum, onu da net bir şekilde söyleyeyim. O dönemlerde aileler geldiğinde, evini bulamayınca oturup ağlayan o yaşlı anneler...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – PKK’nın ağılattığı anneler...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Vekilim, müsaadenizle.... Tamam ben anlatayım, birazdan en son siz konuşacaksınız. Size en baştan da söyledim, duygusal olduğum bir konu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Buyur, canımsın, buyur.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Hani şuna şahit oldum: İnsanlar o enkazların arasında çocuklarının cesedini arıyordu. Bunun kim olduğu önemli değil; bu insan, insan!

Neyse, teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım; 2019 yılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, demin Garo Bey buradaydı, keşke burada olsaydı. Evet yani söylediği bazı şeyler vardı. Ben bunlara ilk önce Fatih Sultan Mehmet’in söylediği bir söz vardır, bununla başlamak istiyorum. “Üzerimize kılıç çekilmedikçe, vatanımıza girilmedikçe, milletimize cefa edilmedikçe bizden kimseye zarar gelmez.” Bu, hepimizin Osmanlı’nın bakiyesi olduğu, daha sonra Türkiye Cumhuriyeti devletinin de kuruluşuna ve onun fethetmiş olduğu topraklarda yaşadığımız bilinçle biz şu anda bu topraklar üzerindeyiz. Dolayısıyla şudur, demin değerli hatibimiz söyledi, daha öncede Garo Bey de söyledi. İbrahim ağabey... Salih ağabey, istirham ediyorum ağabey.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Ekrem Bey’in her zaman yaptığı gibi siz de hiç kimsenin insicamını bozmayın, Ekrem Bey’inkini de bozmayın çünkü o hiç araya girmez malumunuz.

Buyurun Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dedi ki: “Ya, biz çok farklı kentler yaptık, siz yaktınız, yıktınız, bilmem ne yaptınız, hendekler yaptınız...” Bir sürü şey söylediniz. Bakın, ben o tarihte AK PARTİ Genel Merkezinde Başkan Yardımcısıydım ve inanın hendeklerle birlikte biz Genel Merkezden Diyarbakır’a gittik. Şimdi, demin beyefendinin gösterdiği şeyler vardı, doğru mu? Doğrudur. Bak, onu söyleyelim. Demin Fatih Sultan Mehmet’in söylediği sözler de doğru mudur? Doğrudur. Siz dünyada ne yaparsanız yapın, iki arkadaş bile olsanız, dirsek vurursanız diğeri de size dirsek vurur. Ama bir de tersine gelelim. 2002’den önce bu ülkede ne vardı? Eğer bir şahıs hapisanede yaşıyorsa, eğer Türkçe bilmiyorsa kim olursa olsun –Ermeni’si olsun, Kürt’ü olsun, Laz’ı olsun, Çerkez’i olsun, her ne olursa olsun- Türkçe’den başka herhangi bir dilde anne veya babasıyla konuşamıyordu. Ondan önce ne vardı? OHAL vardı. Ben kendi ilimde, Erzurum’dan, ininceye kadar... Burada Erzurumlu olan kardeşlerimiz var. İnan, ben Ağrı’ya gittiğimde 6 yerde tepeden tırnağa arama yaparlardı. Başka ne vardı? Kimse kendi çocuklarına Kürtçe isim bir kere koyamazdı. Başka ne vardı? Siz bir Alevi çalıştay yapamazdınız. Hani geçen burada bir kardeşimiz söyledi, Seyit Rıza’yla ilgili; siz bunları konuşamazdınız. Siz çözüm sürecinden bahsedemezsiniz, siz TRT Şeş’ten hayatta bahsedemezsiniz, böyle bir şey hayaldi. İşte, eski bir paşamız vardı, hani hep derler ya “Ankara’da suikasta uğradı Eşref Bitlis.” diye. Bakın, bu o tarihlerde –Allah gani gani rahmet eylesin- devlete sunduğu bir rapordan dolayı diyorlar. Ne kadar yanlış, doğru... Şimdi, bakın, biz o süreçten nerelere geldik, çözüm sürecine geldik. Çözüm süreciyle birlikte TRT Şeş’te veya radyolarda... Şu anda onlarca Kürtçe radyo var. Herkes kendisini ifade ediyor. Hiç kimse kimseye bir şey söylüyor mu? Söylemiyor. Ben şu anda Doğu Milletvekiliyim, ben bu devlette yirmi üç yıllık bürokratım. Hiç kimse bir şey söyleyemez. Ama bir bu devletin gerçekten demir parmaklıkları vardı, demir kadar ağır olan eli vardı. Ya, Tayyip Bey bunu kaldırdı. Ya, Tayyip Bey “Çözüm sürecini ben getireceğim.” dediği zaman bu ülkede derin devletler Tayyip Bey’e ne komplo kurdular. TRT Şeş veya bir kaset dinleyemiyordu kimse burada. Hani bunu getirdiği zaman... Ya hatırlayın o günleri -hani bugün çok iyi herkes konuşur, herkes söyler ama- kimse kendisini ifade edemiyordu. Yani siz çocuğunuza “Zozan” adını koyabiliyor muydunuz? Efendim, siz çıkıp da Cumhurbaşkanlığına gidip Kürtçe söyleyebiliyor muydunuz? Veya bir hastanede siz Kürtçe bilmediğinizden dolayı size bir memur tayin edilip sizin muayene olmanız için gereği yapılıyor muydu? Doğu’ya, Güneydoğu’ya kentsel dönüşüm geliyor muydu?

BAŞKAN – Bende nereden bağlayacaksın Çevre Bakanlığına diyordum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, bakın, bunların bütünü hayaldi. Ben özellikle şunu söyleyeyim, bizde hani bir söz vardır değerli milletvekilleri: “Hiçbir farkındalık insandan daha değerli değildir. Tarih, değerleri için savaştan ve toplumların geleceği için mücadele edenlerin arenasıdır.” Bu herkes için geçerli. Yani şimdi herkes “Ya, Türkler şöyle yaptı, Türkler böyle yaptı.” Kardeşim, benim şahsıma göre Türk bir ırk değildir, bir millet unsurudur. Siz bugün Batı’ya gidin size ilk sordukları soru: Nerelisin? Türkiyeliyim. Türk müsün? Türküm. İster Kürt ol, ister Laz ol, ne olursan ol ama milliyeti temsil ediyor. Ama şunu unutmayın ki: Bu topraklar her zaman için ümmetin birinci toprağı olmuştur. Osmanlı’dan beri gerçekten bu topraklar hep ümmete hizmet etmiştir.

Şimdi, bir şey daha arz etmek istiyorum. Yani keşke burada olsalardı. Şimdi herkes “rant” dedi, “talan” dedi, “yalan” dedi. Ya, bir hukuksuzluk varsa savcılar burada. Bizim şu anda Türkiye’de 137 tane ağır ceza merkezimiz var. İsteyen milletvekili istediği gibi gidip ihbarda bulunabilir, hiçbir problem yok.

Şimdi, ben hani özellikle istirham ediyorum, demin bunları gösterdiler. Ya, bakın, bunları yapan bizim devletimiz. Bunlar şu anda Sur'un, onu söyleyeyim. Bu devletin parasıyla yapılıyor. Yani bu devlet demedi ki: "Kardeşim gelin, siz oraya hendek yapın, ben de geleyim birilerinin evini yıkayım." Yok böyle bir şey. Herkes orada mutlu mesuttu.

Ben burada Bakanımızı Ağrı'mıza götürdüm, daha önce sayın genel müdürümüz geldi, Sayın Bakan Yardımcımız geldi. Bizim o bölgelerimizin bütününde bahçeli evler var, teneffüs alıyorlar mı, alıyorlar. Gerçekten 100 metrekare bile olsa biz bahçeli evlerin yapılması taraftarıyız. Ama bunu getirip de devlete bağlamak, sanki devlet terör yaratıyorsa bağlamak bana göre mantıklı bir şey değil. Devlet geldi, bunları yaptı. Güvenlikli politika... Yok güvenlikli politika. Siz yakarsanız, yakarsanız devlet gelir yenisini yapar. Bakın, yaptıkları Selçuklu mimarisi. Sadece orada değil, bakın bu benim kendi ilçem. Ben size bunları dağıtabilirim. Ne zaman? 2011-2015 tarihleri arasında yapılmış. Yapılan her şey burada. Anadolu'nun en ücra köşesi Patnos. Demin gösterdim, bak, Allah Bakanımızdan razı olsun, geldi bize 100 dönüm arazi bağışladı ve biz şimdi o bölgeler üzerinden Selçuklu mimarisi yapacağız. Ağrı merkez, bunu yapan kim? Devlet. Bunu kim çizmiş? Devletin mimarı çizmiş. Şimdi devlet ne yapar? Kendi vatandaşının geleceği için kendi bölgesinde kendi milletine hizmet eder. Fatih Sultan Mehmet Osmanlı Dönemi'nde, ondan sonra gelen dönemlerde... Siz İstanbul'a gittiğinizde şaheserler var, gelen padişahlar bunu alıp da mezarına mı götürdü? Nesle bıraktı. Değerli kardeşlerim, bu da Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir mührü olacak Allah'ın izniyle. Tayyip Erdoğan'ın mührü nedir? Kendi bölgesine, kendi ecdadının mührünü vuruyor. Biz de bununla gurur duyuyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür edeyim mi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, dün de konuşma vermediniz.

BAŞKAN – "Beş dakika konuşacağım." dedin diye söylüyorum. Hani farkında değilsindir, on dakika oldu, o yüzden söyledim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Özellikle Sayın Bakanımız, ilimize kadar heyetiyle birlikte geldiler, Sayın Bakan Yardımcımla birlikte.

Ben demin de arz ettim, bizim hastanemizin yanında 100 dönümlük yeri, gerçekten TOKİ'nin yerini Sağlık Bakanlığına devrettiler. Ben burada, kendilerine, sizin huzurunuzda müteşekkirliliğimi beyan etmek istiyorum kadın doğum hastanesi yapmak kaydıyla, onu da özellikle söyleyeyim.

Yine Merkez Fırat Mahallemiz'in ikinci bölümünün TOKİ kentsel dönüşümü için –bugün de görüşmeler başladı, ben sabah da kendileriyle görüştüm- burada tekrar şükranlarımı sunuyorum.

Yine bizim Ağrı'nın Tutak ilçesi var, şirin bir ilçemiz. Burada bir imar sıkıntımız vardı, Sayın Bakanımız, Allah razı olsun, o imar sıkıntısını da çözdüler. Ben burada kendilerine teşekkür ediyorum ve 2019 yılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum, hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Aydemir...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ederim.

Değerli Bakanımızın şahsında bütün heyete saygı sunuyorum.

Şimdi, tabii, en son söz bana geldi ama kimse de kalmadı. Keşke dinleyen olsaydı da birtakım şeyleri söyleyebilseydim.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Neyse ben varım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, bizim çevreye bakışımızı ilahî bir tespit şekillendiriyor, belirliyor. O tespitin açılımı şu: “Hangi yana baksan benim vechimi görürsün.” Cenab-ı Hak, Efendimiz’e aynen böyle buyuruyor. Kendini tarif ederken bu şekilde bir tanım getiriyor. Öyleyse biz sadece insana değil -insan elbette eşrefimahlûkat ama- yaratılmış her şeye, çevrede bulunan, kâinatta bulunan her ne varsa onun veçhinin yansıması olarak görür, saygıyla yaklaşırsınız ve ak anlayış da bugüne kadar on altı yıllık iktidar serencamında hep bunu hayata geçirdi, bütün politikalarında bunu şamil kıldı.

Şimdi, iki tane kavram, arkadaşlar: “Kurtla yiyip kuşla şivan etmek.” biri bu. Bir başkası da: “Kurdun, kuşun hakkını vermek.” Bizi tarif eden, ikincisi.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – İlk cümleyi açıklasana, ben anlamadım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Kurtla yiyip kuşla şivan etmek.” geleceğim, açıklayacağım tabii.

“Kurdun, kuşun hakkını vermek.” Arkadaşlar, biz böyle bakıyoruz. Erzurum’da akil insanlar, ehlihâl olanlar kışın kar yağdığında mutlaka ama mutlaka dağa taşta onların yiyebilecekleri yiyecekleri serperler, gönderirler; sebep budur.

Efendim “Kurtla yiyip kuşla şivan etmek.” nedir?

Sevgili Erol Hocam, sana saygım var, biliyorsun sen bunu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sağ ol.

BAŞKAN – Şimdi diyeceksin ki: “HDP” “PKK” Dur Allah’ını seversen yani bu saatte.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır ama şimdi şöyle Ağabeyciğim: Biraz önce Hüseyin Bey anlattı, dramatik de bir tablo çizdi, sonra çıktı; öyle değil, olur mu? Şehitlerimiz var bizim orada; onlarca, yüzlerce şehidimiz var.

“Kurtla yiyip kuşla şivan etmek.” şu: PKK imansızları oraları berhava ederken ses çıkmıyordu. Oraya ordumuz gitti ya da güvenlik güçlerimiz gitti, gerekeni yaptı, bu kadar, bu kadar basit. Ben Şırnak İl Başkanımızla sürekli muhavere hâlindeyim, görüşüyorum, oradaki hâli bire bir biliyorum.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Vali izin vermedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neye izin vermedi?

ULAŞ KARASU (Sivas) – Kazılan hendeklere operasyona izin vermedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kardeşim, fiilî bir hâl vardı, biz de o hâli yok ettik, yok etmek durumundaydık. Orada şehitlerimiz var bizim. Orada bigünah 20 yaşında, bu vatanın evlatları var. Öyle, şu oldu, bu oldu, sanki her şey tozpembe; yok böyle bir şey kardeşim, bunların hepsini beraber yaşadık. İşin bu kısmında, kurtla yemek, o imansızlar, o bölücü vatan hainleriyle yemeyi ifade ediyor; onlardan yana durmak, en azından sükût etmek. Sonra, yaşanan birtakım gelişmelerde de şivan etmek, bağırarak, konuşmak; yok böyle. Bu vatanda 80 milyonu aşkın insan yaşıyor. Her eve o imansız yapı ateş düşürdü yıllardır. Herkes o işe itiraz edecek. Böyle bir şey olur mu? Burada siyaset yapıyoruz. Ben biraz önce Erol Hocama saygı duyduğumu söyledim, niye? Konuştuğunda öğreniyoruz; birtakım tahliller yapıyor, aktarımlarda bulunuyor, istifade ediyoruz. Siyaset zemini, bakın, açık ama oradaki imansızlara destek olmak, en azından yani hiç olmazsa bir itirazımızın olması lazım; en azından, hiç olmazsa sükût edelim ya. Böyle bir şey olur mu?

Keşke Garo burada kalsaydı, anlatsaydım Diyarbakır’da ne olmuş? Diyarbakır dört başı mamur bir hâle gelmiş, elhamdülillah, bu Hükûmet yapmış, bizim insanlarımız yapmış. Neyle yapmış? İnsanlarımızın kaynağıyla, parasıyla yapmış elbette ki ve helal olsun, helalühoş olsun, bu her yere gidiyor. Bizim insanlarımız...

Bak, ben geçen de burada gene söyledim: Arkadaş, ben Kürt değilim ama kendimi Kürtçülük yapanlardan, Kürt’ü ad edip, arka planda başka hesap yapanlardan çok daha fazla Kürt hissediyorum. Bu ak kadronun tamamı da böyle, ayrı gayrı yok. İşte, bir kardeşimiz anlattı, kendisi Kürt menşeli.

BAŞKAN – Yok, ben öyle hissetmiyorum. Hissetmek ayrı bir şey yani benim öyle bir hissim yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, bizim o bölgede -ben Erzurum’da yaşıyorum- arkadaş, Kürt, Türk iç içeyiz biz, bizim tefrikimiz, ayrımız, ayrımımız falan yok, söyledi işte Ekrem Bey. Eskiden beri, hacca gittiğimizde ne derdik biz kendimize kardeşim? Eğer bir gayrimüslimle karşılaşsak kendimizi Müslim diye tarif ederdik, öyle değil mi? Orada Türk kimliğini bir milleti tarif için kullandık ama Anadolu’ya geldiğimizde tanım başka türlü olurdu; Türkmen olurdu, Kürt olurdu, Laz olurdu, Çerkez olurdu. Ama hepsini kuşatan bir kimlik, tarif, Türk milleti; bu kadar basit.

Şimdi, hâl bu iken her konuşmada... Mesela, ben ırk bağlamında sohbet yapmayı ilkelik olarak görüyorum. Biz Kur’ani bakıyoruz bu işe ve “kavim” diye bir kavram gelişmiş Kur’an’da, oradan bakarız biz. Irk -beni bağışlayın- hayvanı tarif eder. Böyle bakıyoruz biz. Irkçılık yapanları lanetliyoruz, kim olursa olsun ve Kürt’ü öteki gibi görene de lanet yağıdırıyoruz, Kürt’ü ötekiymiş gibi bir pozisyona itip bu milleti bölme gayretinde olanlara da lanet ediyoruz.

Çevreyi konuşuyoruz, ne güzel. Değerli Bakanım, bu Çevre Bakanlığı bütçesi konuşmaları şimdiye kadarki en uzun konuşmalar oldu herhâlde. Niye? Bir hassasiyet var, ondan dolayı. Çevreye dönük sohbetlerin yapılması, fikirlerin serdedilmesi, anlatılması, bu bizi mutlu ediyor. Çok da istifade ettiğimiz düşünceler oldu burada. Elbette şunu biliyoruz: Kimileri nutuk olsun diye de konuştu, muhalefetin kahir ekseriyeti.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Nutuk atmıyoruz, doğruları söylüyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Nutuk olsun” diye demişken müsaade ederseniz bir de renk olsun diye Erzurum’da yaşanmış -darbimesel değil, hikâye değil- bir hâli aktarayım, bir renk olsun.

Erzurum’da bir belediye başkanı, böyle, konuşmayı, sohbeti biraz geri planda tutmuş, o noktada noksası olan birisi. Hemen hemen her bayram konuşmasını, önceden hazırlanmış ve yıllara sâri, çok uzun yıllardan beri hep aynısını yaparak götürüyormuş. Naile diye de yarı meczup bir kadın, bunun akranı... Gene nutuk irat ediyor, o arada kendinden çok çok önceki yaşanmışlığın sanki birinci derecede aktörüyümüş gibi olayı anlatıyor ama Naile dayanamıyor “Başkan, sen o vakit doğmamıştın bile.” diyor. Başkan birincisinde sükût ediyor, bir daha aynı ikaz, bir daha gelince başkan artık dayanamıyor “Naile, kızım, bu bir nutuktur, dinle sen.” diyor. Şimdi, burada da muhalefetin söylediklerini hakikat dozu, payı, katsayısı düşük nutuklar olarak gördüm ben.

Fikret Hocam, seni tenzih ediyorum ama ben gerçeklerden istifade ettiğimi söyledim zaten.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Aksaray Milletvekiliydiniz değil mi Sayın Vekilim?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Erzurum, Erzurum.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Ak kadro olarak...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bir Erzurum Milletvekiline Aksaray Milletvekili demek...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olsun. Fikret Şahin Vekilim hakikaten çok çelebi meşrepli, ondan da öğreniyoruz, sağ olsun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim, sağ ol.

BAŞKAN – Teşekkür ettim Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, Değerli Bakanım, aslında kayıtlarımız vardı, Sayın Cumhurbaşkanımızın çevreye dönük tespitleri vardı, onları da paylaşmak istiyordum ama böyle çok dramatik bir şey çizip gidince ben de mecburen bu damara girdim.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ama kabul edin, samimi bir durumdu. Ben de demokrasiye olan saygımdan dolayı size cevap vermek istemedim ama bazı şeyleri karıştırıyoruz. Onun için, ben Başkana söylüyorum, oturup bunu konuşmak isterseniz ben sonuna kadar hazırım yani böyle bir meseleyi konuşmaya ama neden-sonuç ilişkilerini sürekli karıştırıyorsunuz. Konuşalım sonra.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum herkese.

Değerli arkadaşlar, bütçeler ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi soru işlemi yapacağım.

Soru sormak isteyen arkadaşlara söz vereceğim ve ondan sonra bu işlemi de kapatacağım.

Sayın Şahin, senden başlayalım.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Bakan, Kaz Dağları ve Madra Dağlarında madencilik faaliyeti için Bakanlık olarak kaç firmaya ruhsat verdiniz? Bu firmalardan kaç aktif olarak faaliyet göstermektedir ve bu firmaların kaç yabancı menşelidir?

Sayın Bakanım, TOKİ lüks konutlar yapacağına öğrencilerimiz için yurt yapsa daha iyi değil mi? Benim seçim bölgem Balıkesir’de öğrencilerimizin yüzde 91’i yurt imkânına sahip değil. FETÖ’yle mücadelede iddialı olduğumu söylediğiniz bir Hükûmetin mensubu olarak, bakın, FETÖ’yle ilgili en önemli mücadele alanı bu öğrenci yurtlarıdır. Lütfen, bunlara eğilmenizi rica edeceğim ben sizden.

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

Sayın Tutdere...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Adıyaman Tapu Sicil Müdürlüğünde şu anda 1 müdür yardımcısı kadrosu ile 2 memur kadrosu boştur. Burada kadro eksikliğinden dolayı vatandaşlarımız mağdur olmaktadır. Buraya atama yapmayı düşünüyor musunuz?

İkincisi: Adıyaman’a katı atık tesisi yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Keşir...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Sayın Bakan, terörden etkilenen bölgelerde PKK terörü ve hendek terörünün yıkımlarından dolayı... Bazı veriler binalar nezdinde var burada -ama muhtemelen sizde de vardır- toplam yol, kilometre ve altyapı... Çünkü kanalizasyon ve diğer altyapı verileri de var. O verileri de burada paylaşırsanız sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Turan...

RIDVAN TURAN (Mersin) – Vekili olduğum Mersin ilinde soda krom tesislerinin çok ciddi bir atık problemi var. Bu atıkların önemlice bir kısmı fabrika bahçesinde depolanıyor ve fırtına ya da benzer hava olaylarıyla denize savruluyor. Buna ilişkin herhangi bir çözüm öneriniz ya da planlamanız var mı?

İkincisi: Mersin’de yıkılan Mersin Stadyumu, Tevfik Sırrı Gür Stadyumu’nda asbest ölçümünün yapıp yapılmadığını daha önce sormuştuk, cevap alamamıştık. Bunu da cevaplarsanız...

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Bankoğlu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bartın Irmağı’nın kirlilik durumuyla ilgili bir problemimiz var, belirli aralıklarla sürekli olarak kendini tekrar eden bir durum söz konusu. Muhakkak bir çözüm bekliyoruz bu konuyla ilgili. Irmak kendi kendine siyahlaşıyor ve sizin, çevre müdürlüğünden, il müdürlüğünden gelen arkadaşlarınız da bu soruna kesin bir cevap sunamıyorlar. Her seferinde de benzer bir süreç olduğu için, acaba diyoruz ki sorun halının altına mı süpürülmektedir? Bu kirliliğin kaynağıyla ilgili gerçek sebebi araştırabilir misiniz rica etsem ve bununla ilgili bize bir geri dönüş yapabilir misiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Karasu...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Bakan, Sivas’ta bulunan eski sanayi sitesi bundan tam yedi yıl önce yıkılmaya başlandı. Zor şartlarda geçinen esnaf kışın ortasında dışarı atıldı. Kentsel dönüşüm yapılacağı belirtilen alanda yedi yıl geçmesine rağmen çivi çakılmış değildir. Buradaki proje ne zaman başlayıp ne zaman bitirilecektir?

Ayrıca, Sayın Bakan, Sivas ilimiz 1.233 köyüyle yerleşim sayısı bakımından ülkemizde 1’inci sırada, 28 bin kilometrelik alanıyla 2’nci sıradadır. Özel idareye bağlı 7.380 kilometre yol ağı ve 1.233 köy için özel idare bütçesinden geçen yıl 23 milyon, bu yıl ise 20 milyon 500 bin TL para aktarılmıştır. Bu parayla köylere hizmet gideceğine inanıyor musunuz?

BAŞKAN – Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, Trabzon ilimizde oluşan atık sularla ilgili kıyı şeridinde yer alan bütün ilçelerimizin tamamında derin deniz deşarj sistemi mevcut olmakla birlikte, bu sistemlerin bir kısmının özellikle Söğütlü ve Değirmendere’de zaman zaman arızalandığı, bakım ve onarımlarının TİSKİ tarafından tam anlamıyla ve hızlı bir biçimde yerine getirilmemesi nedeniyle, özellikle yaz dönemlerinde kanalizasyon atık sularından kaynaklanan koku, sineklenme gibi, insan ve çevre sağlığı açısından olumsuzluklar yaşanmaktadır. Bu sebeple, öncelikle derin deniz deşarj sisteminin çalışma şartlarının bakım ve onarımlarını da içerecek şekilde yeniden değerlendirilmesi, ayrıca TİSKİ tarafından planlanan arıtma tesisinin kurulma çalışmalarının hızlandırılması ve bu projeye Bakanlığınız tarafından Çevre Kanunu’nun 18’inci maddesi gereği finansman desteği sağlanmasını talep ediyoruz.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyoruz.

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, benim de üyesi olduğum, geçen dönem, 2017 yılında Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Parlamenterler Forumu çalışma grubu oluşturdu Meclisimizde. Biz sizin de Bakanlığınızla iş birliğiyle birçok çalışma yaptık. Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü

birçok sunum yaptı. Şimdi, ne aşamada bu süreç? Ne oldu? Neden bununla ilgili çalışma grubunun çalışmaları devam etmedi? Bu konuda bilgi verebilir misiniz? Sunumuzda da bu konuda bir bilgi göremedim ben eğer gözümünden kaçmadıysa.

Bir de IPA projelerinden bahsettiniz. Bildiğiniz üzere -Avrupa Birliğiyle- Türkiye'nin özellikle hukuk devleti olma niteliğinden uzaklaşmasıyla birlikte bu fonlarda kesintilere gidildi. Sizin projelerinizi nasıl etkileyecek bu fonlarda kesinti yapılması?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Bulut...

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Sayın Bakanım, konuşmamda da ifade etmiştim, Adana Sarıçam'la ilgili.

18/4/2019 tarihinde buranın geçici faaliyet belgesi son bulacak ve burayla ilgili en son CİMER'den gelen cevapta buradaki koku tespiti yapılmış, 8/10/2018 tarihinde de "Firmaya yazı yazıldı." diye belirtilmiş. Buraya ilişkin bir çözüm önerisi olacak mı bununla ilgili? Bu kokunun gitme ihtimali görünmüyor. Burayı kapatmaya ilişkin bir çalışmanız olacak mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, soru işlemi tamamlanmıştır.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana söz vereceğim.

Sayın Bakan, ne kadar süreye ihtiyacınız var?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – En kısa sürede bitirmeye çalışacağım.

BAŞKAN – Tamam. Sayın Bakan, otuz dakika yeterli olur mu?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Cevaplayamadığınız soru olursa da onları yazılı olarak alırsınız.

Buyurunuz Sayın Bakanım.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli temsilcileri, sayın vekillerimiz, kıymetli basın mensuplarımız; biz de hakikaten bugün sabahdan beri yoğun bir görüşme çerçevesinde... Bu saatte sizleri çok yormak istemiyorum ama sorulan sorulara ve eleştirilere cevap vermek istiyorum.

Biz de emin olun ki Bakanlık olarak çevre ve şehri bize emanet edilmiş bir değer olarak görüyor ve gelecek nesillere aktarılması gereken en önemli vasiyet, en önemli değer olarak görüyor ve onun üzerinde de yapılması gereken her türlü değişikliği inanarak yapmaya çalışıyoruz.

Tabii bugüne kadar geline süreçte bizler de hatalar yapmışsınız, sizler de yapmışsınızdır. Önemli olan, bu hatalardan, gördüğümüz hatalardan bir an önce dönmektir ki Sayın Cumhurbaşkanımız da aslında bunu ifade etmeye çalıştı. "İstanbul'a ihanet ettik." demesi süreç içerisinde yaşanan hatalardan dönme erdemliliğini gösterdi.

Ben size bir örnek vermek istiyorum: 2001 yılında Bingöl'de yaşanan depremde ben Bingöl'de şantiye şefliği yapıyordum. 256 adet konut inşaatı vardı, o gün TOKİ ihale etmişti, ben de orada şantiye şefiydim ve bu konutları çok kısa sürede bitirmemiz gerekiyordu yani bize verilen süre altı ay gibi bir süreydi. Tünel kalıp sistemiyle yapılması gerekiyordu. O gün için biz sıfır tünel kalıp bulamadık -Türkiye'de tünel kalıp yoktu- kule vinç de bulamadık, Almanya'dan ikinci el kule vinç aldık -2001 yılından bahsediyorum- ve inşaatımızı kısa bir sürede tamamladık. Hatta hatta -Maraşlı vekillerimiz varsa eğer- tünel kalıpla ilgili de bu işi bilen sadece Maraşlı arkadaşlarımız vardı. Daha sonra 2005

yılında İstanbul'da işler yaptık, 1999 sonrasında da yaptım. Bu yaşanan depremlerden sonra, 1999 sonrasında, ben 2005 yılında İstanbul'a geldiğimde tünel kalıp sağlam, asansörü olan, ısı yalıtımı olan bina sayısı elle gösterilecek kadar azdı. Cumhurbaşkanımız iktidara geldiği 2002 yılından itibaren tüm Türkiye'de konut seferberliği başlattı ve bugün itibarıyla baktığımızda, sadece Toplu Konut İdaresi Başkanlığımız bu on altı yılda 840 bin konut üretti ve bunun yaklaşık yüzde 90'ı da sosyal konut niteliğindedir, alt gelir ve orta gelire hitap eden konutlardır. Bunların içinde hastanesi, okulu, sosyal donatısı, birçok iş de beraberinde yapılmıştır.

Diğer iştiraklerimiz, belediyelerimiz, müteahhitlerimiz, kentsel dönüşümden kaynaklı konutları saymıyorum... Hemen hemen son yıllarda yılda 1 milyon konut satılıyor; bunun da yaklaşık yarısı sıfır, yarısı da ikinci el konutlar, hatta hatta son zamanlarda bu 1 milyon 200 bin adede çıktı. Dolayısıyla bu süreci çok hızlı tamamladık yani bizim bu eksik olan konut ihtiyacımızı çok kısa sürede tamamladık. Tabii ki bunu tamamlarken biz de istiyoruz ki... İnanın, mimarlarımıza diyoruz: Bizim aslımızı, kültürümüzü, değerlerimizi yansıtan projeler çizin. Farklı farklı projeler geliyor yani sizin istediğinizi onlar dahi anlamış değiller. Aslına bakarsanız, bunun eğitimini belki üniversiteden itibaren başlatmamız gerekiyor ki Bakanlık olarak bununla ilgili de biz ülkemizdeki yedi bölgede bizim kültürümüzü yansıtacak mimari çalışmayla da Yapı İşleri Genel Müdürlüğümüzce yapmaya çalışıyoruz. İnşallah, bu çalışmayla da tamamladığımızda, tüm Türkiye'de yerel mimariye özgü değerlerimizi içerecek projeleri de gerçekleştiriyor olacağız.

Bir başka örnek vermek istiyorum: Biz Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte yaklaşık 25 şehrimize gittik. Şehirlerimizin hepsine ziyaretlerde bulunuyoruz. Şehrin ihtiyaçları, problemleri neyse... Böyle oturuyoruz, o masada ihtiyaçları konuşup o ihtiyaçlara da yine aynı masada çözüm bulmaya çalışıyoruz ve en son -bir hafta on gün oldu- Tekirdağ ilimize gittik. Tekirdağ Çorlu'da 1950'yle başlayan, son yıllarda da devam eden sanayileşmeyle birlikte -ki çarpık kentleşme olduğu gibi çarpık sanayileşme de mevcut ülkemizde- 8 organize sanayi birleşiyor, üzerine 4 organize sanayi bölgesi daha geliyor, 12 tane organize sanayi bölgesi var Tekirdağ ilimizde ve gelişmişlik endeksinde de -yanlış hatırlamıyorsam- 7'nci sıradaki ilimiz. O bölgedeki Çorlu Deresi'ni ve Ergene Nehri'ni her gün televizyonlardan izliyoruz; kirleniyor, işte, kırmızı akıyor, mavi akıyor, yeşil akıyor ve Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla 2013 yılında Türkiye'nin en büyük çevre projesi o bölgede yapılıyor. Bu proje neyi içeriyor? 5 atık su arıtma tesisi ve bu atık su arıtma tesislerinde organize sanayi bölgelerinden gelen altyapı işi ve bu tesislerden de denize derin deşarjı içeriyor. O günkü yaklaşık bedeli 3,5 milyar lira ki bence proje 4-5 milyarla bitecektir. Ben siyaseten o bölgede, işte, muhalefet belediyesi vardı, o vardı, bu vardı; bunu anlatmıyorum ama şunu söylüyorum: Konuşmamda da ifade ettim, bizim mekânsal strateji planı yapmamız gerekiyor ki bizim Bakanlığımızın ilk 100 günlük eylem planlarında en önemli iş olarak gördüğümüz eylemimiz bu. Mekânsal stratejik planımıza biz başladık, çevre düzeninin daha üst ölçeğinde, doğru yatırımların, şehirlerin doğru büyümelerinin "Çorlu ilçesinde organize sanayi bölgesi yapıyoruz, yeri doğru mudur? Yapılan sanayi üretimi tarıma zarar veriyor mudur? Acaba başka bir yerde mi yapılmalıdır? Lojistik olarak doğru bir alan mıdır?" çalışmasını biz Bakanlık olarak başlattık, 81 ilimize yazdık ve 81 ilden gelecek veriler doğrultusunda bu mekânsal stratejik planı inşallah çok yakın zamanda oluşturacağız ve bundan sonraki süreçte ülkemizin 2023, 2053 ve 2071 yılına altyapı hazırlayacak bir planımız olacak, ülkemizin elli yılını inşallah planlıyor olacağız. Bu açıdan biz bu işi çok önemsiyoruz ve daha sonra "Niye yaptık?" demeyeceğimiz projeleri bu planda inşallah işliyor olacağız.

Diğer bir konumuz: Ülkemiz deprem bölgesi, evet, nüfusumuzun yüzde 71'i, topraklarımızın da yüzde 66'sı birinci ve ikinci derece deprem bölgelerinde bulunuyor. Bugün itibarıyla dönüşmesi gereken 5,5 milyon, 2025 yılı itibarıyla da dönüşmesi gereken 7,5 milyon konut var. Bu konutları bizim

bir an önce dönüştürmemiz gerekiyor. Buna ilişkin, 2012 yılında Cumhurbaşkanımız “Bedeli ne olursa olsun ben bunları dönüştüreceğim.” diyerek bir yasa çıkardı ve bu yasayla beraber sadece Bakanlığımız bünyesinde 580 bin, Toplu Konut İdaresiyle yaklaşık 140 bin diye hatırlıyorum, konutun dönüşümünü sağlamış olduk. Belediyelerimiz, özel idarelerimiz, valiliklerimiz, özel sektörümüz her projede de bu dönüşümü bir şekilde yapmaya çalışıyor. Evet, dönüşüm projeleri içinde bizim de eleştirdiğimiz, bizim de doğru görmediğimiz projeler de oldu ama doğruları da oldu. Yani yanlıştan hareket edip doğruları eleştirmememiz gerekiyor. Bizim bir an önce bunları dönüştürmemiz gerekiyor. Tabii ki bu dönüşümde biz gecekonduların yerine, sayın vekilimizin gösterdiği, 15 katlı, 20 katlı binalar veya 5 emsal, 10 emsal -ki 10 emsal yönetmelik gereği zaten verilemiyor ama- projeleri istemiyoruz. Ki buna ilişkin de inşallah çok yakın zamanda biz depremle alakalı, kentsel dönüşümle alakalı stratejimizi de yayınlayacağız ve bunun 81 ilde yapılması noktasında takipçisi de olacağız. Yani bunu çok samimi bir şekilde söylüyorum ki Sayın Cumhurbaşkanımızın bu yöndeki talimatı da bize böyledir. Yeni yapılacak alanlarda 4-5 katı geçmeyecek, mevcutta binalar varsa çok az emsal artışıyla -ki bu emsal artışı yüzde 20-25’i geçmeyecek ve yüksekliği de 8 katı geçmeyecek- bir planlama süreci içerisindeyiz. Dönüşümü de değer esaslı yapacağız. Kesinlikle, değer neyse bu dönüşümde vatandaşımız da bu projenin içinde olacak. Bağdat Caddesi’nde insanlara yeni bina yaparken dönüşümden hiçbir şekilde işin içine girmedikleri bir süreçte de müsaade etmeyeceğiz. Buna ilişkin de inşallah çok kısa sürede bu planımızı da açıklıyor olacağız.

Parsel bazındaki plan değişikliklerinden ve planlardan kaynaklı değer artışlarına ilişkin çalışmalarımızı yapıyoruz. İnşallah, bunu tabii ki sayın vekillerimizle, sivil toplum örgütlerimizle, belediye başkanlarımızla istişare ederek yapıyoruz. Biz bu araştırma ve çalışmaları yaptıktan sonra sayın vekillerimize önereceğiz ve inşallah onu da Komisyonunda çok kısa sürede görüşürsünüz diye ümit ediyorum.

6306 sayılı Kanun’daki ve Çevre Kanunu’ndaki değişikliklere ilişkin teklif de Komisyon geçti, hatta şu an Genel Kurulda görüşmesi yapılıyor. Burada çok önemli, kentsel dönüşümle ilgili düzenlemeler yaptık. Bir kere, müteahhitlerimizi sınıflandırdık. Bu, soruların içerisinde vardı. Evet, 450 bin müteahhidimiz var ve bugün daha önce hiçbir iş yapmamış bir arkadaşımız gidip bin, 1.500, 2 bin, 5 bin konutu yapıyor. Buna ilişkin bir sınıflandırma getiriyoruz, müteahhitlerimizi dokuz sınıfa ayırıyoruz ve bu dokuz sınıf içerisinde herkes kapasitesine göre iş yapabilecek duruma gelecek.

Yine, kentsel dönüşümle alakalı vatandaşımızın mağdur olmaması için Komisyonumuzun Genel Kurula gönderdiği düzenlemede şöyle bir düzenleme var: Kentsel dönüşümde tamamlama sigortası veya Bakanlığımızın belirleyeceği teknik ve mali kriterleri sağlayacak firmalar dönüşüme dâhil olabilecek. Böylelikle, biz vatandaşımızın dönüşüm işlerinde mağdur olmasının önüne geçmiş olacağız. İnşallah, bu değişiklikler de çok kısa zamanda yasalaşır ve buna ilişkin de vatandaşımızın mağduriyeti en az seviyeye gelir.

TOKİ 189 projede yurt yapmıştır, sorulara cevap verecek olursak. Yaklaşık 72 bin kişilik yurt kapasitesi vardır. Balıkesir’e 1.050 öğrenci kapasiteli 3 adet yurt yapılmıştır, bunlar Ayvalık, Bandırma, Gönen’dedir.

Yine, madencilik projelerinin ÇED Yönetmeliği’nden muaf tutularak “ÇED gerekli değildir.” kararıyla faaliyetlerine devam ettirilmesiyle ilgili bir sorumuz vardı. Madencilik projelerinde herhangi bir muafiyet söz konusu olmayıp “ÇED gerekli değildir.” kararları ÇED Yönetmeliği’nin ek (2) listesinde yer alan faaliyetlerle ilgili valilik tarafından yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda faaliyetin gerçekleştirilmesinde çevresel açıdan sakınca olmadığını belirten kararlardır. ÇED Yönetmeliği’nde yapılan son değişiklikle de kısım kısım “ÇED gerekli değildir.” kararı alınması engellenmiş olup “ÇED gerekli değildir.” kararlarıyla ocak sahalarının genişletilmesinin önüne geçilmiştir.

Çanakkale ilinde devam eden dördüncü grup madencilik projeleriyle alakalı soruya cevabımız: Çanakkale ilinde 11 adet altın madeni projesinde ÇED olumlu kararı verilmiş olup 3 adet altın madenciligi projesinin ÇED süreci de devam etmektedir.

Adıyaman ili Kayaönü köyü mevkinde Adıyaman Belediyeler Birliği tarafından gerçekleştirilmesi planlanan entegre katı atık yönetim projesi, ÇED olumlu kararı verilen ve mahkeme tarafından iptal edilen bahse konu proje, mahkeme kararları doğrultusunda dikkate alınarak yeniden başvuru yapılabileceği belirtilmiş olup bugüne kadar .bu kapsamda bir başvuru da yapılmamıştır.

Terörden etkilenen bölgelerle alakalı... Şimdi, Diyarbakır Sur'u size bir anlatmak istiyorum. Yaklaşık 187 hektarlık bir alan, 2013 yılındaki Sur'un görüntüleri böyleydi. 2016 yılında bu çukur eylemleri, terör eylemleri neticesinde 80 şehit verdiğimiz Sur bölgesinde arazinin hâli bu durumdaydı ve burada yaklaşık 3.700 vatandaş bu işten zarar gördü ve bir kısmı ağır hasarlı, bir kısmı da hafif hasarlı... Biz bir an önce buradaki hayatı iyileştirmek adına projelerimize başladık. Zarar gören 12 kilometre altyapı, kanalizasyon hattı, 11 kilometre içme suyu hattı, 9 kilometre yağmur suyu hattı olmak üzere bütün şebeke hattı yeniden yapıldı. Sur'un etrafına 360 derece Sur'u çevreleyen yaklaşık 1.900 kilometre yol da tamamlanma aşamasına geldi. "Bu eserler zarar görmemiş." demişti sayın vekilimiz, fotoğraflarda da görüleceği üzere hep roketlerin ve mermilerin binalara verdiği zararları burada görüyoruz ki bu tescilli yapılara ilişkin de kurulun verdiği karar ve proje yenileme çerçevesinde işlemler yapılmaktadır ve oradaki tarihî yapıyı, binaları koruyacak şekilde, eskisinin yaşaması şeklinde yenileme çalışmaları da devam etmektedir. Zarar gören vatandaşlarımıza yaklaşık 90 milyon lira kira yardımı, 18 milyon lira da eşya yardımı yapılmış ve bu vatandaşların zararları da bir şekilde giderilmiştir. Bu bölgede ticari akslar eskisinde neyse yenisinde de bu aksları koruyacak şekilde planlama yapıyoruz ve tescilli eserlerimizi koruyacak... Hatta ve hatta bunun Vakıflar Genel Müdürlüğümüzle ve Turizm Bakanlığımızla protokolünü de yaptık, bunları da bir an önce -camisi, kilisesi, havrası, orada ne varsa- yapacak bir düzenlemeyi de burada yapıyoruz.

Bakın, Hazreti Süleyman Camisi Diyarbakır'da çok önemli bir yer. 115 bin metrekairelik alanının eski hâli buydu, gecekonduların, kaçak yapıların caminin yanında olduğu bir alandı; şu an Diyarbakır'ın nefes aldığı 115 bin metrekairelik bir bahçe hâline getirildi ve ziyarete açıldı.

Yine, Gazi ve Melik Ahmet Caddelerinde sokak sağlıklaştırma projesi yapıldı. Bu sokakların eski hâli böyleydi. Bakanlığımızca oradaki vatandaştan hiçbir bedel alınmadan evlerinin penceresi, dış cephesi, yolu, aydınlatması, altyapısı, hepsi yenilendi ve yaklaşık 3.400 dükkânın cephe yenilenmesi yapıldı ve yeni hâli. Bizim batıda gördüğümüz düzenleme neyse burada da aynı şekilde yapılmış oldu.

Yine, Ulu Cami Meydanı'nın eski hâli, Ulu Cami'nin önü de ruhsatsız ve kaçak yapıların olduğu bir hâldeydi. Yeni düzenlemede biz burayı turizm alanı hâline getirecek, Diyarbakır'a gelecek vatandaşlarımızın burayı gezmelerini, görmelerini sağlayacak bir hâle getirmiş olduk.

Yine, Yenikapı Caddesi'nde ticari akslarımızı yapıyoruz. Bu projeler de oradaki yerel mimariye uygun projeler çerçevesinde yapılmaktadır ve 680 metre uzunluğundaki caddenin tamamı da proje bitiminde yenilenecektir.

Yine, Kurşunlu Camisi Diyarbakır'da çok önemli bir değerimizdir. Eski hâli, bakın, terörden sonrası ve şu anki hâlinde de yine eski mimarisine uygun şekilde restorasyonu yapılmış durumdadır.

Yine, diğer örnekleri de burada görebiliyoruz.

Yine, Dört Ayaklı Minare'nin olduğu alan. Bakın, burada caminin içerisine mevzi yapılmış ve pencereleri taşlarla kapatılmış hâldeyken -ki birçok kurşun ve mermi izi var şu an- şu an herkesin ziyaret edebileceği, sokakların sağlıklaştırıldığı ve minarenin restorasyonunun da yapıldığı hâle gelmiştir.

Dicle Vadisi, işte, burada, kaçak, silueti bozan... Belki o fotoğraflarda gördüğümüz bir projenin bir benzerini de burada gördük. 32 hektarlık alanda biz bu binaların tamamını yıktık ve yeni hâline baktığınızda burada 320 bin metrekare alanda bir peyzaj düzenlemesi yapıldı ve Diyarbakır'ın nefes aldığı, Diyarbakırlı vatandaşlarımızın, bölge insanının nefes aldığı bir proje hâline geldi.

Yine, hak sahipleri için Çölgüzeli ve Üçkuyular bölgesinde yaklaşık 5.600 konut üretildi. Konutların hepsi az katlı, yerel mimariye, yerel kültüre, buradaki anlayışa uygun şekilde yapıldı ve hak sahiplerine teslim aşamasına geldi. Bir kısmı teslim edildi ve teslim işlemleri de yine devam ediyor.

Mekânsal strateji planıyla alakalı bir sorumuz vardır. Mekânsal strateji planı ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte hazırlanması gerekmektedir. Bu planın usul ve esasları belirlenmiş, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde yerini almıştır, inşallah çok kısa sürede de mekânsal planımızı hazırlayacağız.

Yine, Gökân Zeybek Vekilimizin sorduğu bir soru vardı. Planlı Alanlar Yönetmeliği'nde emsal hakları yüzde 30'la sınırlandırılmış, yüzde 30'u hiçbir şekilde geçemiyor. Katlarda yapılacak mescitler -ortak alan olması kaydıyla- 150 metrekareyi, ticari binalarda da 300 metrekareyi geçmeyecek şekilde bodrum katta yapılabilmektedir bu yönetmelik değişikliğiyle.

Yapı denetim kuruluşlarıyla alakalı birkaç vekilimiz sordular. “Bu işler müteahhitlerin elinden alınıyor ve yapı denetim kuruluşları müteahhitlerle para ilişkisine giriyor.” diye söylediler. Buna ilişkin bir düzenleme yapıldı. Yürütülmekte olan 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu gereği, yapı denetim kuruluşları müteahhit ya da belediyelerin de yönlendirmesiyle yapı sahipleri tarafından seçilmekteyken 11 Mayıs 2018 tarih ve 7143 sayılı Kanun ile 4708 sayılı Kanun'da yapılan reform niteliğindeki değişiklikle 1/1/2019 tarihi itibarıyla yapıların denetimi için görevlendirilecek yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda belirlenmesi esasına geçilecek, her türlü istismardan ve baskıdan uzak, daha objektif bir yapı denetim sisteminin oluşturulması da planlanmıştır.

“Malatya Hekimhan'da altyapı çalışmaları bitmemiş.” demişti Gökân Zeybek Vekilimiz. İçme suyu inşaatı tamamlanmış olup 7 Haziran 2018 tarihinde geçici kabulü yapılmıştır. Toplam finansmanı da yaklaşık 11,5 milyon Türk lirasıdır.

Kanal İstanbul'la ilgili 1 milyonluk nüfus... Hatta bir vekilimiz “2 milyonluk 2 şehir, uydu kent yapıyorsunuz.” diye ifade ettiler. Kanal İstanbul da 26 bin hektar alanı kapsamakta, planlanan nüfus sadece 500 bin kişidir. Yatay mimarinin uygulandığı bir proje olacaktır, maksimum 4-5 katlı yapılara izin verilecektir. Bu binaların hepsi de, hepsi demeyeyim ama büyük bir kısmı da buradaki, bölgedeki, yakın ilçelerdeki dönüşümde rezerv konut olarak kullanılacaktır ve oradaki anlayış ve mimari, kültür de inşallah bizim değerlerimizi yansıtacaktır.

Bu iş niye yapılıyor? Boğaz trafiğine baktığımızda, yılda yaklaşık 40 ile 50 bin arasında gemi geçiyor. Bu gemilere baktığınızda kuru yük gemileri, yolcu gemileri, petrol, gaz tankerleri. En son Foça'da yaşanan olaylarda da gördük ki denizde yaşanan bir kirliliği gidermek için biz sadece Foça'da 25 milyon lira bedel ödedik, bir ay çalıştık ve inanın çok kolay olmuyor bunları temizlemek. Geçen aylarda Boğaz'da yaşanan bir kazada bir tanker yalıya çarptı ve bu yalı oradaki tankerin kazası sebebiyle ciddi bir mal kaybına uğradı, hatta ve hatta can kaybına sebebiyet verebilirdi. Dolayısıyla bu trafiğin artık buradan geçmemesi adına Kanal İstanbul Projesi önemli. Burada bizim amacımız yeni bir şehir yaratmak, yeni bir rezerv alan yaratmak değil. Biz depremde dönüşebilecek konutlara ilave alanlar çıkararak buradaki, bölgedeki dönüşümleri daha iyi şartlarda yapabilmenin imkânını açıyoruz.

Kırklar Dağı'ndaki konutlar yıkıldıktan sonra arazi tarım alanı olarak –Erol Katırcıoğlu vekilimizin sorduğu- da belirlenmiştir.

Durmuş Yılmaz Vekilimiz, halkın katılım toplantısı esnasındaki protestolarını sordu. Bu kapsamda, sivil toplum kuruluşları, dernekler, aktivistler, kuruluşlar tarafından halkın katılım toplantılarında gerçekleştirilen protestolarla halkın bilgi alma, görüş, öneri ve itirazlarını resmî tutanakla bildirme hakkını elinden almakta, projenin gerçekleşeceği yöreye özgü bilgilerin rapor içeriğinde değerlendirilmesi engellenmektedir. Ki Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği, ÇED süreci içerisinde gerçekleştirilen halkın katılım toplantılarında halk tarafından proje hakkında belirtilen tüm görüş, öneri, soru ve itirazlar valilikler tarafından tutanak altına alınmakta ve Bakanlığımıza iletilmekte ve ÇED sürecinde de bu görüşler değerlendirilmektedir.

Sayın Vekilimiz Mehmet Bekaroğlu'nun sorduğu Rize kent genelinde dolgu alanlarında yürütülen çalışmalarla ilgili yaklaşık 19,5 hektar alan Taşlıdere Mahallesi ve bu mahalle de Bakanlığımızca dönüşüm çalışmalarına başlatılmış, en kısa sürede buranın dönüşümü sağlanacaktır.

“Konut piyasasında stok ne kadardır?” diye bir soru geldi vekilimizden. Buna ilişkin, biz Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüze gelir gelmez talimatımızı verdik, buna ilişkin bir çalışma yapacak ve bu istatistiği Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz bünyesinde tutacak. Çünkü Türkiye’de satılanlar sadece tapu devriyle satılmıyor, satış sözleşmeleriyle de yapılan satışlar var. Hem satış sözleşmeleri hem birinci el satışlar hem ikinci el hem de konutların bölgelere göre ihtiyaçlarını inşallah çok kısa zamanda Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz belirleyecek ve bunları da vatandaşların bilgisine sunacaklar.

Antalya Sarıcalar mevkinde taş ocakları, HES’lerle alakalı tolerans sağlandığı noktasında bir soru vardı. Taş ocakları, HES’ler, ÇED yönetmeliğine tabi tutulan tüm projeler için hiçbir tolerans söz konusu olmayıp projenin türü ve alanı hassasiyetine bağlı olarak Bakanlığımızca oluşturulan oldukça geniş bir komisyon nezdinde detaylı bir şekilde incelenmektedir.

Bafa Gölü’nün korunma statüsüyle alakalı bir sorumuz vardı. Bafa Gölü, birinci ve üçüncü derece doğal sit alanında, aynı zamanda Tarım ve Orman Bakanlığı yetkinde bulunan tabiat parkı koruma alanı içerisindedir. Bu sit alanları ve tabiat varlıkları alanları içerisinde, mevzuatlar çerçevesinde de korunmaktadır.

Yine “Muğla’da 13.500 metrekare taşınmaz Diyanet İşlerine niye tahsis edilmiş?” diye Süleyman Girgin Vekilimiz sordu. Söz konusu taşınmaz, imar planlarının onaylanmasını müteakip, eğitim, sosyal, kültürel etkinlikler yapılmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığına tahsis edilmiştir

Bülent Kuşoğlu Vekilimiz 2,5 milyar liralık ödeneğin muhteviyatını sordu. Aslında bu ödenekte Sur’da yaşanan bu olaylardan kaynaklı artış söz konusu. Bakanlığımız, Maliye Bakanlığımız ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığıyla o günkü şartlarda bir protokol yapıldı 4 Mayıs 2017 tarihinde ve 2,5 milyar lira ödenek doğu ve güneydoğudaki bu terör olayları sebebiyle zarar gören vatandaşlarımızın zararlarını bir an önce kapatmak adına TOKİ’ye aktarıldı.

İbrahim Kaboğlu Vekilimizin sorduğu Altunizade Validebağ Korusu’nda biz hiçbir şekilde bir rant projesi düşünmüyoruz. İstanbul’a değer katacak bir millet bahçesi yapmak istiyoruz. Yaptığımız millet bahçelerine bakacak olursak:

Başakşehir’de -daha önce bunlar millet bahçesi değildi- bir taş ocağıydı burası. Yaklaşık 360 bin metrekare alanı biz doldurduk ve bu alanda 360 bin metrekarelik bir millet bahçesi inşası gerçekleştirdik. Yaklaşık 100 milyon lira sadece bahçeye harcadık ki onun diğer öğelerini de sayarsanız burası bize 200 milyon liraya mal oldu.

Yine, açtığımız 5 millet bahçesinden biri de Çırpıcı Millet Bahçesi. Burası da atıl, metruk bir alandı. 223 bin metrekaresi tamamlandı, toplamda 500 bin metrekarelik alan olacak ve inşallah bunu da çok kısa sürede tamamlayacağız.

Esenler’de yine bir millet bahçesi projemiz... 182 bin metrekare burası da. Bunun da hafta sonu açılışını yapacağız.

Konya Meram’da da yine 900 bin metrekare alanda bir millet bahçesini tamamladık. Bunun da açılışını yapacağız.

Hedefimiz, 81 ilde en az 1 millet bahçesi yapmak ve yurt dışında gördüğümüz o örnekleri inşallah ülkemize de çok yakın bir sürede kazandırmak.

Hava kirliliğiyle alakalı sadece 6 ilin hava kalitesinin iyi olduğu söylendi. 36 olan istasyon sayımız şu an itibarıyla, 2018 Kasım ayı itibarıyla 339’a çıkmıştır. Bu istasyonlarla elde edilen veriler de www.havaizleme.gov.tr’de anlık olarak şeffaf bir şekilde kamuoyuna duyurulmaktadır. Elde edilen verilere göre, sadece 6 ilde hava kalitesinin iyi olduğu ifadesi doğru değildir. Hava kalitesinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar neticesinde, son beş yıllık veriler dikkate alındığında, partikül maddede yüzde 13, kükürtdioksit parametresinde yüzde 36 iyileşme mevcuttur.

“Tuz Gölü çevresinde sınırlar neye göre belirlenmiş?” diye Ramazan Kaşlı Vekilimiz sordular. Bölgede yapılan biyolojik çeşitlilik araştırmaları sonucu ortaya çıkan araştırma sonuçları doğrultusunda, alan kullanım kararları ve planlamaya esas veriler doğrultusunda çevre düzeni planları oluşturulmuştur. Bu kapsamda, Eskil bölgesinin büyük bir kısmı türler açısından önemli, hassas “zone” tanımı içerisinde kalmaktadır. Şereflikoçhisar sınırları içerisinde yer alan günübirlik tesisler ise çevre düzeni plan kararına uygun kalınarak Kırıy Kanunu gereği gerekli düzenleme ve terkler yaptırılarak imar planları çerçevesinde yapılmıştır.

Yine, Mustafa Kalaycı ve Gökan Zeybek vekillerimizin soruları büyükşehir belediyesi modelinin uygulanmasında yaşanan sorulara ilişkindi. Büyükşehir belediyelerinin sistemden kaynaklı sorunlarının çözülmesi ve yeni mevzuat çalışmalarının hazırlanmasına dayanak olmak üzere çalıştaylar, anketler, yerinde ziyaretler ve tüm paydaşlarla ortak grup toplantıları düzenlenmektedir. Bu kapsamda, başta hizmet sunum yönetimlerinin geliştirilmesi olmak üzere, mali sorunlar da dâhil, problemlerin çözülmesine yönelik çalışmalar da yapılmaktadır.

“Yerel Yönetim Politikaları Kurulu ile Yerel Yönetim Genel Müdürlüğünün hukuki bağı nedir?” diye soruldu. Yerel Yönetim Politikaları Kuruluna kentleşme ve yerel yönetim alanında politika ve strateji önerilerini geliştirmek görevi verilmiştir. Bu kapsamda Yerel Yönetim Politikaları Kurulunun temel görevi, yerel yönetimlerle ilgili üst politikaları belirleyip Sayın Cumhurbaşkanımıza arz etmektir. Bu politikalardan da Cumhurbaşkanımızın uygun gördüğü projeler Bakanlığımız Yerel Yönetim Genel Müdürlüğü yetki ve sorumlulukları çerçevesinde yerine getirilecektir.

Vesayet yetkisinde bir problem yoktur. Vesayetten kaynaklı süreç İçişleri Bakanlığında kalmıştır. Diğer işler de Bakanlığımızca yürütülmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum. Kalanları da yazılı olarak alalım.

Değerli hazırun, bütçeler ve kesin hesaplar üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutup oylarınıza sunacağım.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu

21.11.2018

T: 21

O: 3

(Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2019 yılı bütçesi ve 2017 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2019 yılı bütçesi ve 2017 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Böylece, gündemimizde bulunan kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 22 Kasım Perşembe günü saat 11.00’de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.57

